Taina Cavalerului de Dolenga

Haralamb Zincă

Taina Cavalerului de Dolenga

r o m a n

Editura militară

Coperta : DONE STAN

I. Începuturile

1

Nu mă simțeam în apele mele. Eram necăjit, nervos, furios pe mine însumi. Într-atît de furios, încît nu pregetam să mă consider cel mai nefericit om de pe suprafața pămîntului. N-aș vrea să mă judecați greșit. Trecuseră șapte zile de la numirea mea la Direcția Generală a Miliției. Absolvisem Facultatea de științe juridice și fusesem numit la cercetări penale cu gradul de locotenent. Șapte zile, în care vreme n-am făcut nimic, nu mi s-a încredințat nici un caz, nici un dosar. Eh, ce mai ? ! Mă stăpînea o dorință vie de a munci, de a acționa, de a mă afirma. De șapte zile însă mă învîrteam încolo și-ncoace fără să fac nimic, în timp ce colegii mei, numiți la D.G.M. odată cu mine, acționau. Li se încredințaseră cazuri urgente, iar eu... Fumam din ce în ce mai nervos și mă uitam după ei : cercetau dosare, discutau cu aprindere, audiau. Lui Tătaru, de pildă, — ah, ce om norocos ! — i-a căzut un dosar complicat, o dublă crimă, urmată de o sinucidere. Un dosar gras ! Fără să vreau îl vedeam pe Tătaru cum se agita : studia piesele de la dosar, studia și alerga pe teren. Se vedea cît de colo că problema îl pasiona și că avea s-o rezolve cu succes. Da, Tătaru zic și eu că-i un om norocos, căruia toate-i merg strună. Și în sesiunile de examene îi cădeau întrebările cele mai ușoare. Una dintre cele mai drăguțe studente din anul nostru s-a căsătorit cu el. Așadar, sper că m-am făcut înțeles. Eu, locotenentul Virgil Conta, aveam toate motivele să fiu amărît. Mă încerca și un pic de rușine față de Marina, nevasta mea. Zi de zi mă întreba cum mă descurc, dacă mi-e greu, cum mă adapter, dacă mi s-a încredințat vreun

caz. Iar eu îi răspundeam mormăind cuvinte de neînțeles. Oricum, ea mă vedea întunecat și bănuia că ceva nu-i în ordine. Nu insista însă, poate dintr-o anumită delicatețe. Acum, dumneavoastră să nu credeți despre mine că, în acest răstimp, m-am mulțumit să zac și să constat că nu fac nimic. O, nu!... În două rînduri m-am prezentat maiorului Suharu, șeful meu, și fără să mă sfiesc l-am întrebat cînd o să mi se încredințeze și mie vreo misiune. M-a ascultat surîzînd, mi-a cerut să am răbdare și mi-a amintit că nu toate zilele au intrat în sac, ceea ce reprezenta un adevăr incontestabil. Îmi cerea să am răbdare, dar mie tocmai răbdarea îmi lipsea. De aceea, eram trist, nervos și din nou mă pregăteam să mă prezint maiorului Suharu. Mă îmbărbătam spunîndu-mi că, de astă dată, va trebui să-i explic cu mai multă convingere șefului situația insuportabilă în care mă găseam. Da, da, insuportabilă, nu exagerez. Hotărît să iau cu asalt biroul șefului, mă ridicasem în picioare. În clipa asta însă se ivi și Tătaru care-mi spuse că maiorul Suharu mă chema la dînsul. Mă năpădi dintr-o dată un val de emoție, apoi emoția mi se risipi și-i făcu loc unui puternic simțămînt de curiozitate. Eram tentat chiar să-l întreb pe Tătaru dacă nu cumva știa despre ce-i vorba, dar am renunțat. Mi-am dat seama că i se întîmplase ceva; fusese criticat sau se împotmolise în cazul acela complicat. M-a fulgerat un gînd: „Te pomenești că i-au luat cazul și vor să mi-l încredințeze mie!“ Gîndul mă încîntă, mă surprinsei frecîndu-mi chiar palmele, mi le frecam a mulțumire, apoi mi se făcu rușine. „Nu, izbucni în mine o voce lăuntrică, Tătaru e un anchetator talentat, nu trebuie să i se ia cazul!“

Maiorul Suharu mă întîmpină prietenește, aș spune încurajator, ca și cînd ar fi înțeles tot ce se petrecea cu mine. Îmi arătă fotoliul din dreptul biroului său și mă pofti cu amabilitate să iau loc.

— Tovarășe Conta, ai așteptat cît ai așteptat, dar ți-a venit și dumitale rîndul. Ochii maiorului,

cenuşii şi vioi, cu pleoape uşor congestionate, mă fixară ca şi cum ar fi vrut să-mi descopere reacţia. E drept, fără să vreau, avui o tresărire. „Acum o să-mi aducă la cunoştinţă că Tătaru a eşuat, gîndii eu, şi că a emis un ordin să mi se predea mie dosarul". Mă crispai, pregătindu-mă să sar în apărarea fostului meu coleg de facultate. Maiorul luă de pe cristalul biroului un dosar subţire. Dacă avea două trei pagini între coperte. Ochiul meu ager citi de la distanţă : „Dosar nr. 5783".

— Este vorba, tovarăşe Conta, de un fals în acte publice.

— Un fals în acte publice ? ! izbucnii eu deopotrivă de uimit şi de dezamăgit.

— Da, confirmă maiorul mirat oarecum de izbucnirea mea. Doi cetăţeni în etate, soţ şi soţie, şi-au completat dosarul de pensionare cu certificate de vechime în cîmpul muncii care s-au dovedit a fi false ; certificatele au fost procurate de un oarecare Andrei Mirschi. Persoanele în cauză, Vasile şi Lucia Tulpan, s-au prezentat la D.G.M. din proprie iniţiativă şi au făcut declaraţii complete.

Maiorul vorbea rar, apăsînd pe anumite cuvinte. Vorbea şi nu-şi lua ochii de la mine. Iar eu mă simţeam aidoma unui balon ce se dezumflă. Pe măsură ce înţelegeam „substanţa" dosarului nr. „5783", îmi spuneam iarăşi că sînt un mare ghinionist. Fiind convins că maiorul Suharu pricepuse cauzele tristeţii mele, ascultam şi mai întunecat. „Numai de n-ar deschide o paranteză pe tema nemulţumirii mele !" gîndii, nu fără un simţămînt de stinghereală.

— Ce-i cu dumneata, tovarăşe Conta, nu te simţi bine ? Nu suporţi căldurile ? Da, e prea cald. E o vară toridă cum n-a mai fost de mult...

I-am fost recunoscător maiorului. Nemulţumirea mea o pusese pe seama căldurii, ocolind cu tact o discuţie care m-ar fi pus într-o situaţie penibilă. M-au năpădit brusc sudorile. Îmi scosei batista şi, tamponîndu-mi fruntea, murmurai :

— Aşa e, suport greu căldurile...

— Iei în primire dosarul, îl studiezi cu atenţie, îţi faci un plan de anchetă şi deschizi o acţiune. Ai înţeles ?

— Da, să trăiţi !

Maiorul Suharu, îmbărbătîndu-mă cu acelaşi surîs prietenesc, mi-a întins dosarul. Şeful s-a prefăcut că nu observă mutra mea amară. Totuşi, la despărţire, m-a sfătuit :

— Bea ceaiuri : răcoresc şi ţin de sete. Ai vreo întrebare ?

Am dat din cap în semn că totu-i limpede, apoi m-am ridicat din fotoliu.

— Am să studiez dosarul şi voi proceda în consecinţă, am adăugat eu cu o voce care se voia energică.

— Te rog să mă ţii la curent ! E prima dumitale misiune... Îţi doresc din toată inima succes...

Maiorul s-a ridicat şi mi-a întins mîna. Cînd am ajuns în dreptul uşii, mi-a atras atenţia :

— Dacă se ivesc anumite greutăţi, nu ezita să-mi ceri sfatul...

— Am înţeles, să trăiţi !

Dincolo de uşă, mă oprii pentru cîteva clipe. Îmi venea să urlu de ciudă. Descoperisem că eram un om slab. Să nu-mi pot stăpîni în faţa şefului nemulţumirea ? Oricît ar fi fost ea de îndreptăţită, era de datoria mea să mă stăpînesc. Da, să nu vă mire, consideram nemulţumirea mea îndreptăţită. Şapte zile am aşteptat pentru ca, în cele din urmă, să mi se încredinţeze spre rezolvare un dosar... rahitic. Deşi ştiam că în obligaţiile mele intra şi rezolvarea unor asemenea dosare, m-am simţit totuşi umilit. Tătaru avea de rezolvat o dublă crimă urmată de o sinucidere, iar eu... Mi-am spus că ar trebui să mă retrag cu dosarul „5783" într-un colţ cît mai ferit, căci nu voiam să dau ochi cu ceilalţi colegi de facultate. Îmi închipuiam întrebările lor ironice şi mă îmbărbătam copilăreşte. Ce mai, toată lumea se unise împotriva mea. Unde aş putea găsi un colţişor cît mai ferit ? De cum

intrai în birou, mă lovii de Nițescu, un alt fost coleg de studenție :

— Ei, Virgile, cum e... un dosar gras ?

De felul său Nițescu e un om simpatic, modest, la locul său. În clipa aceea însă mi s-a părut arogant și nesuferit. Aș fi vrut să-i arunc cîteva vorbe care să-l usture. M-am mulțumit să-mi strîng gura, simțindu-mi buzele pline cum se topesc într-o linie subțire și rea. Aruncai dispreţuitor dosarul pe birou.

— Aha, zise Nițescu cu un anumit subînțeles, pricep.

Atunci îmi scăpă o înjurătură.

— Înjură-mă, Virgile, dacă asta te poate liniști. Te las. La revedere !

Îl înjurai din nou.

— Așa, băiete ! Zi-i din toată inima, mă îndemnă Nițescu, părăsind vesel încăperea.

Unde să mă retrag ? Unde să mă izolez ? Gîndul mi se părea acum nu numai naiv, ci și ridicol. Așa că mă așezai la biroul meu, deschisei cu dușmănie dosarul și începui să-l citesc, tot în dușmănie. Doi soți, Vasile și Lucia Tulpan, relatau cum au ajuns să-l cunoască pe falsificatorul Andrei Mirschi și cum acesta le furnizase certificatele de vechime în cîmpul muncii. Cînd am terminat lectura pieselor de la dosar, m-a cuprins o milă nemărginită față de propria-mi persoană. Cazul încredințat era ca și rezolvat... Cuvintele șefului : „Dacă se ivesc anumite greutăți, nu ezita să-mi ceri sfatul“ aveau acum în urechea mea o rezonanță ironică. Ce greutăți ar mai fi putut să se ivească ? Doar șeful știe mai bine decît mine că dosarul era ca și rezolvat. Am hotărît să-mi încep cercetările cu audierea soților Tulpan.

2

Îmi amintesc că mi-am început cercetările chiar în aceeași zi, adică la 4 iunie 1958, orele 16. Am prînzit în grabă la cantină. Mîncarea nu mi-a tih-

nit, o înghițisem cu noduri. În timp ce mestecam o pîrjoală îmi tot spuneam că dacă tot mi s-a încredințat un dosar „rahitic", atunci să încerc măcar stabilirea unui record : rezolvarea dosarului „5783" în mai puțin de douăzeci și patru de ore... Judecînd după un calcul sumar, n-aveam de făcut decît trei mișcări: primo — audierea soților Tulpan; secundo — audierea și arestarea Clementinei Vlanga, mijlocitoarea afacerii ; tertio — arestarea falsificatorului Andrei Mîrschi. Și cu această ultimă secvență, filmul ar fi încheiat.

La ora 16 fix, nici un minut mai devreme și nici un minut mai tîrziu, am început audierea. Dînd ochii cu cei doi soți în cauză, am simțit cum nemulțumirea își înfige din nou ghearele în inima mea. Tinerețea mea contrasta puternic cu bătrînețea lor. Vasile Tulpan arăta mult mai bătrîn decît era în realitate. Scund, sfrijit, cu două pungi sub ochii spălăciți și bulbucați, părea într-o continuă suferință fizică. În schimb nevastă-sa, Lucia Tulpan, era o femeie înaltă, voinică, cu un piept mare, opulent. Trecuse de șaizeci de ani, dar obrajii plini, fără cute, nu-i trădau vîrsta. Se fardase strident și încercase să-și ascundă încăruntirea cănindu-și părul cu o vopsea de calitate îndoielnică.

I-am poftit politicos să ia loc, și cei doi s-au așezat tăcuți, arătîndu-se gata să răspundă tuturor întrebărilor. Tot privindu-i, am avut brusc revelația unor simțăminte contradictorii. Tulpan, cu fața lui palidă, de om suferind, îmi stîrnea mila ; nevastă-sa, dimpotrivă, îmi stîrnea rîsul. Nu știu de ce, dar o asemuiam unei caricaturi colorate întîlnite mai demult în „Urzica".

— Vă rog să mai relatați încă o dată cum s-au petrecut faptele...

Glasul parcă n-ar fi fost al meu ; răsunase rece, afectat, prevestitor de rele. L-am văzut pe Vasile Tulpan tresărind și m-am dojenit în gînd pentru această nestăpînire a glasului. Tulpan, pregătindu-se să răspundă, i-a aruncat nevesti-si o privire piezișă. Părea că-i reproșează ceva. Oricum, mie

mi se păru că privirile lui o mustrau, spunîndu-i : „Vezi caţă, toate necazurile numai de la tine mi se trag !“ Ea. însă nu-i luă în seamă reproşul cu care, pesemne, era obişnuită. În schimb îşi afişă un zîmbet cochet pe care mi-l aruncă ca pe o floare veştejită. Tulpan tuşi nervos : voia astfel să-i atragă nevesti-si atenţia că nu-i şade bine la anii ei să facă pe cocheta, dar nu izbuti. Scena era penibilă şi, ca s-o curm, mă adresai bătrînului, îndemnîndu-l :

— Vă ascult !

— Iată cum s-au petrecut faptele, începu el să vorbească hîrîind. Vedeţi dumneavoastră, eu şi soţia mea sîntem doi oameni în etate. Avem trei copii. Buni, nimic de spus. Copiii ne ajută. Cu ajutorul lor ne ducem bătrîneţele. Trăim modest. Slavă Domnului, nu ducem lipsă de nimic. Da, continuă el de parcă cineva l-ar fi contrazis, fără copii ne-ar fi fost greu.

Deodată, hîrîitul din pieptul lui Tulpan se transformă într-o tuse bătrînească. Trezită din încremenire, doamna Tulpan interveni scuzîndu-şi soţul.

— Suferă de astmă... E bolnav, săracu' !

Tulpan însă, după ce-şi potoli tusea, se apără copilăreşte :

— N-am nimic... nu sufăr de nimic... nu sînt bolnav... Aşa cum am zis, nu sîntem pe drumuri. Iată că într-o zi, nevasta mea îmi zice : „Sile, dragă, ce-ar fi să cerem să ne dea şi nouă cîte o pensie socială !“ N-am zis nu. Am studiat legea şi am constatat că n-aveam dreptul la pensie. După 23 August n-aveam nici un an prestat în cîmpul muncii. Eu m-am resemnat, ea nu...

— Vai, Sile, se revoltă pe neaşteptate Lucia Tulpan, fii atent cum te exprimi. Tovarăşul ofiţer ar putea să creadă despre mine cine ştie ce. Zău, Sile ! Surîsul cochet din colţul gurii îi pieri. Părea gata-gata să izbucnească în plîns. Tulburată, deschise poşeta ei neagră, enormă, de muşama, şi scoase de acolo o batistă. Lacrimile însă nu reuşiră

să-i umezească decît genele date cu rimel. Se mulțumi atunci să-și tamponeze delicat pomeții obrajilor.

Momentul mi se păru grotesc, iar tot ce e grotesc îmi repugnă, mă întristează. Îl îndemnai pe Tulpan să continue. Acesta înțelese lesne ce anume mă scîrbise.

— Într-o zi, soția mea, urmă Tulpan cu ochii-n pămînt, îmi spune că a cunoscut o doamnă onorabilă.

— Pe Clementina Vlanga? intervenii eu.

— Exact, sări Lucia Tulpan. Și pe degeaba soțul meu încearcă să fie ironic. Rămîn la părerea mea: Clementina Vlanga e o doamnă onorabilă. Ați cunoscut-o? Nu? Cînd o s-o cunoașteți, tovarășe ofițer, o să-mi dați dreptate.

Femeia asta era nu numai bătrînă și grasă, ci și proastă. Și prostiei n-ai cum să-i vii de hac. Înfățișarea jalnică a lui Tulpan avea o explicație. Să trăiești ani de zile, sub același acoperiș, lîngă o femeie ca asta, orice s-ar spune, e o chestiune de martiraj.

— Onorabilă, zici? hîrîi Tulpan înfuriat. Onorabilă? Cine? Clementina Vlanga? Lucia, te rog! o avertiză bărbatul furios. Apoi, adresîndu-mi-se, continuă: Clementina Vlanga, femeia asta onorabilă, este cauza tuturor necazurilor noastre. Ea s-a oferit să ne ajute în obținerea pensiilor. Ne asigura că ea cunoaște foarte bine un avocat... pe un oarecare Andrei Mirschi, care ar putea să ne aranjeze totul... că și ei tot el i-a aranjat... Pe Tulpan din nou îl cuprinse tusea. Sîngele îi năvăli în obraji, iar ochii i se bulbucară și mai tare. Mi se făcu milă de bătrîn și-i întinsei un pahar cu apă.

— Bea, Sile! îl încurajă și femeia, apoi, întorcîndu-se spre mine, îmi aruncă un zîmbet curtenitor, care avu darul să mă scîrbească și mai tare. Ce mai, cazul nu mă interesa. Ceea ce întreprinsesem nu era o anchetă, ci niște formalități în vederea punerii sub învinuire a lui Mirschi și a Clementinei Vlanga.

— Sile, vrei să mă laşi pe mine să continui, se rugă femeia, cu o voce nespus de dulce. Bărbatul, cu batista la gură, n-avu încotro şi încuviinţă printr-un semn al capului.

Aş fi preferat, bineînţeles, ca Tulpan să continue, dar ce-aş fi putut să fac ? Nu-mi rămînea decît s-o ascult şi să mă feresc de privirile ei ridicole.

— E drept, declară Lucia Tulpan, soţul meu n-a vrut să audă nici de Clementina, nici de Mirschi. Eu m-am ocupat de treaba asta, mărturisi ea cu mîndrie. O mîndrie la fel de stupidă ca şi aerul ei de domnişoară cochetă. Clementina Vlanga mi-a mijlocit o întîlnire cu Andrei Mirschi, iar eu m-am dus la întîlnire.

— Unde v-aţi întîlnit ?

— Pe o bancă, în grădina bisericii Sfîntu' Gheorghe.

— Cine a ales locul ?

— El...

— Mai departe ! o îndemnai fără să-mi ridic privirile.

— La întîlnire mi-a cerut să-i povestesc despre ce-i vorba. I-am povestit. M-a asigurat că ne poate aranja pensionarea, mi-a fixat o a doua întîlnire. Mi-a cerut să vin cu toate actele mele şi ale bărbatului meu.

— Eu n-am vrut, se apără Vasile Tulpan cu o voce stinsă, pe care o înţelegeai greu.

— Lasă asta, dragule, linişteşte-te, îl sfătui ea, bătîndu-l drăgăstos cu palma peste genunchi. Linişteşte-te ! Ei da, eu sînt vinovată ! Întotdeauna nevestele sînt vinovate. Ultimele cuvinte le rostise cu accente dramatice. O văzui cum se apucă din nou să-şi caute batista în poşeta mare, de muşama neagră. Încercai să-i abat atenţia de la batistă, punîndu-i o altă întrebare, ceea ce îmi izbuti :

— A doua oară unde v-aţi întîlnit cu Mirschi ?

— Tot în grădina Sfîntu' Gheorghe, răspunse Lucia Tulpan. Mi-a luat actele, s-a uitat la ele şi mi-a spus că se face. Mi-a fixat chiar şi un termen — zece zile. Şi s-a ţinut de cuvînt. El personal s-a

dus și a depus la Sfatul popular dosarele noastre... Ne-a dat și nouă copie după dosar. S-a ținut de cuvînt, repetă ea.

— Mai bine nu s-ar fi ținut, murmură Tulpan.

— Continuați, vă rog, o grăbii eu, dornic să concentrez la maximum audierea și să termin odată cu cazul ăsta „senzațional" și teribil de plicticos.

— După zece zile m-am întîlnit iarăși cu Mirschi. Mi-a dat copiile după dosare și numărul de înregistrare la Sfatul popular. M-a asigurat că totul e în regulă. După asta m-am dus acasă și i-am arătat bărbatului dosarele. „Vezi că se poate?" i-am zis eu.

— Da, pe lumea asta orice se poate! interveni Tulpan cu un aer filozofic. Da, da, orice! Dar cu ce preț? Am cercetat dosarul și ce am descoperit, tovarășe locotenent? Am descoperit că Mirschi îmi anexase un certificat fals. Reieșea că eu și nevastă-mea am lucrat între anii 1944—1949 la întreprinderea „Trapex"... În viața mea n-am auzit de întreprinderea asta. O fi existat oare?

Nu știam nici eu dacă a existat sau nu. Știam doar că certificatele falsificate de Mirschi aveau totuși ștampilele originale ale unei întreprinderi ce se numea „Trapex". Răspunsei:

— Da, a existat.

— Cînd am văzut certificatele, m-am speriat. Ea însă m-a liniștit. „De ce să ne alarmăm, zicea ea. Poate că n-o să ne aprobe". M-am liniștit la gîndul ăsta și am lăsat totul baltă, la voia întîmplării. Dar ni s-a aprobat, de-aici a început nenorocirea.

— Dragule, nu te mai enerva, că iarăși o să te sufoci. Se uita la mine ca și cînd ar fi vrut să-mi spună: „Scuzați-l, e bătrîn și neputincios!"

— Atunci, am adunat copiii într-un consiliu de familie și le-am povestit toată tărășenia. Ei ne-au sfătuit să-l dăm în vileag pe Mirschi. Le-am dat ascultare. Așa am ajuns la dumneavoastră... Ne este rușine de ilegalitatea pe care era cît p-aci s-o săvîrșim.

Bătrînului îi era într-adevăr rușine. Nevastă-sa însă părea nepăsătoare. Vorba ceea, nici usturoi n-a mîncat, nici gura nu-i miroase. De-aș încheia mai repede audierea... Dar mai aveam nevoie încă de două sau trei confruntări.

— Cît a cerut Mirschi pentru serviciile făcute?

— Pensia pe trei luni! declară Tulpan.

— Cunoașteți cumva adresa lui Mirschi?

— Nu, răspunse Lucia Tulpan. Clementina Vlanga știe unde stă.

— Ați putea să mi-l descrieți?

— Cum să nu, se bucură femeia. La început am crezut că la întîlnire o să vină un bărbat tînăr. Cînd colo, a venit un bărbat în etate. Are 66 de ani. Știu, l-am întrebat. Cînd te uiți la el, nu zici că are atît. E înalt, spătos, cărunt. Merge încet... Încolo e manierat și cult. Am aflat că vorbește franțuzește, rusește. Ba știe și latina... Cum să vă zic, un intelectual de soi...

— O lichea de soi, o întrerupse Vasile Tulpan. Asta e, o lichea de soi. Tăcu, de teamă să nu-l apuce iar tusea.

Profitai de tăcerea care se lăsase și mă ridicai în picioare. Audierea se terminase. Se ridicară și cei doi. Le mulțumii, și cînd îi văzui dincolo de ușă răsuflai ușurat. Cîteva minute rămăsei locului nemișcat, cu ochii închiși. În cele din urmă îmi aprinsei o țigară. Mă uitai cu un aer nenorocit peste paginile dosarului rahitic, peste însemnările mele. Acum, în mod firesc, urmau arestarea și audierea Clementinei Vlanga, apoi a lui Mirschi. Mîine sau cel mai tîrziu poimîine, cortina se va lăsa încet peste prima misiune îndeplinită de tînărul și nefericitul locotenent Virgil Conta.

3

Văzîndu-mă cît sînt de abătut, Marina îmi propuse să ieșim în oraș, să ne plimbăm la șosea. Avea și un argument zdrobitor: înfloriseră teii. Am re-

fuzat. Am pretextat că mi-e rău, din pricina căldurii, că simt în organism o toropeală cam suspectă. Ea nu m-a crezut M-am furişat în baie şi mai bine de jumătate de oră m-am lăsat biciuit de apa rece a duşului. Am ieşit din baie înviorat, însă nu mai puţin indispus. Marina mă aştepta. Întîlnind privirile ei întrebătoare, m-am simţit nespus de încurcat. Ştiam că nu mă pot ascunde de ea, iar o eventuală discuţie m-ar fi amărît şi mai rău. Nu de altceva, dar îmi dădeam seama că-mi înălţasem nemulţumirea pe nişte argumente destul de şubrede. Marina nu ar fi trebuit să depună efort prea mare ca să mi le năruie şi să-mi demonstreze cît sînt de vanitos. Nu, nu doream ca în urma unei eventuale discuţii să apar înaintea ei drept un bărbat slab, bîntuit de tot felul de complexe meschine. În concluzie, am hotărît să evit orice explicaţie, să resping cu încăpăţînare asaltul întrebărilor ei. M-am prefăcut obosit, m-am lăsat bătrîneşte într-un fotoliu, am apucat în neştire o carte şi am început s-o citesc cu atenţie. Simţeam privirile sfredelitoare ale Marinei. Am auzit-o izbucnind într-un rîs zgomotos. M-am uitat la ea cu o căutătură aspră, dojenitoare care voia să spună : „sînt obosit, vreau să citesc şi tu mă împiedici !“ Ea nu s-a lăsat intimidată. Rîzînd, s-a apropiat de mine şi mi-a vorbit blînd, ca unui copilaş :

— Prostule, de cînd te interesează atît de mult arta culinară ? Să ştii că mai am două-trei cărţi de bucate. După ce-o citeşti pe asta, să mi le ceri şi pe celelalte...

În prefăcătoria mea, luasem din greşeală o carte de bucate şi mă apucasem s-o „citesc“ cu o mare „înfrigurare intelectuală“. Mă făcusem de rîs. Am bîlbîit un răspuns, deşi devenisem conştient că sistemul meu de apărare se prăbuşise. Marinei nu-i mai rămînea decît să-şi dezvolte ofensiva.

— Ascultă, Virgil, nu-ţi înţeleg purtarea. Ce-i cu tine ? Te văd chinuit, frămîntat. Aş dori o explicaţie, iar tu taci. Mă laşi să înţeleg că după

numirea ta la D.G.M. ţi s-au întîmplat mari neplăceri. Ce e cu tine?

— Ce să fie? Nimic! Nu mi s-a întîmplat nimic deosebit, am izbucnit eu, de astă dată supărat pe propriul meu joc. Am aruncat „Cartea de bucate" şi am luat la întîmplare un curs de drept. Parcă era un făcut. Luasem „Dreptul familiei". Literele îmi jucau pe dinainte ca nişte musculiţe neastîmpărate. Aş fi vrut să mă opresc din jocul meu ridicol, însă, nu ştiu de ce, nu izbuteam, de parcă mă apucase diavolul de picior şi mă trăgea cu putere pe căile sale. Marina mi-a luat cu blîndeţe manualul din mînă şi mi-a acordat un „ultimatum":

— Ai de gînd să-mi vorbeşti?

Am desluşit în glasul ei o notă de supărare. Avea dreptate. Gîndul că supărarea ei s-ar putea transforma în plîns m-a determinat să ridic steagul alb. Nu suport lacrimile. Am luat-o de mînă şi am tras-o lîngă mine în fotoliu. S-a ghemuit toată la pieptul meu. Căldura trupului ei m-a îmbunat şi, instinctiv, am prins să-i mîngîi umerii firavi. Apoi m-am surprins destăinuindu-mă:

— Îţi aminteşti, Marina, în anii studenţiei m-ai întrebat de multe ori dacă-mi place profesiunea mea. Îţi vorbeam de fiecare dată cu patos de romantismul profesiunii mele. Tu mă ascultai şi te uitai neîncrezătoare la mine. Îţi descriam în culori vii cît de pasionantă şi de importantă este în societatea noastră menirea unui ofiţer de miliţie, a unui anchetator.

Am tăcut o clipă. Marina a tresărit îngrijorată:

— Şi acum ce, nu cumva tu...

Am ghicit ce voia să mă întrebe şi am întrerupt-o:

— Nu, Marina, nu e ceea ce crezi... Nu mi-am pierdut încrederea în muncă, în frumuseţea ei, în romantismul profesiunii mele. Alta-i problema... Despre altceva este vorba... cred că despre propriile mele slăbiciuni... despre lipsa mea de maturitate. Viaţa a fost şi este prea generoasă cu noi, cu

mine, cu tine... La un moment dat avem convingerea că ni se cuvine totul... Vezi tu, eram convins că după terminarea facultății voi fi numit la D.G.M. Socoteam că mi se cuvine... Mai socoteam că merituosului absolvent Conta Virgil i se va încredința din capul locului un caz deosebit. Visam această clipă în fel și chip. De fiecare dată însă visul mi se înfățișa sub forma unui dosar complex, încîlcit, enigmatic, O, Doamne, cîți specialiști nu-și bătuseră capul, în visul meu, să dezlege tainele dosarului aceluia? Bineînțeles eșuaseră.

Atunci. s-au gîndit să apeleze la mine. Ia să vedem ce știe tinerelul ăsta! Nu prea aveau încredere. Fără să stau prea mult pe gînduri, mă apucam de treabă. Curînd, tînărul Virgil Conta își uimea superiorii dezlegînd enigma... Visuri, Marina, visuri copilărești, naive, ca să nu zic prostești. Nu-i așa?

— Virgil, mi-a șoptit Marina, înălțîndu-se o clipă ca să-mi vadă ochii, mie îmi place naivitatea visurilor tale... ai rămas cu aceeași fire avîntată, de adolescent.

— ...Veșnic adolescent, am întrerupt-o eu cu tristețe. Și iată, draga mea, că viața mi-a servit o primă lecție. Știu bine că nu va fi și ultima. O lecție care m-a tulburat, punîndu-mă fără milă în fața unor slăbiciuni care, te rog să mă crezi, nu bănuiam că zac în mine. Mi s-a încredințat un dosar... un dosar „rahitic", deloc enigmatic. Ba, dimpotrivă, simplu ca bună ziua. Cînd mi-a fost încredințat, era ca și rezolvat. Și, uite așa s-a prăbușit dintr-o dată imaginea visului meu din anii facultății.

— Virgil, băiete, și acum tu...

Din nou n-am lăsat-o să termine.

— Acum, cînd stau de vorbă cu tine, mă încearcă un sentiment de rușine. Mă înțelegi? Mă port la D.G.M. copilărește. Rușinos de copilărește... cu colegii... cu maiorul Suharu. Aș vrea să mă port altfel, dar nu știu de ce dracu' nu izbutesc. De parcă mi-aș fi pierdut voința. Lui Tătaru, de pildă, din prima zi i s-a încredințat un dosar interesant, o

dublă crimă, urmată de o sinucidere, înțelegi? O dublă crimă! Și asta m-a făcut invidios De ce lui și mie nu? Pe urmă, lui Nițescu, tot din prima zi i s-a încredințat un dosar interesant. Iar eu, din nou m-am întrebat: „de ce lui și mie nu?" O săptămînă de zile am stat fără să fac nimic. Mă simțeam uitat, jignit. Iar apoi, cînd în sfîrșit mi s-a dat un caz, am descoperit disperat că nu era pe măsura visului meu... Repet, mi-e rușine de mine, de starea mea, dar nu știu de ce mi-e greu să mă eliberez din strînsoarea slăbiciunilor ăstora ridicole pentru oricine, dar mai cu seamă pentru un anchetator.

Am tăcut. Marina s-a strîns și mai puternic la pieptul meu. Într-un tîrziu. mi-a șoptit:

— Știi, Virgil, mie mi se pare că e bine așa..

— Ce vrei să zici?

— Vreau să zic că e bine că ți-e rușine.

Am vrut să-i răspund cu vorbele: „dracu' știe dacă o fi bine așa", dar ea nu mi-a dat posibilitatea să fiu din nou vulgar.

— Bei un păhărel de țuică? m-a întrebat ea, în timp ce ochii ei mă priveau strengărește.

— Ai țuică în casă? M-am încruntat ca și cînd aș fi aflat că Marina ascunde undeva în casă dinamită

— Păstrez întotdeauna pentru tine o sticlă. Ce zici, bem?

— Bem, am aprobat eu cucerit de jocul strengăresc al privirilor ei dezarmante.

M-a sărutat în fugă, s-a dezlipit de mine și s-a îndreptat spre bucătărie. Urmărind-o, am fost nevoit să recunosc că sînt totuși un bărbat norocos.

4

Clementina Vlanga fusese reținută și urma s-o anchetez Dar înainte de a o audia i-am cercetat dosarul de pensionare. Nu mi-a fost greu să constat că se acordase Clementinei Vlanga o pensie lunară

de 400 de lei, pe baza unui certificat fals, eliberat cîndva de fosta întreprindere „Trapex". De patru luni de zile, Clementina Vlanga primea o pensie la care nu avea dreptul. Totalul infracțiunii atingea suma de 1 600 lei. Suma nu era prea mare, dar infracțiunea e totuși infracțiune și, conform legilor în vigoare se cerea judecată. Pusă în fața probelor, Clementina Vlanga avea să mărturisească totul, gîndeam eu, îmi va da adresa lui Mirschi, și cu asta, basta.

Discuția din ajun cu Marina mă liniștise, dar nu-mi risipise îndoielile, nu-mi aruncase în aer orgoliul. Mă simțeam la fel de umilit și de dornic de a încheia mai repede dosarul „5783". N-am avut parte nici de un somn ca lumea, eu care pot să-mi comand somnul după bunul meu plac. L-am visat pe Tulpan, apoi pe nevastă-sa. Vă închipuiți, deci, cît de liniștit mi-a fost somnul. Vasile Tulpan urla ceva nedeslușit... urla și tușea, iar pe măsură ce tușea se umfla ca un broscoi. Pe Lucia Tulpan am visat-o altfel. Se făcea că ședea pe scaun și asculta foarte calmă strigătele mele, zîmbindu-mi cochet. „Numai dumneata ești de vină, strigam eu. Numai din cauza dumitale mi-a căzut mie dosarul ăsta stupid !" Fără îndoială, visurile erau rizibile. Ele exprimau însă starea mea de nemulțumire și nervozitate exagerată. Aveam în clipele acelea o singură dorință : să termin cît mai repede ancheta.

La ora douăsprezece începui interogarea Clementinei Vlanga. Arestata era o femeie înaltă, trupeșă, cu o privire speriată. Părul cărunt și bogat și-l adunase în creștet, împletit într-un coc bătrînesc. Ciudat însă, cocul n-o îmbătrînea, ci transmitea chipului ei prelung severitate și distincție. Cînd se așeză, începu să tremure și să-și frîngă mîinile. Aș fi putut s-o liniștesc, dar o știam vinovată, iar unui infractor nu-i strica să încerce sentimentul fricii față de lege.

— Numele și prenumele ?

— Vlanga Clementina, răspunse ea abia auzit.

— Vîrsta ?

— 59 de ani.

— Profesiunea ?

— Am fost menajeră. Treizeci de ani am fost menajeră.

„A fost menajeră, gîndii eu, și încă timp de treizeci de ani. Iată un amănunt asupra căruia merită să te oprești".

— La cine ați fost menajeră ?

— La una și aceeași persoană.

— La cine ? Sesizai că arestatei i-ar fi fost mai pe plac să ocolească întrebarea, așa că stăruii : Cine-i persoana ?

Clementina Vlanga nu răspunse imediat. Își plecă privirile în poala rochiei, de parcă ar fi fost atrasă de jocul nervos al degetelor ei subțiri și bine îngrijite. Se vedea că-i era teamă să răspundă.

— La cine ? repetai eu întrebarea.

— La Tiberiu Ornescu, răspunse ea în cele din urmă.

Îmi scăpă exclamația :

— La Tiberiu Ornescu ?! Politicianul ?! Cel din conducerea Partidului Național Liberal ?

— Da, la el.

Era deocamdată singurul răspuns care aprinsese în mine o scînteie de interes față de „Dosarul nr. 5783". Acum, trăsăturile aristocratice ale chipului ei nu mai surprindeau.

— Pe unde-i dumnealui acum ?

— A fugit din țară... În 1948 a fugit ! E la Madrid sau la Berna, nu mai știu...

Mi-era limpede că datele biografice ale Clementinei Vlanga nu aveau nici o legătură directă cu fondul dosarului „5783", totuși trecutul ei, lumea din care descindea stîrniră în mine o anumită curiozitate.

— Ornescu n-avea familie ? De ce apela la serviciile unei menajere ?

— Trăia într-o mare singurătate... N-avea familie. Arestata roși brusc. L-am iubit și i-am fost aproape ca o nevastă.

— V-a părăsit, totuşi ? !

— Da, oftă ea. În schimb mi-a lăsat casa, lucrurile din locuinţă. După un timp, casa a fost naţionalizată... Mi s-a lăsat o cameră unde locuiesc şi astăzi.

— Pînă la pensionare, din ce aţi trăit ?

— Din vînzarea lucrurilor lăsate de Ornescu.

— A fost unica sursă de venituri ?

Îi căutai privirile. Ea se feri. Repetai întrebarea. Fără să-şi ridice privirile din poala rochiei, mărturisi :

— Împrumutam bani cu dobîndă.

— Mai exact, cămătărie ?

— Da !

Înainte de a trece la întrebarea următoare o mai privii o dată : aşadar, bătrînica aceasta cu un chip atît de distins nu era decît o cămătăreasă ordinară. Cine ştie cîţi nenorociţi i-or fi bătut la uşă ? !

— Trec la o altă chestiune, o avertizai eu lăsînd să se înţeleagă că ancheta abia acum începe cu adevărat. Recunoaşteţi că aţi obţinut pensia pe căi ilegale, mai exact, pe baza unui act fals ?

— Recunosc !

— Recunoaşteţi că Andrei Mirschi este cel care v-a procurat actul fals ?

— Recunosc !

— Recunoaşteţi că aţi mijlocit întîlnirea dintre Mirschi şi Lucia Tulpan ?

— Recunosc !

— Cît aţi primit pentru această mijlocire ?

— N-am primit nimic. V-o jur ! Arestata îşi duse mîna dreaptă la inimă, arătîndu-se gata să jure.

O crezui. De altfel, Clementina Vlanga era mult prea speriată de situaţia în care se afla şi n-ar fi vrut s-o complice minţind.

— Atunci, de ce aţi făcut-o ? Adăugai însă imediat, cu ironie : Sînteţi doar obişnuită cu procentele.

— Am făcut-o din compasiune pentru familia Tulpan.

— Ați manifestat compasiune și pentru alte familii ?

— Nu, nu, se apără ea, și pe chip i se ivi o expresie de disperare. Înțelegea foarte bine consecințele unui răspuns afirmativ. Vă rog să mă credeți... De altfel...

— De altfel ? o îndemnai eu.

— Poate aș fi făcut-o... Însă pe domnul Mirschi nu-l cunosc de prea multă vreme. De auzit, am auzit de el chiar de la Tiberiu... de la Tiberiu (reținui acest amănunt — falsificatorul se învîrtise prin cercurile politice ale vremii). Îmi amintesc că prin 1946, înainte de alegeri, mi-a vorbit de Mirschi ca de un boier de viță veche... De cunoscut însă l-am cunoscut acum șase luni. Întîmplător. Ieșeam de la biserica Sfîntu' Gheorghe cu o prietenă. Fusesem la slujbă. Prietena asta...

— Numele ?

— Elvira Crăiniceanu... Ea m-a prezentat, atrăgîndu-i atenția că sînt fosta menajeră a lui Ornescu. S-a bucurat că mă cunoaște. Apoi Elvira a plecat, iar eu am rămas cu el și m-a condus acasă. Mi s-a părut un om cumsecade, cu frică de Dumnezeu. S-a interesat cum o duc, din ce trăiesc, dacă am pensie. Aflînd că n-am pensie, domnul Mirschi s-a oferit să mi-o obțină. La început n-am vrut, știam că n-am dreptul, pe urmă mi-am dat consimțămîntul.

— Mai cunoașteți și alte persoane cărora Mirschi le-a obținut pensii sau ar fi intenționat să le obțină ?

— În afară de familia Tulpan, nu. De altfel, Mirschi m-a asigurat că n-a obținut pensii decît pentru mine și familia Tulpan.

— Și dumneavoastră l-ați crezut ?

— N-aveam nici un motiv să nu-l cred.

— Îi cunoașteți adresa ?

— Da, dacă aveți nevoie...

Aveam nevoie. Trebuia să confrunt domiciliul înregistrat la Evidența populației cu cel știut de arestată.

— Andrei Mirschi locuiește pe strada R... nr 18. După spusele lui, strada asta este undeva pe la marginea Capitalei.

Adresele corespundeau. Într-adevăr, strada R... se afla la marginea orașului. Mă uitai prin notițele mele. Interogarea Clementinei Vlanga se încheiase. Așa cum prevăzusem, în fața probelor evidente, arestata își recunoscuse vinovăția. Întocmii, în consecință, procesul de audiere, Clementina Vlanga îl citi și, neavînd nici o obiecție, îl semnă cu mîna tremurîndă. Apoi veni un plutonier și o luă din birou.

Mă uitai la ceas: interogatoriul ținuse aproape o oră. În birou nu eram decît eu. Mă ridicai, făcui cîteva exerciții de dezmorțire. Era cald, zăduf. Îmi aprinsei o țigară și, plictisit, mă întorsei la însemnările mele. Recitindu-le, observai cum ancheta mă introducea puțin cîte puțin într-o lume necunoscută. Clementina Vlanga, cămătăreasă... menajeră la un fost moșier, cîndva lider al Partidului Național Liberal! Andrei Mirschi, după spusele Clementinei Vlanga, un fost boier de viță veche. În zilele noastre, falsificator în acte publice și „om cu frică de Dumnezeu". „Rahitic, rahitic dosarul ăsta, gîndii eu cu indiferență, dar uite cîte fantome ale trecutului închide în el". Constatarea asta nu-mi risipi disprețul și nemulțumirea pentru cauza încredințată spre rezolvare. Ideea că mîine, cel mai tîrziu, voi fi încheiat dosarul mă încînta mai mult decît orice.

Mă apucai să-mi elaborez planul arestării lui Andrei Mirschi, boier de viță veche. Cîteva minute mai tîrziu, Tătaru trecu val-vîrtej prin birou și mă anunță cu voce alarmantă:

— Mi-a scăpat, Virgile, înțelegi?

— Cine? întrebai eu cu gîndul la Clementina Vlanga.

— Cum cine? se înfurie Tătaru. Criminalul! Mi-a scăpat printre degete, înțelegi? Eram la un pas de dînsu'...

Tătaru trecu în celălalt birou, trîntind ușa. Cum să nu te uiți cu invidie după el?! „O dublă crimă, urmată de o sinucidere!" Vă închipuiți cîte fire tainice... cîte căi lăturalnice... Stăruitoarea întrebare: cine-i criminalul? Pe unde se ascunde? Cum îl prindem? Ah, Tătaru, ce om fericit. E mereu pe teren... Nu numai deducție, ci și acțiune. Înciudat îmi mușcai buzele, mă aplecai peste hîrtiile mele. După nici cincisprezece minute planul arăta astfel:

Ora 6. Percheziție la domiciliul lui Andrei Mirschi și arestarea acestuia.

Ora 7,30. Interogarea arestatului Andrei Mirschi.

Ora 9. Confruntarea lui Mirschi cu Vasile și Lucia Tulpan, apoi cu Clementina Vlanga.

Ora 10. Pregătirea formelor de trimitere în judecată a lui A. Mirschi și a Clementinei Vlanga.

Răsuflai ușurat. Planul se mai cerea aprobat de maiorul Suharu. La ora 14 avea să mă primească. Pînă atunci mă mulțumii să citesc „Sportul" și să aflu nu știu pentru a cîta oară că fotbalul nostru merge bine.

5

Maiorul Suharu îmi aprobase planul. Ba mai mult, mă și lăudase pentru operativitatea de care dădeam dovadă. Laudele lui însă nu mi-au mers la inimă. Nu mi se cuveneau încă. Eram conștient că fusesem lăudat numai și numai din considerente strict pedagogice. Cum s-ar zice, ca să prind aripi și să mă avînt înainte cu îndrăzneală.

Lăudîndu-mă, maiorul Suharu a fost de părere ca la operația de a doua zi dimineața să fiu ajutat de doi ofițeri cu experiență — Pop și Chirnoagă. Apoi mi-a mai dat un sfat foarte bun: „Incearcă, mi-a spus el, ca încă astăzi să faci o recunoaștere

în zona locuinței lui Mirschi, așa încît, în clipa arestării, strada R... să nu-ți fie complet necunoscută". Sfatul mi-a plăcut. Mai aveam înaintea mea o după-amiază întreagă. Marina îmi dăduse un telefon și mă anunțase că o ședință avea s-o rețină la Institut. Ziua era lungă, se întuneca tîrziu, așa că am pornit în recunoaștere, nu însă înainte de a trece pe acasă ca să-mi schimb uniforma.

Sînt bucureștean. M-am născut în Capitală, am copilărit pe ulițele Bucureștiului. Îmi cunosc orașul natal așa cum îmi cunosc zilele vieții mele. Însă strada R... îmi era cu totul și cu totul necunoscută. Cu ajutorul unui ghid am descoperit că se afla la marginea Capitalei, dincolo de Ghencea, într-un sector unde o mulțime de străduțe foarte drepte, trase parcă anume cu rigla, duc în plin cîmp.

O „Pobedă", aceea care a doua zi avea să vină cu noi, mă transportă pînă la un punct apropiat străzii. Șoferul opri în dreptul unei tutungerii, eu coborîi și pornii agale spre stradă R... Mă simțeam admirabil, mi se părea că am și de ce. Mă găseam pe teren, acționam, deși obiectivul acțiunii nu era pe măsura posibilităților mele. Deodată îmi amintii că aceste stradele nu-mi erau chiar necunoscute, că mai demult, datorită unei fete, fusesem și pe acolo. O cunoscusem la o chermesă. Dansasem cu ea toată noaptea, iar în zori m-am văzut îndatorat s-o conduc acasă. Tramvaiele nu mai circulau, așa că am mers pe jos cale lungă... Reconstituind în minte drumul acela interminabil, mă întrebai de ce bătrînul Mirschi locuia atît de departe. Era doar avocat, iar profesiunea îl obliga la o locuință cît de cît centrală. Și-apoi, să locuiești atît de departe și, totuși, să frecventezi biserica Sfîntu' Gheorghe, pentru ca să-ți faci rugăciunile, mi se părea a fi o ciudățenie care merita tratată cu atenție.

Cînd am ajuns în dreptul străzii R... soarele asfințea de-acum. Căldura mai era însă înăbușitoare. Mă uitai de-a lungul străzii : pe cele două laturi ale sale, gospodarii își înălțaseră case ce aminteau mai curînd de ulița unui sat oarecare din Bă-

răgan decît de un colţ al Capitalei. Stradela asta prost pietruită dădea în cîmp, ceea ce îmi întărea şi mai mult senzaţia că mă aflu undeva într-un sat. Se auzea mugetul vitelor. Lătratul cîinilor acompania zbenguiala copiilor. Mirosea a fîn, a iarbă proaspăt cosită. Un bărbat care ieşea dintr-o curte mă zări şi veni la mine. Mă întrebă, fără să se sfiască, pe cine caut. Era un ins trecut de patruzeci de ani, avea o faţă surîzătoare şi nişte urechi mari pleoştite. Duhnea a vin, dar nu era beat, ci numai cu chef. Îi răspunsei :

— Caut numărul 18.

— Aha, numărul 18, — castelul-coteţ ! ? zise insul şi izbucni în rîs.

Crezui că din cauza băuturii o luase razna. Totuşi, imaginea unui castel-coteţ nu-mi displăcu, ba dimpotrivă. Zisei :

— Nu ştiam că aveţi şi castele pe aici !

— Ee ! ? Nu-i chiar un castel, ci o poreclă, tovarăşe. Aşa-i românu' nostru, pînă nu-i arde o poreclă nu se lasă.

— Da' de unde şi pînă unde porecla asta ?

— Pe domnu' Mirschi îl căutaţi, nu-i aşa ? Păi nu se ocupă 'mnealui cu creşterea raţelor de rasă ? D-acilea şi porecla de coteţ... N-are casa 'mnealui un turn ? D-acilea şi porecla de castel... Castelu'-coteţ ! Peleşu' e-un flecuşteţ, dom'le. Uită-te, mătăluţă, acolo pe dreapta... bucăţica aia de turn... se vede dom'le... acolo-i numărul op'ş'pe...

Mulţumii şi o luai încet pe partea stîngă a străzii. Castelul-coteţ ! Nostimă poreclă ! Omu' avea dreptate : românu' nostru pînă nu-i arde o poreclă nu se lasă.

Pe măsură ce înaintam distingeam tot mai clar „turnul" castelului-coteţ. Nu era un turn, ci mai curînd o pălărie ţuguiată confecţionată din şindrilă, un turn meschin, mizer, şi cu totul nepotrivit cu aspectul rural al casei. Cînd trecui prin dreptul „castelului-coteţ" auzii dintr-un colţ al curţii măcăitul unor raţe. „Boierul de viţă veche, gîndii eu, are şi nişte mici pasiuni. Nostimă pasiune !

Să fii avocat și să crești rațe de rasă!" Constatai că locuința lui Mirschi se găsea aproape de capătul străzii; încă trei curți și strada nimerea... în porumb. Cînd ajunsei acolo făcui cale întoarsă. Deodată zării ieșind din curtea „castelului-coteț" un bătrîn înalt, drept și care se sprijinea într-un baston gros și noduros. Mirschi! Nu mă văzuse. Și chiar dacă m-ar fi văzut, nu i-ar fi folosit la nimic. În clipa aceea, eram pentru el doar „un trecător oarecare". „O fi aflat oare de arestarea Clementinei Vlanga?" Mirschi mergea mult înaintea mea pe celălalt trotuar. Se mișca enervant de încet; de parcă îi era nespus de greu să-și care corpul masiv cît un munte. Veneam în urma lui și văzîndu-l cît e de bătrîn mă întristai iarăși... Să fiu oare chiar atît de ghinionist? Să-mi încep activitatea la D.G.M. anchetînd un ramolit, un crescător de rațe, un falsificator, evident, lipsit de abilitate?

Nu, nu mai avea nici un rost să-mi continui recunoașterea. Acum știam unde e numărul 18, unde am să opresc mîine dimineață mașina, unde am să cobor. Mă mai uitai o dată la mersul bătrînesc al falsificatorului, apoi o cotii la dreapta, pe o altă stradelă, adresîndu-mă în gînd „castelanului": „La revedere, domnule Mirschi, pe mîine, la ora șase dimineața. Îmi cer de pe-acum scuze pentru deranj!"

II. Îl arestez pe Mirschi, dar...

1

„Pobeda“ gonea cu viteză pe străzile unui Bucureşti matinal. Şedeam lîngă şofer şi urmăream totul cu un viu interes. Ulițele, unele cunoscute, altele nu, alunecau pe lîngă noi cu viteza mașinii. Șoferul, mai mult din obișnuință, fluiera „M-a făcut mama oltean !“ Fluiera cu o plăcere deosebită. Părea că fără melodia asta n-ar fi fost în stare să conducă. Ce mi-e și cu oltenii ăștia ! Îți dau de știre în fel și chip că sînt și ei prezenți pe ici, pe colo și pe unde este mai greu. Mă simțeam bine, poate unde știam că pe la orele prînzului voi fi de-acum scăpat de obsesia dosarului „5783“. Fluieratul nu mă enerva, ci mă amuza. In spate, Pop și Chirnoagă păreau absorbiți parcă de melodia șoferului. „Gonim, gîndeam eu, gonim spre Mirschi. Ce-o fi făcînd dumnealui la ora asta ? Mai doarme oare ? De obicei bătrînii n-au somn și se trezesc devreme“. Brusc, îmi răsări în minte imaginea falsificatorului așa cum îl zărisem cu o zi înainte : înalt, spătos, mergînd încet, sprijinit în baston. Îmi veni să rîd de mine însumi. „Un nefericit de falsificator ! Un crescător de rațe ! Și pe nefericitul ăsta trebuie eu să-l percheziționez, să-l arestez. Întîia mea acțiune ! gîndii eu ; ar trebui să fiu emoționat, dar uite că nu sînt. N-am motive !“

„Pobeda“ lăsă în urmă centrul Capitalei și se apropie tot mai mult de cartierul „castelului-coteț“. Mă uitai peste umăr :

— Ne apropiem !

Chirnoagă dădu din cap în semn că a înțeles. Pop mormăi ceva care putea să însemne orice.

— Operăm așa cum am stabilit, continuai eu. Mașina rămîne după colț, pe strada aia, laterală,

nu departe de „castel". Eu intru, și după vreo cinci minute apăreți și voi cu un martor. S-a înțeles?

Ultimele cuvinte erau de prisos. Sigur că au înțeles. Cei doi colegi ai mei sînt ofițeri experimentați. Așa că... Mă uitai la ceas: operația se desfășura conform planului.

— Ia-o pe aici! îl sfătuii pe șofer. Așa, și acum la dreapta! Așa! Oprește-o în dreptul salcîmului.

Șoferul frînă și cîntecul odată cu mașina. Coborîrăm. Eu o luai înainte, însoțit de privirile lui Pop și Chirnoagă. Strada R... era încă pustie. Ce bine că ascultasem de sfatul șefului. Strada și aspectul caselor îmi erau cunoscute. Mă îndreptai cu pași siguri spre „castelul-coteț" și mă oprii în dreptul porții. Apăsai pe clanță și constatai că poarta era încuiată. Nu prevăzusem amănuntul ăsta. Să bat în poartă? Mă uitai de-a lungul străzii. Pop și Chirnoagă îmi urmăreau mișcările. Bătui în poartă cu putere. Aveam impresia că bătăile mele vor trezi toată strada. Într-un tîrziu, „Castelul-coteț" își deschise o ușă. Se deschise încet, prevăzător, cu un scîrțîit prelung, usturător. Cînd se deschise de-a binelea văzui în pragul casei o femeie în etate. O trezisem din somn. N-apucase nici să se pieptene, nici să-și tragă ca lumea capotul. Mă măsură cu niște ochi cîrpiți de somn. Îi făcui semn să iasă la poartă. Veni, bănuitoare. Era o femeie grasă, pieptoasă, cu șolduri mari. Mergea încet, legănîndu-și formele. Purta un capot murdar și cîrpit pe la coate.

— Pe cine căutați? mă întrebă ea căscînd somnoroasă.

— Pe domnul Mirschi.

— După rate? Femeia nu mai așteptă răspunsul meu. Îmi descuie poarta, zicîndu-mi: Vă așteaptă! Intrați! Căscă din nou arătîndu-și dantura galbenă și stricată. Eram descumpănit. Nu știam dacă trebuia să accept sau nu situația. Mirschi deci aștepta pe cineva, pe unul care ar fi vrut să-i cumpere cîteva rate. Cine era ăla? Și de ce-l aștepta atît de devreme? Așteaptă un cumpărător, și îi pică miliția-n casă.

Femeia nu încuie poarta și amănuntul ăsta îmi dădu siguranța că Pop și Chirnoagă vor putea să intre fără prea multe dificultăți.

O lăsai să mi-o ia înainte. Era somnoroasă și căsca într-una. Urmînd-o, urcai trei trepte, trecui o ușă și nimerii într-un hol mic, strîmt, cu fotografii și tablouri îngălbenite de vreme. Mirosea a murdărie. Femeia îmi arătă o ușă ce dădea într-o cameră mare și-mi făcu semn să intru. Ea însă trecu într-altă încăpere care părea să fie bucătăria. Se vede treaba că n-o interesau vizitatorii lui Mirschi.

Într-adevăr, Andrei Mirschi mă aștepta, dar aștepta într-un chip cu totul și cu totul inedit, iar eu, nu vă mint, în prima clipă înmărmurii. Ședea la o măsuță din mijlocul odăii, îmbrăcat într-o cămașă lungă de noapte și descifra o pasiență. Îndeletnicirea îl absorbise cu totul. Un necunoscut, adică eu, se opri la cîțiva pași de măsuță ; avea deci cum să mă vadă, dar el nu se clinti. Se prefăcea că nu mă observă. Pe masă, lîngă cărțile slinoase, pe care o mînă osoasă cu vine groase și umflate le rînduia după un anumit ritual, veghea un cîine pechinez. În încremenirea sa, pechinezul îmi aminti de un sfinx redus, prin cine știe ce minune, la proporțiile unui bibelou. Tabloul fiind grotesc, iar eu, am mai spus-o, avînd o oroare aproape organică de ceea ce e grotesc, avu darul să mă trezească la realitate. Din clipa asta, începu să mă intrige faptul că atît Mirschi, cît și javra aia mică nu voiau să-mi acorde nici o atenție. Nu-mi luam ochii de la Mirschi : capul său mare, cu sprîncene albe și stufoase, aplecat tainic asupra cărților, amintea un Mefisto în intimitate. Îmi spusei : „Hai, Virgile, risipește odată atmosfera asta". Rostii atunci puternic :

— Bună dimineața !

Mirschi nu-mi răspunse la salut. Îmi făcu doar un semn, și acela vag, să nu-l tulbur. Pechinezul se uita și el la mine, aș afirma, amenințător. Ochii lui umezi și bulbucați mă enervară. Simții cum sîngele îmi năvălește în obraji. Unde dracu' am nimerit ? De unde și pînă unde indiferența lui Mirschi ? De

ce-i atît de calm? I-a intrat un om în casă, întîmplător omul ăsta e de la miliție. De ce-i atît de absent? Ce naiba o fi văzînd în pasiența lui? Toate întrebările astea treziră în sufletul meu, dar numai pentru o fracțiune de secundă, gîndul că sînt un om slab, nevrednic de uniforma și gradul ce mi se încredințaseră. Dacă un bătrîn și un pechinez mă pot descumpăni, atunci ce alte gînduri să-mi treacă prin cap? Furios pe mine însumi, rostii iarăși, destul de tare:

— Bună dimineața, domnule Mirschi!

Mirschi și pechinezul schițară același gest: nu ne tulburați. „Ba o să vă tulbur!" Clocoteam, nu alta. Dintr-un moment într-altul trebuiau să apară Pop, Chirnoagă și un martor. Nu mi-ar fi fost pe plac să mă găsească într-o situație atît de caraghioasă. Făcui cîțiva pași spre masa de pasiență și declarai fără nici o altă introducere:

— Domnule Mirschi, în numele legii, am ordin să efectuez o percheziție domiciliară la dumneavoastră!

Nici acum nu se uită la mine, ca și cînd cuvintele mele nu i s-ar fi adresat lui, ci altcuiva. Nepăsător, bătrînul număra cu arătătorul mîinii drepte cărțile slinoase, în timp ce buzele-i groase murmurau ceva. Deodată, exact în momentul cînd mă așteptam mai puțin, am auzit o voce guturală care parcă venea de dincolo de mormînt:

— Veniți din partea *oracolului*, nu-i așa? Vă așteptam. Am fost și sînt la dispoziția lui.

Dacă de dimineață, cînd am plecat de acasă, nu m-aș fi împiedicat de grătarul de la intrarea blocului, aș fi fost înclinat să cred că mai dorm, că visez, că halucinez. Eu îi vorbeam clar, românește, în numele legii, iar el mă lua cu nu știu ce oracol. Sau o fi vorba de celălalt pe care-l aștepta? S-or fi încurcat borcanele?

— Vin în numele legii, domnule Mirschi, declarai cu o voce răspicată.

— În numele *oracolului*, vreți să spuneți, și, pentru întîia oară, Mirschi își ridică ochii de pe cărțile

de joc şi se uită la mine cu un aer poznaş. În adîncul ochilor lui mari descoperii strălucirea a două luminiţe bizare, cu reflexe demenţiale. „E nebun", mă străfulgeră un gînd. Şi aşa, tam-nesam, îmi trecură prin minte articolele de lege care declarau pe nebuni iresponsabili pentru faptele lor.

Mirschi şi pechinezul îşi reluară pasienţa. De afară se auziră paşi. Nu mai aveam să fiu singur şi asta mă bucura. Pop şi Chirnoagă intrară însoţiţi de un bărbat între două vîrste, mic şi chel — martorul. Spuseră bună-dimineaţa, dar nimeni nu le răspunse. Pop îmi şopti : „E un vecin !" Îi aruncai omului o căutătură ; părea nu numai stingher, dar şi tare curios, privea întrebător. Să asişti la o percheziţie era ceva.

— Ce-i cu ăsta ? mă întrebă Pop tot în şoaptă. E nebun ?

— Nu ştiu. Nu-mi dau seama. Aştepta oracolul şi nu miliţia.

— Pe cine ?

— Pe trimisul oracolului.

— E nebun ! Ce facem ?

Eram chemat să iau o hotărîre : cei doi colaboratori aşteptau. Poate că erau şi curioşi să vadă cum o să mă descurc.

— Percheziţionaţi cu atenţie ! ordonai eu, convins că asta-i calea cea mai bună de urmat.

Rostisem ordinul cu glas tare. Nădăjduiam astfel să-l scot pe Mirschi din transă. Speranţe deşarte. Mirschi îşi vedea mai departe de pasienţa lui. Îl lăsai în plata Domnului. Cel puţin pînă la încheierea percheziţiei.

„Castelul-coteţ" se compunea din trei încăperi. Holul, bucătăria şi odaia unde Mirschi şi pechinezul îşi căutau în cărţi destinul. Locuinţa era împrejmuită de o curte nu prea mare, unde într-un coteţ se găseau o duzină de raţe de rasă.

Eu trecui în bucătărie, lăsîndu-i pe cei doi în plină percheziţie. Femeia care-mi deschisese poarta se afla acolo, încremenită lîngă plita rece. Nu se pieptănase, nu-şi schimbase capotul. Bucătăria pă-

rea să fie și camera ei. Într-un colț, văzui un pat de campanie cu un așternut mototolit și murdar. Femeia mă măsură cu niște ochi inexpresivi.

— Dumneavoastră cine sînteți ?

— Ecaterina Mirschi. Nevasta lui !

„Ei drăcie !" Răspunsul mă surprinse. Nu știam că Mirschi e căsătorit.

— Și locuiți în bucătărie ? Dormiți pe un pat de campanie ?

— Așa a vrut stăpînul.

— Stăpînul ?!?

— Așa-i zic eu. Nevasta lui Mirschi roși și-și duse palma la gură, de parcă ar fi vrut în felul acesta să oprească o eventuală revărsare verbală.

— Sînteți de mulți ani nevasta lui ?

— În primăvară s-au făcut cinci ani.

Îmi stăpînii uimirea, o uimire în fond justificată. Gîndiți-vă și dumneavoastră, Mirschi avea 66 de ani, ceea ce înseamnă că se căsătorise la 61 de ani. Nimic de zis, o vîrstă înaintată. De ce s-o fi căsătorit ? Numai ca să aibă pe cineva care să-l îngrijească ? Dar mai înainte cine îl îngrijise ? Gîndul îmi alergă la Clementina Vlanga. O fi avut vreo menajeră. Ca și cînd mi-ar fi citit gîndurile, femeia adăugă :

— Înainte de a mă lua de nevastă i-am fost servitoare. Mă știe din tinerețe... De mai bine de treizeci de ani îi sînt servitoare. Nu-i întreg la minte... Boier și să ia de nevastă o servitoare ! Eu, slavă Domnului, sînt mulțumită, am un acoperiș, un pat, de-ale gurii...

Reținui din spusele femeii două amănunte : Primo : Mirschi se însurase cu cinci ani în urmă cu servitoarea sa... Secundo : individul nu era întreg la minte... Primul amănunt îl confirma pe cel de-al doilea. Unde dracu' nimerisem ? Mă auzii strigat. Pop avea nevoie de mine. Revenii în odaia lui Mirschi : cît timp lipsisem, crescătorul de rațe de rasă nu se urnise de la locul său. Vorbea mutește cînd cu cărțile, cînd cu pechinezul. Nu-i păsa nici cît negru sub unghie de faptul că i se umbla printre lucruri.

În vreme ce Chirnoagă își continua percheziția sub ochii curioși ai martorului, Pop îmi făcu semn să mă apropii. Îmi șopti, arătîndu-mi un dosar destul de voluminos :

— Uite ce-am găsit !...

Luai dosarul și-l răsfoii. Fiori reci îmi furnicară șira spinării. Dosarul era înțesat cu certificate semnate de somități medicale și care atestau că Andrei Mirschi era alienat mintal.

— E nebun ! îmi șopti Pop iarăși. De altfel se și vede !

N-am apucat să-mi spun părerea. Chirnoagă izbuti să scoată la iveală cîteva corpuri delicte destul de concludente și compromițătoare. Zise tare :

— Arsenalul a fost găsit !

Mirschi nu tresări. Nu tresări nici atunci cînd Chirnoagă enumeră corpurile delicte :

— tușiere... șapte creioane ascuțite... coli de hîrtie de formate diferite... coli de hîrtie decolorate de soare... o ștampilă pentru date... Ia te uită, dom'le, și două mașini de scris... una cu litere latine, alta cu litere slave...

Eram nedumerit : în mînă țineam un dosar cu certificate care confirmau boala lui Mirschi, iar sub ochii mei și ai martorului, Chirnoagă rînduia frumos corpurile delicte. În fața mea, Mirschi continua să-și dea pasiențe de parcă nici nu ne-am fi aflat acolo. De ce oare ? Doar tot ceea ce descoperisem în „arsenal" îi aparținea. Broboane de sudoare îmi năpădiră fruntea. Cum să procedez ?

— E nebun, zise Pop.

— Continuați percheziția ! ordonai eu mecanic... Rămîne de văzut dacă-i nebun.

Percheziția își urmă cursul. Nu se mai găsi nimic din ce ar fi putut să ne intereseze. Chirnoagă trecu la întocmirea procesului-verbal. Îl scria nu la masa de pasiențe, unde Mirschi își vedea de-ale sale, ci pe o noptieră, lîngă pat.

„Cum să procedez ?" Întrebarea mă chinuia. Mi-era teamă să nu mă fac de rîs. Să vin cu un nebun la D.G.M. ! Mă uitam cînd la corpurile de-

licte, cînd la Mirschi. În cele din urmă îmi amintii de actele false ce se găseau la cele trei dosare de pensionare și gîndii că orice s-ar constata la D.G.M. în legătură cu starea mintală a lui Mirschi era de datoria mea să duc ordinul de arestare la îndeplinire. Mă adresai falsificatorului cu o voce severă :

— Domnule Mirschi, în numele legii vă cer să vă îmbrăcați și să mă urmați !

— Gata ?

Se oprise din joc. Întoarse capul acela mare, cu sprîncene mefistofelice spre mine și mă scrută cu niște priviri, parcă senile.

— Ați pregătit totul ?

Nu știam ce voia să înțeleagă prin întrebarea : „ați pregătit totul ?" Îi răspunsei însă fără nici o ezitare :

— Da, domnule Mirschi, am pregătit totul !

Spre marea mea mirare, dar și bucurie, Mirschi se ridică greoi de la masă. Se întinse și, înălțîndu-se, fu cît p-aci să atingă tavanul. Oasele mari îi trosniră sec. Apoi, cu mișcări calme, adună cărțile de joc, sub ochii nedumeriți ai pechinezului. Javra se ridică și ea, se scutură de cîteva ori, apoi sări de pe măsuță direct pe o perniță de lîngă pat. Gustam, privindu-l, simțămîntul dulce al victoriei. Încercase dumnealui s-o facă pe nebunul cu mine, dar nu i-a mers ! Cu siguranță că și certificatele medicale sînt false ! Da, se vede că descoperirea corpurilor delicte l-a înfrînt.

— Chiar totul, totul e pregătit ? se mai interesă Mirschi înainte de a se îmbrăca.

— Da !

— *Oracolul* o să fie de față ?

„Joci teatru, domnule Mirschi, îi vorbii în gînd, dar cu mine, ai văzut doar, n-o să-ți meargă. Nu-ți ajung corpurile delicte, probele vinovăției, mai vrei și un oracol ? Bine, domnule Mirschi, facă-se voia dumitale". Răspunsei afectat :

— O, desigur, va fi de față...

— Înainte de plecare, n-ați vrea să vă cînt ceva la pian ? mă întrebă Mirschi pe neașteptate și se uită rînd pe rînd la noi ca la niște vechi prieteni.

— Nu, nu, mă împotrivii eu, sîntem aşteptaţi.

— Păcat! Chipul bătrînului se întunecă brusc, lăsînd să se înţeleagă că a fost lipsit de o mare plăcere.

— Catrina, îşi strigă el nevasta, unde-mi sînt pantalonii? Dă-mi cămaşa... Şi vino să mă ajuţi!

Femeia veni şi-i dădu o mînă de ajutor. Mirschi se îmbrăca încet, greoi, fără a se jena de prezenţa unor persoane străine. Se vedea că era obişnuit să fie servit. Catrina îi ghicea dorinţele: se mişca şi ea încet, greoi, în tăcere. În minte îmi răsări un vers din Minulescu: „un bătrîn şi o bătrînă, două jucării stricate..."

— Grăbeşte-te, Catrina, sînt aşteptat la curte!

„Da, da, fă dumneata pe nebunu', îi vorbeam eu în gînd. La «curtea» D.G.M.-ului, faţă-n faţă cu Tulpan şi Clementina Vlanga n-o să mai spui nici pîs!" Îmi amintii de graficul-orar al anchetei. Mă uitai la ceas. Era în ordine: în jurul orei 11 Mirschi se va recunoaşte învins.

Mirschi se îmbrăcase. Era gata de drum. Se mai uită o dată în oglindă, îşi netezi cu grijă cele cîteva fire de păr. Mişcările sale erau ale unui om calm, care se pregătea să plece undeva în ospeţie. Părea mulţumit de cum arăta. Îi porunci Catrinei:

— Bastonul!

Nevastă-sa îi întinse smerită un baston vechi, cioturos. El îl luă cu un gest larg, aristocratic.

— Mersi, Catrina! rosti el afectat. Apoi, rotindu-şi privirile, ne întrebă cu dulceaţă în glas: „Domnilor, să vă cînt puţină muzică? Bach? Brahms?"

— La *curte*, domnule Mirschi, la *curte*. Sîntem aşteptaţi, îi intrai eu cu plăcere în voie.

— Ah, da! exclamă el. Vă stau la dispoziţie.

Îi arătai uşa. Ieşi, urmat de noi. Femeia rămase în prag. Maşina ne aştepta la poartă. Mirschi nu-şi luă rămas bun de la Catrina lui. Pechinezul se luă după stăpîn şi-l conduse pînă în stradă. Mirschi

îi aruncă o privire plină de recunoștință. Animalul lătră de parcă ar fi urlat : „Adio !"

După ce Mirschi se urcă în mașină și se așeză în spate, între Pop și Chirnoagă, eu îi mulțumii martorului, apoi îi ordonai șoferului :

— La curte !

— 'Nțeles !

Privii peste umăr. Între cei doi lucrători de miliție, Mirschi ședea afișînd un aer oficial. Ținea capul sus, bastonul între picioare și părea absent la tot ceea ce se petrecea în jur.

Mașina porni. În aceeași clipă șoferul își reluă fluieratul : „M-a făcut mama oltean !"

2

Nu mă îndoiam nici o clipă că ancheta se va desfășura conform planului meu. Mai erau vreo cincisprezece minute pînă la 7,30 cînd urma să încep interogatoriul lui Mirschi. Am așezat pe cristalul biroului corpurile delicte găsite la percheziție. Le-am așezat așa încît Mirschi să se lovească mereu de ele. Acțiunea de dimineață, percheziția, arestarea, falsa nebunie a lui Mirschi, pregătirea interogatoriului îmi creaseră o stare de bună dispoziție. Uitasem — oare pentru cît timp ? — de amara mea nemulțumire. Era dosarul „5783" „rahitic", dar așa „rahitic" cum era, încăpuse în el și un „nebun". Îmi amintii de jocul lui Mirschi și, sub impulsul amintirii, răsfoii din nou certificatele medicale. Îmi dădeam seama că dacă nu se dovedeau a fi plăsmuite ar fi putut să-mi dea peste cap toate socotelile. Primul certificat data din anul 1930, iar ultimul fusese eliberat nu de mult și purta iscălitura unui cunoscut psihiatru bucureștean. Tocmai citeam certificatul acesta, cînd își făcu apariția plutonierul de serviciu :

— Tovarășe locotenent, îmi permiteți să vă raportez ? mi se adresă el.

— Te rog, tovarășe Ghițulescu.

— Arestatul vrea să vă vorbească... Ţine morţiş.

Cererea lui Mirschi nu m-a surprins. Mi s-a părut chiar a fi firească. Mirschi e doar avocat. Înţelegea mai bine decît oricare alt infractor ce înseamnă a mărturisi din proprie iniţiativă. Amănuntul ca atare se consemnează în procesele-verbale, e amintit apoi la proces. Se poate obţine, astfel, indulgenţa completului de judecată.

— Să-i facem pe plac, tovarăşe plutonier, încuviinţai eu bucuros.

Aşteptîndu-l, mă gîndeam la comportarea lui Mirschi după arestarea sa. Falsificatorul tăcuse tot timpul. Nu era tăcerea unui om speriat, ci a unui resemnat. Faţa-i mare, bărbătească, brăzdată de riduri energice, îi era însă înnobilată de o resemnare princiară. Privindu-l, erai înclinat să crezi că într-adevăr Domnia Sa fusese adus nu la D.G.M.,ci la curtea nu ştiu cărui monarh pentru a i se înmîna o distincţie pe care el n-o dorea, dar, n-avea încotro, trebuia s-o primească. Probabil că — îmi ziceam — în tot acest răstimp, Mirschi îşi analizase situaţia din toate punctele de vedere şi, fără a-şi trăda gîndurile, căci avea o voinţă de fier, ajunsese la concluzia că ar fi mai potrivit să facă mărturisiri complete.

Uşa se deschise şi plutonierul Ghiţulescu îl introduse pe Mirschi. Îi făcui însoţitorului semn să ne lase singuri. Şi numai după ce plutonierul ieşi, îmi dădui seama că ceva nu era în ordine. Presimţeam ceva şi nu ştiam ce. Constatai că starea de arest nu izbutise să-i spulbere lui Mirschi aerul său aristocratic. Pe chip îi stăruia aceeaşi expresie princiară pe care o afişase şi în maşină.

— Luaţi loc ! îl poftii eu.

— Domnule, mi se adresă Mirschi cu un uşor accent dramatic. Sînt profund indignat şi aş vrea să transmiteţi protestul meu şi mareşalului Curţii.

Tăcu. Mă privi cu superioritate...

— Luaţi loc ! îl poftii eu din nou, încercînd în acelaşi timp să-mi adun gîndurile.

— Refuz !

— Atunci, continuați! Vă ascult...

Bucuria mi se risipi. Presupunerile mele anterioare mi se păreau naive. Prea le iau toate ușor, prea mă grăbesc... Și, pe măsură ce constatam că nebunia lui Mirschi abia acum începea să se declanșeze cu mai multă tărie, mă înneguram.

— Nu-mi place apartamentul, protestă nebunul. Oare în tot palatul să nu se fi găsit un apartament conform rangului meu?

Toată atitudinea arestatului exprima o indignare fără margini. Mă simțeam dezarmat, nu știam cum să reacționez, îmi pierdusem spontaneitatea.

— Aștept un răspuns, domnule! se răsti el la mine, de parcă aș fi fost Catrina lui și treaba asta mă scoase din sărite.

— Domnule Mirschi, îi vorbii eu hotărît să-l readuc cu picioarele pe pămînt, nu trebuie să uitați că în numele legii sînteți arestat și că vă găsiți...

— Eu arestat?! izbucni Mirschi. Domnule, cum îndrăzniți? Ah, încep să-mi dau seama! Complot?!! E vorba de un complot... Un complot la înalta curte imperială...

Îl vedeam pentru întîia oară ieșindu-și din calmul său aristocratic. Îl cuprinse un tremur nervos, fața i se înroși, iar glasul său gutural căpătă un tremolo care mă înfioră:

— Eu arestat?! Știți cine sînt sau nu? Știți sau nu?

În așteptarea răspunsului meu, încremeni cu capul în sus, într-o atitudine donquijotescă.

— Nu, nu știu, recunoscui eu și mi se păru că mi regăsisem spontaneitatea.

— Aha, vedeți că nu știți, se înveseli Mirschi pe neașteptate și se uită la mine cu o căutătură mefistofelică: să nu care cumva să audă mareșalul Curții că m-ați arestat, neștiind cine sînt. Domnule, aflați că eu sînt conducătorul ocult al Mesopotamiei și României.

Tăcu și încremeni, mîndru de propriul său rang. Aștepta. În ochi i se aprinseră acele scîntei demențiale pe care le mai văzusem. Nebunul aștepta... Ce

anume aştepta? Să-i recunosc înaltul titlu de conducător ocult al României? În clipa asta îmi veni o idee... Poate că-i aşa şi eu nu ştiu? În cazul acesta, ca să-i recunosc „înaltul titlu" aş avea nevoie de un document scris, de o declaraţie. Spusei:

— Domnule Mirschi, sînt gata să vă recunosc rangul. Îmi puteţi da şi în scris că deţineţi acest titlu?

— Cum să nu?! replică conducătorul ocult al Mesopotamiei şi României.

— Poftiţi! Luaţi loc la birou... Aveţi un toc, hîrtie, condei... Poftiţi!

Mirschi nu refuză invitaţia. Înaintă greu spre birou, se aşeză pe scaun în dreptul corpurilor delicte. Nu avu nici o tresărire, de parcă nici nu le-ar fi văzut.

— Poftiţi!

— Merci, chéri!

Mă ridicai de la birou şi făcui cîţiva paşi prin încăpere. Mă oprii. Arestatul se apucase să scrie. Scria încet, concentrat, păstrîndu-şi aerul acela aristocratic care i se potrivea perfect. Mă uitam la el şi nu-mi venea să cred că „nebunul" ieşise tocmai din dosarul „5783". În fond de ce-l îndemnasem să declare în scris cine este? Nu cumva intrasem în jocul nebunului? Dar e nebun sau nu? Este oare unul şi acelaşi cu falsificatorul Mirschi? Corpurile delicte îmi răspundeau — da! Numai *Domnia Sa* susţinea contrariul. Ba o mai susţinea şi în scris.

Îl văzui cum se ridică. Apoi, cu un gest larg, generos, îmi întinse coala de hîrtie:

— Vă rog să predaţi o copie şi mareşalului Curţii, îmi ceru Mirschi.

— Bine, dar mareşalul Curţii vă ştie! îmi exprimai eu nedumerirea.

— Să mă mai ştie o dată, rosti el de sus. Îmi permiteţi să mă retrag?

— Mă rog! încuviinţai eu.

Se îndreptă încet spre ieşire. Îl lăsai. Acolo îl aştepta plutonierul de serviciu. Văzîndu-l, Mirschi exclamă:

— Alteţă, chiar dumneavoastră în persoană ?! Nu mă aşteptam !

Plutonierul făcu nişte ochi cît cepele de mari. Se uită prin crăpătura uşii la mine.

— Du-l în camera de arest !

Rămăsei singur. Mă repezii de îndată să citesc declaraţia lui Mirschi şi iată ce-mi fu dat să aflu :

„Mă numesc Andrei Mirschi. Prima dată sufletul meu a trăit în Witold în secolul 14—15, în pieptul Cavalerului de Dolenga, Mare Duce al Lituaniei. A doua oară, în sec. 16, în pieptul sfînt al cardinalului Mirschi. A treia oară, în 1892, m-am reîncarnat ca fiu al ştiinţelor oculte. Părinţii mei au 60 de mii de hectare în Mesopotamia, iar eu am în Lituania 587 000 de hectare.

Am terminat dreptul la Paris şi literele la Odesa. Sînt actualmente conducătorul ocult al României şi Mesopotamiei.

Mirschi,
Mare Duce de Lituania,
Cavaler de Dolenga".

5 iunie 1958.

Recunosc, n-aveam pe atunci prea multă experienţă. Simţeam nevoia să mă aşez. Căutai scaunul. Poftim, n-am ştiut cine-i Mirschi şi acum ştiu ! Îmi aprinsei o ţigară. Cine a spus că tutunul calmează n-a minţit. Am fumat ţigară după ţigară pînă cînd am simţit că nervii mi se destind, eliberîndu-mă de strînsoarea lor. Aşadar, ancheta se complica. Planul întocmit de mine pe ore şi minute devenise brusc un petic neînsemnat de hîrtie, bun de aruncat la coş. Recitii declaraţia lui Mirschi. Evident, declaraţia, comportarea lui erau ale unui alienat mintal şi, conform legii, Mirschi ar trebui să fie eliberat şi lăsat în plata Domnului. Aş fi putut lesne să închei dosarul „5783" pe baza unei asemenea concluzii. Nu mă împăcam însă cu gîndul că *Domnia Sa* este în acelaşi timp autorul unor falsuri. Corpurile delicte îi aparţineau. Un mic ar-

senal ! Nebun, nebun, dar să obţină pensii pe căi ilegale se pricepe... Ce fel de nebun mai e şi ăsta ? ! Luai dosarul cu certificatele medicale. De astă dată le studiai cu atenţie. Medici iluştri atestau unul şi acelaşi diagnostic : „Andrei Mirschi suferă de delir mistic pe un fond de lacunarism cerebral". Trîntii cît colo dosarul. „Delir mistic !! Lacunarism cerebral ? ! Adică e nebun !" Se zbuciumau în mine tot felul de gînduri. Atunci ce caută corpurile delicte pe biroul meu ? Coli de hîrtie ?! Tuşiere ?! Ştampile ? ! Maşini de scris ? ! Ce sînt toate astea ? Jucăriile unui nebun, ale unui maniac mistic ? „Da, îmi răspundeau certificatele, s-ar putea să fie, şi atunci o să te vezi nevoit să-l pui în libertate".

„Nu-l pun !" strigai eu cu glas puternic. Strigasem atît de puternic, încît Niţescu care se afla în celălalt birou mă auzi, deschise uşa şi mă întrebă : „M-ai chemat sau mi s-a părut ?" „Ţi s-a părut !" răspunsei eu ruşinat. În clipa aceea, mi-am dat seama că nu sînt pe o cale bună, că nu ştiu să-mi stăpînesc nervii. Mă visasem întotdeauna un anchetator calm, profund, drept, perspicace, îndrăzneţ. Constatam că sînt departe de un asemenea model, chiar foarte departe. Mai întîi, fusesem furios şi nemulţumit că mi s-a încredinţat un dosar „rahitic". Acum eram furios că dosarul ăsta „rahitic" nu vrea să se rezolve conform graficului meu orar şi că din paginile sale răsărise un „maniac mistic" care-mi încurca toate socotelile. Evident, dacă aş stărui cu încăpăţînare pe calea asta, aş ajunge foarte curînd pe o linie moartă. „Deci, tovarăşe Conta, mă îndemnai eu, caută să fii calm, stăpîneşte-ţi nervii, nu te pripi, fii ceva mai analitic !"

Să ştiţi, de felul meu nu sînt un om încăpăţînat, iar cînd mă ştiu pradă încăpăţînării mai ştiu şi să mă opresc, nu mă las tîrît pînă la ultima consecinţă. Nu mă feresc să fac şi cale întoarsă. Am făcut-o şi-n cazul dosarului „5783".

O luai din nou, de la A. Ne aflam, aşadar, în posesia a trei dosare de pensionare — Vasile Tulpan, Lucia Tulpan şi Clementina Vlanga. Pensiona-

rea celor trei cetățeni a fost aprobată pe baza unor certificate false. Certificatele false sînt identice între ele și sînt realizate de unul și același infractor, Andrei Mirschi. El în persoană s-a oferit să le obțină pensionarea. Atît Lucia Tulpan, cît și Clementina Vlanga cu *el* au avut de-a face, cu el au convenit, iar *Domnia Sa* s-a ținut de cuvînt. Precum bine se vede, „nebunul" a săvîrșit un act conștient de la început și pînă la sfîrșit.

Stop!

Notai în carnetul meu următoarele: „A se verifica dacă Lucia Tulpan și Clementina Vlanga au observat la Mirschi manifestări anormale".

Mai departe!

Falsificatorul este un oarecare Andrei Mirschi în etate de 66 de ani, de profesiune avocat. Nu mai profesează, are pensie.

Stop!

Notai în carnet rîndurile: „A se controla actele de la dosarul de pensionare al lui Mirschi, pentru a se constata dacă sînt sau nu false".

Mai departe!

Andrei Mirschi este căsătorit cu fosta lui servitoare, pe nume Ecaterina, locuiesc amîndoi în propria lor casă. Mirschi se ocupă și cu creșterea rațelor de rasă.

Stop!

Trecui în carnet întrebarea: „De ce a luat-o de nevastă și de ce o obligă să doarmă în bucătărie?"

Mai departe!

La arestare, ne pomenim în fața unui Mirschi — alienat mintal. A unui alienat mintal în plină criză. Notai în carnețel: „Ciudat! La orele șase dimineața aștepta pe cineva, făcînd pasiențe! Da, fără îndoială, e o treabă de om nebun. Aflase oare de arestarea Clementinei Vlanga? Ce altceva ar fi putut să-i declanșeze criza? Dacă într-adevăr aștepta pe cineva, cine era atunci cel așteptat?"

Mai departe!

În tot timpul percheziției Mirschi s-a manifestat ca un om normal. N-am observat nimic care să

mă îndreptăţească să cred că ar simula. S-a găsit un dosar conţinînd certificate medicale. Un singur certificat datînd din anul 1930 afirmă că Mirschi ar fi sănătos, în timp ce alte zeci de certificate, semnate de somităţi medicale, atestă că ar fi iresponsabil mintal.

Stop !

Notai în carnet : „De verificat dacă nu cumva certificatele sînt false, plăsmuite chiar de Mirschi". Dosarul cu certificate explica pînă la un punct comportarea anormală a lui Mirschi. N-ar fi trebuit să-l arestez. Totuşi, l-am arestat. De ce ? Corpurile delicte. Declaraţiile soţilor Tulpan, mărturiile Clementinei Vlanga. Nu ştiu încă dacă nu cumva Mirschi nu simulează. Deci. arestarea lui era îndreptăţită. Criza lui Mirschi continuă. Aflăm că avem de-a face cu un reîncarnat, mare duce de Lituania, conducătorul ocult al României şi Mesopotamiei. N-am cum să-mi desfăşor ancheta. Ar putea oare îndeletnicirea sa de falsificator să fie efectul bolii, în cazul cînd am accepta că ar fi bolnav mintal ? Ar putea. Trecui în carnet : „De consultat un tratat de psihopatie". Bun ! Presupunînd că îndeletnicirea de falsificator ar fi efectul maniei, cum ne explicăm că i-a cerut Luciei Tulpan pensia pe trei luni ? Oare taxa solicitată este tot efectul nebuniei ? Nu, evident, nu. Sîntem în faţa unui act conştient. Cum pot să coexiste „cele două efecte ?"

Raţionamentele mele se opriră aici. Eram convins că, în ciuda infracţiunii mici, mă găseam în faţa unui caz complex. Dacă se va dovedi că Mirschi e bolnav, atunci clasarea dosarului se va face din oficiu. Ceva îmi spunea că nu e. Puteam oare cu un „ceva" foarte abstract să înfrunt un dosar cu certificate iscălite de medici cunoscuţi ? Asta-i ! Ajuns aici, începui să mă pregătesc de raport. Părerea maiorului Suharu mă interesa în cel mai înalt grad.

. . . . . .

Nu cu mult înainte de a mă prezenta maiorului Suharu am simţit nevoia să-l revăd pe Mirschi, şi nu în biroul meu, ci în camera de arest. Plutonierul Ghiţescu m-a condus la dînsul.

— Tovarăşe locotenent, nu-i aşa că ăsta-i nebun ? mă întrebă el.

— Dumneata ce crezi ?

— Eu ce să cred ? Eu nu cred nimic. M-a luat cu alteţă în sus, alteţă-n jos. M-a rugat să am grijă să-l păzesc cu atenţie. Să nu-l deranjeze nimeni. Şi mai spunea că dacă vine sfînta Brigita s-o las să intre.

— Cum ? Cine ?

— Sfînta Brigita !

— Nu cumva l-ai întrebat de ce sfintei Brigita să-i dai voie şi altora nu ?

— N-a fost nevoie să-l întreb, că mi-a spus el singur. Sfînta Brigita e îngerul lui păzitor.

— Cum, chiar aşa ţi-a spus ?

— E nebun ?

— Şi-acum ce face ?

— Doarme.

Ajunserăm în dreptul camerei de arest. De dincolo de uşă se auzea un sforăit de om sănătos. Mă uitai prin vizetă : pe patul acoperit cu o pătură cenuşie, Mirschi dormea pe o parte, sforăind nu ca un cavaler, ci ca un om de rînd.

— Să-l trezesc ?

— Lasă-l să doarmă. Are nevoie de somn.

— E nebun, nu-i aşa ? mă întrebă plutonierul din nou şi se vedea că aştepta din partea mea o confirmare.

— S-ar putea, nu ştiu nici eu.

Pe maiorul Suharu l-am găsit cufundat în lectura unui dosar. Îmi făcu semn să iau loc şi să aştept. „Nu e în apele sale, gîndii eu. E încruntat. N-am picat la vreme". Îl iscodeam cu coada ochiului. Maiorul citea strîngîndu-şi nervos gura, iar în răstimpuri plescăia din limbă a nemulţumire sau a scîrbă. La fiecare plescăitură, îmi spuneam că n-am

picat bine, că oricum, rămîn un ghinionist. Eram convins că, după primele cuvinte ale raportului meu, șeful o să mă repeadă și o să mă întrebe: „Ce dracu' ai învățat la facultate dacă nici măcar un pas nu poți să faci fără să mă consulți și să-mi ceri sfatul!? Nu vezi cît sînt de ocupat?" Începusem să caut o ieșire cît mai onorabilă din scenă, cînd auzii:

— Mdaaa! Maiorul termină de citit dosarul și-l puse deoparte. Se uită încruntat la mine. Nu știam dacă este sau nu potrivit să deschid gura. Tot fixîndu-mă, se apucă să bată toba în cristal cu degetele-i crispate. Mdaa! plescăi el. Zi-i, tovarășe Conta, te ascult...

Îndrăznii să răspund:

— Vă văd foarte preocupat, tovarășe maior, poate ar fi bine să revin mai tîrziu.

— Nu, nu, ai venit, ești aici, vorbește, te ascult!

Am raportat desfășurarea percheziției, apoi despre nebunia lui Mirschi, concluziile la care am ajuns. Maiorul Suharu m-a ascultat cu luare-aminte. După ce a citit declarația lui Mirschi a izbucnit în rîs:

— Mare duce de Lituania! Bună, dom'le! Trecînd apoi la alt ton, maiorul adăugă: Legea e lege, n-ai ce-i face. Va trebui să-l pui în libertate.

— Nu înainte de a verifica autenticitatea certificatelor medicale.

— Bineînțeles, încuviință șeful.

— Și mai e ceva, falsurile săvîrșite de Mirschi sînt ale unui om lucid. De aici și începe marea mea dilemă. E sau nu e nebun? Simulează sau nu?

— Stai, stai, tovarășe locotenent, mă opri Suharu, uitîndu-se la ceas. Dacă nu mă înșel, conform graficului dumitale, la ora asta ancheta ar fi trebuit să fie încheiată de aproape un ceas, nu-i așa?

Roșii ca un băiețel poznaș, de parcă aș fi fost vinovat de nebunia lui Mirschi care-mi dăduse peste cap toate calculele.

— Cum vezi desfășurarea anchetei?

Brusc, mi se păru că maiorul manifestă un interes aparte față de relatările mele: mă privea cu înțelegere. Prinsei curaj.

— A-l declara din capul locului pe Mirschi iresponsabil mi se pare a alege calea cea mai ușoară.

— Poate și cea mai îndreptățită, mă contrazise maiorul. Doar spui că deține o mulțime de certificate medicale.

— Care s-ar putea să fie și false...

— În același timp ar putea să fie și autentice.

Șeful își împinse înainte pieptul și se sprijini cu coatele pe birou. Părea un șahist care făcuse o mutare și aștepta nerăbdător mișcarea adversarului.

— Tovarășe maior, chiar dacă certificatele sînt autentice, și Mirschi trebuie pus în libertate, ancheta, ca să fie încheiată, mai are nevoie de două confruntări: a) Mirschi-Vlanga, b) Mirschi-Lucia Tulpan. Eu consider că este interesant să urmărim reacția lui Mirschi în timpul confruntărilor.

— De acord Însă îți atrag atenția că în fața justiției tot certificatele medicale vor avea ultimul cuvînt.

„Șeful ține cu Mirschi" mă străfulgeră un gînd.

— Atunci, mă întreb dacă continuarea anchetei mai este utilă?

— Te pasionează cazul?

— Da, tovarășe maior, răspunsei eu fără înconjur.

— Inițial, parcă nu te atrăgea. Sau, poate, mă înșel. Ce crezi?

Maiorul surîse cu o ironie blîndă.

— Mi se părea un caz mărunt.

— A crescut oare între timp valoarea infracțiunii săvîrșite de Mirschi?

Nu prea pricepeam încotro țintea șeful. Mă văzui nevoit să răspund cu toată seriozitatea.

— Nu. A rămas tot la 1600 lei.

— Oare merită să ne batem capul cu o asemenea infracțiune și, mai cu seamă, cu un asemenea infractor iresponsabil?

„Ce idee urmărește șeful? Mă neliniștii eu. De ce mă încolțește cu tot felul de întrebări? Unde vrea să mă aducă? Nu cumva caută în felul ăsta să mă determine să închei mai repede dosarul?" Propriile-mi gînduri mi se părură de-a dreptul absurde.

— Aștept un răspuns, tovarășe Conta!

— Conform legii, oricît de mică ar fi infracțiunea, sîntem obligați să ducem ancheta pînă la capăt. Involuntar, îmi veneau în minte răspunsurile din anii studenției.

— Dacă așa stau lucrurile, atunci de ce mai întrebi dacă e necesar să o continuăm. Din moment ce legea ne obligă, e cazul să ducem ancheta pînă la ultimele consecințe. Vrei să-i confrunți, foarte bine, fă-o. Și mai departe?

Maiorul se încruntă Îl nemulțumisem eu sau își amintise, pe neașteptate, de conținutul dosarului pe care abia îl studiase?

— Mă voi orienta după datele ce vor rezulta de pe urma confruntărilor.

— Nu, nu e destul, tovarășe Conta. Maiorul luă un creion și începu să se joace cu el. Nu, nu e destul, urmă el cu același ton de om nemulțumit. Ți s-a încredințat un caz interesant, care te va solicita. Ești oare destul de pregătit pentru ca să faci față acestor solicitări? Caută să-ți răspunzi mereu și cu sinceritate la întrebarea asta. Afirmam că nu e destul să urmărești numai rezultatele confruntărilor. Mai e necesar să constați dacă activitatea lui Mirschi s-a limitat numai și numai la falsificarea celor două dosare de pensionare. Poate că a furnizat pensii și altora? Ce părere ai?

Ideea adusă de șef în discuție era foarte prețioasă. Într-adevăr, dacă aria falsificatorului Mirschi se dovedea a fi în realitate mult mai largă, atunci și nebunia sa putea fi mai bine demascată. Îmi dădeam însă seama că, în calea aplicării acestei indicații, există un obstacol greu. Nu mă sfii să întreb:

— Cum am putea să descoperim dacă Mirschi a mai furnizat şi altor cetăţeni pensii ilegale? În Capitală sînt zeci de mii de pensionari şi tot atîtea dosare.

— Nu ştiu, gîndeşte-te! zîmbi Suharu cu aceeaşi ironie prietenească. Perspicacitatea intră în îndatoririle unui anchetator. Nu crezi?

Dădui din cap în semn de încuviinţare.

— Mă voi gîndi la tot ceea ce mi-aţi spus. Îmi permiteţi să mă retrag?

Maiorul îmi întinse mîna.

— Aştept cu interes viitoarele dumitale rapoarte.

Părăsii îngîndurat cabinetul şefului. Aveam senzaţia neplăcută că nu fusesem la înălţime. Maiorul imprimase discuţiei un caracter didactic, dar — de ce n-aş recunoaşte? — folositor. Amintindu-mi că mi-a acordat, totuşi, mînă liberă în desfăşurarea anchetei am simţit cum mă cuprinde un sentiment de mare simpatie pentru şeful meu, pentru acest bărbat scund, nu prea gras, încărunţit prea devreme şi, pesemne, judecînd după paloarea feţei, suferind de ficat.

3

Marina îmi telefonă şi mă întrebă dacă prînzim împreună... „Nu, nu ne putem întîlni... Mănîncă astăzi fără mine" o sfătuii eu. „Pari bine dispus, Virgile!" „Da, sînt!" „Ei bravo! Succes, dragul meu!"

Scurta convorbire telefonică cu Marina îmi creă o stare de mulţumire şi de încredere în propriile mele puteri. Nu vă ascund că-mi place să ştiu că Marina, în ciuda ocupaţiilor ei, se gîndeşte şi la mine, interesîndu-se cum îmi merge. Întrebările Marinei erau întotdeauna simple şi fireşti, aş spune odihnitoare.

Am luat masa la cantină, dar n-am mîncat în tihnă. La orele 16 fixasem prima confruntare:

Mirschi-Vlanga. O mulţime de întrebări mă asaltau, răpindu-mi plăcerea unor bucate gustoase. Din noianul întrebărilor, una îmi stăruia în minte cu litere de foc. „Cum o să se comporte Mirschi?" După masă am revenit la birou. M-am apucat să citesc ziarele. Nu înregistram însă nimic. Gîndul îmi zbura în altă parte. Mă uitam mereu la ceas: timpul trecea nespus de greu.

În sfîrşit, la orele 16, Clementina Vlanga îşi făcu apariţia. Se opri în mijlocul încăperii, aşteptînd din partea mea un semn sau o vorbă. Îi arătai scaunul şi ea se aşeză cu oarecare ezitare. Nu-şi mai frîngea mîinile ca în ajun. În schimb, părea stăpînită de o resemnare bătrînească.

— Andrei Mirschi a fost arestat, o informai eu, studiind-o cu atenţie. E şi el aici.

Arestata avu o tresărire, făcu ochii mari, apoi se trase speriată spre speteaza scaunului.

— Peste cincisprezece-douăzeci de minute, conform procedurii, va avea loc o primă confruntare. Pînă atunci am vrea să ne răspundeţi din nou la cîteva întrebări.

— Vă stau la dispoziţie.

— Cînd l-aţi cunoscut pe Mirschi?

— Acum şase luni.

— În ce împrejurări?

— Am declarat o dată...

— Repetaţi, vă rog.

Arestata repetă aproape cuvînt cu cuvînt tot ceea ce declarase la prima audiere. Aminti şi de prietena ei, Elvira Crăiniceanu, iar eu îmi dădui seama că amănuntul ăsta n-ar fi trebuit să-mi scape.

— Această prietenă a dumneavoastră îl cunoştea bine pe Mirschi?

— După cîte ştiu eu, da.

— E pensionară?

— Nu!

— Daţi-mi adresa ei.

— Str. Br.. nr. 53.

— Mulțumesc! Așadar, pe Mirschi l-ați cunoscut acum șase luni. În acest răstimp v-ați întîlnit mai des cu dînsul?

— De foarte multe ori. Venea pe la mine. Îi plăcea să-mi facă vizite.

— De ce?

Clementina Vlanga ezită. Buzele subțiri îi tremurară abia perceptibil.

— Găsea în odăița mea ceva din liniștea vechilor cuiburi boierești. Venea, se așeza într-un fotoliu și, de cele mai multe ori, tăcea. Cînd nu tăcea își amintea de Tiberiu Ornescu, de rolul pe care l-a jucat în viața politică a țării.

— Vă plăceau aceste discuții?

— Aș minți dacă aș răspunde nu. L-am iubit pe Ornescu, iar amintirile despre el îmi sînt dragi.

— În general, Mirschi v-a făcut o impresie bună?

— Da! E un bărbat plăcut, manierat. În ciuda anilor lui, are o minte vioaie. Cu frică de Dumnezeu... E foarte religios.

Reținui în mod special aceste două caracterizări: „minte vioaie" și „cu frică de Dumnezeu".

— Un om ca toți oamenii, pusei eu punctul pe i.

— Poate ceva mai aparte... Scrie și versuri.

— Versuri?! exclamai eu.

— Mi-a citit multe din poeziile sale.

— Și cum vi s-au părut?

— Frumoase. Cu îngeri și...

— Adică cu frică de Dumnezeu!

— Da!

— Și cum vă explicați că un om cu frică de Dumnezeu, pe deasupra și poet, se mai îndeletnicește și cu falsificarea unor acte publice?

— Nu știu... în discuțiile noastre n-am îndrăznit niciodată să ating problema asta. După o pauză, femeia adăugă, șovăind: „Știți... poate că... cum să vă spun... poate că nu el le-a falsificat... poate că le-a obținut de la altcineva...

— E o presupunere?

— Numai o presupunere.

Ideea Clementinei Vlanga nu-mi displăcu. Chiar așa, nu cumva adevăratul falsificator se ascunde în spatele nebuniei lui Mirschi? Era o idee, deocamdată, o idee încă foarte cețoasă și n-aveam dreptul să mă aventurez așa, tam-nesam, pe calea asta...

— Așadar, conchisei eu, vă mențineți declarația?

— Da, răspunse Clementina Vlanga.

Întinsei mîna să apăs pe buton. Brusc, arestata deveni temătoare: pleoapele prinseră să i se zbată nervos, mîinile înainte liniștite, acum se frîngeau iarăși. Iar cînd îl zări pe Mirschi, păli. Acesta intră încet, cu pași tîrșiți. Observai din prima clipă o anumită schimbare. Mirschi nu mai avea în priviri sclipirile acelea diavolești și demente. Arăta ca după un somn bun și odihnitor. Cînd o văzu pe Clementina Vlanga nu tresări, de parcă s-ar fi așteptat s-o vadă acolo, ci o salută înclinînd respectuos capul, apoi îi aruncă un zîmbet de om vinovat. Arestata își lăsă ochii în pămînt.

Hotărîsem ca la această confruntare arestații să șadă unul în fața celuilalt, și nu, ca de obicei, întorși cu spatele ca să nu-și poată vorbi din priviri.

— Clementina Vlanga, îl cunoașteți pe cetățeanul din fața dumneavoastră?

— Îl cunosc, mărturisi ea fără să-și înalțe privirile spre mine.

— Cine e?

— Avocatul Andrei Mirschi

— Cetățene Mirschi, o cunoașteți pe cetățeana din fața dumneavoastră?

Vă mărturisesc că așteptam ca Mirschi să sară-n sus, să strige că-i mare duce de Lituania și că n-are nimic comun cu avocatul Mirschi. Dar spre uluirea mea, Mirschi răspunse cît se poate de normal, iar eu, în sinea mea, îmi spusei că bolnavul trebuie să fi ieșit din criză.

— Cum să nu?! Clementina Vlanga, o doamnă onorabilă, față de care nutresc un respect aparte.

Precum constatați și dumneavoastră, nici că se putea un răspuns mai frumos și mai normal.

— De cînd îl cunoaşteţi ? mă adresai eu arestatei.

— De şase luni... Pentru întîia oară, ea îndrăzni să se uite pieziş la Mirschi, care şedea cuminte şi resemnat. Luai hotărîrea să scurtez prologul şi să intru direct în fondul problemei.

— Clementina Vlanga, recunoaşteţi că aţi obţinut pensionarea dumneavoastră pe baza unui certificat fals ? Recunoaşteţi că n-aţi lucrat niciodată la firma „Trapex" ?

— Recunosc, murmură femeia.

— Cine s-a oferit să vă obţină pensionarea, cine a furnizat dosarului dumneavoastră actul fals ?

Ştiam ce o să răspundă, aşa că ochii mei se fixară pe chipul bătrînului. Cînd arestata îi rosti numele, Mirschi nu avu nici o tresărire : faţa lui păstra o expresie de resemnare şi vinovăţie. Atunci am prins curaj.

— Andrei Mirschi, recunoaşteţi că introducînd în dosarul de pensionare un certificat fals aţi obţinut pentru Clementina Vlanga o pensie socială ?

De răspunsul care avea să urmeze depindea viitorul anchetei, care, oricît vi s-ar părea de ciudat, ar fi putut să se încheie încă în ziua aceea.

— Da, recunoscu Mirschi !

Eu mă grăbii să consemnez răspunsul în procesul-verbal.

— Recunoaşteţi, deci, că aţi comis o infracţiune ?

— Recunosc !

— Recunoaşteţi, deci, că sînteţi autorul falsului din acest dosar ?

Ştiam că răspunsul lui o va dezamăgi pe Clementina Vlanga — „Un poet, un om cu frică de Dumnezeu..." —, dar mă va satisface pe mine. Nu mă înşelai.

— Recunosc !

E drept, răspunsul mă mulţumise. Eu însă mai eram obligat să verific luciditatea lui Mirschi. Cerui să repete răspunsul, iar el îl repetă într-o formă completă :

— Recunosc că eu, Andrei Mirschi, sînt autorul falsului din dosarul Clementinei Vlanga.

Poftim ! O recunoaștere directă a vinovăției sale ! Ar fi putut să declare : „Eu, Cavaler de Dolenga“ — el însă își rostise numele. Mă felicitam în gînd că n-am renunțat la ideea confruntării. Și acum, dragi cititori, ce face de obicei un comandant de oști cînd izbutește să creeze o breșă în sistemul de apărare al inamicului ? Încearcă s-o lărgească, să înainteze în adîncimea frontului pînă la victoria finală. M-am călăuzit și eu după acest principiu. Am continuat ofensiva.

— Știu că ați mai procurat și altor cetățeni certificate false de vechime în cîmpul muncii. Vă cerem să ne dați numele acestor cetățeni.

Întrebarea îl scoase pe Mirschi din încremenire. Își înălță capul său leonin, dar fără coamă, deparcă ar fi vrut să mă vadă mai bine. Privirile noastre se înfruntară. Văzui cum buzele sale groase fură cuprinse de un tremur ușor. Mai văzui cum fața arestatului se golește de sînge, devenind palidă. Murmură :

— Am mai falsificat două acte : lui Vasile Tulpan și Luciei Tulpan și asta la...

Mirschi se opri, își întoarse fața palidă către Clementina Vlanga. Speriată, pe semne, de paloarea bătrînului, ea izbucni în plîns și spuse :

— La rugămintea mea.

— Da, zise Mirschi, la rugămintea...

Mirschi nu-și duse răspunsul pînă la capăt. Pieptul său icni. Apoi se auzi un horcăit prelung.

— Doamne ! țipă Clementina Vlanga.

Cuprins de un tremur spasmodic. Mirschi se prăbuși de pe scaun. Eu sării de pe locul meu și mă repezii la dînsul. Avocatul căzu, se chirci, apoi înțepeni. „Moare !“ plîngea Clementina Vlanga. Deși mă speriasem, nu m-am pierdut cu firea. Ridicai capul bătrînului și încercai să-l readuc la simțiri. Îi cerui femeii să-mi dea paharul cu apă de pe birou. Era atît de înspăimîntată, încît pricepu cu greu ce-i ceream.

Mirschi sorbi apa ca pe o licoare făcătoare de minuni. Deschise ochii, apucă în cele din urmă paharul și-l goli pînă la fund. Sîngele i se revărsă din nou în obraji, împurpurîndu-i. Îl ajutai să se ridice, să se așeze pe scaun. Se uită atît la mine, cît și la Clementina Vlanga cu aerul unui om care-și cere iertare pentru criza avută.

— Cum vă simțiți ?

— Ceva mai bine, murmură el cu o voce stinsă. Vă rog să mă iertați... Să mă iertați și dumneavoastră, stimată duduie Vlanga... Bătrînețele... Și vechea mea boală... V-aș ruga, dacă se poate, încă un pahar cu apă !

Abia acum începeam să pricep prin ce trecusem. Mă înfiorai. Bătrîn cum era, s-ar fi putut prăpădi repede. Oricum, întîmplarea mă obliga să închei confruntarea.

— Vă simțiți mai bine ?

— Mi-am revenit cu totul. Vă asigur că vă pot sta la dispoziție și răspunde la întrebări.

— Nu, pe ziua de astăzi ajunge...

— Cum credeți, eu însă vă spun : mă simt bine...

Mirschi părea chiar mai înviorat decît înainte de criză : ai fi putut să crezi că spasmul a avut darul să-l trezească și să-l învioreze. Arestata se uită la el cu o vădită simpatie și admirație.

„Ce-ar fi să continui, gîndii eu. Dacă infractorul se oferă el singur de ce să nu mă folosesc de împrejurarea asta. Mîine te pomenești că se dă drept Contele de Monte Cristo. Bate fierul cît e cald ! Breșa se cere lărgită".

— Recunoașteți, deci, că ați falsificat și certificatele de pensionare ale soților Tulpan ?

— Recunosc !

O clipă mi se păru că surprind în privirile lui Mirschi sclipirile acelea demențiale. Fu însă o simplă părere.

— Vă cer să dați în scris cum ați procedat, cum ați executat falsurile, cît ați primit pentru „efor-

tul" dumneavoastră... Vă simțiți în putere să scrieți ?

— Cum să nu !? exclamă Mirschi arătîndu-se jignit că mai puneam asemenea întrebări.

Chemai plutonierul de serviciu și-i ordonai s-o conducă pe Clementina Vlanga la camera de arest. Odată cu ea se ridică și Mirschi în picioare și o salută cu o politețe exagerată. Arestata îi răspunse la fel de respectuos și părăsi palidă biroul. Cînd rămaserăm singuri, Mirschi declară din nou :

— Vă stau la dispoziție... și vă rog încă o dată să mă iertați.

Ochii bătrînului sclipiră. De astă dată nu mă mai înșelam : sclipiră demențial.

Mă năpădiră brusc tot felul de presimțiri sumbre : nu, nu, confruntarea nu se va termina totuși cu bine. Ceva îmi scăpa, aveam o senzație vagă că nu eu conduc ancheta, ci Mirschi. Pluteam într-o vagă nesiguranță și-mi dădeam seama că starea mea de nesiguranță era întreținută de fulgerătoarea metamorfoză a lui Mirschi.

— Pe ce să scriu ? mă întrebă arestatul.

Scosei din sertarul biroului cîteva coli de hîrtie. Îmi veni și o idee : corpurile delicte ! Le scosei și i le pusei frumușel sub nas. Urmărea mișcările mele cu interes. Se uita la obiectele de pe masă ca la niște jucării.

— Recunoașteți că vă aparțin ?

— Cum să nu ?!... Cînd le-ați ridicat ?

Fiori reci îmi înfiorară spinarea.

— Cînd v-am ridicat și pe dumneavoastră...

— Daaa ? !

— Nu vă mai amintiți ?

— Nu ! Însă sînt lucrurile mele și recunosc. Îmi dați voie să scriu ?

Îi pusei la dispoziție colile de hîrtie, cerneala, condeiul, îi făcui loc să scrie. Mirschi nu mai așteptă nici un alt îndemn din parte-mi. Se apucă de scris... Eu trecui lîngă fereastră, ca de acolo să-l pot studia mai bine. Era pentru a doua oară, în cursul zilei de astăzi, cînd îl vedeam scriind. Cine

ştie ce inepţii mai aşternea pe hîrtie, iar eu voi fi obligat să le citesc. Totuşi, concentrarea ce i se întipărise pe faţă se părea a fi a unui bătrîn înţelept şi nu a unui nebun. Profilul, aşa cum i-l vedeam eu de lîngă fereastră, inspira încredere, bărbăţie, distincţie. Nu-i vedeam ochii, dar sub pleoapele mari şi grele îi ghiceam sclipirile şi mă înfiorai la gîndul nebuniei sale. În liniştea încăperii auzeam scîrţîitul peniţei. Arestatul părea absorbit cu totul de coala de hîrtie. Mă depărtai de fereastră, făcui cîţiva paşi prin încăpere; Mirschi nu clinti şi nici nu mă băgă în seamă.

Mă oprii în spatele său: avea un spate lat, vînjos, cu spinarea dreaptă, asemenea cavaleriştilor. Scria fără grabă, migălind literele. Din nou simţii în inimă prezenţa unor presimţiri. Încercai să le ignorez. Nu mai voiam să fac nici un fel de supoziţie. Dacă declaraţia în scris a lui Mirschi va confirma declaraţia sa verbală, atunci ancheta poate fi considerată ca fiind încheiată. Dacă... Deocamdată, Mirschi scria, iar eu nu voiam să mă mai apropii de el. Un gest pripit ar fi putut să năruie totul. În fond, Mirschi a recunoscut vinovăţia sa, de ce n-ar aşterne pe hîrtie ceea ce a recunoscut şi faţă de Clementina Vlanga.

Trecuse o jumătate de oră de cînd Mirschi scria şi părea că nu mai are de gînd să se oprească din scris. Şedea în aceeaşi poziţie, concentrat, mînuindu-şi condeiul cu o răbdare de fier... Mă hotărîi să-l mai las şi trecui iarăşi lîngă fereastra deschisă: amurgul cobora calm, învăluind oraşul cu umbrele sale albăstrii. Îmi amintii de Marina. „E ora cînd ea învaţă!“ Mi se făcu dor de ea şi aş fi vrut să fie aici, lîngă mine, să mă vadă cum muncesc. „Şi să te compătimească!“ se răsti la mine o voce lăuntrică. „Ei, să mă compătimească!“ mă apărai eu. „Uite, dom'le, pe unde-mi umblă gîndurile?! „Ţara arde, şi baba se piaptănă!“ Ei, drăcie, nu cumva Mirschi se apucase să scrie un roman? Mă apropiai de birou şi, dintr-o privire, constatai că în timp de aproape o oră scrisese doar două pagini. Şi pentru

că la apropierea mea, Mirschi tot nu se clintise. îndrăznii să-l întreb :

— Mai aveţi mult ?

Mîna lui mare şi ciolănoasă se opri din scris. Înălţă o frunte încruntată. Doi ochi mari, mînioşi mă străpunseră. Un strigăt nefiresc îi ieşi din gură :

— De ce mă întrerupeţi ?

Îi zîmbii împăciuitor, ceea ce-l mînie şi mai rău.

— Cu ce drept mă întrerupeţi ? Protestez ! Lovi cu pumnul în masă şi se ridică în picioare tremurînd. Cu ce drept ? Unde e Papa Pius ?... Să vină Papa Pius la mine !

Ciudat ! Accesul lui Mirschi nu m-a surprins, ci m-a descumpănit : nu ştiam ce trebuie să fac, cum să intervin, cum să-i sting din priviri sclipirile lui demenţiale. Ţipetele i se transformară în zbierete : în colţul gurii se iviră fire de salivă.

-- Protestez ! Mă aflam cu sfînta Brigita ! De ce m-aţi conturbat ? O, sfinte Dumnezeule ! Şi tu, sfînta Brigita ! Nu mă lăsaţi pradă diavolului !

Zbieretele îmi amintiră de diagnosticul lui Mirschi : „Delir mistic pe un fond de lacunarism cerebral". Îl văzui împreunîndu-şi mîinile ca de rugăciune şi înălţîndu-şi ochii spre cer, plin de evlavie. Începu să murmure ceva nedeslușit : era în ruga lui un amestec de cuvinte latine şi slave. După un timp se opri şi, tremurind din tălpi şi pînă-n creştet, vorbi cu tavanul : „Am înţeles ! O, sfîntă Brigita ! Sfatul tău e de neprețuit". Deschise ochii, braţele-i căzură moi de-a lungul trupului ; părea obosit, de parcă s-ar fi întors dintr-o călătorie supranaturală. Se uita la mine străduindu-se parcă să-şi amintească cine sînt, apoi privirile îi alunecară pe colile scrise. „Să nu le rupă !" gîndii eu îngrijorat. Într-adevăr, Mirschi vru să se repeadă să smulgă colile scrise, dar eu i-o luai înainte. Atunci, Mirschi scoase un urlet ca de fiară rănită :

-- Complot ! Un complot împotriva lui Dumnezeu !

În aceeaşi clipă năvăli în birou plutonierul Ghiţulescu. Văzîndu-l, Mirschi se potoli brusc. O expresie de fericire îi înflori pe chip.

— Alteţă, dumneavoastră ?! Aţi venit la timp ! Vă rog să mă conduceţi înapoi în apartamentul meu.

Se retrase prudent spre uşă, în timp ce „alteţa sa" plutonierul se uita la mine năuc. Îi făcui semn să-l ia şi să-l ducă. În uşă, Mirschi se opri din nou :

— Complotaţi ? Sfînta Brigita nu poate fi înlocuită cu o altă sfîntă. Băgaţi-vă bine în cap acest adevăr. Să mergem, alteţă !

Uşa se închise. Se lăsă o linişte nefirească. Nu cutezai să clintesc. Cămaşa mi se lipise de spinare. Într-un tîrziu, căzui obosit pe scaunul meu. Ochii mi se închiseră de la sine. Auzeam într-una ţipetele lui Mirschi. Mă simţeam dezarmat, zdrobit, dezorientat. Cînd deschisei ochii zării pe birou paginile scrise de mîna lui Mirschi. Deşi nu simţeam nici un îndemn lăuntric de a le parcurge, le luai mecanic şi, tot mecanic, le citii :

„Eu, Andrei Mirschi, recunosc totul... Sînt autorul unor falsuri. Eu sînt cel care, falsificînd cîteva certificate de vechime în cîmpul muncii, am izbutit să obţin pensie pentru d-na Clementina Vlanga... şi pentru d-na şi dl Lucia şi Vasile Tulpan... Recunosc totul... corpurile delicte... (De aici încolo caracterul scrisului lui Mirschi se schimbă brusc, devenind cu totul altul), *...recunosc dragostea mea pentru sfînta Brigita. Sînt la ordinele ei, iar eu, Andrei Mirschi, mare duce de Lituania, mă supun întru totul poruncilor ei. Ea e sufletul meu, iar eu, trupul ei. Ea e îngerul meu, iar eu, sclavul ei. Sfînta Brigita ! Fie-ţi numele în slăvi ! Porunca ta am îndeplinit-o ieri, alaltăieri, şi întotdeauna. Am dat, aşa cum mi-ai poruncit, foc Romei şi ţi-am înălţat poeme sfinte. Flăcările mă cuprindeau, îmi aminteau de pletele tale, de aripile tale. Mulţumită binecuvîntărilor tale, nu m-am prefăcut în cenuşă. Tu eşti sufletul meu, iar eu, trupul tău. Ţi-am îndeplinit porunca şi m-am reîn-*

carnat. Mă doare carnea asta seculară a trupului meu. Dar Dumnezeu e unul, iar noi sîntem mulți. Căci ce s-ar întîmpla dacă nu ne-am reîncarna? Amin! Porunca ta e lege! Mi-ai cerut să-i ajut pe români să învingă la Mărășești. Binecuvîntarea Ta, sfîntă Brigita! Și i-am ajutat. Binecuvîntarea Ta, sfîntă Brigita! Românii i-au bătut pe nemți la Mărășești. Ah, sfîntă Brigita, poruncește-mi să mor și să mă reîncarnez din nou. Îmi place să mor și să mă reîncarnez. Căci cu fiecare moarte a mea, cerul devine mai mare, căci cu fiecare reîncarnare a mea, pămîntul, și mai mic. Și cu cît pămîntul va deveni mai mic, cu atît cerul va deveni o adevărată împărăție. Împărăția Ta, sfîntă Brigita! Dacă te aud? Sigur că te aud! Dacă te văd? Sigur că te văd! Ești mai frumoasă decît Afrodita, și mai albă decît Venus din Millo... O, și mult, mult mai frumoasă decît Ecaterina a II-a. Ating cu buzele mele păcătoase ale tale picioare de aur și-ți cer să mă ierți! Iartă-mă! Binecuvîntează-mă! Îndeplini-voi orice poruncă de-a Ta! Tatăl nostru carele ești în ceruri! Te aud, sfîntă Brigita! Așa cum mi-ai poruncit, stăpînesc Mesopotamia, România. Căci frumoasa din Delphi, la porunca ta, mi-a dat ochii ei și acum văd departe, în adîncul istoriei viitoare. Văd viața și moartea. Mi-a dat mintea ei, iar înțelepciunea mea se revarsă asupra omenirii ca dintr-un corn al abundenței. Văd și mă cutremur. Eu, Andrei Mirschi, mare duce de Lituania, conducător ocult al Mesopotamiei și României. O, dacă aș avea o caleașcă de aur, m-aș înălța pînă la Tine, sfîntă Brigita! Dar caleștile au murit și nu s-au mai reîncarnat. Eu, însă, nu sînt caleașcă și m-am reîncarnat. Te aud, sfîntă Brigita! Te aud... acum îmi poruncești să cobor în stradă, să mă duc la biserica Sfîntul Gheorghe, căci va coborî și el. Am să-l aștept, căci Tu ești El. Cînd îmi întinde mîna eu simt mîna Ta diafană, sfîntă, făcătoare de minuni, renăscătoare. Cobori! Voi înălța pretutindeni altare! Mă voi ruga! Ah, nu mai filfîie aripa inimii tale lîngă urechea mea. Ah, sfîntă..."

Vorba românului, să vezi și să nu crezi. Ce-ați fi făcut dumneavoastră în locul meu? Cu siguranță că ați fi izbucnit în rîs, ați fi citit și recitit, ați fi hohotit în continuare. Pe urmă ați fi invitat cîțiva prieteni la o cafea și le-ați fi citit „delirul mistic pe fond de lacunarism cerebral" al lui Mirschi. Pe urmă ar fi început anecdotele cu nebuni... Eu însă n-am rîs. Îmi murise rîsul. Topindu-se fulgerător în deznădejde, în furie, în tot felul de înjurături. Știu, nu e nici frumos și nici pilduitor să înjuri. N-am avut încotro. Am înjurat cît am înjurat, apoi parcă mi-am simțit inima ceva mai ușoară. Atunci mi-am amintit de mine însumi... Eram transpirat, obosit, poate și puțin nebun. Căci părăsind clădirea D.G.M.-ului m-am întîlnit la poartă cu Tătaru care m-a întrebat: „Încotro?", iar eu i-am răspuns cu toată seriozitatea: „Să mă întîlnesc cu sfînta Brigita!" Numai după ce m-am depărtat de D.G.M. mi-am dat seama de „gluma" pe care o făcusem. M-am înfuriat iarăși și, ca să mă potolesc, am pornit-o aiurea pe străzi, fără să mă gîndesc la nimic.

4

Mă trezii brusc din somn. Să fi fost orele două sau trei dimineața. Marina dormea liniștită. Jurîmprejur domnea o pace îmbietoare la somn și la... meditație. Nu, somnul nu-l mai puteam relua. Îmi cunoșteam organismul. Chiar dacă aș fi închis ochii, Mirschi în aceeași clipă ar fi apărut lîngă mine și m-ar fi cicălit. Mă dădui jos din pat, ferind somnul Marinei. Izbutii. În vîrful picioarelor ieșii în balcon. Locuiesc la etajul patru al unui bloc din apropierea Cișmigiului. În balcon mă aștepta gata desfăcut șezlongul. Nu mă simțeam obosit: dormisem totuși cîteva ore somn adînc și odihnitor. Și apoi, poporul spune că noaptea-i sfetnic bun. Nu-mi rămînea decît să verific zicala. Mă așezai în șezlong. Aș fi vrut să-mi aprind o

ţigară, dar îmi lăsasem pachetul în dormitor şi nu voiam să mă mai ridic. Adia zefirul, învăluindu-mă cu răcoarea nopţii şi mă simţeam bine, apt de a mă avînta pe calea celor mai complicate deducţii. N-aş vrea să credeţi că-mi exagerez propriile-mi frămîntări, dosarul Mirschi nu merita atîta bătaie de cap, atîta cheltuire nervoasă. Nu, nu exagerez. Ei bine, aflaţi că aveam destule argumentări juridice ca să închei urgent dosarul „5783". Însă un al şaselea simţ pe care orice anchetator trebuie să-l aibă, îmi spunea că „delirul mistic" al lui Mirschi ascunde nu un simplu fals, ci o afacere mult mai încîlcită şi mai tenebroasă. Dacă vă gîndiţi să-mi replicaţi : „Eşti încă tînăr, tovarăşe Conta, fantezia-i de vină !", vă voi răspunde : „Într-adevăr, sînt tînăr şi, ca orice tînăr, cred că am şi puţină fantezie. De altfel sînt convins că un anchetator, asemenea unui scriitor, are nevoie şi de un pic de fantezie. Subliniez, de un pic. Însă în cazul de faţă nu-i vorba atît de acel pic de fantezie, cît mai ales de al şaselea simţ. Nebunia lui Mirschi mi se înfăţişa, nu ştiu de ce, ca zidul unei cetăţi. Vedeam zidul, dar nu şi dincolo de el, în cetate. Zidul se cerea străpuns, dar cum ? Ei, asta nu-mi era clar. Să vedem însă ce-mi era foarte clar ? a) că nu trebuie să merg pe calea celei mai uşoare rezistenţe ; b) că nu trebuie să capitulez, dar nici să perseverez prostește ; c) că e de datoria mea să cercetez cu răbdare, cu migală şi să nu cedez decît după ce mă voi convinge că, într-adevăr, nu se mai poate face nimic.

Cum am mai spus : nebunia lui Mirschi, acum, la ora asta de noapte, mi-o închipuiam ca zidul unei cetăţi asediate. Asediatorul, bineînţeles, eram eu. Aveam nevoie de un plan de asalt bine conceput. Linistea nopţii mă îmbia la meditaţii. Revăzui în gînd filmul confruntării Vlanga-Mirschi. Pînă la un punct, confruntarea a decurs normal. Mirschi a recunoscut falsurile comise, corpurile delicte. Recunoaşterea reprezenta totuşi un act conştient. Apoi i s-a făcut rău. Să vedem la ce întrebare i

s-a făcut rău lui Mirschi. L-am întrebat ce alte falsuri a mai comis. M-a asigurat că n-a mai comis şi alte falsuri, apoi i s-a făcut rău. Şi aici, confruntarea s-a întrerupt pentru un timp. Mirschi a simulat sau nu? Pe baza certificatelor medicale, a căror autenticitate am s-o cunosc în ziua următoare, precum şi a manifestărilor lui Mirschi, eu sînt determinat să cred că arestatului într-adevăr i s-a făcut rău. În acelaşi timp, în absenţa unor certitudini, am şi libertatea de a elabora tot felul de supoziţii. Una dintre ele ar fi aceea că Mirschi simulează. Dacă am accepta-o, am ajunge, în mod firesc, la întrebarea: ce-a urmărit Mirschi întrerupînd confruntarea prin „criza" sa? În căutarea răspunsului am constata, mai întîi, că arestatului i s-a făcut rău într-un moment-cheie al confruntării. A abătut astfel atenţia anchetatorului de la ideea întrebării. Cu ce scop? Ca să-l convingă pe anchetator că activitatea inculpatului s-ar fi limitat numai şi numai la cele trei dosare. O activitate deci, de amator şi nu de profesionist. Din punct de vedere juridic, ce reprezentau cele trei dosare? O infracţiune neînsemnată, deci şi o condamnare mai puţin aspră. Dragi cititori, vă reamintesc că toate concluziile mele, ca urmare a unor supoziţii, ar avea o valoare reală numai atunci cînd într-adevăr s-ar dovedi că Mirschi simulează. Deocamdată...

Apoi Mirschi şi-a revenit. Eu am vrut să întrerup confruntarea. Arestatul însă s-a împotrivit. I-am satisfăcut dorinţa. Cererea lui Mirschi a fost, fără îndoială, un act conştient. Revenindu-şi, Mirschi a recunoscut că obiectele reţinute la percheziţie îi aparţin, nu-şi aminteşte însă cînd au fost ridicate de la locuinţa sa. Indirect, sublinia că în ceasul arestării se afla în plină criză. Pe urmă, Mirschi a fost de acord să declare în scris infracţiunile săvîrşite. Clementina Vlanga a părăsit biroul. Mirschi s-a apucat de scris. Cu asta, dragi cititori, am ajuns la un punct crucial: declaraţia

scrisă. Cînd mă gîndesc la ea, vă mărturisesc fără înconjur că mi se pare foarte interesantă.

Mărturiile scrise de Mirschi cuprind două părți distincte: prima parte este aceea în care arestatul își recunoaște vinovăția. A doua parte este delirantă, demențială. Una conștientă, alta inconștientă. Pînă și din punct de vedere grafologic ele prezentau aspecte deosebite. Acolo unde Mirschi își recunoștea vinovăția, caligrafia era curgătoare, cu litere mărunte și egale, de om normal. Odată cu izbucnirea delirului i s-a schimbat și scrisul. Literele erau cu totul altele, parcă ale unuia care abia a învățat să scrie. Da, între primul și al doilea scris era o deosebire pe care pînă și un profan ar fi putut-o constata.

Acum să încercăm să ne mai răspundem la o întrebare: „Dacă Mirschi simulează, ce ar putea să dobîndească prin textul declarației sale din partea justiției?" Cu siguranță că pe baza primei părți ar fi pasibil de o condamnare, iar pe baza celei de-a doua părți ar fi achitat. Așadar să reținem două elemente, nu fără o legătură logică între ele, în manifestările lui Mirschi: a) încearcă să convingă că n-a comis decît trei falsuri; b) recunoaște verbal și în scris, dar în același timp își subliniază nebunia...

Frumoase mai sînt uneori concluziile la care poate să ajungă un anchetator! Zău așa! Mai cu seamă cînd stă acasă în pijama, odihnindu-se într-un șezlong plăcut. Ceva mai tîrziu, tot el va descoperi că concluziile sale suferă de un viciu: nu demonstrează convingător, cu probe, că Mirschi ar fi un simulant. De aici se cuvine să înceapă efortul creator al anchetatorului, adică al meu. Ce sarcini îmi desprindeam rulînd și derulînd filmul confruntării? Îndrăznește, mă îndemnam, căci altfel te vei opri la porțile cetății Mirschi.

S-o luăm deci metodic, așa cum spune maiorul de securitate Panait în romanul „Sfîrșitul spionului fantomă", și să ne rînduim cu grijă gîndurile.

1. De lămurit dacă certificatele medicale ale lui Mirschi sînt sau nu autentice. Mîine voi avea rezultatul.

2. Am două texte scrise de Mirschi. Declarația de dimineață și aceea de la confruntare. Ultima reprezintă un interes aparte din punct de vedere grafologic. Am să cer o expertiză grafologică să se lămurească următoarea chestiune: partea delirului mistic este scrisă de un simulant sau nu?

3. Oare numai medicii au cunoscut nebunia lui Mirschi? Voi sta de vorbă cu doamna Elvira Crăiniceanu, prietena arestatului. Cu doamna Mirschi, nevasta arestatului. Am nevoie de cît mai multe mărturii.

4. De lămurit dacă Mirschi a mai comis și alte falsuri. Cum să lămuresc? Pe ce căi?

5. Clementina Vlanga mi-a sugerat ideea că ar putea să existe cineva care să fi executat falsurile. Sugestia cade. În declarația sa, Mirschi a recunoscut că el a falsificat. Mai există apoi și corpurile delicte. Totuși, sugestia nu trebuie întru totul ignorată...

6. A, da, era să uit. Certificatele „Trapex" sînt false. Ștampila însă nu. Unde e ștampila? De ce n-a fost găsită la percheziție? A lucrat Mirschi cîndva la întreprinderea Trapex?

Rînduirea acestor sarcini îmi strecură în sînge o mare doză de încredere. De astă dată aveam certitudinea că am nimerit precis la țintă. Totul avea să depindă acum de modul în care voi izbuti să rezolv cu răbdare și perspicacitate sarcinile desprinse mai sus.

M-am ridicat mulțumit în picioare. Zorile răsăreau deasupra orașului.

III. Accident sau crimă ?

I

Fericirea, ah ce fruct rar și gustos ! Muști din el și aroma lui amețitoare ți se răspîndește fulgerător în tot organismul. Începi atunci să te desprinzi de pămînt, să plutești, vorba românului, în al nouălea cer. Într-o asemenea stare de euforie mă aflam și eu în dimineața zilei următoare. Mi se servise fructul și nu ezitam să mușc din el o bucată cît mai mare.

Încă de la prima oră am fost primit de maiorul Suharu. Concluziile mele nocturne au fost ascultate cu atenție, apoi aprobate. Șeful m-a lăudat, iar de astă dată laudele m-au uns la inimă și m-au făcut fericit. Aprobînd concluziile mele, mi-a făgăduit că va ordona locotenentului Traian Stănică să treacă pe la ghișeul „Prevederi sociale" al Sfatului popular Tudor Vladimirescu și să încerce să afle în ce măsură numele avocatului Mirschi este cunoscut și dacă da, ce alte dosare a mai depus.

Fericirea mea, cum spune nu știu ce cîntec de dragoste, a fost de scurtă durată. A ținut de la șapte dimineața pînă la orele nouă și jumătate cînd a explodat prima bombă. Și ce bombă ! Una de mare tonaj ! Explozia s-a produs în felul următor : Maiorul Suharu m-a chemat la telefon și mi-a ordonat :

— Tovarășe Conta, în stradă te așteaptă o mașină. Urci în ea și te deplasezi rapid la fosta locuință a lui Mirschi.

— Nu înțeleg, ați spus la fosta locuință ?

— Exact. Pentru că a luat foc și a ars pînă la temelii. Acționează !

Aveam pe limbă nenumărate întrebări. Nu le-am mai pus. Ar fi fost de prisos. Bomba explodase şi suflul ei mă smulse din starea mea de beatitudine readucîndu-mă pe pămînt.

Într-o clipă. eram jos, în stradă. Maşina mă aştepta. Şoferul era acelaşi din ajun. A priceput că la mijloc e vorba de ceva foarte grav, a ambreiat şi a ţîşnit de lîngă bordură ca de pe o rampă de lansare. Nu ştiu cum şi cînd am ajuns pe strada R... Încă de departe am văzut în dreptul curţii lui Mirschi o mulţime de oameni. Se adunaseră acolo femei, bătrîni, copii. Într-un cuvînt, toată strada. Cînd am coborît din maşină m-a lovit în nări un miros dulceag de grindă arsă. Oamenii, văzîndu-mă în uniformă, îmi făcură loc. Printre curioşi l-am zărit şi pe vecinul lui Mirschi, cel care la percheziţia de ieri fusese martor. Urmărit de privirile curioase ale mulţimii, am intrat în curte. Numai atunci am priceput gravitatea celor petrecute. „Castelul-coteţ" nu mai exista; flăcările incendiului îl prefăcuseră în cenuşă fumegîndă: grinzi carbonizate. Imaginea m-a cutremurat. Mi-am dat seama că nimic din averea lui Mirschi n-a putut fi salvat, doar cîteva raţe de rasă care acum, retrase într-un colţ al curţii, măcăiau fără vlagă.

Mi-au ieşit în întîmpinare doi ofiţeri, unul de miliţie şi altul aparţinînd trupelor de pompieri.

— Locotenent Poenaru! s-a recomandat ofiţerul de miliţie şi mi-a întins el mîna. Vă aşteptam.

Mi-a întins mîna şi celălalt ofiţer:

— Locotenent major Trăienică...

— Unde-i stăpîna casei? a fost prima mea întrebare.

— A fost transportată în stare gravă la Spitalul de urgenţă. Nu se ştie dacă scapă cu viaţă...

Vedeam, auzeam şi nu-mi venea să cred. Totul mi se părea ireal, de domeniul fantasticului. Mai cu seamă că în ziua aceea, conform planului meu, Ecaterina Mirschi ar fi trebuit să-mi facă o vizită la D. G. M

— Incendiul, a început să-mi explice reprezentantul pompierilor, a izbucnit în zori, în jurul orei cinci și jumătate. A explodat butelia de aragaz, și flăcările s-au întins cu repeziciune. Casa fiind din bîrne uscate s-a transformat repede într-o pălălaie de foc. Cauza exploziei încă n-am izbutit s-o explic. Femeia dormea în bucătărie. Explozia a prins-o în somn. Amănuntul ăsta nu e numai ciudat, ci și inexplicabil. Cel puțin deocamdată! Butelia a explodat: înseamnă că a rămas deschisă sau a avut un defect. În ambele cazuri, femeia dormind cu ferestrele închise ar fi murit asfixiată. Și-apoi, ca să explodeze era nevoie de o scînteie. Cine a aprins-o? Femeia în nici un caz nu, căci explozia a găsit-o dormind. Înțelegeți, tovarășe locotenent, ea nu s-a dat jos din pat ca să aprindă, hai să zicem, focul. Dar altcineva, dacă ar fi aprins un chibrit, ar fi căzut cu siguranță victimă exploziei... E un incendiu ciudat și inexplicabil! Oricum, două întrebări rămîn fără răspuns! Cum de n-a murit asfixiată? Cum sau cine a produs scînteia care a abătut asupra casei toată nenorocirea asta?

Ofițerul de pompieri formulase întrebările privind gînditor grinzile fumegînde și cenușa care încă mocnea.

— Măcar de-ar scăpa cu viață femeia! rosti locotenentul Poenaru cu tristețe. Și tot el adăugă: judecînd după rănile căpătate, nu cred să scape.

Colegul meu de la Secția de miliție a cartierului respectiv nu exagera. Logică și elocventă mi s-a părut și expunerea ofițerului de la trupele de pompieri. „Da, într-adevăr, ce-ar fi putut să provoace explozia buteliei? mă întrebam și eu. O scînteie! Cine a declanșat-o? Sau, mai exact, cum s-a declanșat? Demonstrația locotenentului major Trăienică excludea posibilitatea participării femeii la provocarea incendiului. Rezulta de aici amestecul unei alte persoane. Cine ar fi putut să fie persoana asta? A dormit cineva în ajun în casa lui Mirschi? Numai un om ar fi putut să ne ajute — Ecaterina Mirschi. Iar ea se zbătea între viață și

moarte. Ecaterina Mirschi îmi răsări înaintea ochilor așa cum o văzusem în ajun : grasă, despletită, purtînd neglijent un capot murdar. Va scăpa sau nu ? Am luat hotărîrea să trec pe la spital. Cine știe ? Poate scapă ? Poate mă recunoaște și-mi șoptește un nume ? O, nu vă puteți închipui ce înseamnă un nume într-o asemenea împrejurare".

Deodată auzii un schelălăit subțire de cîine : era pechinezul. Speriat de flăcări, muiat de apa pompierilor, se zgribulise, nebăgat de nimeni în seamă, într-un ungher al curții. Își trăda, în răstimpuri, prezența schelălăind și chemîndu-și astfel stăpînul. Mi se făcu milă de animal, deși, după figura de ieri cu pasiența, ar fi fost mai potrivit să-i ard un picior să mă țină minte. Îl rugai pe colegul meu de la Secția de miliție să dea pechinezul în grija unei vecine. Îl mai rugai să-mi trimită la D. G. M. o copie după rezultatul cercetărilor pe care le va încheia.

Mă pregătii de plecare. La poartă, între timp, parcă se înmulțiseră curioșii. Se înghesuiau unul într-altul și ofereau zgomotos tot felul de explicații :

— Da' ce-a mai bubuit ! spunea o femeie, făcîndu-și semnul crucii. Numai la bombardament am mai auzit așa ceva. Tovarășe ofițer, da' de ce a bubuit așa ? mă întrebă ea.

Mă oprii în mijlocul mulțimii.

— A explodat butelia !

— Măiculiță ! Butelia ? !

O bătrînică prinse să se văicărească :

— Doamne, Doamne, dacă ardeam cu toții !...

— Locuia de mult în casa asta ? întrebai eu la întîmplare, numai ca să intru în vorbă.

— De v-o cinci ani, îmi pare, răspunse un bărbat care se ținea de o falcă umflată. Nu-i așa, Năstase ?

Năstase, undeva în spatele meu, își croi drum să iasă mai la lumină.

— Sînt cinci ! Păi atunci și-a vîndut-o cînd s-o mutat la Alexandria.

— Cînd o măritat-o Chiriță pe Fănica ?

— Sînt cinci ani ! Cum să nu fie, rosti o femeie.

— Cine-i Chiriță ? mă interesai eu.

— Fostul proprietar...

— P-atunci casa n-avea turn, preciză în glumă vocea unuia pe care nu-l vedeam.

— Mirschi i-o făcut turn ? !

— De. fără turn nu era castel, iar el e neam de nobil ! interveni din nou, cel pe care nu-l vedeam.

— Da' se zice că nu Mirschi a cumpărat casa de la Chiriță

— Bă, Mutulete, dacă nu știi, nu te băga... Am văzut eu actele la Chiriță... Casa-i a lui Mirschi... pă numele lui.

— Care casă, bă ? aia de-acolo din cenușă ? Intervenția era tot a celui pe care nu-l vedeam.

— Era om de treabă Mirschi ?

Întrebarea mea dezlănțui o ploaie de răspunsuri. Ascultati-le și dumneavoastră și puneți-vă în situația unui anchetator care încearcă să descurce o afacere încîlcită.

O femeie : Dracu' știe ce fel de om era ! ? Intra parcă cineva în curtea lui ?

O altă femeie : Uite, fă, că eu intram și nu mă dădea afară. Era un om bun...

Un bătrînel : Nu era în toate mințile. Mergea și vorbea cu el... de, ca la bătrînețe.

Ironicul : De la băutură, nene Hristache, de la băutură... Căra în sacoșă sticle cu votcă.

O femeie : Nevastă-sa...

O altă femeie : Ei, și tu, nevastă-sa !... Îi era servitoare. nu nevastă. Proasta, pînă și țucalu' i-l ducea la pat.

O femeie : Era nebun, tovarășe, eu l-am auzit vorbind cu javra lui de cîine și cîinele îi răspundea...

Cîteva voci : Doamne ferește !

Un bărbat : Era nebun, tovarășe locotenent. Și eu l-am văzut, mergea pe stradă și vorbea singur...

Ironicul : Parcă ție nu ți se întîmplă !

O bătrînă : Vorbeşti cu păcat !... Era un om credincios şi de treabă.

Un băieţandru : Dacă era de treabă nu-l aresta, măicuţă !

Ironicul : Parcă unii de treabă nu mai nimeresc şi ei pe la Miliţie...

O femeie revoltată : Bătrîn, bătrîn, nebun, nebun, da' avea o amantă în centru' oraşului.

Ironicul : Poate c-o avea mai la periferie !

Un bărbat revoltat : Da' tu, gură-spartă, de unde ştii c-avea amantă ?

Cea întrebată : Uite că ştiu !

O bătrînă : Vorbeşti cu păcat. E un credincios şi cu frică de Dumnezeu. Da' ibovnica lui e tînără ?

Ironicul : Nu fi geloasă, mătuşico !

Am plecat. Altfel acest forum al cartierului nu s-ar fi terminat niciodată. Mă simţeam de parcă aş fi stat cu capul descoperit în bătaia grindinei. Cînd m-am văzut în maşină, am răsuflat uşurat

— Încotro ? mă întrebă şoferul.

— La Spitalul de urgenţă !

Şoferul îşi cunoştea meseria : alte întrebări nu mi-a mai pus. M-a lăsat nestingherit în voia gîndurilor. Afacerea Mirschi luase o întorsătură neprevăzută. În planul meu, văzut şi aprobat de maiorul Suharu, Ecaterina Mirschi deţinea un loc important, urmînd ca de la ea să obţin cîteva informaţii concrete cu privire la boala soţului ei. Şi iată, pe neaşteptate, Ecaterina Mirschi devenise victima unui accident sau, cine ştie, a unui act criminal. Intrebările nu-mi dădeau pace. Cine a declanşat scînteia? Ecaterina Mirschi ? Sau o altă persoană ? Cu ce scop ? O fi încercat Ecaterina Mirschi să se sinucidă ? Sau a încercat altcineva să scape nu numai de ea, ci şi de castelul-coteţ ? Mă văzui obligat să recunosc că mi se încredinţase spre dezlegare cazul mult visat ! Ce dublă crimă urmată de o sinucidere ! Fleac ! O infracţiune de 1600 de lei urmată de o nebunie, de o explozie, de un incendiu, de o victimă care se află în stare gravă ! „Poftim,

domnule Conta, poftim de rezolvă cazul mult visat! Să te vedem!"

Mi se păru că maşina a ajuns la Spitalul de urgenţă cu o viteză de neconceput.

— Spitalul! raportă şoferul în cîteva rînduri.

M-am eliberat cu greu din strînsoarea gîndurilor. Am coborît. La poartă i-am spus portarului cine sînt, mi-a controlat legitimaţia şi am intrat. M-am îndreptat direct spre cabinetul directorului. Omul numai ce ieşise din sala de operaţii: era tras la faţă, ostenit, de parcă ar fi urcat munţii fără să aibă voie. Aflînd cine sînt, îmi arătă un fotoliu.

— Vă stau la dispoziţie.

— Azi dimineaţă a fost adusă la dumneata o femeie în stare gravă — Ecaterina Mirschi.

— Arsuri? întrebă medicul mai mult pentru sine, şi-şi împinse mecanic ochelarii spre rădăcina nasului.

— Da, a fost scoasă din flăcări. Pot să stau de vorbă cu ea?

— Nu!

— De ce?

— Pentru simplul fapt că a murit acum treizeci de minute.

— A murit?!?

— ...pe masa de operaţie. Nu prezenta numai arsuri. Schije, provenite pesemne din explozia buteliei, i-au perforat abdomenul... N-a rezistat.

În clipa aceea trebuie să fi avut pe chip o expresie de deznădejde, căci medicul se simţi obligat să rostească clasicele cuvinte compătimitoare:

— Îmi pare rău! Apoi, amintindu-şi cine sînt şi de ce mă interesez de soarta Ecaterinei Mirschi, mă întrebă: aveţi nevoie de o copie după foaia de observaţie? Unde să v-o trimit?

I-am dat adresa şi mă ridicai să plec. Directorul mă însoţi pînă la uşă unde-mi spuse din nou:

— Îmi pare rău!

Aşadar, Ecaterina Mirschi încetase din viaţă. A murit ducînd cu ea pe cealaltă lume taina existenţei şi nebuniei lui Mirschi. A murit! Sinucidere sau

crimă ? Dacă e sinucidere, de ce a făcut-o ? De ce a ales calea explozieі și a incendiului ? Dacă e crimă, cine este făptașul ? Cu ce scop a făcut-o și de ce a ales calea dublei lovituri ? Crimă și incendiu ?!

Am auzit un hohot cristalin de rîs, ca un clopoțel de argint. O doctoriță tînără, drăguță foc, se uita la mine și rîdea amuzată.

— Vorbești singur cu dumneata ! nu se sfii ea să se explice. Bagă de seamă, tovarășe, să nu-ți audă infractorii gîndurile !

Vorbele de duh ale femeii în halat alb mă făcură să rîd. Dar nu din toată inima, căci nu cu mult înainte „băusem" oțet și gura îmi era strepezită.

— La D.G.M. ! îi cerui șoferului.

Pe drum însă mă răzgîndii. În planul meu, după Ecaterina Mirschi mai figura un nume — Elvira Crăiniceanu. Nevasta falsificatorului. apoi Elvira Crăiniceanu urmau să-mi furnizeze informații concrete despre Mirschi. Rețineți deci, Elvira Crăiniceanu ! Prietena Clementinei Vlanga ! Prietenă bună cu Mirschi. Prin ea, Clementina l-a cunoscut pe Mirschi. Judecînd după mărturiile Clementinei Vlanga. Elvira Crăiniceanu îl cunoștea mai de mult și încă foarte bine pe bătrînul Mirschi. Îi spusei șoferului numele unei străzi din centrul orașului. Nu, actul meu nu era gratuit. Se baza pe următoarea concluzie : Ecaterina Mirschi mi-a scăpat... Avea conștiința încărcată sau știa prea multe. Dacă Elvira Crăiniceanu știe și ea prea multe...

2

Îmi deschise chiar Elvira Crăiniceanu. Mă fixă întrebătoare. ca și cînd ar fi vrut să constate dacă mă știe de undeva ? Nu, nu mă știa, așa că mă întrebă mirată :

— Ce doriți ?

— Sînteți locatara Elvira Crăiniceanu ?

— Da, și ce doriți ?

— Să stau de vorbă cu dumneavoastră.

Mă pofti într-o garsonieră întunecoasă. Storurile trase ucideau lumina zilei. O lampă împroşca o lumină destul de palidă. Totuşi, la slabele sale reflexe, constatai că interiorul garsonierei era unul japonez. Pe pereţi atîrnau stampe japoneze. Lampa ce atîrna deasupra capului meu era de fapt un lampadar. Abia atunci îmi dădui seama că şi Elvira Crăiniceanu purta un chimono de gheişă. Toată înfăţişarea ei era a unei japoneze cîndva frumoasă, dar, în prezent, trecută şi obosită. Ştiam că are 52 ani.

Tot dintr-o privire, constatai dezordinea şi murdăria din garsonieră. Nu se mai măturase de mult, iar pe mobilă praful se aşternuse din belşug. Gazdei pesemne că-i pria atmosfera asta stătută, prăfuită, obscură. Credeam c-o să se scuze pentru faptul că n-a apucat să strîngă prin casă, că nu se aştepta la musafiri, dar mă înşelai. Nici gînd de aşa ceva. Femeia îmi arătă un fotoliu cu o învelitoare ruptă prin care se zăreau cîteva arcuri strălucitoare. Mă aşezai. „Cio-cio-san", cum o poreclisem în gînd, luă de pe o măsuţă scundă şi rotundă un ţigaret lung şi-şi aprinse o ţigară. Nu mă întrebă, aşa cum cer bunele maniere, dacă vreau şi eu să fumez. În general, părea lipsită de politeţe. Se aşeză în apropierea măsuţei, pe cîteva perne îmbrăcate cîndva în mătase japoneză. În clipa aceea, dintr-un ungher îi sări în poală o pisicuţă neagră, apoi încă una. Alta miorlăi subţire sub un dulap. Numai atunci observai că în garsonieră mişunau o mulţime de pisicuţe negre. Murdăria şi pisicuţele îmi displac, îmi stîrnesc greaţă. Aş fi spart cu plăcere geamurile încăperii ca să las să pătrundă în încăpere aerul proaspăt de afară.

— Nu vreau să vă reţin prea mult, îmi făcui eu introducerea, ştiu că sînteţi prietena Clementinei Vlanga.

— Am auzit c-a fost arestată, gînguri „Cio-cio-san" cu o voce caldă, melodioasă şi plăcută la auz. Pesemne din pricina lui Tibi al ei... Ăla a fost un caraghios... un impotent, dar ea l-a iubit...

— Știu că prin dumnevoastră ea l-a cunoscut pe Andrei Mirschi. Așa e?

Gazda se uită lung la mine; din mîneca largă a chimonoului se întinse un braț alb și plin. Își scutură mecanic țigaretul lung într-o farfurioară. Sesizai că voia să cîștige timp, să priceapă ceva mai bine scopul vizitei mele. Mai vroia, pesemne, să știe cam cît de mult se putea aventura pe calea răspunsurilor.

— Serviți o cafea? mă întrebă ea.

O clipă, îmi închipuii bucătăria acestei „onorabile" doamne și simții cum greața îmi urca în gîtlej. Mulțumii frumos și refuzai. Pisicuța de sub șifonier mieună prelung și aprobator.

— Ce doriți de la mine? Întrebarea ei avea un subtext. „Întrebați-mă orice, îmi spunea acest subtext, iar eu o să răspund". Ceea ce mă făcu să cred că „Cio-cio-san" o fi avut și în trecut de-a face cu autoritățile.

— Să-mi relatați cînd și unde i-ați făcut Clementinei Vlanga cunoștință cu Mirschi?

Fumînd și mîngîind la nesfîrșit cele trei pisicuțe din poala chimonoului, ea îmi confirmă întru totul declarațiile arestatei Vlanga. Fosta menajeră și amantă a lui Tiberiu Ornescu nu mă mințise.

— Da, eu i-am făcut cunoștință, conchise ea. Și ce-i cu asta?

Aruncîndu-mi întrebarea, gazda se uită la mine cu un aer vulgar, sau mi se părea mie, din pricina ochilor ei „japonizați" și rimelați prea strident.

— De cînd îl cunoașteți pe Mirschi?

— Aha! Mirschi vă interesează!!! Așa și trebuia să spuneți.

Avea o inteligență vie, care o făcea șireată, îi teleghida gîndurile, intențiile, o povățuia la vreme cînd să-și scoată ghearele, cînd să și le retragă. Pricepui, în sfîrșit, că pot să discut cu ea fără înconjur.

— Vorbiți-mi de Mirschi, o îndemnai eu.

Un arc ieșea din fotoliu destul de agresiv, chinuindu-mă. Căutai o poziție mai comodă, dar n-o

găsii. În numele profesiunii mele, blestemai în gînd fotoliul.

— Pe Mirschi îl cunosc mai de multişor. De prin 1942, dacă nu mă înşel. A fost unul dintre admiratorii mei. „Cio-cio-san“ oftă nostalgic. Trase cu voluptate din ţigaret şi-mi spuse din privire: „Ce ştii tu, tinerelule!“

— Poate că aţi aflat, urmă ea cu mîndrie, eu sînt celebra cîntăreaţă Mary Wang, de la barul „Fu Ciang“, din pasajul Comedia. De unde să ştiţi dumneavoastră de barul ăsta?! Sînteţi prea tînăr. Trase din nou cu voluptate din ţigară. Pe Mirschi acolo l-am cunoscut, într-o noapte. Au trecut de atunci cîţi ani? din '42? Şaisprezece ani! El era mai tînăr, eu mai tînără...

Din nou celebra cîntăreaţă mă compătimi cu privirile ei nostalgice: „Ce ştii dumneata, tinere!“

— Venea la bar noapte de noapte... Venea singur. Avea masa lui. Şedea tăcut... Respingea orice femeie de-a noastră, dar nici cu altele din afară nu venea. Cînd cîntam, i se scurgeau ochii după mine. Patronul, în culise, mi-a spus cine e... Aşa am aflat că e un boier de viţă. Tot patronul mi-a spus că m-a invitat la el... După program, m-am aşezat la masa lui...

Cu mîna în care ţinea ţigaretul a făcut un gest larg, prezentîndu-şi garsoniera murdară ca pe o grădină de flori.

— Îmi plăcea... Era înalt, voinic şi avea nişte ochi foarte melancolici. Cînd îi cîntam *Oci ciornia* plîngea ca un copil. Îmi zicea că sînt o mare cîntăreaţă şi nu greşea. Era un tip culant, nu se zgîrcea la bani... îmi dădea cît îi ceream... Însă pe cît eram eu de exuberantă, pe atît era el de tăcut. Uite, se aşeza în fotoliul unde şezi dumneata acum şi nu scotea o vorbă... Se uita la mine cum mă îmbrac, cum mă dezbrac. Uneori credeam că am de-a face cu un anormal... Cînd nu tăcea, îmi recita versuri de-ale lui. Ştiţi că Mirschi scrie versuri? Poezii drăguţe, cu îngeri, cu arhangheli. Mie însă îmi plăceau. Avea şi o sfîntă la care ţinea mai

mult. Zicea că seamănă cu mine. Cum naiba îi spunea el ?

— Sfînta Brigita...

— Văd că-i cunoaşteţi versurile ! Îl admiraţi cumva ca poet ? Am trăit multă vreme cu dînsul. Nimic de zis. S-a purtat frumos cu mine... ca un gentlemen. Pe urmă, imediat după 23 august, nu l-am mai văzut multă vreme. Cînd l-am revăzut, nu mai era Mirschi cel de altădată, nobilul care-şi aprindea ţigara cu o bancnotă de o mie !

„Cio-cio-san" rămase cu privirile pierdute. Apoi, reamintindu-şi parcă de propria-i bătrîneţe, se încruntă. Scoase înciudată din ţigaret restul de ţigară şi-l aruncă în scrumieră.

— În fond, dumneavoastră ce vreţi de la mine ? mi se adresă ea fără să-mi ascundă faptul că vizita începuse să-i displacă.

— Să-mi vorbiţi de Mirschi ! îi răspunsei cu un calm imperturbabil.

— Ce-i cu el ?

— A fost arestat.

Vestea o împietri, dar n-o sperie. Îşi aprinse tacticos o altă ţigară. Mă scrută o vreme prin norii de fum.

— N-am ştiut că a fost arestat. De altfel, întîlnirile noastre în ultimii ani erau destul de sporadice. Venea pe aici ca pe vremuri. Aducea o sticlă de votcă. Mă punea să-i cînt *Oci ciornia*... Plîngea şi făcea amor cu mine... da, da, la anii lui. Îmi dădea bani şi dispărea...

— Cu ce se ocupa în perioada aceea ?

— Cu avocatura, cred...

— Nu sînteţi sigură ?

— Noi, fetele care am lucrat la „Fu Ciang", eram discrete. Era o condiţie pe care ne-o punea patronul. „Puicuţelor, fără întrebări !" Ne vizitau tot felul de demnitari, de miniştri... Ehei, cîte guverne n-au trecut prin garsoniera asta... Principiul patronului meu — am auzit de dînsul că ar fi prin Canada — era de aur... „Puicuţelor, fără în-

trebări ! Nu vă încărcați conștiințele." Discreția mea a fost prețuită... Mi se spunea „Mary Wang cea discretă !" Și eram... nu puneam întrebări. Nici lui Mirschi nu i-am pus niciodată întrebări... Cu ce se îndeletnicește ? De unde are bani ?

— Avea bani ?

— Destui. Și se pricepea să-i risipească ! Mă ruga să-i cînt. Mă asculta și plîngea... Nu, nu, în ultima vreme, moșu' nu era în toate mințile. Devenise prea bisericos... și tot își lăuda sfînta, că ar avea binecuvîntarea ei... că numai datorită ei mai poate să facă amor... Odată m-a enervat și l-am trimis la toți dracii cu sfînta lui cu tot... A vrut să mă snopească în bătăi.

Elvira Crăiniceanu nu mai fuma. Continua să mîngîie cele trei pisicuțe negre, lucioase, ca din catifea de mătase, adunate în poala ei.

— Avea prieteni ? I-ați cunoscut cumva ?

— Era un tip singuratic... N-avea prieteni. L-am întrebat într-o zi : „Andriușa, cum se face că n-ai prieteni ?" Mi-a răspuns că preferă dușmanii în locul prietenilor.

— Știți că era căsătorit ?

— Nu era el singurul bărbat căsătorit care mă vizita, îmi replică gazda, luînd, pesemne, ultima mea întrebare drept o mustrare.

— Știți și cu cine era căsătorit ?

— Cu fosta lui servitoare. Am rîs în hohote cînd am aflat. Nobilii au fost și au rămas niște ființe extravagante. El mi-a spus-o... O ținea morțiș că sfînta Brigita i-ar fi poruncit. Atunci l-am trimis la toți dracii și era să mă bată... De ce l-ați arestat ?

— Unde e discreția dumneavoastră de altădată ?

— Nu mai sînt nici eu Mary Wang cea de altădată, recunoscu ea cu tristețe.

— Pentru niște falsuri în acte publice.

— Mirschi falsificator ! exclamă ea. Fiți serios, domnule ! Izbucni în rîs. Era un rîs sincer. De necrezut ! O fi făcut-o tot din porunca sfintei lui. Mai poți să știi... Mai curînd mi se pare nebun, domnule...

— Pe baza falsurilor lui, Clementina Vlanga a obţinut pensie socială...

— De necrezut!

— Gîndiţi-vă, poate vă amintiţi de vreun prieten de-al lui! De vreun nume rostit de el...

Fosta cîntăreaţă Mary Wang dădu din cap în semn că nu-şi aminteşte. Aici, discuţia noastră luă sfîrşit. Mă ridicai să plec. Gazda îşi izgoni pisicuţele din poală şi se ridică. Îi lăsai numărul meu de telefon şi o rugai dacă cumva îşi aminteşte de vreun prieten de-al lui Mirschi să-mi telefoneze. Aş fi vrut, la despărţire, să-i mai spun: „Cucoană, pune mîna pe mătură şi mai fă puţină curăţenie prin casă, că pute locul sub dumneata!", dar asta ar fi depăşit cu mult atribuţiile mele.

În stradă, în ciuda unei zile toride, binecuvîntai aerul proaspăt al Bucureştiului. Spre D.G.M. am luat-o pe jos. Mergeam şi mă gîndeam că nici după discuţia cu Elvira Crăniceanu nu ştiam prea multe cu privire la Mirschi. Ba da, tot aflasem ceva. Că-i place votca! Poftim! Şi ce-i cu asta? Mie îmi place ţuica! Că are o slăbiciune pentru cîntecul „Oci ciornia". Poftim, şi ce-i cu asta? Şi eu am o slăbiciune pentru şlagărul „Căci nu e om să nu fi scris o poezie!" Mă văzui în geamul unei vitrine zîmbind cu amărăciune. Mi se făcu milă de mine. Nu izbutisem să urnesc din loc ancheta. Ba din contră, între timp, s-au mai adăugat la dosar o explozie, un incendiu, o victimă. Singurul om care ar fi putut să mă ajute, să aducă o rază de lumină în bezna dosarului „5783", ar fi fost Ecaterina Mirschi. Nenorocita, acum zăcea, pesemne, întinsă pe masa de autopsie.

Vă amintiţi, dragi cititori, că în romanele de aventuri detectivii, inspectorii de poliţie, anchetatorii au una şi aceeaşi exclamaţie: „Ah, dacă aş avea un fir!" Multă vreme am suspectat această exclamaţie. În ziua aceea m-am surprins şi eu exclamînd: „Ah dacă aş avea un fir!"

Mergeam şi gîndurile se ciocneau între ele, chinuindu-mă. Îmi treceau prin minte în zbor razant

imaginea „castelului-coteț", prefăcut în cenușă, cabinetul doctorului de la Spitalul de urgență, chimonoul lui Mary Wang. Ultima imagine se asocia și cu mirosul greoi, de murdărie stătută, din garsoniera cîntăreței. Spusese : „Venea, făcea amor cu mine", ca și cînd ar fi spus : „Venea, mă întreba cît e ceasul și pleca !" Uf ! ce lume. Dacă aș avea un fir !

Trecătorii alunecau pe lîngă mine veseli și gălăgioși, iar eu — de ce să mint ? — îi priveam cu invidie.

La D.G.M. mă aștepta explozia altor două bombe. Ce mai, explozii în lanț. O primă explozie îmi aduse pe birou concluziile Secției de cercetări grafologice : cele treizeci de certificate medicale aflate la dosarul lui Mirschi erau autentice. Arestatul Andrei Mirschi era într-adevăr suferind de „delir mistic" și se afla în evidența Spitalului central de boli nervoase. Suflul celei de-a doua explozii îmi aduse o altă concluzie, nu mai puțin importantă ; nici un act de la dosarul de pensionare al arestatului A. Mirschi nu era fals. Sus-numitul, fiind căpitan în fosta armată regală primea încă din 1918 o pensie lunară pentru o infirmitate de gradul întîi.

Iar eu urlam în mine : „Dacă aș avea un fir !" Mai aveam oare nevoie de un fir ? Mirschi nu este responsabil pentru faptele sale. Mirschi suferă de „delir mistic pe fond de lacunarism cerebral". Într-un cuvînt, Mirschi nu simulează, e nebun. Trebuie pus în libertate, adică trimis acasă. Între timp însă casa i-a fost mistuită de un incendiu, iar nevasta i s-a prăpădit. Unde să-l trimit ? Și iarăși întrebările se aliniară și trecură la un asalt decisiv. Cine a dat foc casei ? Cine a fost interesat în moartea Ecaterinei Mirschi ? Se folosește oare cineva de nebunia lui Mirschi ? Frămîntările mele alcătuiau un cerc vicios. Simțeam cum îmi plesnesc tîmplele, cum puțin cîte puțin înnebunesc. Cercul întrebărilor mă strîngea tot mai mult : „Cine a falsificat, Mirschi sau o altă persoană ? Cine deține ștampila Trapex, Mirschi sau o altă persoană ? Noroc că țîrîi telefonul. Ofițerul de serviciu mă

încunoștiință ca la orele 14 să mă prezint la maiorul Suharu, la raport. Cuprinzînd dintr-o privire tot ce s-a petrecut în ultimele douăzeci și patru de ore, ajunsei repede la concluzia că un om își poate ieși din minți destul de ușor.

3

Nici maiorul Suharu nu se așteptase ca dosarul „5783" să clocească atîția pui. Mă asculta cu uimire, dar se vedea că era obosit și că-l supăra ficatul. Își ducea mîna mereu la ficat, ca și cînd, printr-o simplă apăsare, ar fi putut să-și potolească durerea-i surdă.

— Ai văzut filmul „Cînd comedia era rege ?" mă întrebă el așa, fără nici o legătură.

— Nu !...

— Să te duci să-l vezi... Încă astăzi să te duci să-l vezi...

— E ordin, tovarășe maior ? întrebai eu nedumerit.

— E ordin ! zîmbi el, și-mi vei raporta de îndeplinire.

Șeful, fără îndoială, gîndii eu, urmărește ceva cu acest „ordin", dar ce anume nu prea pricepeam. Nu vedeam, oricît mi-aș fi chinuit creierul, nici o legătură între filmul „Cînd comedia era rege" și dosarul „5783".

— Tovarășe Conta, continuă maiorul Suharu, ținînd seama de situația creată, îți voi repartiza doi ofițeri care să te ajute. Veți forma un mic colectiv. De operație însă răspunzi dumneata. Unul dintre aceștia va fi locotenentul Stănică, un anchetator foarte experimentat, de care ți-am vorbit încă azi de dimineață. Pune-l în temă și cere-i, așa cum am stabilit, să înceapă urgent cercetările de la Sfatul popular Tudor Vladimirescu. Al doilea ofițer din micul vostru colectiv va fi locotenentul Liviu Roman de la Criminalistică. Lui încredințează-i misiunea să cerceteze în amănunt condițiile în care

a izbucnit incendiul şi a murit Ecaterina Mirschi. Vreau să te avertizez că Roman este un neastîmpărat. E un criminalist talentat. dar cu veleităţi de scriitor... n-a publicat încă nimic. ...Vorba ceea, nu poţi să ştii de unde sare iepurele... Să nu te mire dacă uneori o să-ţi prezinte în loc de rapoarte capitole de carte sau fişe de personaje. Încearcă omu' să îmbine criminalistica cu literatura... Dumneata să te ocupi în continuare de Mirschi, de depistarea acelui „Personaj X" a cărui existenţă o bănuieşti. de centralizarea cercetărilor. Sînt de aceeaşi părere cu dumneata, să nu-i comunicăm deocamdată lui Mirschi moartea nevesti-si. Ar putea să aibă un şoc..., iar de eliberat îl vom elibera cînd îi vor expira formele de reţinere... adică peste trei zile. S-a înţeles, tovarăşe Conta ? De acord cu mine ?

— Am înţeles, să trăiţi ! De acord cu dumneavoastră !

— Bine. Nu uita, îţi iei nevasta şi te duci să vezi „Cînd comedia era rege !"

— 'Nţeles, tovarăşe maior. îmi iau nevasta şi mă duc să văd „Cînd comedia era rege".

Revenind în biroul meu, am constatat că eram aşteptat. Operativitatea maiorului Suharu nu putea să nu mă entuziasmeze.

— Îmi daţi voie, sînt locotenentul Stănică.

Strînsei mîna unui bărbat de statură potrivită, subţire la trup. Din prima clipă, îmi atraseră atenţia paloarea bolnăvicioasă a chipului său, ochii lui negri, frumoşi, ce trădau o inteligenţă vie şi matură.

— Îmi daţi voie, sări şi celălalt, sînt locotenentul Roman. Îmi amintii cum mi-l prezentase maiorul Suharu şi simţii în suflet o uşoară îngrijorare. Roman era scund, dolofan, negricios. Avea o faţă rotundă, un păr negru, sîrmos, tuns scurt. Mişcările sale erau iuţi : părea o minge într-o continuă rostogolire.

— Care va să zică... un nebun ! vorbi „scriitorul". Mă amuză nebunia. Iar anecdotele cu nebuni sînt delicioase...

Din capul locului, Roman îmi făcu impresia unui superficial, gata să-şi piardă timpul cu tot felul de anecdote. Voise chiar să spună una cu un nebun, nu-l lăsai însă, îl întrerupsei, poate prea brutal, dar el nu se supără. Ne aşezarăm tustrei în jurul biroului meu şi le înfăţişai cu răbdare tainele dosarului „5783". Stănică mă asculta cu o seriozitate gravă : părea un om care în specialitatea lui nu acceptă gluma. În schimb, ochii rotunzi, ştrengăreşti, ai lui Roman se dilatau şi se aprindeau după intensitatea momentului înfăţişat. Se vedea cît de colo că avea pe limbă multe întrebări.

— Aşadar, conchisei eu, uitîndu-mă la Stănică, dumneata trebuie să stabileşti dacă Mirschi a mai falsificat şi alte dosare.

— Problema nu mi se pare prea complicată, zise Stănică, frecîndu-şi bărbia ascuţită. După cîte înţeleg, Mirschi personal a depus dosarele Tulpan şi Vlanga la Sfatul popular Tudor Vladimirescu. Deci dacă Mirschi a mai depus şi alte dosare trebuie să fi devenit o figură cunoscută la ghişeul serviciului respectiv... Am să mă deplasez acolo şi am să încerc să găsesc o urmă...

— Mai întîi, studiază cu atenţie cele două certificate folosite de Mirschi.

I-am întins documentele. Roman îşi băgă şi el nasul. Stănică, după un timp, observă :

— Se pare că individul are o mare slăbiciune pentru întreprinderea „Trapex". De unde o fi luat hîrtiile cu antet ?

— Uită-te la ştampile !

— Ce-i cu ele ? se grăbi Roman să mă întrebe.

— Sînt originale, răspunsei eu puţin enervat de felul lui Roman de a fi.

— De unde le are ? se interesă Stănică.

— Nu ştiu. La percheziţie am găsit alte corpuri delicte. Însă hîrtii cu antet „Trapex", ştampile „Trapex" n-au fost găsite. Nu cunoaştem proveniența lor.

— Nu cumva Mirschi a lucrat la „Trapex" ! O fi fost cîndva avocatul firmei ? sări Roman de pe

scaun, şi ochii i se rotunjiră de parcă s-ar fi mirat de propriile sale idei.

În sinea mea recunoscui că şutul lui Roman nimerise drept în poartă, ceea ce, vă mărturisesc fără ocol, m-a enervat. Eu încă nu-mi pusesem asemenea întrebări.

— Ideea lui Roman, sublinie Stănică, ar merita un pic de atenţie. N-ar strica să dăm de arhivele fostei întreprinderi şi să umblăm prin ele.

— De acord, încuviinţai eu înghiţind un nod.

— Şi mai e ceva, interveni din nou Roman cu o voce care mie mi se păru gălăgioasă. Casa care a ars îi aparţinea, era proprietatea lui, nu-i aşa ? Cînd şi-a cumpărat-o ?

— Acum cinci ani.

— Cum vine asta, un nebun îşi cumpără o casă ? ! ! Roman se ridică din nou de pe scaun.

— Se spune că astăzi numai nebunii îşi mai cumpără case, interveni Stănică spiritual, creînd o uşoară destindere în relaţiile noastre.

Roman rîse cu poftă, dar pînă şi rîsul lui sănătos de om fără griji mă enervă.

— Poate că i-a fost cumpărată, spusei eu, gîndindu-mă la „Personajul X", dar în acelaşi timp mînat de dorinţa prostească de a-l domina pe Roman.

— Bănuieşti pe cineva ? se interesă Stănică.

— Supoziţia mea este următoarea : (Roman mă căuta cu privirile, eu însă vorbeam uitîndu-mă numai şi numai la Stănică) expertiza noastră a constatat că certificatele medicale care atestă boala lui Mirschi sînt autentice, deci Mirschi este un irresponsabil mintal. Totuşi, s-au efectuat nişte falsuri în acte publice. Dacă soţii Tulpan nu l-ar fi denunţat pe Mirschi, falsificatorul, conform înţelegerii intervenite între ei, ar fi primit valoarea pensiei pe trei luni a celor doi, adică 3200 de lei. Tocmai latura materială a problemei mă îndeamnă să cred că există un necunoscut, un „Personaj X" care se foloseşte de nebunia lui Mirschi, îi speculează delirul mistic. Mă înţelegeţi ? Gîndiţi-vă, locuinţa lui Mirschi a ars,

Ecaterina Mirschi a murit. Toate acestea numai la douăzeci şi patru de ore de la arestarea lui Mirschi. De aici se poate lesne trage concluzia că cineva este interesat în dispariţia unor urme, a unor mărturii: Urmînd această cale, ajungem în mod firesc la o altă supoziţie: dacă personajul X, prezumtivul complice al lui Mirschi, este interesat nu numai în dispariţia unor urme, ci şi a unor oameni, înseamnă că miza aflată-n joc e mare, că falsurile depăşesc cadrul celor două dosare.

— Foarte interesant, aprecie Stănică gînditor şi, aruncîndu-mi o privire caldă, adăugă: îmi place deducţia dumitale.

Aşteptai ca şi Roman să rostească aceleaşi cuvinte măgulitoare. El însă, după ce-şi notă ceva într-un carneţel, zise, frecîndu-şi palmele:

— Vreau să-l văd şi eu pe Mirschi. N-am văzut niciodată un nebun cu certificate.

— Aş vrea şi eu să-l văd înainte de a porni la treabă, propuse şi Stănică.

— Bine, încuviinţai eu, mîine dimineaţă, dacă Mirschi o să fie liniştit, o să-l poftim la un nou interogatoriu...

Ne despărţirăm. Însă după cîteva minute, Roman reveni. Privindu-mă vesel, mă întrebă:

— Nu te supăra, tovarăşe locotenent, cîţi ani ai?

— 28, îi răspunsei eu fără plăcere.

— Am ghicit! Căsătorit?

Dădui din cap afirmativ.

— Am ghicit. Îţi mulţumesc. Ciau!

Mă lăsă mîniat. Nu-mi dădeam seama de ce omuleţul ăsta negricios şi dolofan, cu sclipiri ştrengăreşti, mă enerva.

O chemai la telefon pe Marina. Auzind că vreau să mergem la „Cînd comedia era rege" mă întrebă ironică:

— Ce-i cu tine, Virgile, mă inviţi la cinema, şi încă la o comedie, nu cumva te-ai îndrăgostit din nou de mine?

— Nu! Însă mi s-a ordonat, iar ordinul nu se discută... Ne întîlnim în fața grădinii. La revedere!

Amurgul nu risipise zăduful zilei. Am pornit-o spre locul întîlnirii cu inima împovărată. Zicala „țara arde, și baba se piaptănă" mi se potrivea de minune. Îmi umblau prin cap tot felul de impresii și gînduri. Era o împrejurare de-a dreptul absurdă: să-ți începi ziua cu un incendiu, cu un mort, apoi cu un cadavru viu — celebra cîntăreață Mary Wang — și s-o încheci cu o comedie americană. Nu e deci de mirare că în drum spre cinema aveam tot timpul impresia că Roman se ține după mine, că mai are să-mi pună o întrebare. De cîteva ori m-am uitat chiar peste umăr să văd dacă nu cumva îl descopăr printre trecători. Bineînțeles, nu-l descopeream.

Marina mă aștepta. Arăta din cale-afară de veselă și de mulțumită. Mă luă de braț și-mi șopti:

— Ce ordine drăguțe se dau la voi, la D.G.M...

Nu știu cînd m-am liniștit. Poate cu primul sunet, poate cu prima secvență. Știu însă că m-am pomenit rîzînd. Marina mă ținea de mînă și bobateam amîndoi ca niște copii. După terminarea filmului am constatat cu plăcere că nervii mi s-au destins, că m-am liniștit și sînt cu totul un alt om. I-am dat atunci dreptate Marinei că la D.G.M. se dau ordine drăguțe.

IV. In căutarea „Personajului X"

1

M-am sculat bine dispus, cu chef serios de lucru, ca unul pentru care dezlegarea tainei dosarului „5783" s-ar fi afiat în buzunarul cel mic de la pantaloni. De altfel, zărindu-mă la poartă, Tătaru îmi spuse în loc de „bună dimineața" : „Mă, tu arăți de parcă n-ai avea bătaie de cap !" Săracu' de el ! Il înțeleg ! De două ori i-a scăpat din mînă criminalul pe care-l urmărește de cîteva săptămîni. Mie, în schimb, ce să-mi scape ? Presupusul „Personaj X" nu avea încă nici un fel de semnalmente, iar cu Mirschi sau fără el tot un drac era...

Stănică și Roman mă așteptau. Primul mi se păru trist, rezervat, obosit parcă. Roman, în schimb, arăta de parcă ar fi văzut „Cînd comedia era rege". Și iarăși mi se năzări ideea că Roman se ținuse după mine.

— Mor de nerăbdare să-l văd pe Mirschi, fură primele cuvinte ale lui Roman. Numai nebuni am visat... Cum ți-a plăcut filmul de aseară ?

— Ai fost și dumneata ? Uimirea mi se citi pe chip.

— Da ! Am stat cu cîteva rînduri mai în spate. Amuzant film, nu-i așa ? Își rotunji ochii și mă sfredeli strengărește.

Tușii încurcat :

— Amuzant !

Mă prefăcui preocupat de căutarea unor hîrtii prin sertarele biroului. Stănică ședea nemișcat : fuma și în timp ce trăgea din țigară se arăta a fi din ce în ce mai trist.

Andrei Mirschi fu adus în birou la ora stabilită. Fiind cald, ceruse voie de la gardian să-și lase haina în carceră. Cămașa albă, cu gulerul răsfrînt, îi dădea

bătrînului un aer tineresc. Nu părea să fie necăjit. Ochii lui oblici, de culoarea oțelului. mărturiseau chiar o bună dispoziție.

„Ce naiba ! mă miram eu. În dimineața asta toată lumea în afară de Stănică mi se pare bine dispusă". După cîțiva pași, Mirschi se opri în mijlocul încăperii și se adresă respectuos celor de față :

— Bună ziua, domnilor ofițeri !

Se uită condescendent cînd la Stănică, cînd la Roman. Prezența celor doi nu-i spunea nimic. Apoi, privirile lui Mirschi se opriră pe fața mea și mă întrebă de parcă m-ar fi cunoscut de cînd lumea :

— Ce mai faceți ? Bucuros că vă văd.

N-am respins tonul intim al arestatului. Ba dimpotrivă, îl adoptai.

— Mulțumesc, dar dumneavoastră ?

— Slavă Domnului ! Astăzi mă simt ceva mai bine.

— Se vede ! Vă rog să luați loc.

— Mersi ! Mirschi se așeză pe scaunul unde șezuse și-n ajun. E cald astăzi, mai cald decît ieri. Nu-i așa ? În ceea ce mă privește, am cunoscut zile și mai călduroase.

Îi urmăream fiecare gest și cuvînt și constatai imediat în atitudinea lui Mirschi o schimbare destul de surprinzătoare. Ce s-o fi petrecut în sufletul său, în mecanismul său cerebral ? Să se fi hotărît, în sfîrșit, să vorbească ? Vă asigur că în clipele acelea aveam în față un om normal, cu vorbe și gesturi normale, conștient că se află reținut la Direcția Generală a Miliției, și nu la curtea nu știu cărui țar. Uitai de certificatele medicale care-i atestau boala și mă adresai lui Mirschi cu un ton blînd, binevoitor :

— V-aș ruga să-mi răspundeți la cîteva întrebări.

Arestatul reacționă firesc, așa cum de altfel mă și așteptasem.

— Cu plăcere !

Aruncai o privire fugitivă celor doi colegi : ferecat într-o tristețe inexplicabilă, Stănică fuma

parcă mecanic; Roman, cu un carnețel în față, aștepta ca vulcanul nebuniei lui Mirschi să erupă.

Îmi începui audierea de la A și vă rog să mă iertați dacă anumite lucruri se vor repeta.

— Numele și prenumele?

— Andrei Mirschi.

— Anul și locul nașterii?

— M-am născut la 23 decembrie 1892, în orașul I...

— Din ce an locuiți în București?

— Din 1938.

— Studiile?

— Dreptul la Paris și literele la Odesa.

— Ați practicat avocatura?

— Sporadic, recunoscu Mirschi, am fost multă vreme notar public, dar n-am avut niciodată înclinații pentru avocatură, ci pentru litere, pentru literatură. De altfel, am scris și scriu versuri. N-am publicat. Mirschi zîmbi stingher, de parcă ar fi vrut să-și ceară scuze pentru faptul că scrie și nu publică. Poeziile intimiste în vremurile noastre n-au decît o singură soartă — sertarul. Sînt un desuet, domnilor!

„Vezi, îi vorbii eu lui Roman din priviri, și clientul nostru are preocupări literare!" Ochii rotunzi și vii ai lui Roman îmi răspunseră parcă printr-un reproș: „Cum, bădie, afirmi că ăsta-i nebun?" „Nu afirm nimic, gîndii, certificatele afirmă!"

— Ați lucrat cumva ca jurist și la întreprinderea „Trapex"? întrebă Stănică, manifestînd brusc un interes aparte pentru arestat.

— Nu.

— Care au fost mijloacele dumneavoastră de existență? întrebai eu.

Răspunsul lui Mirschi veni prompt și, dacă n-ar fi existat un dosar cu certificate medicale, aș fi fost convins că mă găsesc în fața celui mai sănătos om din lume.

— Sînt Andrei Mirschi, mă trag dintr-o familie de nobili. E drept, familia mea a scăpătat, dar eu

am fost mulți ani jurist, notar public, mi-am cumpărat titluri de rentă și am trăit din ele.

Îmi amintii de prima declarație a lui Mirschi, cînd se recomandase în scris Cavaler de Dolenga, mare duce de Lituania și conducător ocult al României și Mesopotamiei, stăpîn pe sute de mii de hectare de pămînt. Vrînd să verific cît de lucide erau acum răspunsurile arestatului, întrebai :

— Cîte hectare ați stăpînit ?

— Eu ? Nici un hectar. Aa ! Pe vremuri, tatăl meu a avut 2000 de hectare, dar și-a împroprietărit țăranii de pe moșie.

„Două mii de hectare, gîndii eu, e totuși o cifră ceva mai realistă decît cele 600 de mii mărturisite în declarația sa demențială".

— Tatăl meu, continua Mirschi să-și prezinte familia, a fost un visător. I-am moștenit nu numai sărăcia, ci și firea. Și eu sînt un visător, un idealist...

Simții privirile colaboratorilor mei, Stănică fuma, fuma într-una. Roman afișa mina unui om dezamăgit. „Bine, bine, mă dojeneau ochii lui rotunzi, mi-ai făgăduit un nebun și cînd colo ! !... Nu se face una ca asta".

Starea mea de alarmă nu ținu decît o clipă. Mi-o risipi întrebarea lui Mirschi :

— Ce se aude pe la mine pe-acasă ?

Nu mă așteptam la o asemenea întrebare, și ca să cîștig timp, răspunsei printr-o altă întrebare :

— Ce anume vă interesează ?

— Mă interesează soarta pechinezului... Baby-pechinezul, preciză Mirschi. Îmi plac ciinii. Sînt animale credincioase și inteligente.

„Uite, dom'le, nu-l interesează soarta nevestei, a casei, judecai eu, ci a javrei, a pechinezului".

— Am trecut ieri pe la locuința dumneavoastră și l-am văzut. E un cîine drăguț. Nu știam că-i plac dulciurile. Aveam la mine o bomboană, i-am aruncat-o și a luat-o cu plăcere...

Ochii bătrînului se aprinseră brusc de o sinceră bucurie, iar pe chip i se ivi o expresie de recunoș-

tință. Părea gata să-mi sară în ajutor. Socotii că, în sfîrșit, am prins momentul psihologic al audierii: acum sau niciodată. Întrebai :

— Cunoașteți motivele arestării dumneavoastră?

Întrebarea nu-l alarmă, ca și cînd ea s-ar fi referit tot la destinul pechinezului. Păstrîndu-și aceeași expresie de recunoștință, răspunse cu bunăvoință !

— Le cunosc ! Vă interesează planurile și ideile mele cu privire la reîncarnarea sufletului după moarte. Nu, nu cred că o să le pot oferi foarte curînd. Mai trebuie să am cîteva întrevederi cu sfînta Brigita...

Iarăși ! Deși nebunia lui Mirschi nu mai prezenta pentru mine nici o noutate, simțeam, totuși, că sînt pe punctul de a-mi ieși din fire. Îmi venea să urlu : „Minți ! Nu ești nebun !“ Urletele mele însă s-ar fi lovit de zidul pe care-l formau certificatele medicale ale lui Mirschi și ar fi murit strivite, înainte de a-mi întoarce vreun ecou. Îl auzii pe Roman foindu-se pe scaun ; îl privii pieziș. Părea satisfăcut că, în cele din urmă, m-am ținut de cuvînt. Stănică fuma, îmbărbătîndu-mă cu ochii lui inteligenți să mă stăpînesc.

— Pînă nu voi studia toate posibilitățile de transport între lumea materială și cea spirituală, continuă Mirschi, nu voi putea prezenta planurile mele. De altfel, aș îndrăzni o rugăminte. N-am hîrtie. Dispuneți, vă rog, să mi se dea hîrtie de scris. Cam 1500 de coli. Să-mi pot așterne toate gîndurile cu privire la crearea unei linii de transport pămînt-paradis. Veți dispune, domnilor ?

Nu mă liniștisem încă. Mă cuprindea dorința fierbinte de a înfrînge nebunia arestatului, de a sfărîma zidul certificatelor. Era din parte-mi o încercare hazardată, dar mă avîntai.

— Bine, bine, în problema liniei de transport pămînt-paradis vă dăm și 2000 de coli de hîrtie. Cu privire însă la actele astea, întrebai eu amenințător, n-ai nimic să ne spui ? Luai dosarul de pe birou și-l plimbai pe sub nasul borcănat al lui

Mirschi. Cuvintele şi gesturile mele ameninţătoare îl lăsară pe arestat indiferent.

— Care acte ? se interesă el calm şi mă cercetă cu nişte ochi bătrîneşti, care parcă spuneau : „Vreau să vă ajut, cum de nu pricepeţi un lucru atît de simplu ? !“

— Actele Clementinei Vlanga... ale soţilor Tulpan. Cine le-a falsificat ?

— Nu eu... în nici un caz nu eu, se apără Mirschi şi surîse parcă înduioşat de eroarea mea.

— Dar cine ?

— Cum cine ? Ar trebui să ştiţi. Mă şi mir că nu ştiţi. Mirschi arăta uluit de această constatare ; se răsuci pe scaun şi se uită întrebător la Stănică şi Roman : „Chiar nu ştiţi ?“

— Cine ? stăruii eu.

— Sfînta Brigita !

— De sfînta Brigita ştim. Rolul dumneavoastră mă interesează.

Glasul lui Mirschi suferi brusc o metamorfoză : răsună smerit de parcă ar fi vorbit de la amvon.

— Nu îndeplinesc decît poruncile ei... căci ea este o sfîntă, iar eu un suflet reîncarnat.

Îl străfulgerai cu priviri de foc.

— De ce v-aţi supărat ?

— Cum să nu mă supăr, mă răstii eu. Cunoaşteţi sau nu motivele arestării ?

— Desigur ! Mirschi îşi înălţă a mirare sprîncenele stufoase.

— Care sînt ?

— Falsurile din dosar ! răspunse el blînd ca un călugăr.

„Dacă nu mă stăpînesc, mă sfătuii eu, mă dă peste cap, mă scoate el din minţi. Fii calm ! Poate ar fi mai înţelept să închei audierea. Ce mai vrei ? Are doar acte de nebun în regulă !“ Continuai :

— Perfect. Falsurile. Cine le-a executat ?

— Nu eu.

— Cine dacă nu dumneavoastră ?

— Sfînta Brigita.

— Iar am ajuns la ea, şuierai eu printre dinţi.

— Toţi o să ajungem la ea, preciză Mirschi cu smerenie.

— Şi ştampilele „Trapex“ tot ale ei sînt ?

— Desigur, încuviinţă bătrînul nedumerit că anchetatorii încă nu aflaseră un adevăr atît de simplu. Brigita este o sfîntă... un spirit atotputernic...

Zidul nebuniei lui Mirschi era invulnerabil. Stăruiam degeaba, luptîndu-mă fără sorţi de izbîndă cu un nebun declarat. Continuam, de parcă m-ar fi molipsit şi pe mine.

— Ce legături aveţi cu sfînta Brigita ?

Mirschi rîse. Rîsul îi aprinse în ochi sclipiri demenţiale. Ele îmi erau cunoscute, şi la vederea lor mă înfiorai.

— Nu spun, nu spun, se apără el întocmai ca un copil. N-am voie. Ea e o sfîntă, iar eu nu sînt decît un suflet reîncarnat, trimis pe pămînt să fac fapte bune.

Roman interveni iarăşi, pe neaşteptate.

— Ce fapte bune aţi făcut ?

Mirschi se răsuci pe scaun şi-l căută din priviri pe Roman ; voia parcă să-l vadă mai bine.

— Am făcut... multe am făcut... De fapt, asta, domnilor, îmi este menirea. Vă amintiţi, pesemne, de bătălia de la Mărăşeşti ? Ei bine, domnilor, bătălia de la Mărăşeşti a fost cîştigată mulţumită mie şi forţei mele oculte. Trebuie să recunoaşteţi că am îndeplinit o faptă bună, nu-i aşa ?

Se uită stăruitor la Roman, aşteptîndu-i parcă răspunsul. Încîntat şi uimit totodată de forţa ocultă a arestatului, Roman se mulţumi să dea din cap minunîndu-se : „ce faptă, dom'le !“ Cît eram eu de iritat, dar cînd îi zării mutra care parcă voia să spună : „luaţi exemplu de la mine. uitaţi-vă cît de uşor mă înţeleg eu cu nebunii !“ mă încercă rîsul. Şi ca să nu rîd, îmi mutai privirile în direcţia lui Stănică : se vedea limpede că răspunsurile bătrînului dement îl impresionaseră.

— De aceea, propovădui glasul lui Mirschi, am fost trimis pe pămînt. Este pentru a treia oară.

domnilor, cînd pogor pe pămînt ! Iată ce înseamnă să te bucuri nu numai de protecţia sfintei Brigita, ci şi de încrederea ei.

Gata ! Mă săturasem. Eram sătul pînă-n gît de „faptele sfintei Brigita". Am încheiat audierea. Din uşă, Mirschi îl întrebă pe Roman :

— Îmi daţi hîrtie de scris ? Vreau să-mi termin proiectele.

— De ce nu-i cereţi sfintei Brigita ? îi răspunsei eu în locul lui Roman.

— Luaţi în deşert numele Domnului, mormăi Mirschi încet. Pleoapele-i cu vinişoare albăstrii subţiri ca aţa, îi acoperiră ochii. Îşi făcu semnul crucii şi ieşi.

Cîteva minute trecură într-o tăcere adîncă. Primul care rupse tăcerea fu Roman. Se ridică în picioare, lovi vesel cu palma cristalul de pe birou şi — rotindu-şi ochii mari de ştrengar — vorbi de parcă ar fi făcut cea mai mare descoperire de pe pămînt :

— E nebun ! Ca toţi nebunii are haz. Am citit într-un tratat de psihiatrie că, în general, maniacii au un caracter vesel. Moşul ăsta îl are.

Roman nu-mi părea un om prea serios şi deci, mărturisesc sincer, nu eram dispus să-i acord prea mare interes. Mult mai mult mă interesau părerile lui Stănică.

— Dumneata ce crezi, tovarăşe Stănică ?

Stănică îşi frecă barba ascuţită cu mîna în care ţinea ţigara. Nu răspunse decît după o scurtă pauză :

— Concluziile noastre, dacă nu sînt întărite de o expertiză medicală, nu au nici o valabilitate juridică. Judecînd după certificatele sale medicale, după comportarea lui, e limpede că Mirschi nu e în toate facultăţile sale mintale. Ca atare, legea indică punerea în libertate a inculpatului. Dacă avem anumite ezitări, dacă nu acordăm tot girul nostru certificatelor, atunci o expertiză medicală este absolut necesară. Specialiştii noştri să-şi spună şi ei cuvîntul.

Stănică tăcu şi strivi mecanic ţigara. Se ridică, apoi se plimbă gînditor prin încăpere. După cîţiva paşi se opri în dreptul meu şi se uită la mine cu un interes evident :

— Totuşi, ceva te face să crezi că Mirschi simulează. Ce anume ?

— Nu ştiu, recunoscui eu cu sinceritate, nu mai ştiu nimic. Tipul m-a zăpăcit şi pe mine. Aţi observat graficul răspunsurilor lui. Normal-anormal; normal-anormal şi aşa mai departe. Primele răspunsuri sînt ale unui om lucid, îţi spui : „gata, acum o să-şi recunoască vinovăţia". Pe urmă, aţi văzut, o ia razna.

— La braţ cu sfînta Brigita, adăugă Roman amuzat de propriile cuvinte.

— Da, răspunsurile lui sînt derutante, mă aprobă Stănică, enervante chiar, într-un cuvînt sînt ale unui dement. Totuşi faptul că nu l-ai pus în libertate, vorbi Stănică, mă face să cred că te bizui pe nişte presupuneri, pe nişte elemente cît de cît esenţiale. De ce crezi că Mirschi simulează ?

Seriozitatea lui Stănică corespundea pe deplin seriozităţii mele, felului meu de a fi. Cu atît mai mult prezenţa lui Roman, cu mutra lui de copil poznaş, mi se părea nefirească.

Stănică continua să stea locului, în faţa mea. Ne despărţea biroul.

— Am mai spus-o : Mirschi şi nu altcineva a discutat cu Tulpanii, procurîndu-le acte false. El şi nu altcineva a cerut celor în cauză pensia pentru trei luni. Nici o clipă, în relaţiile cu Tulpanii n-a amestecat-o pe sfînta Brigita. Sînt deci acte lucide. În urma acestor acţiuni lucide ale lui Mirschi, atît Tulpanii, cît şi Clementina Vlanga au căpătat pe căi ilegale pensii, şi nu de la sfînta Brigita, ci de la statul nostru democrat-popular. A nu lua în seamă aceste elemente realiste înseamnă, implicit, a-ţi închipui că într-adevăr sfînta Brigita a făcut falsuri şi că arhivele fostei întreprinderi „Trapex" s-ar afla în stăpînirea ei. Ancheta noastră nu se

poate opri în acest punct. Dacă mîine vom descoperi şi alte dosare de pensionare şi vom stabili că infracţiunea este mult mai mare, pe cine o să trimitem în faţa instanţelor judecătoreşti ? Pe sfînta Brigita ?

— O fi drăguţă ? aruncă Roman o întrebare, în timp ce mîzgălea într-un carnet.

— Cine ? întrebă Stănică care, urmărind atent raţionamentele mele, părea nedumerit de intervenţie.

— Sfînta Brigita ! răspunse fără întîrziere.

— Măi, ce naiba, discutăm serios ! îl puse Stănică la punct, prieteneşte.

— Şi eu, se apără vesel Roman. De ce să excludem posibilitatea existenţei unei sfinte ?

În clipa aceea sună telefonul. Ridicai receptorul şi recunoscui imediat glasul Marinei. Îmi vorbea chiar de la poarta D.G.M.-ului. Era neliniştită şi mă ruga să cobor că are să-mi comunice ceva foarte important. I-am răspuns că vin imediat.

Îi rugai pe cei doi colegi să mă aştepte, iar eu ieşii din birou şi mă îndreptai spre poartă. De cum mă văzu, Marina mă luă de braţ şi mă trase de-o parte. Era albă la faţă cum n-o văzusem niciodată.

— Dragă Virgil, am să-ţi spun ceva foarte important...

— Ce s-a întîmplat ? Ce-i cu tine ? Tremuri ?

— Mi-e frică... mi-e tare frică.

Fără să vreau, zîmbii. Marina avea înfăţişarea unui copilaş speriat de o gînganie nemaivăzută.

— Nu rîde ! mă repezi ea. Viaţa ta e în primejdie.

— Viaţa mea ? ! ? În primejdie ? ! ?

— Virgil, nu glumesc. După cum bine ştii, la ora asta eu ar fi trebuit să fiu la laborator şi sînt aici... Ascultă, după plecarea ta de acasă a sunat telefonul. Un bărbat a întrebat de tine. I-am răspuns că ai plecat. „Cine e la telefon ?“ a întrebat el. Cînd a auzit că la telefon e nevasta locotenentului Conta, mi-a spus textual : „Doamnă, dacă ţii la viaţa soţului dumitale, sfătuieşte-l să nu se bage în cazul Mirschi !“ Atît, apoi a trîntit telefonul... Virgil !

Simţii cum unghiile degetelor ei îmi pătrundeau adînc în muşchii braţului. Am înţeles că Marina era mult mai speriată decît îmi închipuiam eu.

— Ah, prostuţa mea, încercai eu s-o liniştesc, pînă şi o farsă telefonică poate să te înfricoşeze.

— Virgil ! Mi-e...

Privirile ei erau rugătoare, tandre, neliniştite...

— Nu ai de ce să te sperii.

— Crezi că n-a fost decît o farsă ?

— Sînt convins !... Şi-acum, du-te liniştită la laborator.

Îmi dădu ascultare. Acum părea chiar puţin ruşinată că putuse să dea crezare unui telefon.

Ne despărţirăm. Mă uitai după dînsa pînă ce se pierdu în depărtare. Şi acum vă pot dezvălui şi simţămintele mele : în nici un caz nu eram convins că la mijloc era vorba de o farsă. Însă întîmplarea ca atare mi se părea de prost gust. O ameninţare cu moartea ! Era un mijloc de intimidare prea desuet. Pînă şi autorii romanelor poliţiste au renunţat să-şi mai pună eroii în situaţii de felul ăsta. Dacă n-ar fi existat un precedent — incendiul şi moartea nevestei lui Mirschi — aş fi rămas la ideea că n-a fost decît una din multele farse telefonice ce se fac, dar aşa... Totuşi am hotărît să trec totul sub tăcere. Prea ar fi fost spectaculos să povestesc colegilor mei că am fost ameninţat cu moartea.

Pe Stănică şi Roman i-am găsit discutînd cu înflăcărare. Au tăcut însă în clipa în care m-au văzut intrînd.

— Unde am rămas ? întrebai eu.

— La posibilitatea existenţei unei sfinte, aminti Roman, umezindu-şi buzele.

— Sau a unui sfînt, zisei eu. Nu trebuie să uităm de incendiu.

Stănică mă întrerupse :

— Spune-mi, te rog, de ce la întrebarea lui Mirschi : „ce se aude pe acasă ?“ nu ai pomenit nimic de incendiu, de moartea neveste-si ?

— Exact ! zise Roman, punctînd cu vîrful creionului o pagină din carnetul deschis. Chiar, de ce ?

Deşi amîndoi formulaseră una şi aceeaşi întrebare, mie mi se păru că numai pe Stănică problema îl interesa cu adevărat. După ce îmi aprinsei o ţigară, răspunsei uitîndu-mă ostentativ numai la Stănică :

— Din mai multe motive. În primul rînd, m-a alarmat întrebarea. Nu cumva Mirschi aştepta ca răspunsul meu să-i confirme ceva ? Iată de ce am socotit că e mai bine să nu-i răspund.

— Poziţia dumitale ar fi îndreptăţită numai în cazul cînd ai fi convins că Mirschi simulează, mă corectă Roman, ca şi cînd ar fi vrut să-mi atragă atenţia că era şi el pe acolo. Deocamdată...

— În al doilea rînd, urmai eu, prefăcîndu-mă a nu băga în seamă precizarea lui Roman, îmi era teamă ca răspunsul meu, în cazul cînd Mirschi e cu adevărat bolnav, să nu declanşeze o criză violentă de nervi. Prea era calm şi bine dispus. Ai asistat...

— Am asistat, mă corectă Roman, care se vede treaba nu era deloc insensibil faţă de jocul meu nejustificat. M-aş fi pus cu siguranţă într-o postură ridicolă dacă nu m-ar fi corectat la timp.

— Am asistat la audiere. Efortul nostru colectiv apare ca o necesitate de prim ordin.

— Apropo, mă întrebă Roman, îi dai sau nu hîrtie de scris ?

— Ce-mi propui ? îi întorsei eu întrebarea.

— Să-i dai ! Tare sînt curios să-i citesc „memoriile"... „proiectele"... E un nebun cu haz...

— Nu cumva intenţionezi să-l atragi în cenaclul tău literar ? îl ironiză Stănică.

— Poate... Dacă se va dovedi la fel de talentat ca şi mine, preciză Roman, arătîndu-mi că glumele bune n-au cum să-l supere...

— În concluzie, intervenii eu, ne împărţim misiunile după cum urmează : tovarăşul Stănică se ocupă la Sfatul popular Tudor Vladimirescu de depistarea unor eventuale dosare false... tovarăşul Roman, cu cercetarea minuţioasă a cauzelor care au

provocat incendiul și moartea Ecaterinei Mirschi. Iar eu mă voi ocupa mai departe de Mirschi... E clar? E nouă și jumătate... După-amiază la ora șase ne vedem aci...

2

Mă aflam totuși în fața unei dileme: să ies sau nu la raport? Să-i relatez sau nu maiorului Suharu despre „amenințarea" primită prin telefon? Mă încerca un puternic sentiment de stingherealā. Cum să raportez că locotenentul Virgil Conta, nume încă necunoscut printre lucrătorii de seamă și încercați ai D.G.M.-ului, numai la cîteva zile de la deschiderea anchetei a și primit o „scrisoare de amenințare"?! Nu, nu mi se potrivea; raportul ar fi sunat a reclamă ieftină. N-are nici un sens să fac zgomot în jurul vieții mele, îmi spuneam eu. Cel care a telefonat vrea, pesemne, să mă înfricoșeze. M-o fi văzut și știe că sînt un ofițer tînăr. Iar dacă cel care mi-a telefonat este unul și același ins cu „Personajul X", aș putea să fiu bucuros că și-a trădat existența pe două căi — incendiul și telefonul. Aș fi putut să trag și o concluzie — mă găsesc în fața unui individ îndrăzneț, versat și bine camuflat. Așadar, amenințarea telefonică avea și o latură folositoare: îmi oferea o primă trăsătură de caracter a unui ins necunoscut.

Mă mulțumii cu această concluzie. Cu toată imaginația mea, nu izbuteam s-o văd pe Marina văduvă. Am dat totul uitării și m-am apucat de lucru. Conform planului meu, m-am refugiat la Serviciul de documentare, am cerut un tratat de psihiatrie și m-am cufundat în lectura unor capitole. Citeam și îl vedeam aievea pe Mirschi. Mă loveam de el la fiecare pagină. Se uita la mine, îmi zîmbea batjocoritor și-mi scotea limba: „Prinde-mă dacă poți!" mă instiga dumnealui. Nu, n-aveam cum să-l prind. Acum, cînd și dumneavoastră îl cunoașteți pe Mirschi, citiți, vă rog, aceste rînduri extrase din

tratat cu privire la maniaci : „...*în unele cazuri bolnavii devin dinamici, întreprinzători, spirituali, devin vorbăreţi, conştienţi în conversaţii etc., etc., paralel cu aceasta prezentînd şi o notă de indecenţă, deseori neglijînd rezervele buneicuviinţe. După această fază, la un moment dat, fenomenele se exacerbează, bolnavii devin neliniştiţi şi trec în stare de manie propriu-zisă, cu agitaţie psihomotorie caracteristică.*

În faza de debut, mai ales în această formă expansivă, cu un dinamism pronunţat, bolnavii se dedau la beţii, abuzuri sexuale sau pot comite delicte grave, fără însă a comite omoruri".

Descrierea bolii, manifestările, consecinţele mă ajutau să-l înţeleg pe Mirschi : împreună cu certificatele el se încadra deplin în ceea ce enunţa tratatul despre boală. În mod incontestabil legea era de partea bolnavului...

Zăbovii cît zăbovii la Documentare şi înainte de a mă înapoia în birou mă oprii la Secţia de expertize să aflu rezultatele unor cercetări grafologice. Căpitanul Murgescu, un bărbat sfrijit, trecut de patruzeci de ani, îmi comunică rezultatele. Le ascultam cu interes, deşi ştiam că nu-mi vor folosi la nimic. Legea îl declarase pe Mirschi iresponsabil mintal. Într-un fel, rezultatele vor atesta şi ele boala arestatului. Într-adevăr, analiza grafologică constata o legătură de necontestat între scrisul de pe certificatele falsificate şi scrisul normal al lui Mirschi. Totodată se mai constata că rîndurile scrise sub impulsul delirului mistic nu erau ale unui simulant. Sub impulsul crizei, scrisul lui Mirschi se schimba brusc, căpăta alte caracteristici şi nici un semn nu trăda scrisul său normal.

— Observaţi, îmi explică grafologul, dacă inculpatul ar simula, l-ar trăda în scris o linie, o virgulă... Nu există simulant care în efortul său, uneori supraomenesc de a-şi schimba scrisul să nu se trădeze prin semne pe care el şi le închipuie imperceptibile... Mirschi nu simulează.

Deci Mirschi e nevinovat.

Ştiu, este o trăsătură proprie anchetatorilor noştri, de a încerca, ori de cîte ori pot demonstra nevinovăţia unor cetăţeni puşi sub anchetă, o bucurie reală. S-ar fi cuvenit s-o încerc şi eu. Dar n-o încercam, şi această descoperire mă întristă.

Mirschi trebuia eliberat...

Părăsii Secţia de analize ştiinţifice hotărît să propun eliberarea lui Mirschi încă în seara zilei respective, bineînţeles după ce mă voi fi întîlnit cu Stănică şi Roman. Trecînd la completarea formelor de punere în libertate a inculpatului Andrei Mirschi, luai din nou în studiu dosarul cu certificatele medicale ale acestuia. Primele patru datau din 1930 şi erau eliberate de patru psihiatri. Trei îl declarau iresponsabil mintal, al patrulea, un oarecare doctor Octavian Zbîrcea, refuza concluziile celorlalţi medici şi-l declara pe Mirschi suferind doar de o simplă nevroză. Doctorul Octavian Zbîrcea îmi cîştigase simpatia şi, ori de cîte ori revedeam certificatul lui, mă întrebam dacă mai trăieşte. Era un glas singular în corul certificatelor lui Mirschi şi ştiam că nu pot să-i dau ascultare, mai cu seamă că-l acoperea „corul" colegilor săi care susţineau la unison un alt diagnostic. Totuşi, ascultînd glasul certificatului doctorului Zbîrcea, mă întrebam : „ce s-a petrecut oare în 1930 ?... Ce anume a declanşat nebunia lui Andrei Mirschi ? De ce trei din cele patru certificate ale anului 1930 îl declarau «iresponsabil» pentru faptele sale? Săvîrşise oare ceva?" Mă încurcam fără nici un rost în tot felul de întrebări. Îmi spuneam că sînt un caraghios. Nu dezlegasem încă tainele anului 1958 şi încercam să-mi bat capul cu cele ale anului 1930.

Îmi scăpă o înjurătură. O să-mi reproşaţi iar că unui anchetator nu-i şade bine să înjure. Îi şade sau nu, totuşi o înjurătură rostită cu foc la momentul psihologic potrivit zău că ajută...

Așadar, am înjurat și am început, cu sufletul împăcat, să întocmesc formele de punere în libertate a cetățeanului Andrei Mirschi... Dar n-am apucat să le închei...

3

Roman intră în birou și-mi puse dinaintea ochilor vreo zece coli de hîrtie desprinse cu acuratețe dintr-un caiet. Colile erau umplute cu un scris frumos și citeț.

— Ce-i cu asta ? îl întrebai eu.

— E raportul meu, îmi răspunse el arătîndu-mi dantura lui albă și sănătoasă.

Mă uitai pe prima coală și citii : „Fișa nr. 1. *Paraschiva Catanchin*".

— Ai greșit, ripostai eu arătîndu-i fără ezitări antipatia mea, mi-ai dat fișele dumitale de literat...

— Nu, n-am greșit... Citește-mi fișele, pe urmă o să-mi prezint și raportul în forma sa clasică.

— Să știi că n-aș vrea să mă confunzi cu vreun membru al cercului literar.

Ironia mea nu-l stingheri cîtuși de puțin.

— Cine știe, poate cu timpul o să devii și membru al cercului literar, îmi surîse el prietenește, și-și petrecu degetele prin părul lui sîrmos. Citește !... Mai am ceva de lămurit și o să revin... De la Stănică ai vreo veste ?

— Nici una, mormăii eu brusc, nemulțumit de mine însumi.

— Ciau ! mă salută Roman în italienește și ieși în grabă.

Roman iscase în sufletul meu o antipatie inexplicabilă. Pînă și simpla lui prezență mă enerva. Poate de unde mi se părea că-i un tînăr superficial și încrezut, poate de unde vedeam că se mișcă foarte calm și degajat, de parcă n-ar fi simțit pe umeri povara niciunei răspunderi. Înlocuia rapoartele cu fișe de personaj, de parcă am avea de scris în

colectiv un roman şi nu de rezolvat un caz penal. Dacă maiorul Suharu nu mi-ar fi atras din capul locului atenţia asupra ciudăţeniilor lui Roman, nu ştiu cum s-ar fi terminat colaborarea noastră. Aşa, nu avui încotro, luai fişele şi începui să le citesc în ordinea stabilită de el.

F i ş a nr. 1

Paraschiva Catanchin:

Este vecina de peste drum a lui A. Mirschi, 60 de ani. Grasă. Sănătoasă. Guralivă. Bărbatul ei lucrează la Aprozar. Casa este proprietatea lor. Au cumpărat-o acum 15 ani din... legume şi zarzavaturi. Ea stă acasă şi, cînd n-are treabă, umblă prin vecini, ca un... satelit. De aici şi porecla „Satelitul". Cînd i-am spus cine sînt, s-a zăpăcit şi mi-a oferit în loc de un scaun două.

Întrebare: *Cînd aţi auzit explozia?*

P. C.: În zori, maică, dormeam. Somnul bun îl am de dimineaţă. Am auzit o bubuitură, maică, de ziceai că iar bombardează. Am sărit din pat. Al meu mai dormea, că avea zi liberă, şi cînd are zi liberă doarme şi are somn greu. L-am tras de ureche şi l-am trezit. Cînd am ieşit în curte, „castelul" era o pălălaie. Ardea, maică, ca la bombardament. N-am putut să stingem focu'... Bine că n-a fost vînt şi că focu' nu s-a întins.

Întrebare: *În ajunul incendiului n-aţi zărit vreo persoană străină intrînd în curtea lui Mirschi?*

P. C.: Nu, maică, nu văzui, că fusei toată ziulica în Colentina la o nepoată care s-a măritat şi de cînd s-a măritat... fată fără noroc, căci eu aşa zic, mai bine...

Întrebare: *Ce fel de om era Mirschi?*

P. C.: Cumsecade, maică, nici nu-l auzeai, nici nu-l vedeai. Aşa-s de felul lor bătrînii credincioşi... Da' de ce l-aţi dus maică, d-acasă?

Răspuns: *A fluierat în biserică...*

P. C.: Ce vorbești, maică, și a fluierat tare ?... mai tare ca alde Tănăsescu care zice oamenii că a luat pai'șpe ani ?

Întrebare : *Nevasta lui Mirschi ce fel de femeie e ?*

P. C.: Pîinea lui Dumnezeu, maică. Zicea lumea c-ar fi luat-o de nevastă... că la început i-a fost slugă, că fusese slugă pe moșia lui tat-su și că el d-acolo a luat-o încă din tinerețe... Mai poți să știi ? Ea îi era credincioasă, maică, și-l îngrijea ca pe un sfînt... Săraca de ea, auzii că-i pe moarte... Că dacă moare, unde or înmormînta-o, maică ?!

(Nu, asta nu-i muncă de criminalist, gîndeam eu, ci de reporter. Noi ne spargem capul cu tot felul de probleme, iar el se joacă).

F i ș a n r. 2

Aglaia Năstăsescu :

Casnică. 45 de ani. Înaltă, uscată ca o scîndură. Urîtă foc. Nas subțire, ascuțit. Gură subțire, rea. Arțăgoasă. Am găsit-o la bucătărie spălînd vasele.

Întrebare : *Ați intrat vreodată în casa lui Mirschi ?*

A. N.: La ei ? Ce să caut la ei ? Ce, eu sînt satelit ca coana Paraschiva, să umblu toată ziulica prin casele oamenilor și să mă uit în oale să văd ce au la masă ?!? Se țineau cu nasu'n sus, ca niște boieri. Ce să caut la ei ? Ce, altă treabă n-am ?...

Întrebare : *Ați auzit și dumneavoastră explozia ?*

A. N.: Că doar nu sînt fudulă de urechi ca aia a lui Frățilă. Ba am mai auzit și niște țipete. Erau ale ei, ale femeii lui Mirschi. Am sărit cu toții, că nu era să lăsăm să se întindă focu'... Bine că măcar pe ea au putut-o scăpa oamenii !

Întrebare : *În ajunul focului n-ați văzut persoane străine intrînd sau ieșind din curtea lui Mirschi ?*

A. N.: Intrînd sau ieșind n-am văzut, că doar nu stau la gard ca aia a lui Buliga. Da' am văzut altceva. Stropeam florile din curte și am văzut

trecînd un domn. Ducea o rață-n sacoșă, căci boieri-boieri, da' se ocupau cu negustoria de rațe.

Întrebare: *Cum arăta domnu' ăsta?*

A. N.: Nu i-am văzut decît rața și chelia...

Întrebare: *Era înalt sau scund? Tînăr sau bătrîn?*

A. N.: Am zis o dată! Am văzut numai chelia și rața din sacoșă...

Întrebare: *La ce oră ați văzut chelia și rața din sacoșă?*

A. N.: Seara, la șapte, că asta-i ora cînd stropesc florile.

(Hm! îmi spuneam. Ce mă interesează pe mine că femeia era înaltă, uscată, ca o scîndură! Se mai ține și de glume... Chelia și rața din sacoșă. Și totuși...).

F i ș a n r. 3

Gheorghe Alupului:

38 ani. Statura potrivită. Lat în umeri. În tinerețe a făcut box. Osul nasului spart. Semne caracteristice pe la arcade. Pumnii nu l-au urîțit. E zidar și lucrează pe șantierul „Drumul Taberei". Trăiește de aproape cinci ani cu văduva Ilinca Tudorache, vecină cu Mirschi. A sărit în foc și a scos-o din flăcări pe Ecaterina Mirschi.

Gh. A.: Dormea pe un pat de campanie... Căzuse pe podea. Ardea totul pe ea... Mai trăia... Am scos-o prin flăcări. Era plină de răni, de sînge. Cineva a adus o pătură. Am întins-o pe pătură, am acoperit-o... Horcăia, se uita cu ochii mari la casa-n flăcări. Nu scotea o vorbă. Ți-era mai mare mila s-o vezi cum se chinuiește. Pe urmă a venit salvarea și a dus-o. Focul nu l-am putut stinge. Păcat!

Întrebare: *L-ați cunoscut pe Mirschi?*

Gh. A.: Numai așa... pe stradă. Îl salutam că-i om bătrîn și pe omu' bătrîn se cuvine să-l saluți. Părea un om cumsecade, liniștit. Trăia izolat. Se spunea despre el că ar fi fost un mare boier și că nu se împăca prea mult cu gîndul că locuiește în vecinătatea unor oameni simpli. Nu știu dacă e ade-

vărat, n-am avut de-a face cu el... Pesemne că-i plăcea să bea...

Întrebare: *De unde trageți această concluzie?*

Gh. A.: L-am văzut de multe ori ducînd în sacoșă sticle de votcă... Am auzit că dădea și în cărți... că se pricepea... Nu știu, nici mie, nici nevesti-mi nu ne-a ghicit în cărți...

(„Fleacuri! Fleacuri! Sînt plăcute la lectură, îmi ziceam eu. Totuși sînt niște fleacuri!")

F i ș a n r. 4

Nicușor Bălăiță, zis și *Nică „șut de aur"*:

13 ani. Bine legat. Bălan. O mutrișoară de șmecher. S-a ținut tot timpul după mine. L-am izgonit, dar el nu s-a lăsat. Cînd m-a auzit interesîndu-mă de un oarecare ins cu chelie și cu o rață-n sacoșă, mi-a sărit în ajutor.

N. B.: Eu l-am văzut, nene. Zău, l-am văzut. Pe cuvîntul meu de pionier. Mă întorceam de la un „meci". I-am bătut pe cei de pe Ghencea... cu 8—0. I-am decimat, nene! Numai eu am băgat cinci boabe. Eu stau chiar în capul străzii.

Întrebare: *Și cum l-ai văzut, mă?*

N. B.: Mă duceam acasă. În cale îmi iese un domn... avea în sacoșă o rață care măcăia...

Întrebare: *Cum arăta, mai ții minte?*

N. B.: Sigur, nene, arăta ca tata...

Întrebare: *Cîți ani are tatăl tău?*

N. B.: 45, nene. Era chel ca și tata. Eu am rîscă prea semănau cheliile între ele... Purta o pereche de pantofi gri deschis, o cămașă albastră, cu mîneci scurte. Sacoșa era de nailon.

Întrebare: *Mă, tu nu minți?*

N. B.: Nene, cum o să mint eu *organele de stat?!*

Întrebare: *La ce oră l-ai văzut?*

N. B.: Nu știu, nene, că n-am ceas. Da' soarele nu mai era pe cer, iar tata trebuia să vină acasă de la lucru, iar tata vine acasă pe la 7 seara...

F i ş a n r. 5

Maria Istrati:

Vecină cu Mirschi. 65 ani. Pensionară. Nu are pe nimeni. Trăieşte într-o mare singurătate. Suferă de vezica biliară, şi faţa-i este năpădită de pete galbene. N-a vrut să-mi vorbească, pretextînd că nu se simte bine. Am dat să plec, dar m-a întors din drum.

M. I.: Nu vă supăraţi, sînt o femeie retrasă, nu mă bag prin casele oamenilor. Vecinii mă enervează, iar eu sînt tare suferindă. Pe domnul Mirschi îl mai zăream de aici, de la mine, din grădină. Îl vedeam cînd pleca, cînd se înapoia. Saluta foarte respectuos oamenii, însă nu intra în vorbă cu ei. Nu cred totuşi că era întreg la minte...

Întrebare: *Cum aşa? De ce?*

M. I.: ...Uneori îl vedeam cum mergea şi vorbea de unul singur. Doamne fereşte!

Întrebare: *Păi, numai dintr-atît?*

M. I.: Staţi, să vedeţi. O dată am intrat şi eu în casa lui. Nu mai ţin minte de ce. Poate că am vrut să împrumut ceva, nu mai ştiu. Am intrat, mai bine n-aş fi intrat, că din pricina lui am făcut o criză. Am bătut la uşă, deşi era deschisă. Ce era să fac, am intrat. De cum am intrat, l-am văzut stînd în odaie, gheboşat la masă. Era singur şi migălea ceva ori scria... dracu' ştie ce făcea. Cînd m-a auzit pe mine, a sărit şi a răcnit ca un nebun... A strigat-o pe nevastă-sa şi i-a poruncit să mă dea afară. Ea s-a rugat de mine să-l iert... că uite aşa, are crize de nervi... că-i nervos... De atunci am rămas cu impresia că nu-i întreg la minte...

Întrebare: *N-aţi observat, de fapt, ce migălea el acolo?*

M. I.: Nu ştiu, tovarăşe. Da' cînd te uitai la dînsul ziceai că-i un ceasornicar care repară maşinăria unui ceas.

Întrebare: *Ieri în jurul orei şapte seara aţi fost acasă?*

M. I.: Da, mi-a fost rău şi am zăcut...

Întrebare : *În grădină ?*
M. I.: În casă...
Întrebare : *Cine îl vizita mai des ?*
M. I.: Nu știu...

F i ș a n r. 6

Năstase Văcărel :

52 ani. Fost negustor de vite. Acum e achiziționer. În concediu. Înalt, voinic, cu obrajii aprinși de băutură. Ochii mici, încețoșați. Vocea-i răgușită. Locuiește de foarte mulți ani pe str. R...

N. V.: Nu că vreau să mă laud, da', la mine la serviciu oamenii mă știu : sînt om serios și de cuvînt. Îmi fac planul, îmi primesc prima... Cînd e o chestie mai grea, pe cine-l cheamă directorul ? Pe tovarășu' Văcărel. Tovarășe, vă spun drept, nu intram în curtea lui Mirschi. Mă saluta, îl salutam... Ceva nu-mi plăcea la omu' ăsta... Din capu' locului nu mi-a plăcut...

Întrebare : *Ce anume ?*

N. V.: Casa care a ars, Mirschi a cumpărat-o de la unu' Chiriță, zis și Barbă-neagră. Ăsta, da. Mi-a fost prieten. Se ocupa cu cereale... Casa a fost a lui și a stat în ea pînă acum cinci ani, cînd a vîndut-o și a plecat la fiică-sa, la Alexandria.

Întrebare : *Și ce anume nu v-a plăcut din capul locului ?*

N. V.: Păi să vedeți, tîrguiala cu Barbă-neagră pentru casă n-a dus-o Mirschi, ci un altu'. Ăla s-a tocmit, ăla a încheiat actul de vînzare-cumpărare, ăla a dat banii, da' de mutat : mutat Mirschi.

Întrebare : *Cum, casa nu-i a lui Mirschi ?*

N. V.: Ba da, dom'le, casa e a lui Mirschi... Ăla a cumpărat-o de la Barbă-neagră și a trecut-o pe numele lui Mirschi... Barbă-neagră nu l-a văzut pe Mirschi decît atunci cînd s-a mutat în casă...

Întrebare : *Pe „ăla", cum îl numiți dumneavoastră, l-ați văzut, l-ați cunoscut, îi știți cumva numele ?*

N. V.: Nu-l știu, domnule. Barbă-neagră l-o fi știind... La față însă l-am văzut... Dom'le, era un

bărbat bine... Elegant, şic, ultima modă... Venea cu maşina lui... Un... «Toppolino» vechi, da' bun... Să fi fost un bărbat la cincizeci, dar bine, dom'le... Frumos, drept.

Întrebare : *Cu chelie ?*

N. V.: Na, c-asta nu mai ştiu, nu i-am văzut chelia, că purta pălărie... Nu l-am văzut niciodată fără pălărie...

Întrebare : *După ce Mirschi s-a instalat în casa cumpărată, domnul ăsta elegant a mai apărut pe aici ?*

N. V.: Drept să vă spun, eu unu' nu l-am mai văzut... Nu trebuie să-mi mulţumiţi... Îmi fac şi eu datoria... Am şi un proces-verbal de contravenţie, poate mă ajutaţi să...

(„Foarte interesant ! gîndii. Literatu' se pricepe la ceva... Descoperirea-i preţioasă. Raţă-n sacoşă... chelie... un domn elegant care-i cumpără lui Mirschi casa. „Personajul X").

F i ş a n r. 7

Chiriţă Barbă-neagră :

Am considerat relatările lui Năstase Văcărel ca fiind revelatorii. N-am mai stat mult pe gînduri, scria Roman. Am plecat la Alexandria cu autostopul, pe urmele lui Chiriţă Barbă-neagră. Adresa o luasem de la Năstase Văcărel. L-am găsit.

Chiriţă Barbă-neagră are 71 de ani. Umblă-n baston. Bea de stinge, dar n-are nici pe dracu'. Locuieşte la fiică-sa, într-o odăiţă separată...

C. B.: Văcărel v-a trimis la mine ? ! Băiat de viaţă Văcărel. Cîte chefuri făcui şi cu dînsul... Ştia, dom'le, să le bea, că era un flăcău de viaţă. Auzii c-o duce bine... că de, unde nu curge, pică...

Întrebare : *Casa era a dumitale ?*

C. B.: A mea... făcută din munculiţa mea... ban cu ban... din cereale, tovarăşe...

Întrebare : *Şi dumneata cui ai vîndut-o ?*

C. B.: Lui Andrei Mirschi... cu bani peşin... patruzeci mii de lei... Marinarii pe covertă...

Întrebare: *Cine s-a tocmit cu dumneavoastră pentru casă, Mirschi sau altcineva?*

C. B.: Aha, știu, pricep... Nu dom'le, nu Mirschi... Venise la mine unu de s-a dat nepotu' lui Mirschi... Un domn bine... elegant... Îi plăcea lui Văcărel... De la el știți, nu-i așa? ...Doctor, dom'le... na, uitai cum îi zice... că nu mai am ținere de minte... Florico, ia fă-te încoa! (Florica e fiica lui Barbă-neagră. O femeie la 40 de ani). Cum îi zicea, Florico, doctorului ăla... de-a cumpărat casa de la noi... că ție-ți plăcea, că venea cu mașina și era îmbrăcat la costum șic...

Florica: Păi, tătuțule, am scris undeva...

C.B.: Făcui o afacere bună...

Întrebare: *Actele de vînzare-cumpărare pe ce nume au fost întocmite, al doctorului?*

C. B.: Nu, pe numele lui Andrei Mirschi a fost trecută casa...

Florica: Iaca, tătuțule, că găsii adresa. „Doctor Mircea Teodoru, strada Tr... nr. 41" Are și telefon 123...

Întrebare: *Ați fost vreodată la el acasă?*

N. B.: Nu, n-aveam de ce... Tu, Florică, fuseși?

Florica: Nu, tătuțule... o singură dată încercai să-i telefonez, da' nu veni nime să-mi răspundă...

Concluzii:

1. Andrei Mirschi a trăit ca un izolat. Și-a ținut vecinii la distanță (ceea ce, fie vorba între noi, nu-i rău). Mai toți vecinii vorbesc de el ca de un om ciudat, anormal de ciudat.

2. Un individ a vizitat-o pe Ecaterina Mirschi în ajunul incendiului, la orele 19. Semnalmente: 40 de ani, chel. Îmbrăcăminte: pantaloni gri, cămașă albastră cu mîneci scurte. Identificarea-i necesară. S-ar putea să fie un simplu amator de rațe de rasă, dar tot atît de bine ar putea să fie implicat în afacerea Mirschi.

3. La 15 noiembrie 1952 cetățeanul Nae Chiriță, zis și Barbă-neagră, a vîndut casa de pe str. R... cetățeanului Andrei Mirschi. Cel care a dus tra-

tativele nu a fost Mirschi, ci un nepot al său, doctorul Mircea Teodoru, domiciliat în str. Tr... nr. 41. Cercetarea urgentă a sus-numitului va aduce lumină în cazul Mirschi.

Citii şi recitii concluziile, iar ele îmi schimbară brusc părerea despre Roman. Fişele cuprindeau un volum mare de muncă operativă. Ele îmi înfăţişau acum nu atît profilul unui ofiţer cu anumite înclinaţii spre literatură, ci al unui criminalist activ, operativ, sîrguincios, ce-i drept cu unele ciudăţenii. Nu greşeam, oare? Nu cumva mă pripeam din nou?

E adevărat, în sistemul nostru procedural, fişele de personaje nu pot să înlocuiască raportul oficial, totuşi trebuie s-o spun că le-am citit cu mult interes, poate că un raport nu l-aş fi citit cu acelaşi interes. Da, Roman făcuse o treabă bună, rodnică. Descoperise un nepot de-al lui Mirschi, pe un oarecare doctor Mircea Teodoru. Entuziasmat, ieşii din birou să-l caut pe Roman şi să-i întind mîna prietenește. Nu-l găsii nicăieri. În cele din urmă, aflai unde-l pot găsi. Se repezise pînă la Serviciul de evidenţă a populaţiei. Revenii la mine în birou. Acolo mă aştepta Stănică.

4

Stătea în picioare şi fuma. Mă salută ostenit şi-mi arătă un munte de dosare clădit pe biroul meu.

— Ce-i cu astea? întrebai eu, deşi ştiam sau presupuneam ce ar fi putut să fie.

— 18 dosare...

— 18!?!

— ...într-o singură zi şi depistate la un singur sfat popular.

— Toate ale lui Mirschi?

— Depuse de Mirschi, preciză Stănică.

— Povesteşte, Traiane. Iartă-mă că-ţi spun pe nume. Mor de curiozitate. Descoperirea-i formidabilă.

Stănică zîmbi aprobator. Se așeză ostenit, trase din țigară și începu să-mi povestească :

— Am procedat așa cum am stabilit. M-am deplasat la Sfat, la T.V. Acolo, la ghișeul „Prevederi sociale", lucrează o tovarășă — Claudia Teodorescu. Pare o femeie serioasă. Întrebînd-o dacă îl cunoaște pe Mirschi, mi-a răspuns că da, că-l știe, e un avocat mai în etate, care-și cîștigă o bucată de pîine, încheind din punct de vedere juridic dosarele de pensionare ale unor cetățeni. Îl cunoaște de aproape patru ani de zile...

— De patru ani ?! exclamai eu, cuprins de anumite bănuieli. Continuă, te rog !

— Mi-am dat seama că Claudia Teodorescu are o memorie excepțională. Pe deasupra, mai e și o femeie deșteaptă. A sesizat de îndată esența cazului. La cererea mea, dacă poate să-mi scoată la iveală cîteva dosare depuse de Mirschi, mi-a răspuns afirmativ... Iată-le ! Deocamdată 18... Claudia Teodorescu m-a încredințat că o să rămînă la serviciu și peste orele de program...

Ochii mi se aprinseră : simțeam cum îmi ard obrajii.

— 18 dosare ! De necrezut ! Pensii sociale ? !

— Da, pensii sociale !

— Bine, dar poate că nu toate sînt false, spusei destul de neconvingător.

— Experții își vor spune cuvîntul... Oricum, nu toate dosarele au certificatele tip „Trapex"... Falsificatorii în acte publice au, de obicei, o mare fantezie.

Luai în mînă primul dosar. Citii : „Fătu Serghei". Avea certificate „Trapex". De un an de zile primea o pensie ilegală. Înmulții în gînd valoarea pensiei cu cele 12 luni ale anului și rezultă o sumă frumușică — 4000 de lei. Așadar infracțiunea lui Mirschi creștea de la un dosar la altul...

— Dacă toate dosarele astea, îmi mărturisii eu neliniștea, se dovedesc false, atunci îți dai seama la ce sumă se va ridica infracțiunea...

— Îmi dau seama, am făcut cu Claudia Teodorescu un calcul aproximativ...

— Şi ?

— 45 000 de lei...

Mă uitai cu ură la cele 18 dosare, de parcă aş fi avut în faţa mea un ucigaş...

— ...numai în condiţiile în care se constată că toate cele 18 dosare sînt false, preciză şi Stănică.

Un timp trecu în tăcere. Mi se păru că Stănică se gîndea la ceva foarte important. Îl întrebai :

— La ce te gîndeşti ?

— Nu la ce, ci la cine, îmi zîmbi el gînditor. La Claudia Teodorescu... E o femeie perspicace... Ştii cum a descoperit o bună parte din dosarele lui Mirschi ? Foarte simplu. Uite, vezi, cele mai multe dintre ele au coperte de pe vremuri... Nu sînt dosare tip „Stas", ci cumpărate în urmă cu ani de la magazinele particulare... Roman n-a venit ?

— A venit !

Îl informai despre acţiunile întreprinse de Roman, îi arătai fişele, apoi mă oprii îndelung asupra descoperirii făcute — doctorul Mircea Teodoru nepotul lui Mirschi.

— Apropo ! Nu cumva ai întrebat-o pe Claudia Teodorescu dacă, de obicei, Mirschi venea la sfat singur ori însoţit ?

— Nu ! Apoi, înţelegînd rostul întrebării, Stănică adăugă : mi-am notat telefonul ei. Dacă vrei, o să-i telefonez...

Nu, nu mă înşelam ; propunerea lui ascundea o bucurie stăpînită. Îi plăcuse femeia şi aştepta un pretext oarecare ca să poată s-o cheme la telefon...

— Telefonează-i ! încuviinţai eu... „Personajul X" începe să mă intereseze din ce în ce mai mult.

Stănică scoase din buzunar o agendă, o frunzări, găsi ceea ce căuta, formă numărul de telefon. Răspunse chiar Claudia Teodorescu. Citii pe chipul lui Stănică o mare plăcere. Roşise, dădea din cap, ţigara i se lipise de colţul gurii, iar în răstimpuri mă scruta prieteneşte. La capătul convorbirii, Stănică mulţumi şi închise telefonul.

— Iată ce mi-a spus Claudia Teodorescu... Mirschi venea de obicei singur... În cîteva rînduri însă

a venit însoţit de unul şi acelaşi bărbat. Nu-i reţine figura. Însă îşi aminteşte că era foarte elegant : cu o pălărie trasă pe ochi, cu mănuşi de piele în mînă. Nu se băgase cu Mirschi la ghişeu; ci îl aşteptase mai la o parte, foarte rezervat...

— Nepotul lui ! zisei eu, amintindu-mi de descrierile din fişele lui Roman.

În clipa aceea, Roman năvăli în birou ca un bolid. Era transpirat, emoţionat ; fără îndoială că mai făcuse o descoperire.

— Ascultaţi, începu, şi înainte de a continua îşi căută batista ca să-şi şteargă fruntea de sudoare. Nu există nici un nepot...

— Adică ! mă înfuriai eu. Ce naiba, ne jucăm de-a uite popa, nu e popa ? Îmi descoperi nepoţi şi tot dumneata mi-i anulezi ?...

— Nu există nici un doctor Mircea Teodoru... Am fost la Evidenţa populaţiei... Nici un doctor... Nici un Mircea Teodoru n-a locuit, în ultimii zece ani, pe str. Tr... Asta-i ! Cum vă place ? Roman se bătu cu palmele peste genunchi, parcă bucuros de dispariţia misterioasă a nepotului. Iar eu avui din nou impresia că am în faţa mea un tip uşuratic şi superficial.

— Bine, sării eu, mai avem la îndemînă un număr de telefon !

— Exact ! se hlizi Roman. De-acum cinci ani de zile. Poftim ! Luă receptorul telefonului şi mi-l întinse. Şi-acum, formează numărul ! 123...

Formai numărul de telefon. După un timp îmi răspunse o voce bărbătească : „Cu tovarăşul doctor !" cerui eu. „Greşeală. Aici e bufetul «Crizantema Albă»". Am pus jos receptorul, şi Roman, auzindu-mi parcă gîndurile, zise :

— Vă rog să reţineţi un amănunt. Numărul de telefon dat acum cinci ani Floricăi Barbă-neagră este de mai bine de şase ani repartizat telefoanelor publice şi se găseşte instalat la bufetul „Crizantema Albă" ! Asta-i ! M-am interesat chiar eu la Telefoane.

Se lăsă o tăcere grea. Ne găseam cu toţii la o răscruce de drumuri. Pe unde s-o luăm ? De o parte se deschidea perspectiva celor 18 dosare, iar de cealaltă, un personaj X, învăluit în taină.

— Şi tu ? i se adresă Roman lui Stănică, spărgînd tăcerea.

Stănică, printr-un semn al capului, arătă maldărul de dosare. Roman înţelese şi scoase un fluierat prelung.

— Se îngroaşă gluma !

Pesemne, descoperind pe faţa mea umbrele tristeţii, Roman spuse :

— Nu-i totul pierdut. Acest nepot al lui Mîrschi, dîndu-i domnişoarei Florica telefonul său, i-a atras atenţia că poate să fie găsit numai între orele 18 şi 19.

Stănică îşi cercetă ceasul şi preciză :

— Am impresia că noi între orele astea am telefonat.

— Da, e adevărat, noi însă trebuie să avem în vedere faptul că nepotul lui Mîrschi a cumpărat casa acum cinci ani de zile... Indicînd bufetul şi o anumită oră la care poate să fie găsit, înseamnă că dumnealui trebuie să fi fost clientul permanent al bufetului. Cunoscut de ospătari sau de responsabil... O să cercetăm... Poate găsim o urmă...

Băiatul ăsta, în ciuda aparenţelor, era totuşi un ofiţer serios, un anchetator talentat, cu fler. Era ager, operativ, găsea rapid soluţii. Se lăsă din nou o tăcere apăsătoare, iar eu avui senzaţia că cei doi aşteptau concluzia mea...

— Dosarele să fie trimise urgent la expertiză. Stănică, îl tutuii eu din nou, mîine tu îţi continui investigaţiile la T.V... Roman, tu cercetezi „Bufetul"... Eu o să mai încerc o discuţie cu Mîrschi...

— Vreau să-ţi pun o întrebare, Virgil, mă întrerupse Stănică. Cînd o să aibă loc înmormîntarea Ecaterinei Mîrschi ?

— Probabil mîine !

— Probabil sau sigur ? Ar fi bine să ştim ora exactă şi cimitirul.

— Are dreptate, interveni şi Roman care sesizase intenţia lui Stănică.

— S-ar putea ca la înmormîntare să apară şi acest nepot, continuă Stănică, acest „Personaj X", cum îl numeşti tu...

— Aveţi dreptate... Am să aflu ora exactă...

— Eu o să dau sfoară pe strada R... E bine ca la înmormîntare să fie cît mai mulţi vecini. Atunci „Personajul X" nu va mai fi o apariţie singulară... Altfel o să se ţină deoparte. O să ne depisteze el pe noi şi nu invers. Nu credeţi!?

Roman îşi rotunji ochii, uimit parcă de propriile deducţii.

— Perfect! încuviinţă Stănică.

— Am să raportez maiorului Suharu stadiul anchetei. Ne vedem mîine dimineaţă.

— Mîine îţi aduc raportul, şi-mi înapoiezi fişele

— Iarăşi e vorba de fişe!? zise Stănică.

— Drumul către literatură e complex, tovarăşe Stănică, glumi Roman, azi o fişă, mîine alta... Apoi o schiţă, o nuvelă, un roman...

— O epopee!

— Şi ce, nu e rău să aibă omul ce să citească...

Cei doi riseră, eu mă mulţumii să schiţez doar un zîmbet. Simţii că a venit momentul să le povestesc despre ameninţarea pe care am primit-o de dimineaţă prin telefon, dar mă răzgîndii. Mă nemulţumea buna lor dispoziţie. N-o înţelegeam. Situaţia era prea gravă... Nu suportam glumele. Firește, greşeam. Aveam însă circumstanţe... Eram încă un anchetator foarte tînăr. Ne-am despărţit.

Înainte de a pleca acasă, am trecut pe la maiorul Suharu şi i-am raportat evoluţia afacerii Mirschi.

5

Îl găsii pe Mirschi culcat pe spate. Faţă de lungimea trupului său, patul era scurt; nu-şi putea întinde prea mult picioarele. Cînd mă zări intrînd în camera de arest, se ridică încet, gemînd, şi mă

salută prietenește. Apoi mă întrebă cu o voce blîndă :

— Cu ce pot să vă fiu de folos ?

— Domnule Mirschi, aș vrea să discut cu dumneavoastră cîteva amănunte care vă privesc și ne privesc.

Mirschi dădu din cap a încuviințare, își așeză palmele mari pe genunchii ciolănoși și se uită la mine, arătîndu-mi o față de om necăjit, brăzdată de cute adînci.

— Mă consider la dispoziția dumneavoastră !

Eu am rămas în picioare, sprijinindu-mă cu spatele de zidul încăperii.

— Sînteți avocat, domnule Mirschi, e de prisos să vă atrag atenția că sînteți într-o situație juridică foarte grea.

— Îmi dau seama, recunoscu arestatul, dar sînt bolnav. Acum sînt liniștit, de mai bine de cîteva ore sînt liniștit... Sînt, tovarășe locotenent, omul cel mai nenorocit din lume.

Glasul îi era scăzut, gata să-și înece vorbele în lacrimi. Conform protocolului, ar fi trebuit să-i atrag atenția că nu-i sînt tovarăș, să mi se adreseze, deci, cu formula pe care el, ca avocat, o cunoștea. Dar trecui peste amănuntul acesta. Intrebai :

— De ce ?

— Boala, tovarășe locotenent, boala. Toate mi se trag de aici. Am fost un om cu dragoste de artă, am îndrăgit artele, științele. Încă din copilărie, părinții, neamurile, vedeau în mine un al doilea Lomonosov. Dar n-am ajuns decît un bolnav... un infirm... un simplu nebun... un parazit pe trupul societății...

Mirschi oftă cu sinceritate. Ochii îi erau aburiți de lacrimi și se vedea că face un efort bărbătesc să nu izbucnească în plîns. Părea că-și smulge cuvintele din inimă ca pe niște ghimpi.

— Totul mi se trage din ziua aceea de august 1917, la Mărășești, cînd nu departe de mine a explodat un obuz. Trei soldați au fost uciși. Eu am fost lovit la cap și contuzionat foarte puternic. În-

validitatea mea pe viață de aci mi se trage. Momentele de lucidițate alternează cu cele de criză. În ultimii ani, crizele au revenit tot mai des... Uitați-vă în ce hal am ajuns — o epavă umană. Am fost și eu un visător, un romantic, un Nehliudov. Visam să schimb fața lumii. Dacă aș fi trăit pe vremea decembriștilor sau a lui Lev Tolstoi, cu siguranță că aș fi fost și eu spînzurat în piața Palatului de iarnă din Petrograd. Dacă n-aș fi suferit contuzia, cu siguranță că aș fi ajuns în rîndurile comuniștilor. Boala m-a nenorocit...

Vorbea trist, apăsător, cu multă sinceritate în glas, iar eu făceam eforturi să rămîn stană de piatră, să nu mă las impresionat și tîrît de destăinuirile bătrînului.

— Sînteți chiar atît de singur ?

— Cîndva am fost căsătorit cu fiica unui mare moșier din Botoșani, din neamul Dragomireștilor. Mi-am ascuns boala. După o primă criză, ea m-a părăsit, a plecat în Anglia. Nu s-a mai întors de acolo. De atunci trăiesc într-o mare singurătate...

— Dar Ecaterina Mirschi ?

Bătrînul se uită la mine cu niște priviri condescendente. Surîse amar...

— Ecaterina... Katiușa... Era fiica unui argat de pe fosta moșie a tatălui meu... Mama o luase pe lîngă conacul nostru. Era frumoasă, manierată... Ea m-a însoțit peste tot, ca un cîine credincios... mi-a suportat boala... m-a îngrijit. Altceva nu știa să facă. Am hotărît s-o iau de nevastă, pentru că presimțeam clipa morții și aș fi vrut să rămînă cineva, fie chiar și o fostă servitoare, care să-mi poarte numele...

Tăcu. Nu mă îndoiam nici o clipă că discuția se desfășura normal și că tot ceea ce-mi relata Mirschi era foarte adevărat. Mă hotăram însă cu greu să-i aduc la cunoștință cele petrecute la el acasă.

— Țineți la soția dumneavoastră ?

— M-am obișnuit cu ea așa cum te obișnuiești cu umbra. Cînd era tînără uimea prin frumusețea ei.

— Domnule Mirschi, trebuie să vă spun că soția dumneavoastră a murit...

Mirschi își înălță încet capul său mare, leonin, mă fixă cu ochii lui mari și neîncrezători. Încremeni. La lumina cenușie a amurgului chipul său dur și bărbătesc părea dăltuit în piatră. Într-un tîrziu, buzele i se mișcară :

— Glumiți, tovarășe locotenent !

— Nu, nu ne permitem astfel de glume. Și îi povestii pe îndelete condițiile în care Ecaterina Mirschi își găsise moartea. În tot acest răstimp numi luasem ochii de la arestat. Am văzut cum îi răsar lacrimile și cum i se preling pe obrajii crispați. Îl lăsai să plîngă în voie, apoi îl văzui tresărind.

— Dar Baby, pechinezul meu ? Se uita acum la mine cu o expresie tragică, de adîncă suferință. Cîinele meu ? Cei cu Baby ? Își duse mîinile la piept ca într-o rugă și mi se păru că-i zăresc în orbite sclipirile demențiale.

— L-am luat la mine, minții eu. Și mie îmi plac pechinezii.

— Adevărat ? mă întrebă Mirschi neîncrezător. Vă plac pechinezii ? ! Mersi ! Sînteți un gentlemen, tovarășe locotenent. Gestul ăsta n-o să-l uit. Oftă și tăcu. După un timp, oftă iarăși :

— Biata Katiușa, ce moarte ! Cînd o înmormîntează ?

— Mîine o să știm.

— Ce moarte ! Se lovi deznădăjduit cu palmele peste genunchi. Ce moarte ! Casa a ars pînă la pămînt ? Unde o să stau eu acum, cine o să mai aibă grijă de mine ! Dar cum a izbucnit incendiul ?

— Nu știm !

— Sînt un nenorocit. Doamne, de ce mai trăiesc ? se lamentă Mirschi.

M-am oprit în acest punct, deși ardeam de nerăbdare să-l întreb dacă are un nepot sau vreo altă rudă. Mă îndreptai spre ușă. Mirschi mă opri...

— O să-mi permiteți să mă duc la înmormîntare ?

— Nu știu !

— Cum nu ştiţi ? se revoltă el. Sînt bolnav, n-aveţi dreptul să mă ţineţi... Articolul 3, paragraful 4, alineatul şase din Codul Penal. Tăcu brusc. Capul îi căzu în piept. Murmură : Iertaţi-mă ! Sînt un nenorocit... N-am vrut să ţip... Să ştiţi că lui Baby pechinezul îi place parizerul... Să aveţi grijă de el... Mersi !

Am plecat din celulă, năpădit de tot felul de gînduri şi impresii. Destăinuirile lui Mirschi, ca întotdeauna, erau foarte importante : veneau să-i completeze biografia, nu lămureau însă taina dosarelor falsificate. Ele mă trimiteau la originea bolii, nu-mi ofereau însă nici o pistă concretă care să ducă la dezlegarea enigmei Mirschi. Singurătatea sa subliniată mereu mi se părea oarecum ostentativă. Pe urmă am mai avut impresia că moartea nevesti-si nu l-a afectat chiar atît de mult. Ciudat caracter ! Pentru a-l explica, ar trebui să pătrunzi în mecanismul complex al nebuniei sale, ceea ce, din păcate, depăşea cu mult puterile mele. Cel puţin aşa îmi închipuiam pe atunci...

Ieşind din clădirea D. G. M. - ului, am constatat cu bucurie că Marina mă aştepta la poartă.

— Ce-i cu tine, draga mea ?

Ea mă luă de braţ, se strînse toată lîngă mine şi-mi şopti :

— Am venit să te iau acasă... Nu cumva să ţi se întîmple ceva...

Cuvintele ei îmi amintiră de o anumită primejdie care plana deasupra capului meu şi izbucnii în rîs :

— Bravo, Marina, şi ai venit să mă ieşi acasă, ca pe un copilaş de la grădiniţă. Bravo ! Hai, vino să te sărut ! Merită !

V. Cîte nu se pot petrece într-o noapte!

1

Din întîmplările locotenentului Liviu Roman

După ce părăsi clădirea D.G.M.-ului Liviu Roman se grăbi să ajungă în Calea Victoriei. Sări într-un tramvai, apoi într-un troleibuz, din care coborî și o luă pe jos, grăbind pasul. Ajunse în dreptul magazinului „Romanța" doar cu cinci minute înainte de închidere. Se uită la ceas. Părea mulțumit de performanță. Intră vesel în magazin și se opri la raionul „Muzică ușoară". Cîțiva clienți ascultau cu plăcere un nou disc cu Marino Marini. Vînzătoarea — o fată de nouăsprezece ani, tunsă scurt, băiețește, cu ochi migdalați și visători — părea și ea fermecată de noile imprimări ale cîntărețului italian. Roman o salută cu ostentație.

— Saluti, signorina Lily!

Vînzătoarea roși și deveni parcă și mai drăguță. Răspunse la salut cu o ușoară înclinare a capului.

— Signorina, vorbi Roman în italiană, aș avea nevoie de discul: „De ce nu mă iubești?"

Vînzătoarea se prefăcu că nu-l aude. Roși și mai tare. Un client interveni și îi explică fetei ce-i ceruse străinul.

— Dumnealui întreabă dacă aveți discul „De ce nu mă iubești?"

Ochii migdalați ai vînzătoarei se făcură mici, mînioși. I se adresă clientului:

— Vă rog să-i spuneți că n-am decît discul „Nu meriți dragostea mea".

Clientul, la fel de binevoitor, traduse răspunsul în italiană. Roman ascultă, dînd din cap. Zise:

— Grazzia! Cunosc melodia asta și-mi place s-o aud... Apoi, brusc, se adresă fetei în românește:

Lily, draga mea, mai sînt două minute pînă la închidere... Te aştept afară. Ciau!

Clienţii izbucniră în rîs şi se uitară amuzaţi după Roman. Traducătorul însă se simţi jignit, îi şopti ceva din vîrful buzelor, şi el pricepu că omul îl înjură în italiană.

Roman n-o aşteptă însă în faţa magazinului. Ştia că Lily va încerca să dispară pe uşa din dos, aşa că se postă nu departe de acea uşă. Într-adevăr, zece minute mai tîrziu, vînzătoarea cea drăguţă încerca fără succes să dispară. Roman o ajunse din urmă şi-o luă de braţ:

— Signorina, dove vai?

— Iarăşi o misiune? Ce vină am eu...

— Legea spune că nevasta trebuie să-şi urmeze bărbatul.

— Du-te dracului, Liviule! îi zise ea cu afecţiune. Nu-ţi sînt nevastă şi nici n-o să-ţi fiu... Să te duci să-i ceri mîna domnişoarei Constanţa „Muzică simfonică". Pe a mea nu ţi-o dau...

— Ţi-am şi luat-o! Uite-o aici! Îi strînse mîna cu dragoste. Fata scoase un ţipăt uşor.

.....

Bufetul se afla dincolo de Cişmigiu; trecură la braţ prin aleile parcului. Se înserase. Adia o boare mîngîietoare. Ea se lipise de el şi-l întrebă în şoaptă:

— Spune-mi, Liviule, chiar şi atunci cînd o să-ţi fiu nevastă o să mă tragi după tine în toate misiunile?

— Fii mulţumită că nu-s pilot de încercare!

Bufetul era instalat la intersecţia Schitu-Măgureanu — Cobălcescu.

— Aş fi preferat o grădină...

— Misiunea-i misiune...

— Impresia mea e că exagerezi, că te joci de-a hoţii şi vardiştii...

— ...că sînt un uşuratic... un superficial... o întrerupse Roman.

— N-am spus asta, se apără ea.

— Cineva gîndeşte însă aşa... E drept, că nu mi-a spus-o, dar simt eu ce gîndeşte.

— Cine, şeful ? întrebă ea îngrijorată.

Roman izbucni în rîs.

— De ce rîzi ?

El îi sărută mîna şi-i răspunse :

— Ai întrebat ca o nevastă neliniştită... Nu, nu e vorba de şef, ci de un coleg cu care colaborez...

— Să ştii că faci impresia asta... Unde intrăm, aici ?

Roman dădu din cap. Intrară. Localul nu era prea plin. Se aşezară la o masă liberă. După cîteva minute, se ivi şi ospătarul. Comandară bere, şuncă, roşii la gheaţă.

Cuprinzînd dintr-o privire localul, Roman se întrebă ce oare l-o fi legat pe misteriosul „Personaj X" de bufetul „Crizantema Albă" : nu era nici arătos, nici prea curat. Iar, după semnalmentele culese, „Personajul X" părea să fie un ins distins, elegant, cu anumite preferinţe mondene.

— Ce taine ascunde localul ăsta „rău famat" ? întrebă Lily cu un aer misterios...

— Vezi vaimburşul de acolo ? vorbi Roman împrumutîndu-i tonul.

— Îl văd.

— E un criminal primejdios... Un vampir... Taie într-una spuma de bere...

Privirile lui Roman se opriră pe o „carte de vizită" ce atîrna pe un perete : „Responsabilul unităţii : Dumitru Furdui". Reţinu numele, iar atunci cînd ospătarul aduse berea, Roman îl întrebă :

— Tovarăşul Furdui e pe aici ?

— Nu ! Trebuie să vină. Îl cunoaşteţi ?

— Lucrează de mult aici ?

— De trei ani... După chestia aia, ştiţi, cînd s-a schimbat toată echipa localului...

— Aha, aha !... se prefăcu Roman că ştie despre ce e vorba... Şi cum s-a terminat ?

— Fostul responsabil a fost găsit nevinovat... Contabilul a scrîntit-o...

Ospătarul se depărtă. Roman ridică halba :

— Să bem !

— Succes ! șopti Lily. Văd că te cunoaște toată lumea...

— Sînt băiatul cel mai cunoscut din lume ! spuse el în italiană.

Se găseau în local de mai bine de douăzeci de minute cînd de masa lor se apropie un bărbat trecut de patruzeci de ani, scund și gras. Burta i se revărsa ușor peste cureaua pantalonilor. Fața-i bucălată și netedă trăda un obez în devenire.

— Mi-a spus ospătarul că ați întrebat de mine !

— Șezi, tovarășe Furdui ! îl pofti Roman, ca și cînd l-ar fi cunoscut de mai multă vreme. Mai întîi însă să ți-o prezint pe nevastă-mea.

Lily se înecă cu o bucățică de pîine și izbucni într-o tuse copilărească. Luă o gură de bere ca să-i treacă. Responsabilul îi strînse mîna și se așeză la masă.

Roman nu-i dădu responsabilului răgazul să-i pună întrebări. I-o luă înainte :

— Tovarășe Furdui. doctorul Teodoru mai vine pe aici ?

— Noo ! Nu mai vine de mult...

— Nu știi cînd și pe unde pot să-l găsesc ?

— Noo ! De fapt, eu nu l-am cunoscut... Cînd am preluat gestiunea am auzit că se vorbea de el ca de un client vechi al bufetului. Mi s-a povestit că avea orele lui, masa lui, coniacul lui... Nu știu de ce, după ce am preluat eu, n-a mai dat pe aici... Știți cum sînt clienții, au tabieturile lor... Ospătarul care-l servea s-a prăpădit, ferească Dumnezeu, de cancer... Aici, am renovat totul... Da' pe mine...

Roman nu-l lăsă să-și formuleze întrebarea.

— Da, aș fi avut mare nevoie de dînsul. Aici în local l-am cunoscut, nu i-am luat adresa... Am fost plecat prin străinătățuri... am lipsit mult și tare aș avea nevoie să-l găsesc.

— Păi de ce nu-l întrebați pe Dinică ?

— Parcă știu eu de unde să-l iau ?! se hazardă Roman.

— E la „Macul Roșu"... Știți, după povestea aia cu contabilul, nu i s-a mai dat pe mînă gestiunea... acum e ospătar... poate, că știe el...

— Bietul om, a avut necazuri...

— Ce să-i faci, treabă încurcată gestiunea, răspundere mare...

— Bine, tovarășe Furdui, nu mai vreau să vă rețin... Eu și nevastă-mea vă mulțumim pentru amabilitate...

Roman îl concedie atît de politicos, încît responsabilul se sfii să-l întrebe cine era, unde și cînd s-au cunoscut și cu ce scop îl chestionase...

Puțin mai tîrziu, Roman plăti, o luă pe Lily de braț și părăsiră localul. În stradă, fata îi spuse :

— Dragul meu polițist, sper că acum nu-i fi avînd de gînd să mă duci și la „Macul Roșu ?"

— Ba da ! Însă cu ajutorul unui „Getax".

— Ai face mai bine dacă m-ai plimba prin Cișmigiu. Nu știu dacă ai observat, e plin parcul de îndrăgostiți...

— Zici că parcul e plin ?! Greșești, draga mea. Lumea întreagă e plină de îndrăgostiți. Hai la „Macul Roșu", e un local plăcut...

— Ai mai fost acolo ?

— Nu ! Știu însă unde e !

— Vai, ce mincinos ești ! îl cicăli ea, lipindu-se drăgăstoasă de dînsul.

Roman opri un taxi, rosti adresa localului și-i ceru șoferului s-o ia pe drumul cel mai scurt...

Ghemuindu-se lîngă el, fata șopti :

— Liviu, mai ai pe listă multe adrese ?

El o sărută în fugă.

.....

Roman o rugă pe Lily să-l aștepte în fața localului. Intră și pe primul ospătar care îi ieși în cale îl întrebă de Dinică. Află că omul fusese în tura de dimineață. Apoi se îndreptă spre ober și-l rugă să-i dea adresa celui căutat. Află, astfel, că ospătarul locuia tocmai în cartierul Crîngași.

— Atît de repede ? îl întîmpină Lily.

— Lily, o să te conduc acasă, apoi eu...

— ...apoi tu o să pornești în noapte pe urmele unei bande de hoți. E o chestie atît de urgentă?

— Foarte! Zicala „Bate fierul cît e cald" ni se potrivește de minune...

— Liviule, rosti ea cuprinsă brusc de neliniște.

— Ce-i?

— Știi, uneori, misiunile tale nocturne mă îngrijorează... Mi-e teamă să nu ți se întîmple ceva...

— Prostuto! Cui să i se întîmple? Mie?

— Tu glumești, iar eu vorbesc serios! Gata, mă plictisești. Vreau acasă!

— Signorina, cum vorbești cu un reprezentant al autorităților publice...? Ia vino, te rog, să-ți dresez un proces-verbal...

O luă de o parte și o îmbrățișă. Ea se împotrivi fără vlagă. Cînd scăpă din îmbrățișarea lui, zise:

— Ești un detectiv nesuferit! Și mai vrei să-ți fiu nevastă...

— Ai să-mi fii... Cu autoritățile publice nu se glumește.

.....

Locuia departe ospătarul Ion Dinică, dar Roman nu ezită să se avînte în noapte și să-l viziteze la o oră tîrzie. Drumul cu mașina dură aproape un ceas. Tentativa lui Roman fu însă încununată de succes. Îl găsi acasă pe Dinică. Ospătarul nu se culcase. Îmbrăcat într-o pijama mototolită, ședea cu picioarele într-un lighean cu apă și citea cu o vădită plăcere ultimul număr din „Magazin". De cum intră, Roman se legitimă, și-l sfătui să nu se deranjeze, ci să-și țină, în continuare, dacă-i place, picioarele în lighean. Gazda clipi des din pleoape. Un nod i se ridică în gît. Tuși nervos, vrînd să-și ascundă tulburarea. Roman căută să-l liniștească, adresîndu-i-se ponderat, explicîndu-i pe îndelete scopul vizitei, în același timp cerîndu-și scuze pentru vizita sa inopinată. Ion Dinică era un bărbat cu o față negricioasă; două cute aspre i se adînceau în jurul gurii; bărbia o avea mare, energică. Nu părea să fie prea convins de scuzele lui Roman. Spuse tulburat:

— Îmi dați voie să-mi aprind o țigară?

— Mă rog, îi zîmbi Roman, ca la dumneavoastră acasă.

Mîinile păroase ale gazdei tremurau stăpînit. După ce își aprinse țigara, zise:

— L-am cunoscut pe doctorul Teodoru... Ca client l-am cunoscut. Printr-un local trec foarte mulți consumatori. Trec și nu-i mai vezi niciodată. Sînt însă și unii care rămîn și devin clienți permanenți ai localului. Pe ăștia începi să-i cunoști, să te cunoască. Prinzi să-i servești altfel, mai atent, te simți obligat față de ei, dar și ei se simt obligați față de tine. Un client de categoria asta era și doctorul Teodoru... N-aș putea să precizez cînd a devenit client al localului... Ne-am pomenit într-o zi că-i știm numele, că-i rezervăm aceeași masă, lîngă telefon, la aceeași oră...

— Ce oră? întrebă Roman dornic să verifice spusele „Duduii Florica" de la Alexandria.

— Teodoru își făcea întotdeauna apariția în local între 5 și 7. Ceasornic nu alta. Se așeza la masa lui, comanda coniac, o cafea... Alteori, o gustare, o baterie...

— Mereu singur?

— De cele mai multe ori venea singur... Da' mai venea cîte unu'... Se așeza cu el la masă, discutau, apoi fie că plecau împreună, fie că plecau pe rînd.

— Numai bărbați îl căutau?

— Numai!

— Printre cei care-l căutau nu-ți amintești să fi zărit și un bărbat mai în etate?...

— Aha, da, da, îmi amintesc, răspunse Dinică ceva mai vesel. La început își închipuise că ofițerul venise să-l ia din nou la întrebări în cazul gestiunii bufetului „Crizantema Albă"... O singură dată l-am văzut... Un bătrîn... se sprijinea într-un baston gros... Da, da, s-a așezat la masa lui și a cerut un pahar de votcă... Poate că dacă n-ar fi cerut un pahar de votcă nu l-aș ține minte... Da' să comande

un pahar de votcă şi să-l bea ca pe un degetar... asta nu uiţi.

— Spune-mi, te rog, ce specialitate avea doctorul Teodoru ? Internist ? Stomatolog ? Mamoş ?

— Uite, asta nu ştiu ! Dinică rămase perplex. După un timp bîigui vinovat : nu ştiu, chiar aşa, nu ştiu...

— Dar adresa lui sau unde făcea serviciul ?

— Nici asta nu ştiu ! De felul său era un consumator destul de rezervat şi de distant...

— Totuşi cum aţi ştiut că-i vorba de un doctor ? De doctorul Teodoru ?

— Dacă nu mă înşel, de la telefon. Nu mai ţin bine minte : a sunat telefonul şi cineva a întrebat de el sau el ne-a atras atenţia c-ar putea să fie chemat, şi atunci şi-a spus numele :

— Era căutat deseori la telefon ?

— Destul de des...

— La aceleaşi ore ?

— Da.

— N-aţi prins, aşa, din întîmplare, vreo convorbire ?

— Nu ! Vorbea numai în „da" şi „nu". O singură dată l-am auzit răstindu-se : „Fă aşa cum îţi spun eu !" Şi nu ştiu de ce, am înţeles că trebuie să fie vorba de un bolnav sau de un ajutor de-al său, care nu l-a ascultat...

Ascultîndu-l, Roman îşi dădea seama că omul îi spunea tot ce ştia în legătură cu enigmaticul său client. Din păcate, cu toate relatările ospătarului, doctorul Teodoru rămînea în continuare acelaşi „Personaj X". Relatările, nimic de zis, erau interesante. Dezvăluiau un tip ingenios, cu o fantezie bogată. Transformase bufetul „Crizantema Albă" într-un sediu cu un telefon public la îndemînă. „Cine ştie prin ce local s-o fi aciuat acum ?" gîndi Roman.

— Poţi să-mi spui cum arăta ?

— Foarte elegant... Trecut de patruzeci de ani... Mustăcioară neagră...

— Chel ? întrebă Roman cuprins brusc de nerăbdare...

— Da ! De aceea l-am văzut purtînd şi vara şi iarna pălărie... Mai mult nu ştiu, se scuză ospătarul.

Roman se uită la ceas : era aproape de miezul nopţii. Se ridică să plece. Dinică vru şi el să se ridice, dar se pomeni imobilizat cu picioarele în ligheanul cu apă.

— Şezi, şezi, nu te deranja, îl sfătui Roman. Îţi las numărul meu de telefon. Cine ştie, poate că într-o zi o să-l întîlneşti sau poate că o să apară pe la „Macul Roşu"... Anunţă-mă ! Îi strînse ospătarului mîna şi plecă grăbit...

2

Din întîmplările locotenentului Traian Stănică

Stănică întîrzie multă vreme la masa sa de lucru. Se apucase să studieze dosar cu dosar. Nu cădea în sarcina lui determinarea actelor false, natura şi particularităţile lor. Îl interesa, în mod deosebit, cine sînt cetăţenii care au apelat la serviciile lui Mirschi şi s-au hotărît să calce legile ţării. Şi pe măsură ce trecea de la un dosar la altul constata, nu fără indignare, că cei mai mulţi dintre aceştia aparţineau unei clase pe cale de dispariţie — inşi care în trecutul nu prea îndepărtat nu cunoscuseră truda, ci numai huzurul, exploatînd munca altora. Ieşeau din dosarele lui Mirschi tot felul de trîntori care, pe baza actelor plăsmuite, primiseră din partea statului oamenilor muncii pensii sociale. Descoperirea acestui univers îi răscoli dureros o rană ce şi-o închipuia de mult vindecată. Închise ochii, copleşit de povara unor amintiri. Rămase aşa o vreme apoi, printr-o asociaţie, o văzu în gînd pe Claudia Teodorescu. Amintindu-şi parcă de ceva deschise ochii. Privirile i se loviră din nou de cele optsprezece dosare şi, fără voia sa, se încruntă. Se uită la ceas : acele arătau orele douăzeci şi unu şi treisprezece minute. Scoase agenda din buzunar şi căută numărul de telefon al funcţiona-

rei de la Sfat. Ridică receptorul. După un timp i se răspunse. Întrebă : „Tovarăşa Claudia mai e acolo ?“ „Da“, i se răspunse. „Pot vorbi cu ea ? „Nu, a coborît, e la arhive !“ „Mulţumesc !“

Deveni dintr-o dată grăbit. Încuie dosarele şi plecă. O porni pe Şoseaua Ştefan cel Mare, în direcţia stadionului „Dinamo“ în căutarea unui taxi. Îl găsi cu greu şi asta avu darul să-l enerveze. „Zac prin staţii, gîndi el, în loc să umble prin oraş în căutarea clienţilor !“ Dădu şoferului adresa şi-l rugă să bage maşina în viteză.

Zece minute mai tîrziu. Stănică coborî nu departe de clădirea Sfatului popular Tudor Vladimirescu. Plăti şoferului, îl lăsă să se depărteze, apoi o porni în sus, pe strada Labirint. O linişte nocturnă stăpînea strada. Trecu prin dreptul clădirii, o lăsă în urmă, apoi se opri să-şi găsească un loc mai ferit, de unde să poată vedea bine intrarea principală a Sfatului.

De fapt dacă cineva l-ar fi întrebat : „Stănică, ce te-a apucat ? De ce stai la pîndă ?“ n-ar fi putut să se explice printr-un răspuns clar şi convingător. Ar fi rostit, pesemne, numele Claudiei, apoi ar fi adăugat fără nici o legătură cu afacerea Mirschi că lui i se pare o femeie de treabă, pe măsura caracterului său.

Văzu, după o bucată de vreme, un turism, un „Wartburg“, oprind nu departe de intrarea principală a clădirii. De la locul său Stănică nu zări nici culoarea maşinii, nici chipul bărbatului de la volan. De altfel, nu avea nici un motiv să acorde maşinii prea multă atenţie. El venise s-o aştepte pe Claudia, fără ca aceasta să ştie... Şi iată că funcţionara se ivi. Se opri o clipă la intrare, privi agitată în stradă, zări „Wartburg“-ul şi se îndreptă în grabă într-acolo... Cînd Stănică înţelese că maşina ar fi trebuit să-l intereseze, era de-acum prea tîrziu. Se îndreptă abătut spre casă, spunîndu-şi că aparţine în mod irevocabil acelei categorii de bărbaţi care n-au noroc la femei.

3

Dormeam. Deodată am auzit sunînd telefonul și m-am trezit imediat. Marina s-a trezit și ea. M-a întrebat buimacă : cine o fi sunînd la ora asta ? Am aprins veioza. Ochii mi-au căzut pe ceasul de pe noptieră. Era aproape trei dimineața. M-am dat jos din pat, căci telefonul continua să sune. Cînd am ridicat receptorul, am auzit de la celălalt capăt al firului o voce bărbătească, plină și energică : „Locotenentul Conta" ? — m-a întrebat glasul acela străin. „Da, eu !" „Mă bucur. Și vă rog să fiți atent la ceea ce o să vă spun. Clasați dosarul Mirschi. De nu, o să vă găsiți moartea ! Nu vă băgați nasul unde nu vă fierbe oala ! M-ați înțeles ? Cunoaștem fiecare pas al dumneavoastră. Vom ști și cînd să vă expediem pe lumea cealaltă !" După aceste ultime cuvinte, necunoscutul a închis telefonul. Am rămas cu receptorul în mînă, neclintit, ceea ce a determinat-o pe Marina să sară din pat și să se repeadă la mine : „Ce-i, Virgile, așa-i că era *El?*" M-a apucat de braț și a început să mă scuture de parcă ar fi vrut să mă trezească odată din somn. „*El* era, nu-i așa ?" „Nu, draga mea, hai, liniștește-te". Am rîs strîmb și am continuat s-o mint. „Nu, dragă, era Roman. Mi-a comunicat ceva foarte important". Nu-mi închipuii că Marina m-a crezut. Am stins lumina și am încercat să ne reluăm somnul. Ea tremura. Am ținut-o îmbrățișată, și gestul a liniștit-o. Apoi am auzit-o pufăind ușor : adormise. În schimb, eu n-am mai fost în stare să-mi reiau somnul. Îmi încordasem voința, îmi porunceam : „Dormi !", însă somnul, neascultător, mă ocolea. Așadar auzisem amenințarea cu propria-mi ureche. În decurs de douăzeci și patru de ore eram pentru a doua oară amenințat cu moartea. Și nu știam dacă se cuvine să mă alarmez sau nu. Știam însă că telefonul mă trezise dintr-un somn adînc, odihnitor, somn pe care nu mai eram în stare să-l reiau. Stăteam cu ochii deschiși, urmăream cum lumina vi-

nătă a zorilor pătrundea în cameră, smulgînd din întuneric conturul mobilierului, inclusiv al telefonului. Gîndurile mele se întorceau mereu la glasul amenințător al necunoscutului. Inamicul meu săvîrșise un act, iar eu căutam să-i descopăr logica. Oricum, telefonul trădase cu voia sau fără voia cuiva prezența, în cazul Mirschi, a unuia sau a mai multor complici. Judecînd din acest punct de vedere, actul săvîrșit de inamicul meu mi se părea cu totul ilogic. Exista însă și un alt punct de vedere, al adversarului. Cu toate astea, s-ar fi putut ca din punctul său de vedere, acțiunea să fi fost foarte logică, să urmărească un țel. Oricum, ancheta în cazul Mirschi ne dezvăluia existența unuia sau a mai multor complici. Omul din umbră a înțeles acest adevăr. Deci telefonul său de amenințare nu-i dezvăluia anchetatorului nimic rău. Atunci care ar fi putut să fie scopul amenințării? Oare își închipuia că aș putea cu adevărat să mă tem de o amenințare cu moartea? Unde ne aflăm? În Texas? Brusc, mi-am amintit de moartea nevestei lui Mirschi, deznodămîntul „Castelului-coteț" și, fără să vreau, m-am cutremurat. După cum se vede „Personajul X" nu știa de glumă. Comitea cu talent nu numai falsuri, ci și crime. Poate că Ecaterina Mirschi și-a găsit moartea tocmai pentru că n-a ținut seama de amenințarea acestuia? Astfel descopeream planînd deasupra capului meu o mare primejdie, primejdia morții. Să rîzi, nu alta. Totuși constatarea mea nu-mi explica încă logica omului din umbră. „Să presupunem, mă gîndeam în noaptea aceea, că, neținînd seama de amenințarea adversarului meu, mîine sau poimîine, am să-mi găsesc moartea. Oare omul din umbră crede serios că odată cu dispariția mea dispare și dosarul „5783"? „O asemenea judecată mi se părea nu numai absurdă, ci și anormală. Acest ultim cuvînt m-a făcut să tresar. „Te pomenești, Virgile, că la orizont se mai arată un nebun!"

Așa m-au găsit zorile, zbătîndu-mă în plasa unor gînduri confuze. Transpirasem. Pijamaua mi

se lipise de spinare. M-am ridicat din pat vlăguit, ca după o gripă scurtă, dar istovitoare. Şi îndreptîndu-mă spre baie, mi-am spus : „Nu cumva necunoscutul de la telefon tocmai asta şi urmăreşte, să mă intimideze, să mă timoreze, să mă obosească, să-mi abată gîndurile, să-mi întîrzie investigaţiile, ca dumnealui să cîştige timp ?“ Toate întrebările astea mi-au trecut prin minte ca nişte păsări leneşe, obosite. Nu-mi dădeam încă seama că am ajuns la o concluzie importantă. Numai după ce mi-am făcut un duş rece, ca gheaţa, am ieşit din baie strigînd : „Evrika ! Am găsit. Asta-i... „Personajul X“ vrea să mă mişc încet ca un melc... să-mi abată atenţia de la cursul anchetei... Să mă zdrobească moralmente“.

VI. Înmormîntarea

1

La orele opt dimineața primii un telefon de la directorul administrativ al Spitalului de urgență. Mă informa că înmormîntarea Ecaterinei Mirschi va avea loc în cursul zilei, mai exact în jurul orei 15. Corpul neînsuflețit urma să fie depus încă de dimineață la capela cimitirului Sfînta Vineri. Îl întrebai :

— S-a interesat cineva de soarta femeii ?

— Nimeni, mi se răspunse.

Oricît ar fi de paradoxal, înmormîntarea trezi în mine un licăr de nădejde. Nădăjduiam că în jurul mortului se vor aduna cîteva persoane. N-ar fi exclus, speram eu, să se ivească prin preajma catafalcului și umbra „Personajului X". Da, da, nu era exclus.

Mă cerui la raport. Maiorul Suharu îmi atrase atenția să mă prezint numai dacă am probleme care cer o rezolvare urgentă.

Îl găsii pe maior cufundat în fotoliul de lîngă măsuța rotundă din colțul cabinetului. Dilua într-un pahar cu apă niște tablete. Maiorul îmi făcu semn cu capul să iau loc într-un fotoliu, apoi îmi șopti ca și cînd ar fi vrut să se scuze :

— Nu stau prea bine cu sănătatea. Surîse stingher. Raportează, te ascult ! Luă paharul în mînă și, la lumina zilei însorite, studie cu o anumită repulsie lichidul lăptos, după care se hotărî să-l bea. Îl bău dintr-o dată, în scîrbă.

— Raportează, te ascult ! mă mai îndemnă o dată maiorul și mă fixă cu ochii lui de om suferind.

N-o prea nimerisem. Momentul nu era prea potrivit pentru o discuție, dar nu mai aveam cum să bat în retragere. Raportai asupra dosarelor descoperite, subliniind că intenționăm să extindem cercetările și asupra celorlalte Sfaturi populare, că așteptăm rezultatul expertizelor științifice. Nu uitai să amintesc de apariția „Personajului X" și, după o scurtă ezitare, relatai și despre cele două amenințări telefonice.

— N-aș vrea, tovarășe maior, să credeți că mi-aș da prea multă...

Asemenea unui dirijor, șeful mă întrerupse printr-un gest scurt și energic al mîinii.

— Nimic. în cadrul unei anchete, nu trebuie ignorat... Orice amănunt își are locul și explicația sa. Ți-e teamă cumva ?

Maiorul îmi zîmbi prietenește, ca și cînd ar fi vrut să-mi arate că glumește.

— Tovarășe maior, ripostai eu...

— Totuși, nu ignora faptul... Nu te lăsa dominat de ideea că ești amenințat cu moartea, dar, în același timp, fii cu ochii-n patru... Încă nu ne cunoaștem adversarul, nu știm ce poziții apără și cît e de puternic... Ai povestit tovarășilor dumitale întîmplarea asta ?

— Nu.

— Foarte rău ! mă dojeni șeful. Te înțeleg, amenințarea cu moartea pare ceva desuet, neverosimil, sună a reclamă. Însă actul amenințării a fost formulat într-un mod concret, și-n cazul ăsta dumneata ești obligat să-ți informezi colegii...

Medicamentul îi făcuse bine. Se vedea că durerile îl mai lăsaseră : parcă și obrajii începură să prindă puțină culoare. O clipă mă gîndii ce mutră o să facă Roman cînd o să afle de amenințările telefonice ce le primisem.

— Ce facem cu Mirschi ? mă întrebă maiorul pe neașteptate. Termenul de reținere expiră.

— Descoperirea unor noi dosare falsificate schimbă dimensiunile anchetei.

— Nebunia lui Mirschi rămîne însă aceeași...

— Nu știu...

— „Nu știu" nu reprezintă o soluție judiciară. Ce propui ?

— Să așteptăm rezultatele expertizei științifice, apoi, dacă vom putea demonstra participarea lui Mirschi la falsuri, ne vom adresa specialiștilor noștri, cerîndu-le să ne confirme diagnosticul bolii lui Mirschi. Numai după rezultatele consultului vom ști dacă arestatul trebuie sau nu pus în libertate.

— Soluția nu e rea... Desfășurați-vă în voie, fără însă a exagera. Apreciez inițiativele îndrăznețe, dar, mai cu seamă, rezultatele lor...

Mă fixă, de astă dată cu niște ochi scrutători, gravi, de parcă ar fi vrut să mă cîntărească, să descopere dacă sînt sau nu un anchetator serios, dacă poate sau nu să aibă încredere în inițiativele mele.

Îmi întinse mîna fără să se ridice din fotoliu. Palma-i era umedă, năpădită de o sudoare rece. Abia în clipa aceea pricepui că maiorul făcuse un efort deosebit ca să mă asculte. Părăsii cabinetul copleșit de un simțămînt de respect pentru omul despre care i-am auzit pe colegii mei vorbind ca despre un veteran al miliției noastre populare.

Între timp, Roman venise și se instalase în biroul meu. Desena ceva. Cînd mă văzu mă salută ducînd două degete la tîmplă și se ridică ca să-mi dea locul. Ca întotdeauna, părea bine dispus, pornit pe șotii. Trecu de cealaltă parte a biroului.

— Ți-am mai adus o fișă, zise el, și-mi zîmbi.

— Ce faci acolo ?

— Desenez ! Dă-mi voie să ți-l prezint pe „Personajul X"... Uite-l...

Pe coala de hîrtie a lui Roman „Personajul X" luase înfățișarea unui bărbat înalt, spătos, îmbrăcat elegant. Desenul era corect, lucrat în vîrful creionului. Individul n-avea însă ochi, nas, gură...

— Vezi, vorbi Roman, dumnealui e chel... Așa ...Acum îi pun o pălărie... ultima modă...

Mîna lui Roman desenă cu destulă îndemînare și o pălărie...

— Ce știm despre acest ins? continuă Roman, că-i înalt... elegant, spătos, chel... Numai semnalmentele feței nu i le cunoaștem... Ba da, știm totuși ceva... Că are o mustăcioară... Poftim, acum are și o mustăcioară... Cîte puțin, „Personajul X" va căpăta chip, identitate...

Își înălță ochii rotunzi și vioi; părea mîndru de sine, de desenul și fișele sale.

— Chestia asta cu mustăcioara, de unde ai aflat-o?

— Ți-am spus că ți-am mai adus o fișă. Fișa Ion Dinică. Citește-o... Iar eu o să mă duc să-l caut pe Traian.

Mă salută ducînd două degete la cozorocul unui chipiu imaginar și rosti: „Ciau!"

Am rămas un timp pironit cu privirile spre ușa pe care Roman o închisese după dînsul. „E un om caraghios!" gîndii eu și mă apucai să citesc „Fișa Ion Dinică". Conținutul fișei îl cunoașteți dintr-un capitol anterior și voi evita repetarea. Vreau numai să vă atrag atenția că această ultimă fișă a lui Roman cuprindea și o concluzie care glăsuia astfel: „Este de remarcat că doctorul Teoderu își organizase sediul într-un bufet. N-ar fi exclus să se fi aciuat într-alt local, avînd același program de lucru 17—19".

Era și nu era copilărească această concluzie a lui Roman. Copilărească pentru că — să ne gîndim o clipă — în București sînt sute și sute de bufete. Ca să putem, eventual, depista noul sediu al doctorului, am fi avut nevoie de o hartă a tuturor localurilor din Capitală, am fi avut nevoie de timp, de foarte mult timp la îndemînă. Și-apoi, îmi venea greu să cred că, după arestarea lui Mirschi, „Personajul X" continua să stea liniștit în „sediul" său, chiar dacă acest „sediu" ar fi fost

un local oarecare din București. Mi se părea mai verosimil ca, după arestarea lui Mirschi, „Personajul X“ să fi intrat în panică și să se fi retras din zona îndeletnicirilor sale cotidiene. Totodată, concluzia lui Roman nu era copilărească, pentru că în munca noastră orice amănunt trebuie sesizat, reținut, valorificat cu perseverență la momentul potrivit. La prima vedere, acțiunile lui Roman păreau un joc născocit de un tînăr criminalist cu o fire neastîmpărată, un joc în sine. Mai constatam că de la o zi la alta jocul ăsta scotea cu dezinvoltură noi și noi amănunte, absolut necesare anchetei noastre. Iar eu îl consideram pe nedrept un superficial.

Roman reveni însoțit de Stănică. Acesta îmi strînse mîna și se interesă dacă a mai intervenit ceva nou. Era trist, și de cîte ori îi descopeream tristețea mă întrebam ce i-o fi împovărînd oare sufletul ? Se așeză. Roman rămase în picioare.

— Am predat dosarele la expertiză... Astăzi am de gînd să trec pe la „1 Mai“. De acord ?

— De acord ! Te anunț însă că astăzi la orele 15 are loc înmormîntarea Ecaterinei Mirschi. Vii și tu ?...

— La ce cimitir ? se interesă Roman.

— La Sfînta Vineri.

— Nu, n-o să pot veni, zise Stănică.

— Eu am plecat, spuse Roman. Trebuie să-mi anunț „fișele“ să vină la înmormîntare. Avem nevoie în jurul catafalcului de cît mai mulți oameni. S-ar putea să apară și misteriosul „Personaj X“. Necunoscutul cu chelie și mustăcioară. Îl aduc și pe Nicușor cu mine. Cine-i Nicușor ? Vezi „fișa nr. 4“. Cel cu „șutul de aur“. Vorbea repede și rîdea. Se bucura la gîndul că va descoperi în ziua aceea un teren vast de investigații. Ne vedem la cimitir... Ciau !

Vru să fugă. Îl oprii. Se uită cu niște ochi curioși la mine. Le povestii, privind într-o parte și poate cu un glas neconvingător, despre cele două amenințări cu moartea primite prin telefon. Îmi

închipuiam că Roman o să izbucnească în rîs. Nu s-a întîmplat așa. Stănică însă m-a cercetat cu niște ochi mari de parcă ar fi vrut să mă vadă mai bine.

— Vrea să te sperie, zise Roman.

— Să *ne* sperie, îl corectă Stănică.

— Cred că ai dreptate, recunoscu Roman. E limpede : avem de-a face cu un infractor versat și primejdios... Am zis : pri-mej-di-os... Ceea ce înseamnă că trebuie să boxezi cu garda bine închisă... Asta-i părerea mea... Ciau ! Duse două degete la frunte și se îndreptă spre ușă. Acolo se opri și întrebă :

— A, da, am uitat. Îl luăm și pe Mirschi la înmormîntare ?

— Desigur, răspunsei eu.

— Dacă o să vrea, adăugă Stănică, ridicîndu-se și el de pe scaun. Am plecat. Stai, Roman, că merg și eu cu tine... Îmi strînse mîna : Ne vedem după înmormîntare.

2

Tocmai mă pregăteam să trec pe la Mirschi, cînd sună telefonul. Recunoscui de îndată glasul lui Roman, „Am aflat ceva foarte important — mă informă el — s-ar putea ca la înmormîntare să punem mîna pe „Personajul X". Vorba ceea „Cine sapă groapa altuia..." „De unde tragi concluzia asta ?" mă interesai eu. „Am trecut pe la morga Spitalului de urgență. Am vorbit acolo cu o îngrijitoare. Mi-a povestit că a trecut pe acolo un bărbat care s-a interesat de Ecaterina Mirschi, motivînd că ar fi o rudă. Semnalmentele sînt ale celui în cauză... A fost lăsat să vadă moarta. A adus și flori. Și înainte de a pleca s-a interesat dacă miliția a trecut pe acolo și la ce oră o să fie înmormîntată ? Ce zici de chestia asta ?" „O, dacă am putea să punem mîna pe el !" „A, da, să nu uit să-ți mai spun o chestie. Portarul l-a văzut cobo-

rînd dintr-un turism". „Află marca", îi cerui eu lui Roman. „Am încercat. Portarul însă nu se pricepe la mașini". „Atunci, poate că a reținut culoarea ?" „Nici asta... Ce mai, o să-l așteptăm după masă la cimitir. Asta-i tot. Ciau !" Închise telefonul. Nu știu pentru a cîta oară, Roman îmi demonstra că-i un ofițer de miliție abil, cu o privire pătrunzătoare, plin de inițiativă. Iar eu mă încăpățînam să cred, judecînd după acel „ciau" al lui, că ar fi un superficial. Încă nu-mi era pe deplin simpatic.

Gardianul îmi raportă că arestatul Mirschi căzuse într-o totală stare de apatie : nu mînca, nu bea, nu scria, nu scotea o vorbă. Mă uitai prin vizetă. Mirschi ședea pe pat, sprijinindu-și palmele pe genunchii mari. Era palid cum nu-l văzusem niciodată. Părea acum un leu îmbătrînit. Privea fix unul și același punct. Mi se făcu milă de el. Mă gîndii însă că unui chirurg în clipa operației i se cere sînge rece, o indiferență totală față de suferința pacientului

Îi făcui semn gardianului să deschidă. Răsucirea cheii în broască nu-l trezi pe arestat din încremenire Doar cînd eu rostii : „Bună ziua, domnule Mirschi", capul lui mare se mișcă în direcția mea. Îmi răspunse abia auzit.

— Cum vă simțiți, domnule Mirschi ?

— Prost ! rostiră buzele lui. Aveți de gînd să mă țineți mult aici ?... Sînt un om bolnav... N-aveți dreptul, se apără el într-un chip foarte neconvingător...

— Oricum, ținîndu-vă aici în stare de detențiune, o facem legal... Bănuiți scopul vizitei mele ?

— Nu !

După acest „nu !" ar fi trebuit să urmeze o întrebare. Mirschi însă n-o formulă, rămînînd mai departe pradă prostrației.

— Astăzi... la ora trei e înmormîntarea...

— Știu...

Nu-l întrebai de unde știe. Cu siguranță că mi-ar fi răspuns : „Știu de la sfînta Brigita".

— Domnule Mirschi, puteți să mergeți la cimitir.

— Vă mulțumesc. Credeam că n-o să-mi permiteți...

Răspunsul arestatului îmi demonstră în mod elocvent că Mirschi se gîndise la moartea nevestei sale, la înmormîntare.

— Unde o să fie îngropată ?

— La Sfînta Vineri !

Începu să-și frece nervos genunchii cu palmele.

— Rude aveți, am vrea să le anunțăm, spusei eu.

— Nu !

Răspunsul însă mă nemulțumi :

— Poate vreun nepot ? stăruii eu.

— Nu !

— Prieteni ?

— Nu !

— Bine, atunci, la trei fără un sfert o să trec pe aici ca să vă iau la cimitir.

Pe la ora unu se petrecu însă un fapt grav. Mirschi făcu o violentă criză de nervi. Devastă încăperea, sparse geamul de la ferestruică. Fu necesară intervenția medicului. I se injectă un calmant puternic, așa că în jurul orei trei fără un sfert, Mirschi dormea tun.

3

Clopotul bătea rar, cu sunete triste, grave. Dangătul de înmormîntare plutea deasupra cimitirului cu tînguire plină de durere Soarele dogorea puternic. În capelă era răcoare. Mirosea a tămîie, a mort, a parafină topită. În jurul raclei se adunaseră vreo douăzeci de femei : cele mai multe boceau. Dintr-o privire îmi dădui seama că „fișele" lui Roman erau prezente. Roman era și el prezent : stătea la un pas de sicriu, îndurerat.

Ţinea o mînă pe umărul „Fişei nr. 4". „Nic — şut de aur"... cel care, eventual, ar fi putut să-l identifice pe „necunoscutul cu chelie şi raţă-n sacoşă". Îmi găsii un loc îndepărtat de catafalc, de unde aş fi putut să ţin sub observaţie trista adunare. Îmi plimbai atent privirile de la un om la altul. Erau numai şi numai vecinii lui Mirschi. „Personajul X" absenta şi cine ştie dacă avea să vină.

La ora trei — punctualitatea mă uimi — preotul, ajutat de un dascăl, începu să oficieze slujba. Pe urmă, sicriul fu scos din capelă. După ce înaintă vreo zece metri, procesiunea se opri. Preotul înălţă iar o rugăciune. În acest răstimp, eu mă apucai să cercetez din nou feţele oamenilor. Nu, „Personajul X" nu se ivise. În schimb, răsări pe neaşteptate un fotograf, care, spre uimirea mea, se apucă să fotografieze racla, procesiunea. Era un bărbat la vreo patruzeci de ani, subţire, iute, cu o faţă simpatică. Fotografia cu iuţeala fulgerului şi numai că nu spunea mortului şi celor din jur : „Zîmbiţi, vă rog !"

Privirile mele se încrucişaseră cu ale lui Roman. Ochii lui scăpărători mă întrebau parcă : „Tu l-ai adus ? E al tău ?" Îmi arătai şi eu nedumerirea. Roman pricepu. De unde naiba se mai ivise şi fotograful ? Cine l-a adus ? Cine i-a cerut să fotografieze procesiunea ? Sau poate că era fotograful obişnuit al cimitirului ? Indivizii ăştia au obiceiul să se bage pe la nunţi, pe la serbări, pe la înmormîntări.

Era cald. Sudoarea îmi şiroia pe spinare. Procesiunea se opri pe o alee cu sălcii plîngătoare. Fotograful urmă şi el cortegiul. Acum părea îndurerat. Nu-mi scăpă din ochi. „Personajul X" continua să întîrzie. Roman urma sicriul, ţinîndu-şi „fişa" de mînă. Îi vedeam spatele lat şi voinic. Nu mă îndoiam că şi ochii lui îl căutau pe „omul din umbră".

Cortegiul se mai opri de cîteva ori. Dangătele pluteau în văzduh obosite. Glasul părintelui ră-

suna scăzut, înmuiat parcă de căldură. Doar bocetele femeilor păstrau aceeaşi rezonanţă... Fotograful se folosi de clipele de răgaz şi mai făcu cîteva fotografii. Simţii deodată obiectivul îndreptat spre mine. Mă ferii, luai hotărîrea să-l reţin, să-l întreb cine i-a cerut să înregistreze pe peliculă înmormîntarea...

Un sfert de oră mai tîrziu, bulgării de pămînt se prăvăleau cu un zgomot surd peste sicriu. Oamenii începură să se răspîndească. Speranţe deşarte. „Personajul X" nu mai apărea. Nu ne rămînea decît să ne îngropăm şi noi iluziile în cimitirul Sfînta Vineri. Popa şi dascălul făcură calea întoarsă, spre capelă. Fotograful însă mai rămase locului. Văzui cum Roman îi şopteşte ceva lui Nicuşor „şut de aur". Îl mai văzui pe fotbalist ducîndu-se la fotograf şi vorbind cu el. Fotograful îi înmînă un cartonaş, pesemne, cu adresa atelierului. După asta, Nicuşor reveni lîngă Roman. Se naşte o nouă „fişă", îmi spusei eu, încercînd să ghicesc scopul iniţiativei lui Roman.

Străbătînd aleile ce duceau spre poarta cimitirului, continuai să fiu atent în jurul meu — poate-poate voi zări mustăcioara şi pălăria „Personajului X". Ajuns în stradă. îmi amintii că portarul Spitalului de urgenţă îl informase pe Roman cum că insul care s-a interesat de Ecaterina Mirschi ar fi descins dintr-un turism. Scrutai şoseaua-n lung şi în lat. Nu descoperii nici un turism. Doar cîteva căruţe ţărăneşti treceau agale trase de nişte cai sleiţi de căldură. Indispus, ca după un eşec nespus de grav, pornii spre D.G.M. Traversînd strada, era cît p-aci să dea peste mine un camion în viteză, şi să mă zdrobească. Avui noroc. Totul se petrecuse fulgerător. Mai întîi dădui vina pe mine, dojenindu-mă că am trecut strada neatent; apoi îmi amintii că fusesem ameninţat cu moartea. Mă uitai după camion. Se pierduse în depărtare şi numărul nu i se mai distingea. Să fi fost o simplă întîmplare? Nu cumva ameninţarea a început să-şi facă efect asupra psihicului meu?

4

Ziua era călduroasă, mă toropea şi mă determina să nu văd cu ochi buni deznodămîntul anchetei. Mi se părea că voi cădea de acum dintr-un eşec într-altul. Cînd mă văzui în biroul meu, mă lăsai vlăguit pe scaun. Cine ştie, poate aş fi adormit, dacă n-ar fi năvălit Roman însoţit de fotograful de la cimitir.

— L-am invitat aici... să-l asculţi şi tu ce spune.

Fotograful tremura şi se uita la mine rugător cu nişte ochi ipocriţi.

— Ce naiba tremuri aşa, omule? nu mă putui eu stăpîni.

— Chiar aşa, de ce tremuri? interveni şi Roman. Mai bine şezi şi povesteşte...

— Tovarăşi, sînt un om cinstit, se lamentă fotograful şi, cu teamă parcă, se hotărî să se aşeze.

— Lasă, lasă, ăsta nu-i un motiv să tremuri, mai zise Roman şi-mi aruncă o privire veselă. Povesteşte!...

— Povestesc, zise fotograful înghiţindu-şi saliva, să vedeţi... eu sînt cooperator... am o unitate nu departe de cimitir. Mai lucrează cu mine unu' Tăsică. Împărţim munca pe din două... Azi de dimineaţă... îmi intră un client... un bărbat. Nu-l mai văzusem pînă atunci. Mi-a spus că i-a murit cineva foarte drag şi că înmormîntarea o să aibă loc la cimitirul Sfînta Vineri, că n-o să poată să vină şi că ar vrea să fotografiem toată procesiunea... Mi-a numărat cinci bancnote de o sută, drept aconto. Fotograful se opri, îşi înghiţi din nou saliva, nodul lui Adam îi juca-n sus şi-n jos tare caraghios. M-a rugat să fac cît mai multe fotografii, că n-o să-mi pară rău... Să nu mă zgîrcesc la filme. Şi nu m-am zgîrcit...

— Pe mine m-ai tras în poză? glumi Roman.

— De trei sau patru ori. Cred c-au ieşit bine.

— Dar pe tovarăşul? Roman arătă spre mine.

— Şi pe dumnealui! răspunse fotograful firesc...

— Şi chiar, clientul nu era de faţă? îl întrebai eu.

— Nu!

— Pe ce nume a făcut comanda?

— Vă spun imediat, că am notat. Fotograful puse deoparte aparatul şi începu să se caute prin buzunare. Nu găsi nimic, dar îşi aminti pe neaşteptate numele clientului — Victor Bunescu...

Mă aşteptam să aud rostit numele doctorului Teodoru. Surprins, mă uitai la Roman. Dînsul nu părea deloc nedumerit. Zîmbea mulţumit, ca şi cînd de mult ar fi fost lămurit.

— Cum arăta clientul ăsta al dumitale? întrebă Roman dornic, pesemne, să obţină un răspuns care să-mi risipească surprinderea.

— Adică semnalmentele?

— Exact...

— Cum să vă spun?!?

Nu prea spuse multe. Semnalmentele erau şi nu erau ale „Personajului X", ale doctorului Teodoru. Totuşi cine altcineva ar fi fost interesat să fotografieze înmormîntarea?

Fotografiile vor grăbi deznodămîntul „Personajului X", gîndii eu şi-mi simţii inima luată pe sus de un nou val de speranţe.

— Cînd urmează să vină după fotografii? mă interesai eu, frecîndu-mi mulţumit palmele.

— Ne-am înţeles ca mîine la ora nouă dimineaţa să găsească filmele developate, ca să poată face comanda.

— Mîine la nouă! se bucură şi Roman.

— Uite ce e, tovarăşe...

— Panaitescu, se recomandă fotograful. Mitică Panaitescu...

— ...tovarăşe Panaitescu, continuai eu. Ne bizuim pe sprijinul dumitale, dar mai cu seamă pe discreţia dumitale. Clientul dumitale este şi clientul nostru... Este vorba de un infractor primejdios. Mîine îţi vom face şi noi o vizită... În caz că — şi te rog reţine ce-ţi spun... Fotograful dădu din cap, dornic să reţină orice i se spune. În caz că

clientul vine astăzi sau dacă mîine are să vină înainte de ora nouă, găsește un pretext ca să-l amîni... și...

— Găsesc eu, mă asigură fotograful.

— Spune-i să revină peste o oră, două... Apoi, ne anunți și pe noi... Uite numărul nostru de telefon... Ai înțeles ?

— Sigur că am înțeles... Pot să plec ?

— Da ! Și tot dumnealui o să te conducă pînă la poartă. Nu uita !

— Nu uit...

Fotograful se ridică vesel în picioare. Salută respectuos și ieși însoțit de Roman.

— Mă reîntorc imediat, mă avertiză Roman.

Întîmplarea cu fotograful îmi crea o stare de bună dispoziție. Nu mai simțeam nici căldura toridă a zilei, nici toropeala. Și dacă mi-ar fi stat în putință nu știu prin ce minune, să accelerez scurgerea orelor, aș fi făcut-o. Aș fi vrut să fie mai curînd ceasul nouă dimineața. Să pot afirma cu tot simțul răspunderii că nu mai există nici un „Personaj X", ci doar un simplu asasin și falsificator. Da, acum nu mai avea cum să ne scape. La cimitir nu venise : pesemne considerase prezența sa acolo legată de niște riscuri inutile. Mîine, însă...

Roman se înapoie destul de repede. Ochii îi scăpărau a voie bună.

— Ai renunțat la fișe ?

— Fii liniștit, nu scapi chiar atît de repede de fișele mele... Ei, ce zici de chestia asta cu fotograful ?... Îl înhățăm sau nu ?

— Tu ce crezi ?

Roman se așeză pe scaunul unde înainte șezuse fotograful.

— Eu cred că-l înhățăm ! Am chiar și un plan. Vrei să-l asculți ?

— Cum să nu ! mă învoii eu cu generozitate și-mi aprinsei o țigară.

. . . . . .

Înserase de-a binelea, cînd își făcu apariția și Stănică. Vorbeam la telefon cu Marina și el îmi

făcu semn să nu întrerup convorbirea. De acasă Marina mă întreba dacă mai sînt în viață și dacă mai am de gînd să mă mai arăt pe acasă în seara aceea. Eram bine dispus și-i răspundeam plin de tandreţe. Discutam, dar în același timp mă uitam și la Stănică. Fuma în tăcere și privea trist într-o parte, fuma și ofta stăpînit. Mă cuprinse, nu știu cum și de ce, o duioșie de neînțeles pentru bărbatul acesta inteligent și veșnic trist... împovărat parcă de propriile sale simțăminte. Scurtai convorbirea cu Marina. Rostii un : „Te sărut ! La revedere !"și pusei receptorul la loc.

— Cu ce noutăți, Stănică ?

— Importante. La „1 Mai" am descoperit alte 31 de dosare Mirschi.

— 31 ? ! ? exclamai eu.

— Exact ! Le-am dus direct la expertiză... Ne așteaptă o muncă minuțioasă. Fiecare dosar se cere analizat cu grijă .. cu aceeași grijă trebuie să stăm de vorbă cu cetățenii care au apelat la serviciile lui Mirschi sau ale complicilor săi, căci e de necrezut ca Mirschi să fi putut să desfășoare de unul singur o activitate atît de vastă. Mîine, în jurul orei 13, s-ar putea să avem un prim rezultat al expertizei științifice...

Raportul lui fu scurt, concis, concret. Asta îl și caracteriza pe Stănică — facultatea de a-și sintetiza gîndurile și observațiile.

— Voi ce ați făcut ? se interesă Stănică.

Îl pusei la curent cu cele petrecute la cimitir, îi înfățișai în cîteva cuvinte planul lui Roman, manifestîndu-mi încă o dată încrederea că mîine la nouă dimineața, „Personajul X" va fi arestat.

— Deie Domnu' !

— Mergem să bem o bere ? propusei eu pe neașteptate. Mi-e tare sete.

— Mergem ! Te-am auzit însă vorbind cu nevasta... Nu te duci acasă ?

— Pe urmă... Bem mai întîi o halbă... două.

VII. Atenție! Pericol de moarte!

1

Tustrei ședeam iar la masă: Roman, sublocotenentul Pop și cu mine. Din bodegă fațada cooperativei „Studio foto" se vedea cît se poate de bine. O țineam sub observație de mai bine de cincisprezece minute. În acest interval, nici un client nu-și făcuse apariția. O dată sau de două ori, fotograful Panaitescu se ivise în pragul „Studioului" scrutînd strada în stînga și-n dreapta. Întîmplarea din cimitir îi crease o stare de surescitare. N-avea astîmpăr, aștepta, pesemne, deznodămîntul. La ora nouă fără zece, Pop, conform planului lui Roman, se ridică de la masă și ieși din local. Traversă strada și se îndreptă spre „Studio". Înainte de a intra în cooperativă se mai uită o dată în direcția localului. Apoi, Pop dispăru în atelier. Nu știu dacă mi se păru, dar Roman mă privi triumfător. Nu se îndoia nici o clipă că planul său se va realiza. Nici eu nu mă îndoiam. Acum nimic nu mai depindea de noi, ci de „Personajul X", de punctualitatea sa. Judecînd după suma depusă de el drept aconto, nu se putea să nu vină; fără îndoială, acorda fotografiilor mare importanță. Se vedea că îl interesau în cel mai înalt grad. Intrînd în cooperativă, „Personajul X" avea să-l găsească acolo pe Pop. Pe urmă am fi apărut și noi și l-am fi arestat pe loc.

Și eu și Roman ne așezasem brațele pe masă, așa încît să putem urmări în voie minutarele ceasului. La un moment dat, Roman începu să se foiască pe scaun.

— Ce e? îl întrebai eu.

— E ora nouă.

— Ce-ai crezut, că avem de-a face cu un gentlemen ?

— Îmi place punctualitatea.

— Ce vrei. Sfertul de oră academic.

N-am mai scos o vorbă. În local, clienţii veneau şi plecau. Nu ne deranjau cîtuşi de puţin. Pe măsură ce minutele se scurgeau, Roman devenea tot mai neliniştit. Se apucă să bată darabana în masă şi să se uite la mine pe sub sprîncenele sale negre. Arăta de parcă el ar fi fost vinovat de întîrzierea „Personajului X". După treizeci de minute de aşteptare, îngrijorarea mă cuprinse şi pe mine. Ce-o fi făcînd Pop ? Nu şi-o fi pierdut şi el răbdarea ? Aşteptarăm o oră, două. Nu, nu mai avea nici un rost să rămînem locului. Roman fu de aceeaşi părere.

— Ne mai rămîne o posibilitate, îi vorbii eu. Să-l rugăm pe fotograf să-i ceară clientului să revină ceva mai tîrziu, iar el să ne telefoneze.

— În acelaşi timp, propun să ţinem sub observaţie cooperativa.

— De acord ! Eu plec. Tu înţelege-te cu Pop.

Făcui un semn ospătarului, plătii consumaţia şi plecai.

Ziua trecu într-o aşteptare încordată. Ori de cîte ori suna telefonul, săream în sus şi-mi spuneam : Gata ! A apărut „Personajul X". Dar omul aşteptat de noi, în mod cu totul inexplicabil, nu se arătase. La orele 20, cooperativa se închise, supravegherea fu ridicată, iar Roman îmi comunică dezolat prin telefon că aşteptase zadarnic şi că planul său se afla la pămînt. Nici eu, nici el nu aveam de unde şi cum să ştim că după douăzeci de minute de la ridicarea supravegherii urma să aibă loc o întîmplare foarte ciudată. Din dorinţa de a respecta o anumită cronologie a evenimentelor mă opresc aici, povestindu-vă, în schimb, o altă întîmplare nu mai puţin senzaţională.

2

Din întîmplările locotenentului Traian Stănică

În ziua aceea, Stănică s-a dus din nou la Sfatul popular Tudor Vladimirescu. Avea de cerut cîteva amănunte și totodată s-o invite pe Claudia Teodorescu la o confruntare cu Mirschi. Invitația ar fi putut să fie făcută și pe altă cale, dar Stănică insistase să i se permită lui s-o invite și s-o conducă pe Claudia Teodorescu pînă la D.G.M. Conta nu înțelesese prea bine insistențele lui Stănică, dar n-avea nici un motiv să nu-i satisfacă dorința.

Intrînd în clădirea Sfatului, buna dispoziție a lui Stănică scăzu brusc. De unde pînă unde, înainte se bucura la gîndul că o va reîntîlni pe Claudia Teodorescu și va avea astfel posibilitatea să schimbe cu dînsa cîteva cuvinte, acum se întristase. Străbătînd coridoarele Sfatului, se dojenea, reproșîndu-și că-i un naiv incorijibil. Poate că ar fi făcut cale întoarsă, dacă nu i-ar fi ieșit înainte șeful secției Prevederi sociale. Zărindu-l pe Stănică, avu o exclamație, îl luă prietenește de braț și-l întrebă dacă a auzit de cele petrecute. Stănică nu auzise nimic și nu știa la ce se referă șeful secției. Abia cînd ajunsese în cabinetul acestuia, șeful secției se hotărî, în sfîrșit, să-i spună despre ce era vorba. Își desfăcu larg brațele și-i mărturisi cu o voce dezolată :

— Claudia Teodorescu a paralizat. Azi, în zori, a suferit o congestie cerebrală...

Stănică înlemni : simți cum tot sîngele îi năvălește în inimă. Trebuie să fi pălit, căci șeful îl întrebă îngrijorat :

— Ce-i cu dumneata, nu te simți bine ?

— Nu, n-am nimic. Unde-i acum, la spital ?

— Acasă... I s-a dat tot ajutorul medical. Se spune că ar fi în afara oricărui pericol...

Stănică îi ceru adresa. Șeful se uită la Stănică nu fără o expresie de curiozitate. Îi dădu adresa, dar în același timp se interesă :

— E ceva cu Claudia ? E cumva amestecată şi ea ? Ar fi groaznic... am o părere foarte bună despre Claudia... Pentru noi ar însemna o lovitură neînchipuit de mare...

Stănică părăsi Sfatul. În colţul străzii aştepta maşina D.G.M.-ului. Fără să vrea, îşi aminti că acum cîteva seri, împins de o ciudată şi neînţeleasă pornire, venise s-o aştepte pe Claudia. A văzut-o atunci urcînd într-un turism... maşina aceea staţionase exact pe locul unde staţionase şi maşina lor.

Împovărat de gînduri, Stănică se aşeză tăcut lîngă şofer. Iar dacă şoferul nu l-ar fi întrebat încotro s-o ia, n-ar fi scos o vorbă. Rosti adresa lăsîndu-se în seama şoferului. O revăzu în gînd pe Claudia... Îi plăcuse din prima clipă. Acum, cînd încercă să-şi explice ce anume îi plăcuse, îşi aminti, mai întîi, de figura ei de femeie cumsecade, necăjită sau poate frămîntată de anumite probleme intime. Îşi aminti de părul ei bogat şi pieptănat sobru. Toată făptura ei degaja o sobrietate cuceritoare. Nu putea să uite cu cîtă stăruinţă se angajase să caute dosarele lui Mirschi, atunci cînd a informat-o că la mijloc era vorba de o afacere murdară. Şi femeia asta, de care el îndrăznise cu multă, cu foarte multă timiditate, să-şi lege inexplicabil de repede un vis vag, fusese doborîtă la pat de o congestie cerebrală. Părea de necrezut. O fi fost şi înainte bolnavă şi nu s-a îngrijit ? Sau poate criza a fost rezultatul unui şoc puternic ?

Maşina frînă şi şoferul îl trezi din nou pe Stănică din vîltoarea gîndurilor sale apăsătoare. Fără să coboare din maşină, citi pe tăbliţa unei case adresa căutată. Şovăia. Nu era convins că procedează bine. Simţi însă privirile nedumerite ale şoferului şi deschise portiera. În faţa lui se înălţa o clădire veche, cu două etaje. Claudia locuia la etajul întîi. Intră într-un gang întunecos, unde mirosea a cartofi putrezi. Urcă scările : erau din lemn şi scîrţîiau supărător. Se opri în dreptul unei uşi şi, la lumina vînătă a zilei, care pătrundea printr-un geam murdar, citi pe o carte de vizită numele fe-

meii. Nu văzu nici o sonerie. Ciocăni de cîteva ori în ușă. Îi deschise o bătrînică în care Stănică o recunoscu imediat pe mama Claudiei. Era o Claudie cu douăzeci de ani mai în vîrstă și cu ochii plînși. Lîngă fusta ei se ivi un puști de vreo patru sau cinci ani care îl măsură pe musafir cu niște ochi mari și curioși.

— Ce doriți ? întrebă femeia în șoaptă și cuprinsă parcă de anumite bănuieli.

— Sînteți mama tovarășei Claudia Teodorescu ?

— Da ! Ce doriți ?

— Sînt...

Stănică se răzgîndi brusc.

— Am venit să mă interesez de starea Claudiei ... Sînt de la Sfat... și...

— Poftim în casă, vorbi bătrîna tot în șoaptă. Din păcate, n-o să o puteți vedea. E în camera ei...

Stănică intră într-o sufragerie cu o mobilă veche și demodată... Bătrîna îi arătă un scaun...

— Acum s-a mai liniștit... Doarme. Doctorul mi-a spus că a făcut o formă ușoară. Bătrîna se așeză și ea, iar puștiul se ghemui lîngă genunchii ei. Totuși nu poate să vorbească, nu poate să-și miște brațul și piciorul drept.

Ochii bătrînei se umplură de lacrimi... Se ridică, își luă nepotul de mînă și-l împinse într-altă cameră, pesemne a copilului. O auzii sfătuindu-l : „Petrișor, stai aici și joacă-te frumos..." Apoi reveni. Nu mai plîngea...

— A suferit și înainte ? întrebă Stănică.

— Sînteți coleg cu Claudia ? se hotărî, în sfîrșit, bătrîna să-l întrebe.

— Da, minți Stănică.

— Ce să vă spun ? În ultimele două zile, Claudia era tare frămîntată... Sărăcuța de ea...

— De ce ?

Bătrîna nu răspunse imediat. Se uita lung la Stănică voind parcă să vadă dacă poate să aibă sau nu încredere în el. Compătimirea sinceră de pe chipul bărbatului necunoscut o convinse că i se poate destăinui...

— O să vă spun ceva... și chiar o să vă rog să mă sfătuiți ce să fac. Doamne, doamne, ce necazuri s-au abătut peste capul nostru! Bătrîna se ridică din nou de pe scaun și se îndreptă spre o ușă care dădea, pesemne, în camera bolnavei. O deschise cu grijă, fără zgomot, apoi o închise. Reveni la locul ei.

— Doarme, sărăcuța, zise ea așezîndu-se pe scaun. Acum două seri a venit tîrziu acasă. Nu dormeam. Am auzit-o cum plîngea. M-am speriat. M-am dat jos din pat și m-am dus s-o întreb de ce plînge... N-a vrut să-mi spună nimic, s-a răstit la mine, mi-a cerut s-o las în pace și m-a trimis înapoi în camera mea... Aseară însă am văzut-o tare frămîntată, tare chinuită... Numai cînd a lăsat-o bărbatul am mai văzut-o în halul ăsta... M-am speriat, tovarășe... Ce-i cu tine, Claudia? Am luat-o cu binișorul. Hai, vorbește-mi, Claudia! Mi-a spus ceva, cu greu însă... Ce s-a întîmplat la dumneavoastră, la Sfat, la serviciu?... Niște escrocherii, niște falsuri?... Cică unu', unu' care ar fi amestecat în treaba asta, a venit la ea și i-a spus că dacă vine miliția și se interesează de niște dosare să le țină ascunse și să nu le dea. A amenințat-o... i-a spus că, dacă dă miliției dosarele, o să fie vai de capu' ei, să-și ia rămas bun de la Țuchi... de la Țuchișor al nostru... Toată noaptea s-a frămîntat... Am stat lîngă dînsa. Mi-era teamă s-o las singură... Și pe urmă i s-a făcut rău. Noroc că am vecin un doctor... A ajutat-o, a chemat și „Salvarea". Ce să fac, tovarășe, povățuiește-mă și pe mine ce să fac?

Ochii bătrînei se umplură de lacrimi. Lui Stănică i se părea că ascultase o poveste ireală, că de fapt în preajma sa nimic nu e real. Dar cînd simți mîna bătrînei pe mîna lui — o mînă rece, uscată, cuprinsă de spasme — înțelese că tot ce auzise era cum nu se poate mai adevărat.

— Ce să fac, stăruia bătrîna, să mă duc la domnu' Tănăsescu?

— Nu, zise Stănică în cele din urmă, nu trebuie să vă duceți nicăieri. O să am eu grijă de toate.

— O să anunțați și miliția?... Numai lui Țuchi să nu i se întîmple ceva...

— N-o să i se întîmple nimic, o liniști Stănică.

— Să dea Dumnezeu!

— O să avem noi grijă de toate.

Stănică se ridică să plece. Mai aruncă o privire spre ușa ce dădea în camera Claudiei apoi, însoțit de bătrînă, se îndreptă spre ieșire. Inainte de a pleca, mama Claudiei îl întrebă cum îl cheamă...

— Stănică, răspunse el simplu, Traian Stănică, măicuță.

Trebuie să fi fost atîta căldură în glasul lui Stănică, încît bătrîna îl privi cu o curiozitate aparte, puțin bănuitoare, și ochii i se umeziră din nou.

.....

— Înțelegi, Virgile, îmi vorbea Stănică umblînd prin cameră ca un leu în cușcă. Avem de-a face cu niște falsificatori versați, dar și cu niște ucigași... cu niște ucigași mai mult sau mai puțin subtili... Trebuie să-i prindem!

Era în glasul său nu numai indignarea ofițerului de miliție care a constatat niște fărădelegi, ci și revolta unui ins care a fost jefuit fără milă de un bun foarte prețios. Pe atunci nu înțelegeam prea bine ce se petrecea în sufletul lui Stănică și de ce întîmplarea cu Claudia îl răscolise într-atît.

— Ce propui?

— Dacă Claudiei... nu i s-ar fi întîmplat nenorocirea asta... dacă ar fi apucat să-mi vorbească... Sînt convins că m-ar fi căutat, pe mine m-ar fi căutat și mi-ar fi relatat totul... Acum însă, o bună bucată de timp n-o să poată vorbi, n-o să poată să ne dezvăluie cine-i insul care a amenințat-o cu moartea pe ea și pe copilul ei...

— Ce propui?

— Tot o confruntare.

— Intre funcționara Clara Melinte de la „1 Mai" și Mirschi. Clara Melinte susține că Mirschi a venit în cîteva rînduri la Sfat însoțit de un tip bine, elegant, cu pălăria trasă pe ochi...

— „Personajul X"! murmurai eu...

— Aşa se pare...

— Bine! Să iniţiem confruntarea...

— Chiar astăzi?

— Chiar astăzi!

— Bravo, Virgile! Imi place operativitatea ta. Lasă că-i prindem noi!

3

Clara Melinte era o femeie trecută de patruzeci de ani, nu prea frumoasă, poate din pricina alurii ei bărbăteşti. Înaltă, voinică, cu o faţă voluntară, ea inspira şi teamă, şi autoritate. După ce se aşeză, îşi ceru permisiunea să-şi aprindă o ţigară. O aprinse fără să mai aştepte vreun răspuns. Trase cîteva fumuri, îşi muşcă buza şi ne măsură cu nişte priviri tăioase de parcă pe neaşteptate situaţia s-ar fi inversat.

— V-a explicat tovarăşul Stănică despre ce este vorba?

— Da, mi-a explicat, răspunse Clara Melinte cu o voce guturală şi bărbătească. Aştept...

Stănică şedea la celălalt birou, cu gîndurile pierdute. Tresări numai cînd uşa se deschise şi în prag se ivi Mirschi.

— Bună ziua, rosti el cu o voce obosită şi plictisită.

Clara Melinte îşi înălţă capul. Zărind-o, Mirschi nu se arătă deloc uimit, ca şi cînd întîlnirea lor la D.G.M. ar fi fost firească.

— Săru'mîinile, duducă! o salută el reverenţios.

„Duduca" îşi întoarse privirile tăioase spre mine: se stăpînea în mod vizibil să nu se năpustească asupra falsificatorului.

Mirschi înaintă încet şi se aşeză gemînd pe scaunul indicat de mine. Îşi lăsă capul leonin în piept, arătînd astfel că e gata să răspundă întrebărilor

mele. Fața-i mare căpătase în ultimele zile o paloare bolnăvicioasă.

— După cîte văd, o cunoașteți pe tovarășa Clara Melinte !

— Desigur, răspunse el fără chef și se uită nu știu de ce, piezis, la Stănică.

— De unde ?

— De la „1 Mai". E o funcționară foarte politicoasă, conștiincioasă, n-am ce să-i reproșez, continuă Mirschi, de parcă ar fi fost chemat la noi ca să aprecieze activitatea acesteia.

In schimb, invitata noastră tresări. Dacă nu i-aș fi făcut un semn discret să stea „binișor locului", cu siguranță că s-ar fi năpustit asupra bătrînului.

— În ce împrejurări ați cunoscut-o ?

— A, neînsemnate, se mulțumi el să răspundă. Vorbea, dar nu se uita la mine, ci la Stănică, iar acesta îl sfredelea cu ochii săi negri, expresivi.

— Tovarășă Melinte, vă rog să răspundeți dumneavoastră în ce împrejurări „neînsemnate" i-ați dat prilejul arestatului Mirschi să vă cunoască.

Femeia așteptase clipa cu o răbdare abia stăpînită. Strivi țigara, fixîndu-l cu scîrbă pe bătrîn.

— Venea pe la ghișeul meu, cu dosarele de pensionare ale clienților săi. Mie mi le dădea spre înregistrare. În împrejurările astea m-a cunoscut.

— E adevărat, domnule Mirschi ?

— Nu-mi pot permite să contrazic o doamnă... Observai că Mirschi se arăta nu numai obosit, ci și apatic, „Întîmplă-se orice" spunea parcă întreaga lui ținută. Sau, poate, mă înșelam.

— Răspundeți-mi printr-un da sau nu ! precizai eu cu un glas voit amenințător.

Lovit parcă de tonul meu, Mirschi își mută privirile de la Stănică la mine. Ochii lui exprimau nu numai nedumerire, ci și nemulțumire : „Cum de-mi vorbiți pe tonul ăsta ?" Totuși răspunse :

— Da !

— Cîte dosare ați înregistrat la „1 Mai" ?

Mirschi îmi aruncă un zîmbet batjocoritor care parcă spunea : „Credeți că mai țin minte ?! Nu

vedeţi că sînt un bătrîn neputincios !" Oftă, arătîndu-se nemulţumit de întrebare şi declară :

— Nu mai ţin minte.

— Cine vă mai însoţea ?

— Nimeni !

— Nu-i adevărat, sări Clara Melinte cu vocea-i guturală şi lovi cu pumnul în masă. Veneai, uneori, însoţit.

Izbucnirea femeii îl lăsă nepăsător pe Mirschi, de parcă nici n-ar fi auzit-o. Se mulţumi doar s-o măsoare distant şi apatic.

— Veneai uneori cu unul şi acelaşi bărbat... Înalt, elegant, cu pălărie pe cap... Dar nu prea politicos, căci nu-şi scotea niciodată pălăria. completă femeia şi-şi mai aprinse o ţigară.

— Cine-i această persoană, domnule Mirschi ? insistai eu din ce în ce mai convins că n-o să obţin nimic de la dînsul.

— Ştiţi doar, mă dojeni arestatul, că sînt bătrîn, bolnav de nervi... că stau prost cu memoria. Ce vreţi de la mine ?

— Să ne spuneţi cine era persoana care, uneori, vă însoţea pe la sfaturile populare.

— Nu ţin minte... cînd, unde, cu cine. Şi Mirschi se uită iarăşi la Stănică, implorîndu-i parcă un sprijin.

— Tovarăşă Melinte, poate că dumneavoastră vă mai amintiţi şi alte amănunte. V-aş ruga...

— Cum să nu, îmi amintesc, vorbi ea scurt şi energic. Anul trecut, în luna martie, era în ajunul Zilei femeii. De ce-mi amintesc momentul ăsta ? Trebuia să plec mai devreme de la birou şi să mă duc la adunarea festivă. Din cauza domnului avocat Mirschi am întîrziat.

— O, interveni arestatul politicos, îmi cer scuze, dacă ştiam că vă grăbiţi, n-aş fi insistat.

— Nu erai singur, domnule Mirschi, în ziua aceea.

— Cu cine ? se interesă Mirschi foarte mirat că femeia ştia mai bine decît el cu cine fusese.

— Erai cu bărbatul acela înalt, cu pălărie, cu care ați mai fost în cîteva rînduri. După înfățișare, un intelectual, poate chiar un avocat...

— Cine-i acest bărbat ? întrebai eu.

— Nu-mi amintesc, se apără Mirschi apatic. Apoi, adăugă cu o oarecare bunăvoință : n-aș vrea s-o jignesc pe doamna. Nu-mi amintesc... Pesemne că așa a fost, dacă dumneaei susține...

— De trei ori ați venit însoțit, insistă Clara Melinte. O clipă mi-o imaginai pe această femeie în ședințele de lucru ale Sfatului : energică, volubilă, intransigentă.

— ...și tot de atîtea ori a rămas deoparte, în timp ce dumneata înregistrai dosarele.

Toate amănuntele astea nu avură nici un efect asupra arestatului. Acesta înălță din umeri, neputincios și plictisit.

— Așadar, domnule Mirschi, nu vă amintiți ?

— Regret, nu-mi amintesc. Sînt un om bolnav, suferind de nervi. N-o contrazic pe duduca Melinte, dar pur și simplu nu țin minte...

— Ați înregistrat dosare de pensionare la Sfaturile Tudor Vladimirescu și 1 Mai ?

— Da, recunoscu Mirschi.

— Deci țineți minte ? Atunci de ce la primul interogatoriu ați declarat că n-ați falsificat decît trei dosare ?

— M-am sfătuit între timp cu sfînta Brigita.

— Lăsați gluma, dosarele depuse de dumneavoastră conțin acte false ?

Mirschi tuși discret în pumni, apoi răspunse :

— Eu le-aș numi acte sfințite și nu false.

— Mă rog, de ce sfințite și nu false ?

— Pentru că aparțin sfintei Brigita.

Apatia se întipărise și mai puternic pe fața lui Mirschi. Clara Melinte se uita nemulțumită la mine, clipind des. Îmi reproșa pe această cale că mă las „dus" de niște istorioare aiurite.

Pentru mine însă, poate și pentru Stănică, devenise clar că Mirschi intra (sau intrase) în criză.

Ar fi trebuit să-l las să se întoarcă în camera de arest, totuşi nu mă putui stăpîni şi continuai :

— Zeci de dosare falsificate ! Nu crezi că e prea mult chiar şi pentru o sfîntă ?

— Nu ! Puterea dumnezeiască nu cunoaşte margini. Sfînta Brigita...

— Mai las-o dracului pe sfînta Brigita ! mă enervai eu.

— Cuuum ?! şuieră Mirschi printre dinţi.

Umerii obrajilor i se împurpurară. Paloarea chipului său dispăru.

— Proferaţi vorbe satanice la adresa îngerului meu păzitor... la adresa sfintei Brigita ?!

Închise ochii şi începu să tremure din ce în ce mai tare. Privindu-l, ai fi putut crede că-şi conectase trupul la o sursă puternică de curent electric. Gura i se încleştase, iar faţa i se schimonosi înspăimîntător. Clara Melinte scoase un ţipăt şi, instinctiv, se trase spre speteaza scaunului. Stănică se ridică în picioare. Mă ridicai şi eu. Un spasm zgudui trupul lui Mirschi, apoi se prăbuşi încremenit de pe scaun, lovit parcă de un trăsnet. Se prăbuşise ca o buturugă. Mă repezii în ajutorul lui Mirschi. Mă lăsai în genunchi. Tremurul încetase. Se chircise, împietrise, se transformase parcă într-o stană de piatră. Încercai să-l ridic, nu izbutii. Stănică îmi întinse un pahar cu apă. Dusei paharul la buzele arestatului. Înţepenită, gura nu schiţă nici o mişcare. Apa se prelinse pe bărbie, pe gît. Atunci îi stropii faţa. Fără nici un efect. Îi strigai lui Stănică :

— Cheamă doctorul ! Urgent !

Stănică avu ideea fericită să-i facă un semn Clarei Melinte să-l urmeze. N-avea nici un rost să mai rămînă în birou. Încercînd să-l readuc pe Mirschi în simţiri, mă cuprinse teama. Arestatul zăcea neînsufleţit la picioarele mele. Mă fulgeră un gînd : „A murit !“ Stăpînit de acest gînd, îl pălmuii, luai de pe birou un ac de gămălie şi-i înţepai vîrful degetelor. Nimic, nici un efect. Mirschi zăcea neîn-

sufleţit la picioarele mele. Simţii cum, puţin cîte puţin, se căsca în mine un gol sfîşietor.

În sfîrşit, apăru şi medicul; era însoţit de doi sanitari care cărau o targă. Doctorul se lăsă lîngă bolnav : îi luă pulsul, îi ascultă bătăile inimii, rosti : „Trăieşte !" Cînd îl văzui făcînd sanitarilor un semn să ia bolnavul şi să-l ducă în cabinetul său, răsuflai uşurat.

— Uf, ce spaimă am tras ! oftai eu, lăsîndu-mă ostenit pe scaun. Ce zici, Stănică, de nebunia ăstuia ?... Sfîntă Brigita... Nu cred s-o mai scoatem la capăt. Mi se făcu deodată sete şi băui pe nerăsuflate două pahare de apă.

— Ei, o scoatem noi, ai să vezi tu, mă îmbărbătă Stănică. Bolnav-bolnav, dar nu trebuie să uităm că zace pe un pat de suferinţă aşternut din dosare false.

— Se joacă tare în afacerea asta.

— După părerea mea, falsificatorii sînt în panică, ceea ce mă face să cred că într-adevăr infracţiunile lor se ridică la o cifră foarte mare... Ai dreptate, se joacă tare şi încă pe mai multe planuri...

Dragi cititori, nu ştiu dacă a fost ziua cea mai *tare* din tot decursul anchetei, las la aprecierea dumneavoastră. Totuşi a fost o zi în care s-au îngrămădit o mulţime de scene tari. Şi ziua încă nu se încheiase. Avea, aşa cum veţi vedea, să se încheie cu o nouă „lovitură de teatru".

4

La orele douăzeci, am primit un telefon de la Roman. Mă informa că „Studio foto" îşi „închidea porţile" şi mă întreba ce să facă, dacă mai avea oare vreun rost să stea de veghe ? L-am chemat la D.G.M. ca să ne mai sfătuim nişel.

Mi-l închipuiam pe Roman supărat, făcîndu-şi apariţia cu „coada între picioare". Aş ! Se ivi vesel, satisfăcut de felul cum trecuse ziua. Ne salută (era şi Stănică în birou) după obiceiul său „neorealist — producţie italiană", cu două degete la tîmplă şi

rostind : „Buona sera !“ Buna lui dispoziție mă irită subit, fără nici un temei. Mă stăpînii însă. Spaima trasă în legătură cu criza lui Mîrschi mi se risipise. Nu cu mult înainte, doctorul îmi telefonase că arestatul își revenise și se găsește în afară de orice pericol. Mi-a mai atras atenția că va cere șefilor ca Mîrschi să fie pus imediat în libertate, sau de nu să fie consultat de specialiști în vederea unei expertize. Îmi ceruse să mă hotărăsc, mai cu seamă că peste o zi două expirau formele de reținere. Am optat pentru expertiză...

Așadar, ne-am adunat din nou tustrei la un loc. Parcă anume ne adunaserăm ca să asistăm la ultima „lovitură de teatru“ a zilei. Tocmai le aduceam la cunoștință că a doua zi la orele opt eram convocat la maiorul Suharu, cînd țîrîi telefonul. Ridicai receptorul.

— Tovarășe Conta, sînt eu, Panaitescu, fotografu'. Veniți urgent la cooperativă, îmi striga el cu o voce disperată de la celălalt capăt al firului.

— Ce s-a întîmplat ?

— Veniți urgent... o să vă spun !

Roman își arătă nedumerirea.

— A închis dugheana sub ochii mei... A plecat și l-am urmărit un timp. Numai după asta am venit la „degeme“.

— N-avem timp de pierdut, zisei eu. Vii și tu cu noi ? îl întrebai pe Stănică.

— Nu... rămîn aici... vreau să trec pe la laborator...

În mașină, Roman îmi mărturisi părerea lui despre Stănică.

— Va fi eroul principal al cărții pe care încă n-am început s-o scriu, dar am s-o scriu...

N-aveam chef de vorbă. Nu-i răspunsei lui Roman în nici un fel. Mașina gonea cu atenție. Se înserase de-a binelea. Străzile și parcurile erau pline de oameni. Mă chinuia un gînd : ce i s-a putut întîmpla bietului fotograf ? Roman se gîndea mai mult ca sigur la altceva, la fișele lui sau la cartea plănuită. Oricum, se gîndea la ceva care-l amuza, căci fața îi era destinsă și surîzătoare.

Am ajuns. Panaitescu ne aștepta în pragul atelierului. Era tulburat, nervos, vocea-i tremura.

— Ați venit ! Ce bine că ați venit !

Închise ușa, o încuie. Se vedea că era speriat de moarte.

— Parcă ai plecat acasă ? ! ? i se adresă Roman...

— Da, da, așa-i, confirmă fotograful bălăbănindu-și capul.

— Ce s-a întîmplat, omule, povestește ! îl îndemnă Roman.

— Ah, tovarăși, prin ce mi-a fost dat să trec ! Dacă ați ști ce spaimă am tras ! se văicărea fotograful...

— Liniștește-te, îl sfătuii eu, și povestește-ne pe îndelete ce s-a petrecut... Șezi și vorbește !

Îmi ascultă sfatul. Rămase așa un timp, încrîncenat.

— Am închis atelierul la oră fixă. Și am plecat. Așa ! Da... Mă gîndeam să merg acasă, să-mi iau nevasta și să mă duc și eu la o grădină... să beau un șpriț... Stau pe strada Lucernei. Nu departe de unitate... Da ! Așa ! Merg pe jos. Ca să ajung acasă, trebuie să trec prin cîteva străzi dosnice și întunecoase... Pe strada Trifoi, mă ajunge din urmă o mașină... Ca-n filme...

— Zi-i mai departe, nu te opri ! îl încurajă Roman.

— Din mașină sare un bărbat și vine la mine. „Urcă !", îmi poruncește. Am vrut să mă răstesc la el, să-l întreb cum de îndrăznește să se ia de oameni pe stradă. Avea însă un revolver. Mi l-a băgat în coaste și mi-a poruncit din nou : „Urcă !" Ca-n filme ! Mi s-a făcut frică. Am urcat... Atunci, la volan l-am văzut pe clientul ăla pe care l-am așteptat toată ziulica... „Șezi cuminte !", mi-a poruncit cel cu pistolul... Am înghețat de frică. N-am mai putut să rostesc o vorbă... Și-n timp ce conducea mașina, clientul mi-a spus : „Mergem la tine la atelier, îl deschizi, intri cu dumnealui, îi dai

filmele și primești ce ți se cuvine. Înțeles?" Cum să nu înțeleg... Ăla îmi băgase pistolul în coaste. Așa am ajuns aici... Am deschis. După mine a venit numai ăla cu pistolul... I-am dat filmele. Mi-a cerut să-i fac socoteala. I-am făcut-o. Mi-a plătit și mi-a cerut ca zece minute să nu părăsesc unitatea, că el știe c-o să anunț miliția, că m-ar împușca, dar n-are voie... Și-au plecat.

Fotograful rămase cu capul în piept, vlăguit, cu privirile răvășite.

— Doamne, prin ce am trecut, oftă el lovindu-și mereu palmele și frămîntîndu-și degetele. Nu-i așa că ar fi putut să mă împuște?

Mi-era milă de fotograf. Arăta jalnic. Pistolul băgat între coaste îl înmuiase. Totuși merita toate laudele noastre. Mai găsise în el putere ca să ne telefoneze.

— Ce marcă avea mașina? îl întrebai eu.

— Credeți-mă, de spaimă n-am mai văzut nimic...

— Nici numărul? interveni Roman.

— Nici!

Ce pretenții poți să ai de la un asemenea om? Frica de moarte trezită de pistol pusese stăpînire pe toate simțurile sale. Mi se părea firesc ca în clipele acelea de groază să se gîndească numai la situația lui, dorindu-și să scape cît mai repede și nevătămat din mîna bandiților.

— Bine, dar figura celui care te-a amenințat cu pistolul ai reținut-o? se interesă Roman.

Înainte de a răspunde, fotograful își frecă fruntea înnegurată. Încercă să-și adune gîndurile. Cu greu, își aminti: „Un tip voinic, mai voinic decît mine... avea brațe păroase... purta cămașă cu mînecă scurtă... și basc pe cap... Atît!"

— Nu-ti amintești... La cimitir, l-ai văzut?

— Nu!

Îi făcui semn lui Roman să-l lase în pace, să nu-i mai pună întrebări. Omul încercase să ne ajute și nu din pricina lui au ieșit lucrurile anapoda.

Iată, pe scurt, „lovitura de teatru“ cu care se încheia ziua noastră.

Pe fotograf l-am dus acasă cu mașina noastră. Pe drum, m-a întrebat cu o voce gîtuită de spaimă :

— Ce credeți ? Ar mai putea să mi se întîmple ceva ?

— N-o să ți se mai întîmple nimic ! îl liniști Roman.

— N-o să dea el din nou peste mine ? De unde știa că am fost la miliție ?

— N-o să vină, au vrut numai să te sperie.

Îl lăsarăm în fața unei căsuțe scunde, împrejmuită cu o grădină frumoasă. Cineva stropise florile și-n văzduh plutea o boare umedă și răcoroasă...

— Noapte bună !

— Noapte bună !

Roman îmi ceru să-l las la Universitate. Ne despărțirăm în dreptul străzii Ion Vidu.

— A domani ! mă salută el surîzător...

— Pe mîine ! îi răspunsei, copleșit de gînduri... Încurcată afacere ! Un nebun — Mirschi ! Un „Personaj X“ ! Un al doilea „Personaj X“ ! — cel cu pistolul ! Un turism... Ce marcă ? Ce număr ?

Dînd uitării falsurile lui Mirschi, mă pomenii gîndindu-mă cu insistență la „lovitura de teatru“. În întîmplarea cu fotograful exista un punct care mi se părea contradictoriu, ilogic. O întrebare îmi încolți în minte : „Cu ce scop «Personajul X» comandase filmele ?“ Omul din umbră părea un „tip tare“, cu experiență. Bănuia că noi vom fi de față la înmormîntarea Ecaterinei Mirschi. De aici, lesne ar fi putut să tragă concluzia că apariția unui fotograf în cortegiul funebru ar fi putut să atragă luarea aminte. Așa cum, de altfel s-a și întîmplat. Și el știa sau ar fi putut presupune că noi vom lua urma fotografului. Totuși el n-a bătut în retragere, i-a cerut, totuși, fotografului să-și facă meseria. După care, n-a ezitat să intre în chip spectaculos în posesia filmelor. E limpede, a riscat. Cu ce scop ? Oare filmele făcute la cimitir să re-

prezinte pentru dînsul o valoare atît de mare, încît „Personajul X“ să meargă cu riscul atît de departe? Ceva mă cam „nemulțumea“ în comportarea acestui *as*. Acționa și risca chiar și acolo unde nu era nevoie. De ce? Cu ce scop? O concluzie mi se limpezise: „ochii“ lui ne-au urmărit tot timpul. Și-n cimitir, și-n fața cooperativei. Știa că fotograful, după ce va fi atacat, va anunța imediat organele de miliție și va comunica semnalmentele atacatorilor. Totuși nu ezitase să atace. Actul acesta al „Personajului X“ mi se părea ilogic. Sau nu cumva eu eram acela care apreciam greșit „jocul“ omului din umbră? În fond, după atacarea fotografului ce alte date am aflat? Mai nimic! Doar faptul că a mai apărut un „Personaj X“, voinic și cu brațe păroase. Atît și nimic mai mult!

Mașina frînă brusc și șoferul îmi spuse:

— Am ajuns!

Mă găseam în fața casei mele. Îi mulțumii șoferului și coborîi din mașină. Sus, la etajul 5, Marina mă aștepta cu masa pusă. Gîndul ăsta mă încînta... Urcai în grabă cele cinci etaje, căci liftul, așa cum bine vă închipuiți, era de mai multă vreme defect.

VIII. Memoriul lui Mirschi

1

„Pămînteni ! (Şi pămîntence !)“

Mă numesc Andrei Mirschi. Prima dată sufletul meu a trăit în Vitold, ca Mare Duce de Lituania, în sec. 14—15. A doua oră, în cardinalul Mirschi, în sec. al 16-lea. A treia oară m-am întrupat în 1892, şi sînt momentan Conducătorul ocult al României şi Mesopotamiei.

Reîncarnat de trei ori. De trei ori trecut pe sub aripa ocrotitoare a sfintei Brigita, îngerul meu. Pot şi trebuie să povestesc pămîntenilor în ce constă procesul reîncarnării, cu atît mai mult cu cît soarele şi luna nu se întîlnesc niciodată. Nu puteam începe o lume nouă fără explicarea fenomenului reîncarnării. În acest scop, crearea unei Academii, chiar sub Preşedinţia mea, n-ar putea să aducă omenirii decît foloase... Nu materiale, ci ideale !

„Pămînteni ! (Şi pămîntence !)“

Într-o zi, să fi fost prin sec. 14 sau 15, nu-mi amintesc prea bine, sfînta Brigita mă chemă la ea şi-mi spuse cu evlavie : „După cum nu se poate fixa durata cît trăieşte un om pe pămînt — unii trăind cîteva zile, cîteva luni şi alţii zeci de ani — tot aşa nu se poate stabili cît rămîne omul în planul astral...“ N-am rezistat ispitei şi am întrebat-o : „O, tu, sfîntă Brigita, atunci ce putem şti ?“ Şi ea mi-a răspuns — căci niciodată nu m-a lăsat fără răspunsuri. Mi-a răspuns, zic, cu glasul ei de fagure : „Se ştie că această şedere e scurtă pentru unii ce au murit de mici şi mai ales pentru cei care s-au sinucis“.

Da, da, e trist, dar adevărat. Este de lungă durată şederea pe plan astral pentru cei ce au greşit pe pămînt, şi cu atît mai lungă pentru cei a căror viaţă a fost mai senină, mai iubitoare, mai luminată de credinţa în Dumnezeu. Ea poate să dureze în asemenea cazuri zeci şi sute de ani. (Ideea asta ar trebui înscrisă pe frontispiciul tuturor cimitirelor şi, în acest scop, v-aş ruga să-mi acordaţi tot sprijinul).

Reîncarnarea nu se face cu forţa, ci după criterii absolut democratice. Dumnezeu este cel mai mare democrat, deşi deţine o forţă nelimitată, aş spune, dumnezeiască. Problema se pune astfel: vrea spiritul, se reîncarnează; nu vrea, nu se reîncarnează. În planul astral şi mental, fiecare spirit are un ghid spiritual. Ghidul meu spiritual a fost, este şi va fi sfînta Brigita. Întîlnindu-mă într-o zi pe aleile Paradisului, m-a întrebat: „În numele Domnului, vrei să te reîncarnezi?". „Vreau", am răspuns eu pe loc, stăpînit de dorinţa irezistibilă de a mă coborî iarăşi pe pămînt, în corpul de carne, în viaţa pămînteană. Sfînta Brigita m-a luat de mînă şi m-a dus înaintea Marilor Spirite Albe, unde am declarat încă o dată că doresc să revin pe pămînt, în viaţa pămînteană. Vrerea mea a fost pusă la vot! Două sau trei — spirite netrebnice — au votat contra.

Alegerea noii vieţi viitoare odată hotărîtă de om, sub conducerea spiritului-ghid, spiritul o porneşte la drum însoţit o bună distanţă, în planul mental superior de sufletele care îl iubesc, îl încurajează şi-l sfătuiesc să fie tare.

Pămînteni! (Şi pămîntence!) Reîncarnaţi-vă! Iată chemarea mea!

Unde se va reîncarna acest om? Asta-i problema. Trebuie să se ştie, iar eu o ştiu de la sfînta Brigita, că locul unde omul se va reîncarna nu este ales la întîmplare, că este ales de calităţile dominante pe care le are spiritul: e determinat de legăturile pe care le-a avut, de îndatoririle pe

care le-a contractat altădată pe pămînt, față de alți oameni. Eu nu mă puteam reîncarna decît în Mare Duce de Lituania. Întreaga mea pregătire intelectuală, nobilă, care o uimea pînă și pe sfînta Brigita, nu putea să fie decît una de Mare Duce, de Cardinal, de Conducător ocult.

Pămînteni ! (Și pămîntence !)

Mai trebuie să se știe că reîncarnarea în decursul sutelor, miilor și zecilor de mii de ani, cît îi va trebui coborîrii spiritului, nu se va face numai în aceeași familie, în aceeași națiune, ori în aceeași rasă, ci în tot felul de familii, națiuni sau rase. Asta-i ! Ba ceva mai mult, în tot felul de situații sociale. Cu mine, Sfatul Spiritelor Albe a făcut o excepție. Spiritele Albe au constatat că facultățile mele astrale sînt deosebite. Și-apoi, sfînta Brigita m-a vrut mereu cînd Duce, cînd Cardinal, cînd Conducător ocult. Mulțumită sfintei Brigita am avut și binecuvîntarea lui Dumnezeu, căci ea nu e numai o sfîntă, ci și femeie. Și ce femeie ! Cîntăreața Mary Wang de la „Fu Ciang" e mult în urma sfintei Brigita.

Pămînteni !

Cînd ora reîncarnării a bătut, spiritul se simte atras printr-o misterioasă afinitate către familia unde trebuie să se nască. (Și pămîntence !) Acest moment — și acest lucru, trebuie să fie cunoscut de toate instanțele judecătorești — este pentru spirit cea mai grozavă moarte. Într-adevăr, moartea are ca urmare eliberarea spiritului din cătușele cărnii și intrarea într-o viață liberă și de lumină. Încarnarea este, din contra, pierderea acestei libertăți, trecerea de la lumina spațiilor într-o închisoare obscură, descinderea într-o viață de necazuri și mizerie. Deci o primă concluzie : e mai penibil să te renești decît să mori. O pot declara cu mîna pe conștiință. Am fost reîncarnat de trei ori și tot de atîtea ori am trecut prin acele încercări, totuși sublime în penibilitatea lor. Ehei, nu e ușor să te replămădești în pîntecul mamei ! Spiritul se

condensează în perispirit, se face mic, atrage în jurul său moleculele viitorului foetus. Celulele astea pătrund în spirit ca niște gloanțe. Momentul e penibil și dureros. De multă vreme mă frămînt să inventez un dispozitiv de condensare a spiritului în perispirit și care să ușureze reîncarnarea. Așa cum sînt nașteri fără dureri, tot așa să se treacă și la reîncarnări fără dureri. Sînt convins că invenția mea o să facă senzație. De altfel, sfînta Brigita mi-a sugerat ideea. Nu găsesc însă acel Cabinet Tehnic care să-mi breveteze invenția. Pămînteni! (Și pămîntence!). În acest scop, cer sprijinul tuturor organizațiilor statale. Evident, pînă la crearea Academiei Științelor Reîncarnării, aș vrea ca această instituție mondială de luminare să poarte numele sfintei Brigita, care cu mult înaintea Ecaterinei a II-a a luptat pentru introducerea curentului iluminist în casele oamenilor.

Pămînteni! (Și pămîntence!)

Îmi amintesc că fenomenul reîncarnării în pîntecul mamei este precedat de formarea unui corp eteric. După ce spiritul s-a introdus în pîntecele mamei, Spiritele constructoare adună din spații, din planul fizic, materia eterică și formează fie un corp mic, fie un foetus eteric, care va fi Canavaua pe care se va împleti materia creată de părinți.

Precum se vede din această expunere a mea, problema nu este atît de simplă. E o problemă cu totul nouă. Se cere, în sfîrșit, organizarea unor discuții înalte. Rolul meu în explicarea fenomenului a fost determinat de însăși sfînta Brigita, care, la rîndul ei, a cerut încuviințarea Domnului. Asta-i! Așa că revendicarea postului de Președinte al viitoarei Academii este îndreptățită. În același timp, să se aibă în vedere că sînt Conducătorul ocult al unor întinderi geografice declarate și înregistrate la notariatul raionului Tudor Vladimirescu. Știu încotro se îndreaptă omenirea. Știu, pentru că văd cu ochii sfintei Brigita. Sărmani neștiutori! Voi n-aveți cunoștință de existența vederii astrale, de peisajele, obiectele, de

ființele ce viețuiesc în stare fluidă, dincolo, în planul astral. De aceea, în capitolul următor al tratatului pe care-l scriu, îmi propun să dezbat următoarele probleme :

a) Corpul fizic al omului.

b) Deosebirile dintre corpul fizic al omului și cel al lui Dumnezeu.

c) Corpul astral.

d) Corpul mental.

e) Corpul sfintei Brigita — îmbinare perfectă a corpurilor fizice, astrale, mentale, cauzale etc... etc.

Cu respect
Andrei Mirschi
Mare Duce de Lituania. Conducător Occult al României și Mesopotamiei

P.S. Rog organele de resort să expedieze o copie după Mesajul meu următoarelor instituții : Vaticanului și Organizației Națiunilor Unite. Originalul însă să fie păstrat pentru viitoarele arhive ale Academiei Științelor Reîncarnării „Sfînta Brigita".

A. M.
M.D.L. și C.O. al R. și M.

.....

Maiorul Suharu își tamponă cu o batistă fruntea transpirată. Mai cercetă o dată hîrtiile lui Mirschi, apoi luă stiloul și scrise în colțul primei pagini a „Mesajului" următoarele cuvinte : „Să fie trimis urgent la Secția de boli nervoase a Penitenciarului Văcărești în vederea unui consult medical".

Vizitele mele la spital

Prima vizită

L-am găsit pe Andrei Mirschi în curtea spitalului. Ședea pe iarbă, la umbra unui copac, și meșterea ceva din surcele și tinichele. O vreme l-am privit de la distanță. Îl observai fără ca el să mă

vadă. Era cu totul cufundat în treburi. Halatul i se desfăcuse, de i se vedea pieptul păros. M-am apropiat de el:

— Bună ziua, domnule Mirschi, i-am zis eu.

— Bună ziua...

— Ce meşteresti acolo, domnule Mirschi ?

— Un aparat de radiorecepţie...

— În ce scop ?

— Vreau să interceptez mesajele Domnului şi vreau să-i transmit mesajele mele.

L-am lăsat să-şi construiască aparatul. Doctorul de serviciu mi-a spus părerea sa categorică: Mirschi e nebun.

A doua vizită

M-a recunoscut de îndată. Mi-a zîmbit. A venit spre mine, încîntat că mă vede.

— Tovarăşe locotenent, aţi venit să mă vizitaţi. Mă plictisesc aici printre nebuni. Prea mulţi nebuni, tovarăşe locotenent ! Nu sînteţi de aceeaşi părere ?

Mergea şontîc-şontîc, sprijinit în bastonul său gros, noduros, parcă de agent electoral. M-a luat de braţ şi m-a condus încet către o bancă. Pe lîngă noi a trecut o pacientă, îmbrăcată într-un halat al spitalului. Era tînără, neîngrijită, cu părul vîlvoi. S-a uitat lung la Mirschi si i-a trimis o bezea. Mirschi i-a răspuns tot printr-o bezea, apoi mi-a explicat :

— Săraca de ea... e nebună... M-a cerut în căsătorie, dar m-am văzut nevoit s-o refuz.

— De ce ? l-am întrebat eu...

— Nu-mi place pieptănătura ei.

Ne-am aşezat pe o bancă la umbră.

— Tovarăşe locotenent, ce mai face Baby-pechinezul ? Of, tare mi-e dor de el !

— Am grijă de căţeluş... nu uit, îi cumpăr mereu parizer...

— Sărmanul !... Sînteţi un suflet nobil...

Aveam chef să-i pun cîteva întrebări. dar medicii mi-au interzis categoric acest lucru.

— E frumos aici, nu-i așa ? m-a întrebat Mirschi... Apoi, brusc a schimbat vorba :

— Vă văd necăjit, tovarășe locotenent... În ceea ce mă privește, recunosc : eu am săvîrșit falsurile...

— În complicitate cu cine ? am îndrăznit eu să calc indicația medicului.

— Nu spun, mi-a zîmbit Mirschi prietenește, ce, vreți să mă dați pe mîna miliției !? Nu, nu...

— Și cu aparatul ce-ai făcut ? l-am întrebat eu amintindu-mi de prima vizită.

— Care aparat ? Mirschi se uită la mine într-un fel ciudat ; era în privirile lui uimire, mirare.

— De radiorecepție...

— Îmi pare rău, tovarășe locotenent mă credeți nebun...

Medicii m-au informat că-l țin mereu sub observație, că a avut loc un prim consult. Concluziile sînt destul de clare, ele însă n-au fost concretizate pe hîrtie...

A treia vizită

Medicii nu m-au lăsat să-l văd. A avut o criză violentă. În timp ce se plimba prin curtea spitalului, un bolnav s-a ciocnit de el și n-a vrut să-și ceară scuze. Și nu să i le ceară oricum, ci să se așeze în genunchi și să i se adreseze cu formula : „Alteță, iertați-mă că m-am lovit de caleașca Luminăților Voastre !“ Celălalt i-a răspuns : „Spartacus nu se va supune aristocraților !“ A fost nevoie de intervenția paznicilor.

A patra vizită

L-am găsit înconjurat de bolnavi. Erau vreo zece, bărbați și femei. Le vorbea, avînd în mînă o cruce făcută din două scîndurele, despre reîncarnare. Vorbea cîntat ca un popă care ține de la amvon predica sa duminicală. Bolnavii îl ascultau cu evlavie. Mirschi delira. Într-adevăr, era un delir mistic. A cerut apoi ascultătorilor să cadă în genunchi. Numai unul n-a vrut să-l asculte.

— Tu de ce nu îngenunchezi ? s-a răstit Mirschi la el.

Cel întrebat, un bărbat jigărit și îmbătrînit de timpuriu, s-a hlizit :

— Nu pot, că eu n-am picioare. Le-am pierdut în timpul războiului din '914 și de atunci le tot caut și nu le găsesc.

— Bine, a încuviințat Mirschi, cu smerenie! Atunci nu îngenunchea, rămîi în picioare.

Am plecat abătut, spunîndu-mi că trebuie să mă împac cu gîndul că Mirschi e nebun.

IX. Tentativă de omor sau... ?

I

Iată cîteva extrase din raportul Secției tehnico-științifice a D.G.M.-ului :

...Falsificatorii au bogate cunoștințe în ce privește existența unor întreprinderi și instituții de pe urma cărora nu au mai rămas arhive, despre perioadele de funcționare, din cine erau compuse conducerile întreprinderilor și instituțiilor. Aceste cunoștințe i-au ajutat să întocmească acte false, în care unele elemente să coincidă cu realitatea... Astfel, cu antetul „Trapex S.A." au întocmit acte pentru perioada anterioară anului 1944, dată la care firma a fost radiată. Cu antetul „Șantierul Naval Oltenița" au fost falsificate acte pentru perioada anului 1954, dată la care întreaga arhivă a întreprinderii a fost inundată de revărsarea Dunării. Din pricina asta nu se poate întreprinde o verificare concretă a actelor falsificate...

...Falsificatorii au folosit antetul multor întreprinderi care au avut și o existență comercială dubioasă. Mai toate actele falsificate cu antetul unor asemenea firme se referă la data anterioară lichidării acestor firme. Vezi „Anexa 2"...

...Falsificatorii au folosit două categorii de ștampile, și anume : unele de execuție normală, de atelier, care au aparținut unor întreprinderi și instituții desființate. Altele, de o execuție rudimentară, realizate de falsificatori pe hîrtie de calc, cu creion chimic și reproduse pe actul falsificat. Vezi „Anexa nr. 5"...

...Pentru ca hîrtia folosită la falsificarea actelor să aibă un aspect vechi, ea a fost supusă unor tratamente variate : a) a fost ținută la soare pînă ce

s-a îngălbenit; b) a fost spălată într-o soluție de apă amestecată cu hipermanganat de potasiu, pe urmă prăfuită așa încît coala de hîrtie să prezinte garanția că datează de mai mulți ani.

...Actele falsificate sînt timbrate cu mărci fiscale vechi, multe dezlipite de pe acte la fel de vechi. Se observă cu ușurință că timbrele aplicate au mai fost folosite anterior. Au fost depistate și timbre fiscale folosite de falsificatori pentru întîia oară.

...Se mai constată că timbrarea unor acte purtînd aceeași dată a fost făcută cu valori diferite, ceea ce denotă că falsificatorii n-au avut întotdeauna la îndemînă timbre de valori corespunzătoare.

...Cînd falsificatorii nu au avut timbre, au trecut pe actul în cauză mențiunea „Scutit de timbre".

...În privința anulării timbrelor, falsificatorii se folosesc de mai multe procedee: a) prin aplicarea pe timbre a ștampilei întreprinderii; b) prin aplicarea unei ștampile „Anulat"; c) prin linierea lor cu cerneală.

...În vederea redactării actelor, falsificatorii folosesc mai multe mașini de scris: a) marca „Erika" (mașina este proprietatea lui A. Mirschi); b) marca „Continental", aflată în proprietatea unor birouri de copiat acte.

.....

În jurul orei 10, maiorul Suharu mă chemă la telefon și mă întrebă dacă am studiat cu atenție datele expertizei. Îi răspunsei afirmativ, menționînd că din studierea lor am tras un șir de concluzii practice. „Bine, spuse atunci șeful, la ora 16 să fiți la mine. Mă interesează concluziile la care ați ajuns".

La ora 10.30 primii un alt telefon. De astă dată nu de la maiorul Suharu, ci de la un personaj pe care era cît p-aci să-l dau uitării. În receptor răsună un glas cristalin, cu rezonanțe plăcute, de femeie. Glasul, puțin tulburat de emoție, mă întrebă:

„Tovarășul Conta ?" Aflînd că la telefon se afla ofițerul Conta în persoană, femeia oftă mulțumită : „Ce bine că am dat de dumneavoastră. La telefon e Elvira Crăiniceanu, vă amintiți de mine ? Fosta cîntăreață de la «Fu Ciang». Ați fost la mine acum cîteva zile". Am asigurat-o că-mi amintesc. „Tovarășe Conta, urmă ea cu emoție, trebuie să vă aduc la cunoștință un lucru foarte important". „În cazul Mirschi ?" m-am interesat eu. „Da, în cazul Mirschi !" „Vă ascult !" „Nu, nu pot să vă spun la telefon !" „Poftiți aici, la noi !" „Îmi pare rău, a continuat ea cu un glas din ce în ce mai tremurat. Nu mă simt bine, nu mă pot ridica din pat !" Mi s-a părut că femeia a izbucnit într-un plîns potolit. „E foarte important?" „Da, și urgent în același timp". „În cel mult treizeci de minute sînt la dumneavoastră !" i-am făgăduit eu.

Mi-am amintit, fără să vreau, de garsoniera neîngrijită a fostei cîntărețe, de pisicuțele negre și slăbuțe care alunecau prin încăpere ca niște bucăți de catifea. Trebuie să se fi petrecut un lucru foarte important, m-am gîndit eu, dacă Elvira Crăiniceanu, de care uitasem, m-a chemat la dînsa cu atîta insistență ! O dădusem uitării, căci nu mi s-a părut să fie un pion important pe tabla de șah a cazului Mirschi. Cu atît mai mult, m-a surprins telefonul ei. Dacă Roman ar fi fost prezent, l-aș fi luat cu mine. Ar fi realizat, pesemne, o „fișă" unică. Roman însă era pe teren. Stănică era și el plecat : depista dosare, de astă dată, la Sfatul popular 16 Februarie. Am plecat de unul singur. Înainte însă de a pleca am lăsat ofițerului de serviciu indicația să-i anunțe pe cei doi tovarăși ai mei de convocarea maiorului Suharu.

Era foarte cald. Soarele ardea, simțeam sub tălpi asfaltul muiat de arșiță. Aerul fierbinte îmi uscase cerul gurii. Mi se făcuse sete. Intrai la un „Bufet Express" și băui în grabă o bere. Mă răcorii și-mi văzui mai departe de drum.

Elvira Crăiniceanu locuia într-o garsonieră, la etajul cinci al unui bloc vechi, de pe o stradă în

apropierea cinematografului „Republica". Mai aveam puţin de mers. Deodată, în dreptul restaurantului „Lacto" îmi răsări în cale Mary Wang, vestita cîntăreaţă de la „Fu Ciang". Vă închipuiţi uluirea mea : la telefon îmi declarase că-i bolnavă, că zace în pat şi că nu se poate mişca.

— Tovarăşe, de cînd vă aştept... Elvira Crăiniceanu mi se păru pămîntie, îmbătrînită, înfricoşată şi, bineînţeles, îmbrăcată mult mai neglijent decît întîia oară. Tremura.

Un trecător, văzîndu-ne, îmi aruncă un zîmbet insinuant.

— Mi-aţi spus că sînteţi bolnavă !

— Să intrăm în gangul ăsta !

— De ce ?

Femeia se uită deznădăjduită la mine. Părea că-şi ieşise din minţi. Mă luă de braţ şi mă trase în gang.

— V-am ieşit înainte, începu ea să se explice, ca să nu mai urcaţi pînă la mine. Ochii i se umplură de lacrimi. Sus, la mine în garsonieră, vă aşteaptă un bărbat... Nu-l cunosc, eu nu ştiu cine e... Un necunoscut. Mi-e tare frică, tovarăşe...

Mă uitam stingher în juru-mi. Nu ne vedea nimeni. Din vorbele ei trunchiate nu izbuteam să pricep prea multe.

— Mai întîi, liniştiţi-vă, îi spusei eu în cele din urmă, şi vorbiţi-mi aşa ca să vă pot înţelege.

Cîntăreaţa îşi suflă nasul într-o batistă murdară şi o luă de la capăt :

— M-am pomenit azi, la mine, cu un bărbat pe care nu-l cunosc. În viaţa mea nu l-am văzut. El însă spunea că mă cunoaşte. Cică Mirschi i-a vorbit de mine. Din spusele lui mă ştia... Zice că ar fi cel mai bun prieten al lui Mirschi. Mai spunea că Mirschi, cu două-trei zile înainte de arestare, i-ar fi vorbit de existenţa mea, rugîndu-l să treacă pe la mine şi să mă ajute cu ceva bani. Mi-a dat o mie de lei. Nu i-am refuzat. După asta însă m-a întrebat : „A fost miliţia pe la dumneata ?" I-am spus că da. „Cine a fost, unul Conta ?" M-am mirat că ştie numele

dumitale. Pe urmă mi-a zis : „Uite ce e, duduie Elvira, dă mata un telefon la miliție, caută-l pe Conta și pofteşte-l să vină urgent la dumneata, că vrei să-i spui ceva foarte important". Și n-am vrut. Am simțit că-i vorba de o treabă necurată. Atunci, Doamne, să vezi, a scos un revolver și m-a amenințat, m-a obligat să vă chem, să spun că sînt bolnavă. Da' asta nu-i totul. După ce a auzit că o să veniți, m-a trimis la plimbare. Înțelegeți, m-a izgonit din casă și mi-a cerut să nu mă întorc decît peste două ore... Eu nu m-am dus la plimbare... Mi-am zis să vă aștept aici. Uf, am crezut că n-o să vă mai văd ! c-o să urcați...

Vă închipuiți, dragi cititori, în ce stare mă găseam în momentul acela. Eram nu numai uluit, ci și emoționat. Destăinuirile Elvirei Crăiniceanu mă năuciseră. La doi pași de mine, undeva la etajul cinci, mă aștepta un necunoscut. Cine altcineva ar fi putut să fie dacă nu „Personajul X" ? Cîntăreața își frămînta într-una batista și se uita la mine cu niște ochi rugători

— Un bărbat înalt, elegant, începui eu să-i prezint portretul „Personajului X", cu pălărie... chel...

— Îl cunoașteți ? mă întrebă femeia, și spaimei din priviri îi luă loc curiozitatea.

Mintea începu să-mi lucreze cu febrilitate. „Personajul X" mă invitase la o întîlnire. Îmi amintii că fusesem amenințat cu moartea și fiori reci îmi furnicară șira spinării. De bine, de rău, femeia asta nefericită mi-a ieșit în cale și m-a avertizat. Acum știu că sus, la etajul cinci, în locul Elvirei Crăiniceanu, mă aștepta „Personajul X". Mă aștepta înarmat. Să-l las să mă aștepte sau să-i răspund invitației ? Dar dacă l-aș determina să cadă în propria lui capcană ? Nu, de data asta „Personajul X" nu avea voie să-mi scape. Am rugat-o pe Elvira Crăiniceanu să mă aștepte în gang. Eu am pornit în căutarea unui telefon public. L-am chemat pe maiorul Suharu și i-am explicat cele petrecute. Îmi răspunse : „Îți trimit fulger doi băieți. Bagă de seamă. Ești înarmat ? Bine !" Convorbirea cu șeful, faptul că-mi trimitea

în ajutor doi colegi de la operativ au avut asupra nervilor mei un efect binefăcător. M-am simţit dintr-o dată calm şi stăpîn pe mişcările mele.

Cîntăreaţa mă aştepta în acelaşi loc, îmbătrînită, de te cuprindea mila văzînd-o. Mă iscodea cu aceiaşi ochi rugători.

— Mai stăm o clipă şi mergem...

— Mergem ?! Începu să tremure... Cum, şi eu ?!

— Să nu vă fie teamă... vom fi trei...

Femeia se mai linişti. Privind-o îmi spuneam cu toată seriozitatea : „Iată cui îi datorez viaţa. Unei foste cîntăreţe de cabaret !". În fapta ei nu vedeam numai efectul fricii, ci şi dorinţa de a nu fi părtaşă la nişte afaceri pe care ea, pesemne, le considera cu adevărat necinstite.

Cei doi colegi sosiră fulger. Pe unul îl cunoşteam şi-l cunoaşteţi şi dumneavoastră — era Chirnoagă. Pe celălalt însă nu-l cunoşteam. Planul pe care mi-l făcusem era simplu. Înainte de a mi-l expune, am întrebat-o pe femeie dacă avea asupra ei cheia garsonierei.

— Da, da, sigur că o am, dădu ea din cap şi-mi arătă o cheie tip „Yale".

— Perfect, zisei eu. Uite, cum o să acţionăm. Eu o să urc primul, o să mă opresc în faţa uşii şi o să sun, o să ni se deschidă. Intru... Presupun că tipul vrea mai întîi să aibă cu mine o scurtă conversaţie, iar apoi... (Nu le explicai ce înţelegeam eu prin „iar apoi".) După alte cinci minute o să veniţi şi voi, însoţiţi de dumneaei care o să deschidă uşa. O să năvăliţi prin surprindere în garsonieră... Gata de orice... Avem de-a face cu un infractor primejdios, care pe deasupra mai e şi înarmat... M-aţi înţeles ?

Am fost înţeles. Ştiu că, de obicei, cititorii sînt teribil de curioşi şi vor să afle ce am simţit îndreptîndu-mă spre garsoniera Elvirei Crăiniceanu. Vă voi satisface această curiozitate, dar numai în parte. Nu vă ascund că am fost cuprins de un simţămînt de teamă. Îmi puneam doar viaţa în joc. Precum vedeţi, o miză destul de mare. Unde mai pui că planul de-acasă rareori se potriveşte cu cel din tîrg. Oricînd

pot interveni schimbări bruște. De pildă, în planul meu de acțiune, prevăzusem o scurtă discuție între mine și „Personajul X". Dar dacă dumnealui are cu totul și cu totul altă intenție? Mai degrabă, mă va întîmpina din primul minut cu un foc de armă. Atunci, cei doi colegi trimiși în ajutorul meu m-ar găsi mort. Îl vor aresta pe asasin, dar ce folos... Așadar, dragi cititori, simțămîntul meu de teamă nu era nejustificat. Nu uitați că pe atunci eram mai tînăr cu șase ani. Căsătorit, cu o nevastă drăguță foc. Peste trei sau patru minute nevasta asta drăguță foc ar fi putut să devină văduvă. Prezența însă, în urma mea, a celor doi tovarăși atenua într-o anumită măsură senzația fricii. Nu eram chiar singur, iar planul meu totuși avea sorți de izbîndă. Urcam la etajul cinci, cu inima strînsă cît un ghem, și-mi spuneam: „«Personajul X» mă așteaptă. Nu știe că noi am aflat de capcana ce mi-a fost întinsă. Deci, în duelul ăsta, eu dețin o poziție mai avantajoasă decît a lui. Atunci de ce să-mi fie teamă?... Acționează cu îndrăzneală". Gîndurile astea puseră stăpînire pe mine. Mă oprii în fața soneriei. Apăsai. În același timp, calm, dusei mîna la revolver și mă postai anume în fața vizetei, ca să fiu văzut. De dincolo de ușă nu se auzi nici o mișcare. Sunai din nou și mai apăsat. Nici de data asta nu se auzi de dincolo nici un zgomot. Îmi trecu prin minte că soneria ar fi stricată. Ciocănii în ușă. Nici un răspuns, nici o mișcare. Secundele nu mă așteptau, se scurgeau contopindu-se în minute. Bătui în ușă, apăsai pe sonerie doar-doar „Personajul X" va binevoi să-mi deschidă. De ce ezita să-mi deschidă? S-o fi răzgîndit? Mi-o fi văzut chipul prin vizetă și l-oi fi dezamăgit? Îmi cercetai ceasul. Se apropia clipa cînd ajutoarele mele trebuiau să-și facă apariția. Mă îndepărtai de ușă și coborîi cîteva trepte. După nici un minut, ne întîlnirăm. Mă repezii la Elvira Crăiniceanu:

— Spune-mi, soneria e stricată?

— Nu, zise ea.

— Am sunat și nimeni nu mi-a deschis.

Femeia se uita prostește la mine: nu se simțea în putere să-mi dea vreo explicație. Era de datoria mea să caut și să găsesc o soluție. Am hotărît să nu renunțăm la acțiune. În vreme ce ne-am lipit de zid, Elvira Crăiniceanu s-a îndreptat spre ușă. Se uita buimacă la mine. Îi făcui semn să sune. O văzui cum apasă pe buton, dar nimeni nu-i deschise. „Descuie!" îi cerui femeii. Supusă, ea mă ascultă. Descuie, apoi deschise larg ușa și rămase o clipă în prag. La un semn al meu ne repezirăm tustrei după dînsa, cu pistoalele pregătite pentru orice eventualitate. Garsoniera ne aștepta pustie. O auzii pe Elvira Crăiniceanu bîiguind neputincioasă:

— L-am lăsat aici... L-am lăsat aici!

Inciudat, mă îndreptai spre bucătărie. Găsii ușa ce dădea la scara de serviciu deschisă. Nu-mi fu greu să stabilesc: „Personajul X" dispăruse. Consternat, o căutai din priviri pe cîntăreață. În lumina obscură a încăperii, chipul ei părea de ceară. O văzui cum se lasă moale într-un fotoliu, rămînînd cu privirile tîmpe. După un timp, ea bîigui din nou:

— Vă rog să mă credeți! Vă rog! Nu-i așa că mă credeți?

N-aveam nici un motiv să n-o cred. În aparență eram calm, totuși îmi venea să urlu. Trecusem în ultimele cincisprezece minute printr-o mare cheltuire nervoasă. Întîlnirea mea cu „Personajul X" mi-o imaginasem în fel și chip. Iar acum, dezumflat, mă uitam, neștiind ce să cred, după pisoii care-i dădeau tîrcoale stăpînei. Unul dintre ajutoarele mele îmi făcu semn: „Ei, ce facem? Plecăm, mai stăm?"

— Mă credeți? mă întrebă iar femeia printre lacrimi.

Nu găseam nici un motiv plauzibil care ar fi putut s-o determine pe Elvira Crăiniceanu să ne mintă, să ne însceneze o farsă. Începuse să mă chinuiască întrebarea: „Ce a urmărit, de fapt, «Personajul X»? Pentru ce m-a atras aici? De ce a recurs la stratagema asta? Să mă aducă aici și apoi să fugă pe scara de serviciu?!"

Ah, asaltul întrebărilor !

Iar eu nu mă vedeam în stare să formulez măcar un răspuns. Din cele petrecute am rămas numai cu gestul cinstit al femeii. Nu, nu trebuia s-o las singură. Auzind că unul dintre noi o să rămînă locului pînă la noi dispoziții, ea se mai învioră puțin. Acceptă ideea chiar cu bucurie. Rămase Nicola. Îl povățuii nu numai să cerceteze cu atenție garsoniera, ci să fie și cu ochii în patru, căci s-ar putea ca insul să se întoarcă.

— O să te schimbăm după cîteva ore. Dacă e ceva, dă-ne imediat de știre.

La salutul meu, cîntăreața îmi răspunse printr-o înclinare ușoară a capului.

2

Un ventilator puternic stîrnea în încăpere o adiere răcoroasă, înviorîndu-ne. Ședeam tustrei în jurul unei mese de ședințe și așteptam cuvîntul șefului. Acesta, făcînd parcă abstracție de prezența noastră, răsfoia paginile unui dosar Stănică sta nemișcat, cu capul în piept ; oboseala îi veștejea pielea obrazului, iar tristețea ochilor, din ce în ce mai evidentă, îi dădea aerul unui om suferind. „O fi trecut din nou pe la Claudia, gîndii eu, și o fi aflat că starea ei se agravează". Roman ședea în dreapta mea, cu brațele încrucișate la piept și cerceta distrat pereții cabinetului. În răstimpuri își trecea degetele prin păru-i sîrmos, tuns scurt, rămînînd gînditor. Pesemne îi umblau totuși prin cap gînduri șugubețe, căci ochii îi surideau în neștire.

— Ați studiat rezultatele expertizei ? ne întrebă maiorul Suharu, trăgîndu-și scaunul mai aproape de masă. Ne privi cu expresia omului care imediat ar fi vrut să adauge : „Bată-vă norocu', că tineri mai sînteți !"

— Da ! am răspuns noi aproape în cor...

— Ei, atunci propun să începem. Ai cuvîntul, tovarăşe Conta. E drept, ai trecut astăzi prin cîteva peripeţii... o să mai treci dumneata şi prin altele. Te rog însă să fii succint... De acord?

Maiorul se simţea, probabil, ceva mai bine. Se uită vesel la mine, clipind rar din pleoapele uşor congestionate.

— O să încerc, tovarăşe maior.

— Cehov spunea că talentul înseamnă arta concentrării, conchise Roman.

— Nu sîntem la cenaclu, îi aminti Stănică acru.

Roman înghiţi un nod, dar nu-şi pierdu buna dispoziţie.

— Prima concluzie, începui eu, dornic să fiu cît mai concis. A devenit evident că sîntem în faţa unei bande şi nu a unui singur falsificator. Valoarea infracţiunii se arată de pe acum a fi foarte mare. Şi cercetările încă nu s-au încheiat. În urma arestării lui Mirschi, membrii bandei au intrat în panică. Nebunia lui Mirschi — reală sau genial simulată — le camuflează mişcările de repliere, le oferă posibilitatea de a cîştiga timp. De aici necesitatea de a imprima cercetărilor noastre un ritm mai viu, mai intens. Fără să ne pripim, e totuşi necesar să ne mişcăm cu o viteză ceva mai mare decît a infractorilor.

— Cum, în ce fel, pe ce căi? mă întrerupse maiorul.

— A devenit limpede că dosarele cu certificate false au fost depuse la toate sfaturile populare din Capitală. Aşa-numitul „Personajul X", intrînd în panică, a trecut pe la ghişeul „Prevederi sociale", de la „T. V.", încercînd să ia anumite măsuri de precauţie. A se vedea cazul Claudiei Teodorescu. S-ar putea să treacă şi pe la alte ghişee. E necesar, cred, să i-o luăm înainte, aşteptîndu-l şi noi acolo...

— De acord! mă aprobă maiorul Suharu, şi-şi trecu ceva într-un caiet. Mai departe!

— A doua concluzie: a crescut volumul de muncă al anchetei. Descoperirea dosarelor falsificate implică şi audierea celor în cauză. Ar fi

necesară numirea a trei sau patru tovarăşi care să se ocupe de audierea aşa-zişilor „pensionari". Asta ar intensifica ritmul anchetei... Trec la concluzia...

— Stai, mă opri maiorul Suharu, mi se pare că tovarăşul Stănică vrea să spună ceva.

Stănică îşi înălţă capul şi vorbi uitîndu-se tot timpul în direcţia şefului.

— De acord cu concluzia locotenentului Conta. Aş vrea însă să subliniez că desfăşurarea audierilor ne interesează în cel mai înalt grad... că ele trebuie să înceapă urgent. Mai cu seamă, cred eu că ne interesează răspunsurile la următoarele întrebări : a) cum au ajuns să apeleze la serviciile falsificatorilor ; b) cu cine din bandă au tratat ; c) unde, în ce loc au tratat cu falsificatorii ; d) cît i-au costat ? Sînt convins că suma audierilor va întregi un grafic folositor cercetărilor.

Ideea îmi plăcu. Nu ştiu de ce, înaintea ochilor îmi răsări o hartă a Capitalei înţepată cu tot felul de steguleţe. Apoi, îmi amintii că imaginea o văzusem cîndva într-un film sau chiar în mai multe filme.

Maiorul îmi aruncă o privire întrebătoare, iar eu răspunsei :

— Ideea-mi place... un grafic al mişcării falsificatorilor.

— Mai exact, ar fi o hartă, spuse şi Roman de parcă mi-ar fi ghicit gîndurile.

— Voi numi patru ofiţeri care să se ocupe cu aceste audieri, conchise maiorul Suharu. Audierile vor începe cel mai tîrziu mîine dimineaţă. Mai departe, tovarăşe Conta !

— A treia concluzie : falsificatorii s-au folosit, în parte, de anteturile şi ştampilele unor întreprinderi din trecut — firme particulare sau societăţi anonime, ale căror arhive au dispărut. Se pune, în mod logic, întrebarea : cum au intrat falsificatorii în posesia arhivelor dispărute ? Pentru a găsi dezlegarea problemei, eu cred că ar fi necesar să-i căutăm cu răbdare şi insistenţă pe lichidatorii firmelor în cauză.

Făcui o pauză, pentru a marca astfel trecerea la o altă concluzie.

— Interesant, zise Stănică, folosindu-se de această pauză, totuşi, pentru a ajunge la căpetenia bandei şi la identificarea falsificatorilor, noi ar trebui să optăm pentru calea cea mai scurtă — audierile... Să nu ne băgăm prea mult prin arhive...

— Eu cred, interveni şi Roman, că spre ţelul nostru trebuie să înaintăm simultan şi pe căi deosebite.

— Să nu ne împrăştiem prea mult, avertiză Stănică. Talentul înseamnă doar arta concentrării ? adăugă el zîmbind ironic.

— Arta concentrării nu înseamnă nici simplism şi nici simplificare, se apără Roman fără să-şi piardă buna dispoziţie.

Maiorul îşi plimbă mulţumit privirile pe chipurile noastre ; şi iarăşi avui senzaţia că ar fi vrut să spună : „Bată-vă norocu', că tineri mai sînteţi !"

— Fără a ne împotmoli, căci asta e problema, spuse maiorul, trebuie să înaintăm pe mai multe căi. Aş mai propune o cale — ştampilele. De unde au putut falsificatorii să-şi procure atîtea ştampile originale, aparţinînd unor mari întreprinderi din trecut ? Fie de la lichidatorii firmelor în cauză, fie de la un fost gravor de ştampile. Înainte vreme, atelierele de ştampile erau grupate pe fosta stradă Carol, zona de lîngă Poşta centrală. Parte din meşteri au intrat prin cooperativele de specialitate... Urmaţi şi această pistă : ne interesează să stabilim cine a furnizat falsificatorilor ştampile originale.

Maiorul ne întinse pachetul său de ţigări. Numai Roman refuză invitaţia.

— Nu fumez, tovarăşe maior, se justifică el.

— Bine faci, îl aprobă şeful, zîmbindu-i cu simpatie. Da' discuri mai cumperi de la magazinul „Romanţa" de pe Calea Victoriei ?

Roman roşi pînă-n vîrful urechilor. Nu-mi dădeam seama ce anume ar fi putut să-l facă să roşească în halul ăsta. (Pe atunci nu ştiam de dragostea lui pentru Lily.)

— Mai cumpăr, tovarăşe maior, că au discuri bune...

— ...şi vînzătoare drăguţe, îl completă maiorul. Bine, să mergem mai departe !

— Concluzia a patra : expertiza a mai constatat că o bună parte din copiile documentelor falsificate au fost bătute la un birou de copiat acte de pe Splaiul Unirii. Specimenul literei a fost identificat, a fost identificat şi omul care a lucrat şi lucrează la maşina de scris în cauză. Asta ar mai fi o cale de urmat. Tovarăşe maior, permiteţi-mi să vă închei, am încercat să fiu cît mai succint.

— Îţi mulţumesc, ai izbutit. Cum vezi repartizarea oamenilor ?

— Ca şi mai înainte, tovarăşe maior. Tovarăşul Stănică cu depistarea dosarelor şi a lichidatorilor arhivelor. Tovarăşul Roman, criminalistul...

— ...Şi viitorul literat, glumi maiorul.

— ...Cu lămurirea morţii Ecaterinei Mirschi, cu cercetările în jurul biroului de copiat acte, eu rămînînd să urmăresc audierile şi evoluţia arestatului Mirschi.

Maiorul Suharu asculta şi dădea din cap în semn că aproba toate măsurile prevăzute de raportul meu. Apoi, şeful i se adresă lui Roman :

— Vrei să spui ceva ?

— Aş vrea, dacă îmi permiteţi, tovarăşe maior. Mi se pare că în desfăşurarea anchetei, locotenentul Conta nu acordă o atenţie destul de mare biografiei infractorului... sau a celui anchetat.

„Iarăşi fişele, oftai eu în sinea mea, iarăşi investigaţii literare". Eram mai mult decît sigur că maiorul îl va potoli, îl va sfătui să termine odată cu fişele sale. Dar mă înşelai. Şeful îl asculta cu plăcere şi-i zîmbea înţelegător.

— Ce ştim, de pildă, despre Mirschi ? Ştim că-i mare duce de Lituania, Cavaler de Dolenga, că-i conducătorul ocult al României şi Mesopotamiei.

— Peste zece sau douăsprezece zile o să mai ştim şi altceva : dacă e sau nu nebun, lămurii eu.

— Prea puțin. Ce știm despre trecutul său? Nimic! Cum a ajuns să se dea drept mare duce? De fapt, cine-i Mirschi? Dar fotograful?

— Așa poți să-i iei la rînd pe toți cei înregistrați la Evidența populației, zise Stănică, zîmbind pentru întîia oară în ziua aceea.

Saltul lui Roman de la Mirschi la fotograful Panaitescu mi se păru absurd. N-o să ne pierdem acum vremea alcătuind tot felul de biografii romanțioase. Gîndindu-mă la asta, trebuie să fi strîmbat din nas, căci Roman se uită chiorîș la mine și continuă:

— A te interesa de trecutul unui cetățean acuzat de o infracțiune gravă nu înseamnă a săvîrși un act în sine. Avem nevoie de date cu privire la trecutul lui Mirschi. Acesta-i nodul gordian, sublinie el cu o ușoară emfază.

— Sînt de acord cu ideea tovarășului Roman, spuse maiorul Suharu, dar numai în parte. Ea nu trebuie generalizată, nu trebuie să devină principiu, ci trebuie aplicată diferențiat de la caz la caz, numai atunci cînd dosarul o cere. Dacă în cazul dosarului Mirschi este sau nu necesară aplicarea acestui criteriu, vă rog lămuriți dumneavoastră. În încheiere, aș vrea să vă mai atrag încă o dată atenția să acționați cu grijă: moartea, încă învăluită în taină, a Ecaterinei Mirschi; amenințarea cu moartea a locotenentului Conta, întîmplarea de astăzi, toate acestea la un loc conturează profilul unui infractor dibaci, experimentat, hotărît să-și apere pielea cu orice preț. Vă cer grijă, perseverență, perspicacitate...

Cu aceste ultime cuvinte, ședința noastră de lucru luă sfîrșit. Ne ridicarăm tustrei aproape în același timp și părăsirăm cabinetul șefului. Îndreptîndu-ne spre biroul meu, Stănică îmi șopti cu o mare tristețe în glas:

— Starea Claudiei s-a înrăutățit...

Nu i-am răspuns. Nu știam ce trebuie să-i răspund. Și, ca să schimb vorba, spusei:

— Liviule, nu văd necesitatea de a ne ocupa de biografia fotografului sau poate că tu știi ceva și nu vrei să ne spui...

— Nu știu nimic, da' am eu niște idei, niște presimțiri.

— Presimțiri de literat în devenire.

Rîserăm. Numai Stănică nu putea fi smuls din ghearele indispoziției sale.

În birou, însă, ne aștepta din nou o surpriză. Sublocotenentul Nicola, cel pe care-l lăsasem în garsoniera Elvirei Crăiniceanu, se ridică de pe scaun și-mi raportă :

— Tovarășe locotenent, așa cum mi-ați ordonat la telefon, m-am prezentat...

— Cum ? ! Ce zici ? ! exclamai eu. Care telefon ? Nu-mi amintesc să te fi chemat.

— Cum ?!? exclamă și Nicola. Acum două ore m-ați chemat la telefon și mi-ați explicat că nu mai e nevoie să stau de veghe și că pot să mă reîntorc la D.G.M. M-am întors, am vrut să vă raportez, dar erați în ședință...

Pe măsură ce-mi dădea aceste explicații, glasul ofițerului devenea tot mai scăzut : începuse să înțeleagă că a fost tras pe sfoară. La rîndul meu, simții un gol în stomac. Roman fu primul care avu o idee. Mă întrebă :

— Ai numărul ei de telefon ?

— Da !

— Formează numărul.

Și în timp ce Stănică îi cerea ofițerului Nicola niște lămuriri, Roman și cu mine ne repezirăm la telefon. Nu auzirăm glasul unei femei, ci al unui bărbat.

— Cu doamna Crăiniceanu, îi cerui eu.

— Cine întreabă ?

— Locotenentul Conta de la Direcția Generală a Miliției. Cu cine vorbesc ?

— Cu sublocotenentul Costin de la Secția a III-a de miliție. Cu ce pot să vă fiu de folos ?

— O clipă, zisei eu uluit. Apoi, acoperind cu palma microfonul receptorului, îi spusei lui Roman : „Telefonează la secția a III-a și întreabă dacă au un

sublocotenent cu numele de Costin ! Rapid !" Roman se mişcă cu o rapiditate uluitoare. În vremea asta, eu reluai convorbirea cu casa.

— Ce s-a întîmplat, tovarăşe sublocotenent ?

— Cum, n-aţi aflat ? se arătă mirat colegul meu de la Secţia a III-a.

— Nu !

— Veniţi cumva pe aici ?

— O clipă !

Roman mă încunoştiinţă că sublocotenentul Costin face parte din efectivul Secţiei a III-a şi că în momentul acela conduce pe teren o anchetă.

— Ce s-a petrecut acolo, tovarăşe Costin ?

— Elvira Crăiniceanu s-a sinucis.

— Cuuuum ? !

— S-a aruncat în stradă de la etajul 5, mă informă sublocotenentul pe un ton rigid.

— Vin imediat, zisei eu după o pauză şi închisei telefonul.

Mă simţeam de parcă aş fi primit o lovitură în moalele capului. Abia izbutii să-mi informez colegii...

— Tovarăşe locotenent, eu...

— Ştiu, ştiu, dumneata n-ai nici o vină, îl liniştii eu pe sublocotenentul Nicola.

— Vin cu tine, zise Roman cu însufleţire...

Cîteva minute mai tîrziu maşina gonea pe străzile toropite de căldură ale Capitalei. În tot timpul drumului, nici eu, nici Roman nu scoaserăm o vorbă. Ne gîndeam, şi de asta ne-am convins mai tîrziu, la unul şi acelaşi lucru — la şiretenia infractorilor, la mijloacele lor subtile de luptă.

În faţa blocului de pe strada B... oamenii stăteau adunaţi în mici grupuleţe şi comentau sinuciderea Elvirei Crăiniceanu. Pe caldarîm, acolo unde zăcuse cadavrul femeii, se lăţea acum o pată stropită cu nisip auriu. Trecătorii se opreau în dreptul ei, studiind-o cu o curiozitate de neînţeles.

Urcarăm la etajul 5. Pentru a doua oară în ziua aceea treceam pragul locuinţei Elvirei Crăiniceanu. Ne prezentarăm sublocotenentului Costin. Acesta —

un bărbat de vîrsta noastră, cu o față subțire, plăcută — ne întîmpină prietenește. Se mai găseau de față doi criminaliști pe care Roman îi cunoștea.

— S-a sinucis, îmi explică sublocotenentul Costin, în jurul orei 17,30...

— Sinucis ?!!

— E părerea mea. Toate datele, amănuntele indică o sinucidere. Colegii lui Costin — criminaliștii — dădeau din cap aprobator. Lîngă mine, Roman era numai ochi și urechi.

— Mai întîi : am găsit toate ușile încuiate pe dinăuntru ; și ușa de la intrarea principală, și cea de la intrarea de serviciu... Cheile pe dinăuntru, în broască... Ușa asta am deschis-o cu forța. Și-apoi... Ivănescule, se adresă sublocotenentul unui coleg de-al său, arată scrisoarea... Am găsit-o pe masă... e scrisoarea ei...

Ivănescu, un tînăr scurt și vînjos, îmi arătă scrisoarea pe care o ținea cu grijă de un colț — intenționa pesemne să-i ia amprentele.

— Era într-un plic deschis, mă lămuri Ivănescu. Nu e adresată nimănui : *„Nu mai am pentru ce să trăiesc. Am îmbătrînit, nu mai sînt femeia de altădată. M-am zbătut în mizerie și nevoi. Regret existența mea din trecut. Adio !“*

— Atît și nimic mai mult, conchise sublocotenentul Costin, reluîndu-și explicațiile. După ce a scris scrisoarea, a ieșit în balcon... Îl urmarăm pe sublocotenent în balcon... De unde s-a aruncat, continuă ofițerul. Ne-am aplecat peste balustrada balconului... Jos se zăreau pata aurie de nisip... trecătorii...

De sus, din balcon, vedeam caldarîmul și gîndeam cu tristețe : „Încă astăzi, femeia asta m-a așteptat în colțul străzii, m-a avertizat...“ Revăzui în mirte chipul ei speriat, ochii plini de lacrimi... „Femeia asta nu mai există, s-a aruncat de la etajul cinci...“ Totul era verosimil, dacă, bineînțeles, nu țineam seama de cele petrecute în cursul zilei, dacă nu țineam seama de farsa făcută ofițerului Nicola. Căutînd o explicație, mă întrebam : „Cine-i telefonase

lui Nicola şi-i vorbise în numele meu, obligîndu-l să părăsească apartamentul Elvirei Crăiniceanu? Ce s-a petrecut pe urmă? Uşile încuiate pe dinăuntru... cheia pe dinăuntru... Toate datele, fără putinţă de tăgadă, demonstrau acest adevăr — Elvira Crăiniceanu s-a sinucis. Atunci ce a urmărit „Personajul X" prin scoaterea lui Nicola din locuinţa fostei cîntăreţe?"

Cu uşile de la balcon deschise, garsoniera murdară a cîntăreţei se umpluse de lumină. Pisoii, pete negre, umblau prin încăpere, miorlăind subţire...

— Să mergem, mă adresai lui Roman cu amărăciune. Coborîrăm... În stradă, mai zăbovirăm o clipă în dreptul petei de sînge acoperite cu nisip. Trecătorii comentau. Unii se întrebau, alţii explicau. Roman mă luă de braţ şi mă trase deoparte. Pornirăm tăcuţi, la pas. Roman era la fel de îngîndurat ca şi mine. Ne-am oprit în dreptul unui scuar şi ne-am aşezat pe o bancă mai retrasă.

— Senzaţia a devenit certitudine, zisei eu. Mişcările noastre sînt urmărite pas cu pas. Superioritatea, fără discuţii, e de partea infractorului. El ne cunoaşte, ne vede, ne urmăreşte... Noi nu-l cunoaştem. Ar putea să fie bătrînul acesta care acum s-a oprit în drum şi se uită la noi... Sau trecătorul acela din staţia de autobuz... Da, nu-l cunoaştem, şi el ne urmăreşte...

— De unde tragi concluzia asta? mă întrebă Roman.

— Elvira Crăiniceanu m-a chemat la telefon şi mi-a cerut să vin la dînsa. Tot ea m-a aşteptat în stradă şi m-a avertizat că în garsoniera ei mă aşteaptă, de fapt, un necunoscut. Sînt convins că nu m-a indus în eroare. N-avea nici un motiv. Am urcat. Cel care mă aşteptase a dispărut subit pe scara de serviciu. De ce? Mai întîi mă cheamă, apoi dispare? Ce anume l-a determinat să dispară? Presupun următoarele: în timp ce „Personajul X" mă aştepta sus, un complice al său a urmărit-o pe Elvira Crăiniceanu şi a constatat că femeia nu s-a dus la plimbare, aşa cum fusese sfătuită, ci a anun-

ţat miliţia. „Personajul X“ a fost avertizat de primejdie şi a dispărut pe scara de serviciu, ştiind că Elvira Crăiniceanu l-a înşelat. Nu putea să-i ierte trădarea.

— Bine, dar ea s-a sinucis, n-a fost ucisă. N-a fost aruncată de la etajul cinci, ci s-a aruncat. Faptul este concludent şi de netăgăduit. Poate că a regretat că şi-a înşelat prietenii şi şi-a pus capăt vieţii.

— Da, dragă Roman, de aici şi începe marea enigmă. A accepta presupunerea ta înseamnă să elimini din capul locului întîmplarea cu telefonul şi cu expedierea lui Nicola din garsoniera femeii. Or, faptul ăsta este la fel de concludent ca şi moartea Elvirei Crăiniceanu. Nu crezi ? Cel care a telefonat în numele meu avea cunoştinţă de două lucruri. Unu — că am lăsat în locuinţa cîntăreţei un ofiţer. Doi — că am avut o şedinţă.

— Iartă-mă, nu înţeleg chestia cu şedinţa...

— De la locuinţa Elvirei Crăiniceanu la D.G.M., mergînd pe jos, faci maximum 20 de minute. Primind telefonul la ora patru şi plecînd imediat, Nicola a ajuns la D.G.M. la ora patru şi douăzeci de minute. Dacă n-am fi fost în şedinţă, am fi aflat exact după douăzeci de minute că am fost păcăliţi. Aşa însă am aflat totul după două ore şi jumătate. În acest răstimp, cîntăreaţa a murit.

— Dacă înţeleg bine, atunci ar trebui să căutăm răspunsuri la următoarele întrebări : a) ce s-a petrecut în garsoniera Elvirei Crăiniceanu din clipa plecării lui Nicola şi pînă în clipa morţii ei ? ; b) ce legătură a existat între falsificatori şi fosta cîntăreaţă Mary Wang ? ; c) care a fost mobilul sinuciderii ?

Dragi cititori, nu ascund că multă vreme întrebările acestea au rămas fără răspuns. Enigma morţii Elvirei Crăiniceanu a fost dezlegată mult mai tîrziu. Aşa stînd lucrurile şi, respectînd o anumită cronologie a întîmplărilor, îmi permit şi eu să vă satisfac curiozitatea ceva mai încolo.

X. O dactilografă cochetă

1

Din întîmplările locotenentului Liviu Roman

— Liviule, tu ai innebunit şi acum vrei să mă înnebuneşti şi pe mine.

Lily era furioasă : o scoteau din sărite mai cu seamă calmul lui Roman, surîsul său de bărbat prea sigur pe sine.

— Te-am rugat să mă ajuţi, îi vorbi el şi vru s-o mîngîie pe obraji. Ea îl bruscă şi-l lovi peste mînă...

— Mă tragi după tine în toate aventurile tale... Vrei să faci din mine un Hary Watson. Află că m-am săturat.

Discuţia dintre cei doi tineri îndrăgostiţi avea loc în Piaţa Senatului, în jurul orei 10, în faţa clădirii Teatrului de operetă.

— Lily, de ce te înfurii ? De ce te burzuluieşti ?... încercă Roman s-o îmbuneze. Mîine sau poimîine o să-mi fii nevastă.

— Nu poimîine, ci răspoimîine. M-am săturat de aventurile tale... Mi-am minţit colegii că mi-e rău, că mă duc pînă la policlinică...

— Lily, disc sublim al inimii mele !...

— Încetează odată...

— Vezi cum eşti, nu ţi-am cerut decît să-mi faci un serviciu... Păi pînă şi unui străin îi faci un serviciu, darămite unui logodnic...

— Tu logodnic ?!!

— Mai încet că se uită lumea la noi, zise Roman privind neliniştit în juru-i. Bine, facă-se voia ta, acceptă tînărul, nu-ţi sînt logodnic, dar prieten îţi sînt...

— Fereşte-mă, Doamne, de prieteni...

— Îţi sînt ?

— Uite, nu mă lua aşa, că nu eşti la Miliţie...

— Lily, puişorule, e vorba de un serviciu atît de simplu... Intri, te duci direct la dînsa, îi ceri să-ţi bată la maşină textul pe care ţi l-am dat. Pe urmă, faci aşa cum te-am învăţat eu...

Roman nu mai aşteptă nici un răspuns : o luă tandru de braţ :

— Să mergem !

— Să ştii că e pentru ultima oară, condiţionă ea fără convingere.

— Ştiu, ştiu, iubita mea...

— Încetează odată !

Traversară podul, trecură prin faţa autogării I.R.T.A. şi, mergînd înainte, spre Piaţă, trecură prin dreptul unor birouri de copiat acte.

— O vezi, aia e... dactilografa din stînga. Drăguţa aia cu părul lung şi oxigenat.

— Parşivule !

— Bambina ! numai pe tine te iubesc... Curaj, bambina, te aştept.

Lily se despărţi de Roman, privi o clipă în urma lui, apoi intră în biroul de copiat acte şi se îndreptă spre dactilografa cu părul lung şi oxigenat. I se adresă :

— Aş avea ceva de bătut la maşină.

— O cerere ? ! !

Ochii mari, cu gene rimelate, ai dactilografei o cercetară cu interes.

— Da !

— Două copii ? Luaţi loc...

Lily se aşeză în dreapta dactilografei, scoase din poşetă ciorna pe care Roman o pregătise din vreme, şi-o despăturí. Se uită pieziş la dactilografă ; o găsi foarte cochetă, îmbrăcată cu lucruri scumpe, din pachet. Purta o pieptănătură gen Marina Vlady, care o prindea bine şi-i reliefa profilul fin, dar în acelaşi timp şi energic. „E foarte drăguţă, gîndi Lily. Neruşinatul, la cine m-a trimis".

— Vă ascult !

Lily dictă rar, cu o voce scăzută, repetînd uneori anumite cuvinte sau propoziții, o istorie inventată de Roman despre un tată, bătrîn și lipsit de mijloace de trai, care, combătînd birocratismul unor instituții, cere sprijinul organelor de stat în vederea obținerii unor certificate de vechime în cîmpul muncii, necesare pensionării. Lily dicta și, după cîteva fraze patetice, fără să vrea, simți cum povestea „bătrînului ei părinte" o impresiona și pe dînsa. Glasul i se înmuie, încît dactilografa îi aruncă o privire plină de compasiune. Brusc, situația i se păru ridicolă și încercă să-și dreagă vocea. Tuși stingherită, dar dactilografa crezu că clienta se străduia să-și stăpînească lacrimile. În sfîrșit, textul fu bătut la mașină. Dactilografa luă paginile și le reciti, controlîndu-le. Ajungînd la ultima frază, scoase un oftat.

— Sînteți singurul copil, singurul lui sprijin?

— Singurul! oftă și Lily. Și nu mai pot, m-am săturat, vă rog să mă credeți. Nu mai am nici putere, nu mai am nici bani. Din pricina bătrînului mi-am stricat logodna.

— Vă înțeleg! Ochii rimelați o priviră cu compătimire...

— Mi-e teamă să nu mă dea afară și de la serviciu, continuă Lily cu amărăciune în glas, am multe absențe. Mi-e greu, și-n chestiile astea sînt neștiutoare, o naivă. Te rog să mă crezi că dacă aș găsi pe cineva, care să se priceapă și să vrea să umble pe la ministere să-mi scoată actele necesare, aș fi în stare să plătesc oricît... să-mi vînd totul, pînă la ultimul lucru din casă. Repetă cu o voce rugătoare: aș face un ultim sacrificiu, numai să știu că am obținut un rezultat. Apropo, nu știți pe cineva care ar putea să mă ajute? V-aș fi recunoscătoare, adăugă ea făcînd un sul din colile bătute la mașină. Dactilografa nu răspunse imediat.

— Știam eu pe cineva... Un avocat, un bătrîn ieșit la pensie și care se ocupa cu probleme de felul ăsta. De la o vreme nu l-am mai văzut...

— Vai, v-aş fi recunoscătoare, dacă m-aţi ajuta! se tîngui Lily, apucînd implorator mîna catifelată a dactilografei.

— O să mă interesez... Treceţi mîine pe aici! propuse blonda sau mai bine daţi-mi un telefon ...

— Ar fi mai practic...

Dactilografa îi notă pe un colţ de hîrtie numărul de telefon al Biroului de copiat acte.

— Mă cereţi pe mine, explică ea, numele meu e Sanda Ionaşcu.

— Vă mulţumesc! Aţi fost atît de amabilă şi de drăguţă cu mine...

Lily plăti, îşi luă rămas bun de la „Marina Vlady" şi ieşi. În stradă, nu departe de staţia de tramvai, o aştepta Roman, zîmbind ca un stăpîn.

— E pentru ultima oară, zise ea enervată de acest zîmbet.

— Lily, vino să te sărut...

Şi în plină stradă, Roman o trase la pieptul lui.

— Nebunule, lasă-mă, se apăra ea lovindu-l cu pumnii ei mici. Ne vede lumea. Neruşinatule, ai fi putut să-ţi alegi o dactilografă mai puţin cochetă!

2

De mai bine de două ore, Roman aştepta în stradă, fără să-şi piardă răbdarea. Ţinea sub observaţie Biroul de copiat acte şi aştepta. Altul în locul său şi-ar fi ieşit din fire. Nu era însă cazul cu Roman. Răbdarea şi voinţa lui erau rodul unei educaţii îndelungate. Încă din anii adolescenţei. Încă din ziua cînd luase hotărîrea să devină criminalist. Ştia din lecturi că un criminalist fără răbdare, fără voinţă, fără memorie, fără perspicacitate, poate fi comparat cu un far orb. În vederea formării caracterului său născocise tot felul de jocuri — jocul de-a memoria, de-a voinţa... de-a răbdarea... Colegii de şcoală vorbeau despre el ca despre unul care n-ar fi în toate minţile. Într-o zi însă Roman i-a uimit cu memoria sa. Ceruse într-o recreaţie să i se

rînduiască pe catedră douăzeci de obiecte dintre cele mai variate, după care el, privindu-le timp de un minut, avea să le memoreze și să le numească pe toate. Colegii se învoiseră. Memoria îi funcționase cu o precizie impresionantă de-i lăsase pe toți cu gura căscată.

Aștepta, de mai bine de două ore tot aștepta și nu se plictisea. Găsise o temă de meditație care-i ușura așteptarea. Vara. Mai întîi își propuse să-și amintească cîteva pînze celebre închinate acestui anotimp torid. Rînd pe rînd, își aminti de muzeele vizitate, atît în Capitală, cît și în țară, apoi de albumele răsfoite. Din sfera artelor plastice trecu în cea literară... Jocul îl încînta. Descoperea cîte versuri frumoase se pot scrie despre unul și același anotimp. Încerca tocmai să-și amintească o strofă din Arghezi, cînd o zări pe Sanda Ionașcu ieșind din Biroul de copiat acte. Roman se uită la ceas, constată că se făcuseră orele 19, apoi își spuse: „După dumneavoastră, domnișoară". Străzile erau animate, ceea ce îi ușura mult urmărirea. După ce trecu de autogara I.R.T.A., ea o coti la dreapta și o luă pe Calea Victoriei în sus, spre Palat. Deși mergeau pe trotuare opuse, Roman o vedea destul de bine. Îi dădu dreptate lui Lily. Dactilografa era înaltă, suplă, cu picioare frumoase. Pantofii cu toc cui o înălțau și-i conturau perfect frumusețea piciorului. Purta o rochie strînsă pe corp, cu un decolteu cam exagerat... „Păpușa blondă" atrăgea privirile bărbaților. Femeia părea însă obișnuită cu acest joc curtenitor al bucureștenilor. Trecea grațioasă și indiferentă neluînd în seamă privirile ce o adulmecau.

După un timp, Roman o văzu oprindu-se în dreptul cofetăriei Capșa. Avu, pesemne, o clipă de ezitare, apoi intră în local. Se așeză singură la o masă, servi fără să se grăbească o casată. Cînd părăsi cofetăria, o luă tot pe Victoriei în sus. Roman observă că dactilografa își controla mereu ceasul brățară. Deduse de aici că femeia avea o întîlnire și că în nici

un caz nu dorea să ajungă mai devreme. Bineînțeles, zăbovi în dreptul vitrinelor Romarta, intră și cercetă raionul de imprimeuri. După un sfert de oră, părăsi magazinul. Acum se grăbea. Roman traversă strada. Se afla acum în spatele ei, la o distanță de numai cinci-șase pași. Dincolo de Biserica Albă, Sanda Ionașcu intră într-un bloc. Trecînd prin fața intrării, Roman o văzu așteptînd singură în fața liftului. Intră și el în bloc. Se opri indiferent lîngă dactilografă, așteptînd coborîrea liftului. Cînd, în sfîrșit, acesta veni, Roman, cu un gest cavaleresc sări să deschidă ușa. Femeia îi mulțumi cu o privire rece, dar provocatoare. Păstrînd același aer de indiferență, o întrebă serviabil :

— La ce etaj ?

— Șapte.

Dintr-o privire. Roman constată că „șapte" însemna și ultimul etaj al blocului. Găsi că e mai înțelept să apese pe butonul cinci. Liftul urca încet, făcînd zgomot puternic. Nu se priveau, însă prin reflexele unui geam Roman o zări : femeia își controla chipul într-o oglinjoară. „Se întîlnește cu un bărbat", gîndi Roman. Liftul opri la cinci. El ieși salutînd respectuos. Apoi, liftul prinse să urce din nou. Roman se pomeni pe un palier întunecos, cu trei uși. „Fiecare etaj are trei apartamente !" conchise el. Auzi liftul oprindu-se, apoi tocurile cui bocănind sec pe cimentul palierului. Nu izbuti să-și dea seama la care dintre uși se oprise dactilografa. Își propuse să coboare la parter și să cerceteze lista locatarilor. Cînd ajunse jos, constată că lista era afișată chiar la intrare. Roman căută „etajul șapte". Nu se înșelase. Fiecare etaj avea trei apartamente. La etajul șapte, cele trei apartamente erau ocupate de trei familii. Roman reținu : Grigore Petrescu, Amedeu Constantinidi și Ninet Butunoiu.

„Pînă acum totul a mers ca pe roate, aprecie Roman. N-ar fi rău să ne aruncăm privirea și în Cartea de imobil a blocului". Biroul administra-

torului se găsea într-o încăpere de la subsol. Roman avu noroc: administratorul era singur și întocmea niște liste de plată. Ofițerul se legitimă și-l rugă să-i dea Cartea de imobil. Administratorul, un bătrînel uscățiv și posac, descuie un dulap și scoase de acolo Cartea de imobil. Omul părea supărat că fusese întrerupt din calculele sale încîlcite. Întinzîndu-i-o, mormăi ceva. Roman nu-și bătu capul să afle ce anume mormăise administratorul. Deschise Cartea și căută etajul șapte. Figurau aceleași persoane ca și pe lista de la intrare. Grigore Petrescu, de profesiune profesor, locuia cu nevasta și cei doi copii în apartamentul 22; Amedeu Constantinidi, de profesiune inginer, locuia cu nevasta, bătrîna lui mamă și cei trei copii în apartamentul 23; Ninet Butunoiu, casnică, locuia de una singură în apartamentul 24. „Un singur om să ocupe un apartament!" se miră Roman.

— Blocul are și garsoniere? se interesă el la administrator.

— Desigur, mormăi bătrînul.

— La ce etaj?

— Fiecare etaj are cîte o garsonieră, lămuri administratorul.

Roman înapoie administratorului Cartea, mulțumi și plecă. La ieșirea din bloc se mai opri o dată în dreptul unui tabel pe care erau înscrise numele chiriașilor datornici și sumele respective. Nici unul dintre locatarii etajului șapte nu figura pe acest tabel. Roman dădu mulțumit din cap, ca și cînd ar fi vrut să spună... „Bravo, așa chiriași conștiincioși mai zic și eu".

Ieși în stradă și o porni agale spre Piața Victoriei, întrebîndu-se mereu: „La cine o fi intrat Sanda Ionașcu?" Și deși răspunsul părea foarte simplu și ușor, Roman se feri să și-l dea. „Să vedem mai întîi ce-o să aducă ziua de mîine!" Își aminti de Lily. Ar fi pornit în căutarea ei, dar ea îl implorase s-o lase în pace.

A doua zi, cam către orele zece, Roman intră în magazinul „Romanța". Zărindu-l, Lily roși și-l fulgeră cu priviri tăioase. Roman nu se lăsă intimidat: zîmbea fericit, întocmai ca un bărbat îndrăgostit care după îndelungi așteptări își revede în sfîrșit iubita. Se apropie de tejghea și, cu glasul cel mai dulce din lume, o întrebă:

— Ciau, Lily. Tot botoasă?

— Tot...

— Uite ce ți-am adus.

Roman puse pe tejghea un pachețel și-l desfăcu: ieși la iveală un cățeluș mic de tot, negru și tare nostim.

— Uuu, ce nostim e! se îmbună Lily imediat.

— Vai, ce drăguț e! exclamă și colega ei de la muzică simfonică.

— Uite, să-l pui acolo, Roman arătă cu mîna un raft, ca să-i latre pe toți cei care îndrăznesc să-ți facă curte...

— Nu fi prost, Liviule ...

— Nu poți să fii gelos și deștept în același timp. Ai vorbit la telefon?

— Da!

— Și?!!

Mi-a răspuns că, din păcate, nu poate să mă ajute cu nimic. Avocatul care spera să mi-l recomande s-a îmbolnăvit...

— Da, da, mormăi Roman, mușcîndu-și buzele.

— E rău sau e bine? întrebă ea copilărește.

— Nici una, nici alta, răspunse el, împrumutîndu-i tonul. Am plecat... Bagă de seamă unde-l pui pe dumnealui... Să știi că-i dresat... Arrivederci! Ne vedem la ceas...

Cînd ajunse în dreptul ușii, auzi în spatele său cuvintele colegei lui Lily:

— E cam trăznit logodnicul ăsta al tău!

În ziua aceea Roman nu stătu nici o clipă locului. Mai întîi se interesă de domiciliul dactilografei Sanda Ionașcu. Constată, nu fără uimire, că locuia cu părinții ei. Pornit să-și completeze „fișa",

Roman mai află că Sanda era unica fiică a contabilului Dumitru Ionaşcu, un om cumsecade, care de treizeci de ani lucra la serviciul de contabilitate al Ministerului de Finanțe. Fata crescuse o răzgîiată şi o mofturoasă fără pereche. De vină fusese nevasta contabilului, căci ea îşi încurajase fiica pe calea asta, susținînd : „Aşa trebuie să fie o femeie !" Apărată în toate împrejurările de maică-sa, Sanda a renunțat în cele din urmă şi la şcoală. În clasa a 8-a a fost unica repetentă a clasei. A început să hoinărească. Timp liber avea berechet. În cercul prietenilor ei se bucura de succes ; era frumoasă, poate cea mai frumoasă dintre fete. Şi pentru că totuşi nu se putea descurca fără o profesiune, s-a apucat să învețe dactilografia. De trei ani lucra la biroul acela de copiat acte. Muncea, cîştiga destul de bine, mai dădea şi în casă mamei. Se îmbrăca foarte elegant şi, evident, cheltuia mult mai mult decît cîştiga lunar. Odată, tatăl o întrebase de unde are atîția bani. Ea nu se sfii să-i răspundă cu cinism : „Am un amant !" Tatăl nu se putuse stăpîni şi-i cîrpise două palme. De atunci nu-şi mai vorbeau. Cînd se întîlneau, se priveau ca doi străini...

Toate astea Roman le aflase în cîteva ore. Şi oricît ar părea de surprinzător, le aflase chiar de la mama fetei. Cum ? E greu de explicat. În aceasta şi consta înalta artă a tînărului criminalist Liviu Roman. Un singur amănunt nu izbutise încă să-l stabilească : cine anume era amantul dactilografei.

Seara, la ora şapte fără cinci, Roman se postă din nou în fața Biroului de copiat acte. Cîteva minute mai tîrziu, o zări pe Sanda Ionaşcu. Îşi încheiase orele de lucru. Roman se luă după dînsa, o ajunse din urmă şi i se adresă direct :

— Domnişoară Ionaşcu...

Ea se opri şi, privindu-l, îşi arcui sprîncenele subțiri şi negre.

— ...aş vrea să vă vorbesc ! urmă Roman.

— Domnule, vru ea să-l repeadă, dar el nu-i dădu acest prilej.

— ...E în interesul dumneavoastră.... Sînt de la Direcția Generală a Miliției...

La auzul acestor cuvinte, ea rămase locului. Își aminti apoi că-l întîlnise cu o zi înainte în lift și, regăsindu-se, spuse cochet :

— Glumiți, domnule.

Zîmbi cu îngăduință și vru să-și vadă de drum.

— Nu glumesc, zise Roman și-i întinse legitimația.

Citi legitimația, se uită la Roman și se întristă brusc. Se vedea că ar fi vrut să spună ceva, nu-și găsea însă cuvintele.

— Dacă nu aveți nimic împotrivă, propuse Roman, în spatele Tribunalului e un parc. Am putea să stăm acolo de vorbă, pe o bancă.

Ea se învoi.

Mergeau alături, în tăcere. Dactilografa, din pricina tocurilor, era ceva mai înaltă decît Roman. Traversară strada, mai merseră puțin și ajunseră într-o grădină nu prea mare, cu cîțiva castani și mai multe bănci. Se așezară pe o bancă mai retrasă, sub un copac cu o coroană bogată.

— Domnișoară Ionașcu, nu vreau să vă rețin prea mult... Totul depinde de sinceritatea răspunsurilor dumneavoastră...

El o privi în adîncul ochilor ei negri și-și zise că, dacă nu s-ar rimela, farda, ar arăta mult mai bine, chiar mai tînără.

— Am să încerc, răspunse ea surîzînd cu o obrăznicie dulce, de unde Roman trase concluzia că femeia își regăsise calmul.

— A fost ieri la dumneata o tînără căreia i-ai bătut la mașină o cerere.

După o clipă de gîndire, dactilografa răspunse că își amintește.

— A cerut s-o ajutați.

— Da !

— Să-i faceţi legătura cu un avocat care să-i înlesnească obţinerea unor acte necesare pensionării tatălui ei ?

— Da !

— I-aţi făgăduit sprijinul ?

— Da ! Azi dimineaţă mi-a telefonat şi am anunţat-o că, din păcate, nu pot s-o ajut...

— De ce ?

— Avocatul s-a îmbolnăvit şi a fost internat la nu ştiu ce spital. Suspect de cancer.

— Cine-i avocatul ?

— Un pensionar. N-aveţi o ţigară ? întrebă ea, amuzată parcă de curiozitatea ofiţerului.

— N-am, nu fumez !

— Un bărbat tînăr, pe deasupra şi ofiţer de miliţie, să nu fumeze... îi reproşă ea şi, mai mult din obişnuinţă, îl privi ca pe un bărbat care încearcă un flirt oarecare.

— Mă interesează numele avocatului, readuse Roman discuţia pe făgaşul ce-l interesa.

— Mirschi, răspunse ea, arătîndu-se de astă dată plictisită de această neaşteptată chestionare. Andrei Mirschi... Un bătrînel ieşit la pensie...

— De unde-l cunoaşteţi ?

— Venea uneori pe la mine şi-mi dădea să bat copii după diferite certificate...

— De unde aţi aflat că Mirschi e internat şi e suspect de cancer ?

— Se perindă multă lume prin biroul nostru, vorbi dactilografa cu glasul cel mai firesc posibil. Chiar azi de dimineaţă a trecut pe la noi un notar de la Tudor Vladimirescu, tovarăşul Pandele, şi l-am întrebat, aşa într-o doară, şi el tot într-o doară mi-a răspuns...

— Mirschi nu e bolnav, ci arestat.

— Arestat ? ! ? se arătă ea uimită. De necrezut ! Moşneagul acela ! Mirschi arestat... Nu întreb de ce, ştiu că n-aveţi voie să spuneţi...

— Sînteţi foarte drăguţă, evitînd să mă puneţi într-o situaţie neplăcută. Vă mulţumesc pentru sinceritatea răspunsurilor.

Roman se ridică de pe bancă și deveni galant:

— Îmi pare rău că am fost nevoit să vă acostez și să vă rețin atenția cu această neinteresantă conversație...

Sanda Ionașcu se ridică și ea și, instinctiv, își împinse înainte pieptul frumos. Roman o privi admirativ și femeia îi prinse căutătura.

— Îmi permiteți să vă însoțesc cîțiva pași? propuse ofițerul.

— Mă rog! acceptă ea.

Roman arăta acum ca un bărbat încîntat, pe de o parte că a scăpat de obligațiile sale profesionale, iar pe de altă parte că poate, în sfîrșit, să facă puțină curte unei femei. Merseră împreună pînă la Podul Senatului. Își spuseră prietenește tot felul de fleacuri cu privire la filmele italiene, iar cînd ajunseră din nou în Piața Senatului, Roman se scuză, îi sărută mîna, o mai privi o dată cu admirație și sări într-un autobuz. Ea îl urmări surîzătoare, iar la un semn al lui cu mîna îi răspunse insinuant.

La stația următoare, Roman coborî, sări într-un taxi și spuse:

— Du-mă rapid în Calea Victoriei, colț cu Calea Griviței.

— Înconjurăm, preciză șoferul, că-i sens unic...

— Înconjoară, rapid însă!

După nici zece minute, Roman se găsea la pîndă în fața blocului unde fusese în ajun. Ceva mai tîrziu o văzu pe Sanda Ionașcu intrînd grăbită în bloc. Faptul în sine nu-l miră. Se aștepta s-o vadă, de aceea i-o și luase înainte. După un timp, un taxi opri în fața clădirii, din care coborî, spre uluirea ofițerului, fotograful Panaitescu. Roman își frecă ochii, nu-i venea să creadă. Îl deruta eleganța fotografului; era îmbrăcat într-un costum alb, croit dintr-o stofă fină. După ce plăti șoferului, fotograful intră în bloc. Roman se luă după dînsul. Îl zări oprindu-se în fața liftului, apoi îl pierdu din vedere. Numai atunci ofițerul intră și el în bloc. Liftul urca cu fotograful; îi urmări luminile roșii care marcau

etajele străbătute de ascensor. Se aprindeau ca niște mici semafoare — III, IV, V, VI, VII... „La șapte !" exclamă Roman și mai uluit. Convins că a făcut una dintre cele mai formidabile descoperiri din activitatea sa de criminalist, se grăbi să ajungă cît mai repede la D.G.M.

.....

Roman mă găsi la Direcție, deși era o oră cînd ar fi trebuit demult să fiu acasă. Mă reținuse însă la birou studierea primelor audieri. Acestea se anunțau foarte folositoare. Roman năvăli ca un bolid...

— Virgile, am făcut o descoperire formidabilă...

Se așeză furtunos pe scaun. Îmi povesti cu lux de amănunte tot ce se petrecuse. La toate se așteptase, numai la apariția fotografului nu.

— Dacă l-ai fi văzut, sînt convins că nu l-ai fi recunoscut. Elegant din cap pînă-n picioare...

— Poate că a fost solicitat să fotografieze...

— N-avea asupra lui nici un aparat... mi-a replicat Roman cu un aer triumfător... Avea ceva de june care se grăbește să se întîlnească cu o femeie...

— Crezi ? ! ?

— A urcat la șapte, preciză Roman.

— Bine, bine, am încercat eu să-i stăvilesc avîntul. După cîte știu, acolo locuiesc trei familii...

— Numai două... Ninet... nu o putem socoti familie... Sînt convins că aici se află și dactilografa, și Panaitescu...

— Ce propui ?

— Să-l arestăm pe fotograf !

— Pe ce motiv, numai că l-ai văzut îmbrăcat într-un costum elegant și urcînd la etajul șapte ?

Roman mi-a dat dreptate : se pripise...

— Mai bine, am propus eu, hai să ne întoarcem la planul tău inițial. Ce ai urmărit prin discuția cu dactilografa ? Ai urmărit să afli dacă prin mijlocirea ei se poate ajunge la unul din falsificatori. Ce-ai aflat ! Că se poate ajunge. La cine ? La Mirschi. Pînă aici nimic nou. Era firesc să-l

cunoască pe Mirschi, din moment ce avocatul apela la serviciile ei de dactilografă oficială.

— Ieri încă nu aflase că Mirschi a fost arestat.

— De unde ştii ?

— Cum de unde ? ! Dacă ar fi fost în cunoştinţă de cauză nu s-ar fi oferit s-o ajute pe Lily, nu i-ar fi dat numărul de telefon şi nu i-ar fi cerut s-o caute ca să-i dea răspunsul. Şi acum o întrebare : cine i-a spus că Mirschi e bolnav ?... Oricum, în partea a doua a planului meu am urmărit s-o alarmez, şi prin ea să-i alarmez şi pe ceilalţi...

— Uneori, simt cum îmi plesneşte capul de atîtea întrebări fără răspunsuri... Ce legătură există între Sanda Ionaşcu şi banda de falsificatori ? Ce legătură e între Sanda Ionaşcu şi etajul şapte ? Cine-i Ninet Butunoiu... şi din ce trăieşte ? O să ne pomenim cu un depozit de întrebări.

— Stai, dragă Virgile, dar dacă am presupune că în garsoniera domnişoarei Ninet s-au întîlnit dactilografa şi fotograful... Recunosc, debitez prostii. Gata, am obosit... Ceva nu mai funcţionează... Ai dreptate... Hai să mergem pe la casele noastre să ne odihnim...

— Cred că-i soluţia cea mai bună, m-am învoit şi eu.

Am încuiat documentele, am ieşit în stradă. Înnoptase de-acum. După cîţiva paşi, Roman sări ca ars, exclamînd :

— Virgile, am o idee ! Formidabil ! La revedere... pe mîine... Noapte bună şi iartă-mă că nu te mai însoţesc...

3

Biroul de copiat acte se deschidea la orele 8. La orele şapte şi jumătate, Roman formă de acasă un număr de telefon şi-i întinse mamei sale receptorul.

— Vorbeşte, o îndemnă el, aşa cum te-am învăţat.

Bătrîna luă receptorul, dojenindu-şi din priviri flăcăul. Auzind de la celălalt capăt al firului o voce răguşită de femeie, mama lui Roman întrebă :

— Doamna Ionaşcu la telefon ?

Roman, care-şi apropiase urechea de receptor, auzi un „da“ obosit.

— Nu vă supăraţi că vă deranjez atît de dimineaţă, aş vrea să vorbesc cu fiica dumneavoastră, cu domnişoara Sanda.

„Cu Sanda ? ! auzi Roman glasul celeilalte mame. N-am cum. Nu-i acasă... N-a dormit în noaptea asta acasă“.

Mama lui Roman căscă nişte ochi mari ; băiatul îi şopti :

— Întreab-o dacă poate fi găsită la birou ?

Bătrîna se supuse şi auzi răspunsul : „Încercaţi !“.

— A închis telefonul ! zise bătrîna, şi n-am apucat să-i mulţumesc.

Apoi, punînd receptorul jos, începu să-şi certe fiul că umblă cu noaptea-n cap după o dezmăţată. Şi-apoi. de ce ar avea nevoie de o altă „fustă“, cînd o are pe Lily — o fată atît de bună şi atît de drăguţă.

Tînărului morala bătrînei îi făcu plăcere. În schimb, pe bătrînă bucuria fiului ei o necăji.

— Rîzi, păcătosule, dar cînd m-oi duce la şeful tău şi o să-i spun ce poamă eşti, o să-ţi iasă bucuria pe nas...

Roman îşi sărută mama şi ieşi în fugă din casă. Maşina D.G.M.-ului îl aştepta la colţ. Îi dădu şoferului adresa fotografului. Făcură vreo cincisprezece minute pînă acolo. Nu oprise în faţa casei lui Panaitescu, ci pe o stradelă laterală. Roman cunoştea casa ; trecuse într-o noapte pe acolo cînd cu furtul filmelor. Casa fotografului era împrejmuită de o grădină nu prea mare, dar bine îngrijită. Intră în curte şi de cum deschise poarta îi ieşi în cale o femeie de vreo patruzeci de ani, firavă, gălbejită, îmbrăcată într-un capot albastru.

— Pe cine căutaţi ? întrebă ea.

— Aici locuieşte fotograful Panaitescu? întrebă Roman cu o naivitate prefăcută.

— Da, zise femeia, da' nu-i acasă.

— Păcat! Nu ştiţi, îl găsesc la cooperativă?

— Nu... a plecat aseară din Bucureşti pentru două zile...

— Păcat! Păcat! Aveam mîine o cununie la Sfat şi aş fi vrut să aranjez personal.

Femeia îşi înălţă neputincioasă umerii uscaţi.

— Sînteţi nevasta dumnealui?

— Da, zise ea nemulţumită parcă de faptul că i s-a amintit că aparţine cuiva.

— Bine, spuse Roman, o să revin. La revedere...

În drum spre D.G.M. Roman îi ceru şoferului să facă un ocol, să ajungă în Piaţa Unirii, apoi s-o ia în sus, spre Podul Senatului. Bănuia că Sanda Ionaşcu nu se prezentase în ziua aceea la serviciu, dar avea nevoie de o confirmare. O căpătă. Dactilografa absenta. Şi, ciudat, Roman nu se întristă, ci se înveseli şi se apucă să-i povestească şoferului tot felul de anecdote.

Era într-o vineri. Sanda Ionaşcu absentă din Bucureşti trei zile. Abia luni de dimineaţă reapăru la serviciu şi-şi reluă cuminte locul la maşina de scris. Era la fel de încîntătoare şi de atrăgătoare ca şi în alte dăţi; zîmbea cochet celor din jur, îndreptîndu-şi mereu părul de aur care-i acoperea jumătate de obraz.

În jurul orei zece, o „Pobedă" opri nu departe de biroul de copiat acte de pe Chei. Din ea coborî Roman şi, cu un pas mare de om grăbit, intră în Birou şi se îndreptă direct spre Sanda Ionaşcu. Dactilografa îl întîmpină cu un surîs şăgalnic.

— Săru' mîinile! zise el.

— O, ce plăcere, cochetă ea...

— Domnişoară Ionaşcu, urmă Roman în şoaptă, dar păstrîndu-şi în vorbire acelaşi ton curtenitor,

v-aş ruga să mă însoţiţi pentru o oră sau două... nu mai mult. Maşina ne aşteaptă...

— Am de lucru, încercă ea să se apere şi păli.

— Îl veţi relua pe urmă, o încurajă Roman.

Dactilografa se ridică. Deşi poşeta îi era la îndemînă, o găsi cu greu. Atrase atenţia colegelor că n-o să lipsească mult. Ieşi urmată de ofiţer. În maşină, întrebă cu voce abia auzită :

— Încotro ?

— La Direcţia Generală a Miliţiei.

— Sînt arestată ? se auzi din nou glasul ei stins.

— Încă nu, îi răspunse Roman cu toată sinceritatea. Şi văzînd-o că e gata să izbucnească în plîns, o sfătui : „Stăpîniţi-vă o să vă murdăriţi cu rimel".

Ea îl măsură cu nişte ochi răi, cîinoşi, şi-şi adună la piept poşeta, ca pe un scut. Apoi, pînă la D.G.M. tăcură. După un sfert de oră, dialogul lor reîncepu, de astă dată într-unul din birourile destinate cercetărilor.

— Domnişoară Ionaşcu, aţi minţit. De ce m-aţi minţit ? fu prima întrebare a lui Roman.

— Eu ? ! tresări blonda şi se uită la ofiţer cu un aer ofensat. Vă rog...

— Domnişoară Ionaşcu, cine v-a informat că Mirschi zace bolnav de cancer într-un spital ?

— Cum cine ? Am spus. Deveni brusc nervoasă. Îşi juca în neştire poşeta. Am spus doar... De la tovarăşul Pandele...

— Minţiţi, domnişoară Ionaşcu. Am avut plăcerea să stau de vorbă cu tovarăşul Pandele. M-a asigurat că în dimineaţa zilei respective n-a trecut pe la biroul dumneavoastră şi deci n-avea cum să vă informeze...

Dactilografa îşi lăsă privirile în pămînt. Se înmuiase.

— Ce vreţi de la mine ? vorbi ea, muşcîndu-şi buzele pline, aprinse de ruj.

— Să ne spuneți la cine v-ați interesat de Mirschi și cine v-a spus că ar fi bolnav.

Din clipa asta, Roman era sigur că dactilografa o să răspundă tuturor întrebărilor. Era o ființă slabă, obișnuită să ia viața ușor ca pe un joc al hazardului. Totuși întîrzie cu răspunsurile. Roman n-o grăbi. Se mulțumi s-o privească rece și, poate, puțin disprețuitor.

— Am un prieten... un bărbat... de la el am aflat, mărturisi în cele din urmă și tăcu, închipuindu-și, pesemne, că spusese totul...

— Un bărbat... un prieten... Cine-i acest prieten și de unde îl cunoaște pe Mirschi și de ce tocmai pe dumnealui l-ai întrebat ?

— Bărbatul ăsta, ezită ea, este iubitul meu...

— E căsătorit, nu-i așa ?

— De unde știți ? ! sări ea speriată.

— Continuați ! o încurajă el.

— Îl cunoaște foarte bine pe Mirschi... De fapt, Mirschi mi l-a prezentat. Acum doi ani au venit la mine, la Birou. Au venit împreună... Și Mirschi mi-a făcut cunoștință cu el...

— Ați știut că Mirschi a fost arestat ?

— Nu ! Chiar în ziua cînd a fost la mine domnișoara aceea, m-am întîlnit cu el și i-am spus că aș avea pentru Mirschi un client. Iar el mi-a răspuns că Mirschi e bolnav, că-i pe moarte. De la dumneavoastră am aflat că a fost arestat...

— Și nu i-ați reproșat amantului dumneavoastră că v-a mințit ? întrebă Roman.

— Ba da ! Mi-a explicat c-o făcuse pentru mine, ca să nu mă sperie. Tot el mi-a spus că Mirschi a fost arestat pentru niște falsuri și că va scăpa, pentru că e bolnav... dement... iresponsabil...

— Bine, bine, da' de ce nu voia să vă sperie ?...

— I-am recomandat lui Mirschi clienți, mărturisi ea, clienți care aveau nevoie de mici servicii juridice... Nu știam că Mirschi se ocupă cu falsuri...

Iar eu... Dactilografa avu iarăşi o scurtă ezitare... Primeam în răstimpuri unele cadouri...

— De ce aţi minţit ?

— Nu ştiu... nici eu... se explică ea în chip neconvingător...

— Ultimele trei zile unde le-aţi petrecut ?

— Pe Valea Prahovei, la Predeal !

— S-a înapoiat şi dumnealui ?

— Da !

— Unde-l pot găsi acum ?

— Cred că e la cooperativă...

— Încă o întrebare : Cine-i Ninet Butunoiu ? Dactilografa răspunse liniştită, ca şi cînd s-ar fi referit la nişte stări fireşti, cotidiene :

— E o prietenă de-a mea, divorţată. Are o garsonieră pe Calea Victoriei, într-un bloc. Acolo mă întîlnesc cu Miky... el îi plăteşte chiria, întreţinerea. Pot să plec ?

— Nu înainte de a ne semna o declaraţie.

Roman chemă un coleg, îi dădu cîteva explicaţii :

— Domnişoara are de scris o declaraţie. Rămîne aici pînă mă întorc. În zece-cincisprezece minute sînt înapoi.

Plecă. Dar se înapoie tîrziu, după aproape două ore.

Domnişoara Sanda Ionaşcu aştepta plictisită. Colegul lui citea şi recitea la nesfîrşit declaraţia dactilografei. Cînd îl văzu pe Roman, se bucură, îi întinse declaraţia şi părăsi biroul.

— Bine, zise Roman. Maşina vă aşteaptă... o să vă ducă înapoi la serviciu...

Sanda Ionaşcu mulţumi. Nu putu însă să nu observe schimbarea la faţă a tînărului ofiţer de miliţie. Plecase bine dispus şi se înapoiase încruntat, nervos. N-avea de unde să ştie că Miky Panaitescu, între timp, dispăruse, nu numai de la atelier, ci şi de acasă... Dispăruse fără urmă.

.....

Imediat după expedierea dactilografei, Roman veni la mine, spumegînd de furie şi de indignare.

— Ce fel de ființă mai e și asta? se întreba el. N-are nici douăzeci de ani și s-a prostituat... S-o fi auzit cum vorbea de amantul ei... de garsoniera lor... Fără pic de rușine... Mă întreb, unde și cum a putut să deprindă în societatea noastră asemenea obiceiuri?!? De astă dată Roman nu avea numai întrebări, ci și răspunsuri. Indignarea lui era firească și eu o aprobam din toată inima. Cînd, în sfîrșit, se liniști, îmi raportă:

— Dragă Virgil, am fost din nou trași pe sfoară. Din declarația dactilografei rezultă că fotograful e un bun prieten al lui Mirschi.

— Imposibil! izbucnii eu. Ce a fost atunci cu toată înscenarea aceea de la cimitir, apoi cu filmele?

— Asta-i marea întrebare!!!

— Iarăși întrebări! M-am săturat. Mai vreau și răspunsuri...

— Partea cea mai gravă e că Panaitescu a dispărut. Am acționat fulger. Am aflat de la dactilografă că Panaitescu ar fi la cooperativă. Cît timp dumneaei și-a scris declarația, eu m-am repezit să-l aduc aici. Nu l-am mai găsit nici la unitate, nici acasă. Și mai am o întrebare:

— Las-o dracului... A dispărut deci... Urgent atît dactilografa, cît și garsoniera să fie puse sub observație...

— Ai dreptate, Virgil, zău că ai dreptate!

Și, pe loc, luarăm cuvenitele măsuri.

4

Iată acum cîteva extrase din declarațiile unor clienți ai bandei de falsificatori:

„Grigore Trancă mi-a dat un număr de telefon. El mi-a atras atenția să nu telefonez decît între orele 5 și 6 seara. Să-l cer pe doctorul Mircea Teodoru. L-am chemat. Mi-a răspuns. I-am spus că am nevoie de ajutorul lui ca avocat. Mi-a spus să vin a doua zi la orele 10 fix la bufetul din Sala pașilor pierduți de la Tribunalul cel mare. Să întreb pe ori-

ce ospătar unde-i doctorul Teodoru și o să mi se spună. Am procedat întocmai. L-am găsit și am dus tratative cu dînsul. Recunosc că am obținut o sporire de pensie care, după lege, nu mi se cuvenea. Stamate Stoian".

„M-am lăcomit. Recunosc. Am înșelat statul. Recunosc. Dar și alți mari negustori de pe Gabroveni și-au făcut rost de pensie. Și tocmai eu să nu fac rost? Am greșit. Recunosc. Au greșit și alții. Neghină, cel care a avut prăvălie de coloniale pe Șepcari își făcuse rost de o pensie. Pe dînsul l-am întrebat: „Măi Neghină te făcuși cu pensie de la stat, cum procedași, mă?" „Incearcă și tu, că are balta pește!" M-a dus la avocatul Mirschi. Se găsea la un birou de copiat acte de pe Splai, la Piața Senatului... Dînsul mi-a făcut rost de pensie. Recunosc... Mihalache Grigoriu".

„Stamatiu mi-a spus că pe Mirschi îl pot găsi zilnic între orele 10 și 11 în grădina bisericii Sfîntul Gheorghe. Într-adevăr, l-am găsit. M-a întrebat cine sînt, ce-am fost, ce acte mai am. Aveam cîteva acte, că figurasem fictiv ca salariat în mai multe Consilii de administrație ale unor societăți anonime. Auzind că am fost acționar al unor firme, s-a bucurat și mi s-a adresat în franțuzește. M-a întrebat dacă nu păstrez registre cu timbre vechi... De unde să păstrez?... Tiberiu Florescu".

„M-am găsit cu domnul doctor Mircea Teodoru un bărbat galant, manierat și parolist. Și-a dat cuvîntul de onoare că o să-mi obțină o pensie. Făcusem cu dumnealui, la un pocher, pariu că n-are cum să-mi obțină. „Dar dacă vă obțin, ce-mi oferiți, onorată doamnă?" Erau de față și alte doamne din înalta societate. I-am spus: „acest inel de familie!" Am pierdut inelul, în schimb m-am ales cu o pensie lunară. Madeleine Pretorian"

„M-am întîlnit cu avocatul Mircea Teodoru la Tribunal. Mi-a spus din capul locului: „Îți aranjez, dar o să te coste pensia pe trei luni. Adică 1500 de

lei !" Cînd mi-a arătat dosarul pe care spunea el că o să-l depună la Sfat, i-am dat 1000 de lei. După ce mi-a înmînat o copie după decizia de pensionare i-am mai dat 500 de lei. Mirică Stama".

„Mirschi mi-a cerut Buletinul de populație și nu mi l-a mai dat înapoi. Cînd l-am întrebat de ce nu-mi dă buletinul înapoi, mi-a explicat: „Pensia pe primele trei luni eu o încasez. Asta-i taxa". Prima oară, am primit pensia care nu mi se cuvenea retroactiv, pe două luni. A ridicat-o Mirschi. Pe urmă a mai încasat pensia pe o lună... Florică Hălmăgeanu".

„Mi-a spus din capul locului: „Pensia pe trei luni". Am fost de acord. I-am dat un gaj. Iar cînd a ieșit decizia de pensionare, i-am dat toate economiile mele. În total cei 1200 lei. Dumitru Știrbei..."

Mai toate declarațiile, dragi cititori, aveau cîteva puncte comune. Relevau și stabileau exact rolul lui Teodoru și al lui Mirschi, care, dacă ar fi să folosim terminologia sportivă, reprezentau cele „două vîrfuri de atac" ale bandei. Declarațiile stabileau în mod categoric trei locuri de întîlnire ale falsificatorilor cu clienții lor — bufetul tribunalului, biroul de copiat acte și grădina bisericii Sfîntul Gheorghe. Mai stabileau și taxa — valoarea pensiei pe trei luni și cîteva căi de încasare a taxei.

Audierile continuau să scoată la iveală noi amănunte, subliniind totodată și aspectul social al problemei : mai toți clienții lui Teodoru și ai lui Mirschi proveneau din rîndurile fostelor clase exploatatoare. Ce folos ? În mîna noastră se aflau „clienții", dar nu și „furnizorii" actelor false. Un prim „furnizor" — Mirschi — era nebun. Un al doilea — „Personajul X", alias Mircea Teodoru — n-avea nici identitate și nici domiciliu. Un al treilea — fotograful Panaitescu — dispăruse.

Poftim ! Descurcă-te !

XI. Ițele se încurcă și se descurcă

1

Din întîmplările locotenentului Liviu Roman

Supărarea lui Lily era îndreptățită. Roman dispăruse dintr-o dată, fără să-i lase măcar o vorbă. Reapăru însă după trei zile, seara, în fața magazinului „Romanța". Se oprise în fața vitrinei. Ea îl zări. Tînărul îi zîmbi și-i făcu semn. Ea se încruntă ca și cînd ar fi vrut să-i strige „Pleacă de-aici ! Nu mai vreau să te văd... Nu te cunosc !". El se prefăcu îndurerat și-și șterse o lacrimă. În ciuda supărării, fata izbucni în rîs. Atunci el înțelese că Lily îl iertase și că putea s-o aștepte fără grijă.

Cînd fata ieși din magazin, el o luă de braț, ea însă se smulse din strînsoarea lui.

— Ce mai vrei de la mine ?

— Să mă săruți !

— N-am nici un motiv. Am terminat cu tine, nu te mai iubesc !

— Eu, însă da...

— Minți ! Pe unde mi-ai umblat zilele astea ?

— Secret profesional, surîse el, fericit că Lily nu mai încearcă să se desprindă din strînsoarea brațului său...

— Dacă nu mă înșel, mi-ai cerut mîna ?

— Da !

— Nu ți-o mai dau, răspunse ea, cu un ton categoric. Nu am nevoie de un soț care o să-și ascundă tot timpul năravurile sub scutul „secretelor profesionale".

Roman își lăsă ochii în jos, îndurerat.

— Era cît p-aci să mor și tu mă cerți.

— Ei, da, tu și să mori !

— Au tras banditii-n mine... cu mitralierele, urmă Roman cu o voce gravă.

— Cu tunurile n-au tras ? îl zeflemisi ea.

— N-au tras, că n-aveau la îndemînă un tun greu... iar eu refuz să se tragă în mine cu unul ușor....

— Îți arde de glume, eu însă am fost îngrijorată. Am și plîns...

Treceau prin Pasajul Comedia. Se opriră și Roman îi sărută în grabă ochii, apoi amîndoi priviră sfioși în stînga și-n dreapta. Nu, nu fuseseră văzuți. Pufniră-n rîs și o porniră mai departe, ținîndu-se de mînă.

— În seara asta ești invitata mea, mergem la Lido pe terasă, decretă Roman.

— Iarăși misiune ? !

— Nu, uite, îți jur... Nu e vorba de nici o misiune.

— Dă-mi cuvîntul, îi ceru fata.

Roman și-l dădu. Dacă ar fi știut însă ce avea să i se întîmple la Lido, cu siguranță că nu și l-ar fi dat. Lily îl crezu și acceptă invitația.

— Mă duc să mă schimb și într-o oră sînt înapoi. Unde ne vedem ?

— În fața librăriei 17, lîngă „Republica"...

Mai bine de o oră, Roman se plimbă pe Bulevardul Magheru, liniștit, cu mîinile la spate, ca un om care-și încheiase cu succes afacerile. Întîlnirea cu Lily îi strecurase în suflet o undă de fericire: mergea și se gîndea la ea, spunîndu-și că, în sfîrșit, a bătut ceasul căsătoriei, că nu mai avea nici un sens să tot amîne nunta. Își imagina ziua aceea, apoi viitorul lor apartament. Neapărat, vor cumpăra și un birou-masă de lucru pentru viitorul literat. Izbucni în rîs. Un trecător îl privi lung.

Cînd fata se înapoie, Roman observă cu plăcere că în rochia de seară viitoarea lui soție era și mai încîntătoare. Traversară bulevardul, ținîndu-se de mînă și se îndreptară spre restaurantul Lido. Găsiră cu greu o masă liberă dincolo de bazin, la celălalt capăt al terasei. Aveau totuși de acolo perspectiva

întregului local. După ce se așezară, Lily, uitîndu-se drăgăstoasă la Roman, îl întrebă :

— Bem un coniac ?

— Bem, cum să nu, zise el și-i făcu cu ochiul strengărește.

Se simțeau amîndoi în largul lor și fata nu se feri să-i mărturisească că e fericită, că ar vrea să bea și să se îmbete. Nimic nu prevestea furtuna care, puțin mai tîrziu, avea să se dezlănțuie. Și poate că nu s-ar fi dezlănțuit dacă Lily n-ar fi făcut o descoperire și dacă n-ar fi ținut mortiș să i-o comunice și lui Roman. La o masă din fața ringului de dans, zări o femeie blondă, cu o pieptănătură „Marina Vlady". Se afla singură la masă. Era Sanda Ionașcu.

— Uită-te acolo, Liviule, duduia aceea oxigenată nu e cumva dactilografa la care m-ai trimis zilele trecute ?

La început Roman crezu că fata glumește. Îndemnat, totuși, cu stăruință, el se uită într-acolo. Recunoscu imediat în „duduia oxigenată" pe Sanda Ionașcu. „Ce-o fi căutînd pe aci ? se întrebă el neliniștit. Oare ofițerul care o supraveghează o fi și el aici ?" Nu-și duse gîndurile pînă la capăt. O auzi pe Lily vorbindu-i cu voce tristă.

— Îmi pare rău, Liviule, mi-ai spus că nu e vorba de nici o misiune și, de fapt, tu m-ai poftit aici cu un scop precis. Nu trebuia să mă minți. Știai că vine și dumneaei, nu-i așa ?

Cuvintele fură rostite în șoaptă, cu o adîncă tristețe, și Roman înțelese că Lily era serios afectată de această nemaipomenită coincidență.

— Draga mea, uită-te în ochii mei, o îndemnă el. Îți dau cuvîntul de onoare că invitația de astăseară n-are nici o legătură cu vreo misiune... Totul e o simplă coincidență, dar aș minți dacă ți-aș spune că faptul nu mă interesează. Mă crezi ?

Se uită în ochii ei fără să clintească și repetă :

— Mă crezi, Lily ? Așa-i că mă crezi ?

— Te cred, spuse ea în cele din urmă pe un ton împăciuitor. După un timp însă adăugă : Te simt, Liviule, neliniștit...

— Da, sînt, recunoscu el, ducînd paharul de coniac la gură. Îmi dau seama că, fără să vreau, aș putea să intru în misiune...

— Nu te mai gîndi la dînsa, îl sfătui Lily și ciocni paharul ei de al lui...

— Nu pot...

— E grav ? întrebă ea înțelegătoare.

El dădu afirmativ din cap.

— În primul rînd nu mai putem dansa... Ea nu trebuie să mă vadă, iar în al doilea rînd, trebuie să găsesc cît mai iute răspunsul la întrebarea : „Ce caută aici, de ce e singură sau, mai exact, pe cine așteaptă ?"

— Pot să te ajut cu ceva ?

El îi luă mîna și i-o sărută.

— Știi, Lily, tare aș vrea ca în apartamentul nostru să încapă și un birou la care să stau și să scriu în liniște.

— Tu să scrii, iar eu să cîrpesc ciorapi ...

— Prostuțo ! o dojeni Roman. Hai să bem...

Băură. Însă acum bucuria lor nu mai avea nimic din spontaneitatea dinainte. E drept, rîdeau însă erau mereu cu ochii îndreptați spre frumoasa dactilografă. După un timp, tot Lily îi atrase atenția :

— Ia uită-te, Liviule !

Un picolo îi adusese Sandei Ionașcu un plic. Sanda îl deschise. Lăsă într-o farfurie niște bancnote, apoi se ridică și se îndreptă spre ieșirea principală a restaurantului, care dădea și în holul hotelului „Lido".

— Lily, zise Roman, nu te supăra... așteaptă-mă, vin imediat. Se ridică și porni în grabă pe urmele dactilografei. Strecurîndu-se printre mese, îl zări și pe picolo. Îi făcu un semn discret să vină după dînsul. Băiatul îl ascultă și, după ce primi o bancnotă de cinci lei, mărturisi că domnișoara aceea drăguță fusese chemată de un domn care ocupa în

hotel la etajul I camera 43. Roman nu mai zăbovi; acționă imediat. Trecu prin fața portarului, care, nefiind în clipa aceea atent, nu-l opri. Urcă sărind cîte două trepte deodată. Spera să ajungă din urmă pe Sanda Ionașcu. Nu reuși. Coridorul era pustiu. Se opri în dreptul ușii 43. Cercetînd-o, Roman se întrebă dacă era sau nu încuiată. Să ciocănească sau să intre ca un oaspete nepoftit? Alese ultima variantă. Apăsă clanța și constată cu bucurie că ușa era descuiată. Se furișă repede într-un vestibul strîmt și întunecos.

— Ai adus coniacul? auzi Roman întrebarea unui bărbat. Recunoscu de îndată glasul fotografului Panaitescu și înțelese în ce situație nimerise pe neașteptate. Avea să prindă doi iepuri dintr-o dată... Intră brusc și energic în cameră. Apariția lui Roman fu într-atît de neașteptată, încît cei doi încremeniră: ea pe pat, iar el pe un taburet în fața oglinzii-toaletă.

— Bună seara, domnule Panaitescu; bună seara domnișoară Ionașcu, li se adresă Roman calm și stăpîn pe nervii săi.

Camera avea două ferestre ce dădeau spre terasă. Jaluzelele erau lăsate. Orchestra cînta de zor un Cha-cha-cha gălăgios... Primul își veni în fire fotograful. Vru să se ridice, dar Roman îl opri:

— Nimeni nu mișcă!

Neluîndu-și ochii de la cei doi, ofițerul se retrase spre telefonul de pe noptieră. Pe urmă totul se petrecuse fulgerător. Se aplecase să ridice receptorul. În aceeași clipă auzi la rîndul său amenințarea fotografului:

— Stai! Sus mîinile!

Fotograful făcuse un salt. (Roman nu-l bănuise atît de sprinten). Și acum stătea la cîțiva pași de dînsul cu un revolver în mînă, pregătit să tragă:

— Mîinile sus! șuieră fotograful printre dinți.

— Băieții mei sînt afară, spuse Roman calm, apelînd la o veche stratagemă.

— Nu-mi pasă! Sus mîinile!

Zîmbind batjocoritor, Roman se supuse. Min-

tea-i lucra însă cu febrilitate. Primejdia depășea orice închipuire. Recunoscu în pistolul din mîna fotografului o armă modernă, poate cu amortizor de zgomot. Ar fi putut să tragă fără ca focurile să fie auzite.

— Sanda, i se adresă fotograful dactilografei, încuie ușa !

Albă ca varul, surprinsă și ea de apariția pistolului, se ridică șovăind și, clătinîndu-se, se îndreptă spre ușă ; răsuci cheia, apoi o scoase din broască și reveni în cameră.

— Nu ți-am spus să scoți cheia ! strigă fotograful la ea.

Dactilografa vru să pună cheia la loc, în broască, dar el o opri.

— Stai acum locului... Uite, acolo, lîngă fereastră...

Roman înțelese că, în ciuda situației care părea fără ieșire, trebuia să afișeze o expresie derutantă, de om sigur pe sine, care în nici un caz nu avea cum să fie găurit de glontele unui pistol.

În căutarea unei soluții, surîse ironic armei îndreptate spre pieptul său. Fotograful îl privea cu o ură de moarte. I se adresă tot dactilografei :

— Sanda, formează la telefon un cinci și anulează comanda...

— V-am stricat seara, rosti Roman sarcastic.

— Taci ! îl amenință Panaitescu.

Dactilografa ridică receptorul, formă un cinci și, cu o voce sugrumată de emoție, anulă comanda.

— Să nu mai vină. Da, coborîm pe terasă, adăugă ea.

Pentru o clipă Roman o văzu în gînd pe Lily șezînd singură la masă și așteptîndu-l. În clipa următoare însă uită de ea. Nu vedea nici o scăpare, iar după cum evoluau lucrurile, devenise evident că fotograful intenționa să-l lichideze, să-l mature din calea sa. Și orchestra asta care cînta din ce în ce mai zgomotos.

— În ce stadiu sînteți cu ancheta ? i se adresă Panaitescu.

— Nu ţi se pare că vrei să ştii prea multe ? îl zeflemisi Roman.

— Nu glumesc ! îl avertiză Panaitescu şi-şi jucă pistolul în mînă, ca şi cînd s-ar fi pregătit să tragă.

— N-ai decît, replică Roman.

Dactilografa stătea în spatele fotografului, lipită de perete, palidă, înspăimîntată. Murmură rugătoare :

— Miky, să nu tragi... Mă nenoroceşti, Miky.

Roman îşi dădea seama că totul era pierdut. Ar fi putut să facă un salt spre infractor, dar se afla la o distanţă prea mare şi totul ar fi fost zadarnic. Zise :

— Te previn că din clădirea asta nu mai poti să ieşi. Te mai previn că şi pedepsele sînt diferite : într-un fel se pedepseşte falsul în acte publice, şi într-alt fel omorul... Roman vru să-şi coboare braţele. Fotograful nu-l lăsă :

— Nu mişca ! Întoarce-te cu faţa la perete !...

Dactilografa izbucni în plîns.

— Închide ochii, o sfătui fotograful. Apoi îi porunci lui Roman :

— Întoarce-te !

— De ce ? întrebă Roman. Vrei să tragi, poftim, trage... Nu mi-e teamă !

— Întoarce-te ! urlă Panaitescu cuprins de furii...

Deodată, dinspre vestibul, se auzi distinct cum cineva încearcă clanţa. Fotograful împietri.

— Cheia, şopti el îngrozit, bagă repede cheia în broască.

Femeia se îndreptă, ezitînd, spre vestibul, urmărită de ochii aprinşi ai lui Panaitescu. Roman se folosi de clipa asta şi acţioná cu o iuţeală fulgerătoare. Făcu un salt de parcă ar fi vrut să sară într-un bazin de înot şi nimeri cu capul în stomacul adversarului. Speriată de icnetul lui Panaitescu, Sanda scoase un ţipăt scurt şi, instinctiv, se repezi să fugă. În acelaşi moment însă uşa descuiată pe dinafară se deschise brusc şi-n cameră năvăliră doi inşi. Unul dintre ei se repezi să-l ajute pe ofi-

ter. Lupta fu scurtă. Roman se ridică, izbutise să-şi dezarmeze adversarul.

— Băieţi, vă mulţumesc, le vorbi el celor doi colegi însărcinaţi cu supravegherea dactilografei. Aţi picat la vreme... Luaţi-i de aici...

Panaitescu se ridică anevoie.

— Luaţi-i, băieţi, fără zgomot... Domnule Panaitescu, fii amabil, ia-o de braţ pe amanta dumitale şi coboară în stradă ca şi cînd ai intenţiona să ieşi la plimbare... Maşina noastră aşteaptă la scară...

— Panaitescu îi zice ? ! se miră unul dintre ofiţeri. Aici la hotel e înregistrat sub un alt nume. Aurel Mărgineanu, originar din Piteşti...

Alaiul se formă. Ieşiră pe coridor. Ca şi înainte, era pustiu. Coborîră laolaltă ca nişte vechi prieteni. Nimic nu trăda prezenţa miliţiei, îndeplinirea unei misiuni.

Despărţindu-se de salvatorii săi, Roman se cercetă într-o oglindă mare şi limpede. Imaginea celuilalt îl satisfăcu, îşi zîmbiră, apoi îşi luară rămas bun. O găsi pe Lily la locul său, puţin nervoasă, puţin îngrijorată. Se lumină dintr-o dată la faţă cînd îl văzu pe Roman şi, mai ales, cînd descoperi pe chipul său o mare bucurie.

— Ai stat mult, Liviule !

— Însă acum o să putem petrece în voie ...

— Ce-a fost ?

— E ! Un fleac ! Dansezi ?

— Da, însă mai întîi să bem coniacul.

2

Roman şedea în stînga mea şi se uita lung şi pătrunzător la arestat ca şi cînd în felul acesta ar fi putut să-l cunoască mai bine pe individul care intenţionase să-l împuşte. Arestatul, pe cît putea, încerca să se ferească de privirile lui ; era negru la faţă ; nu dormise toată noaptea, zbuciumîndu-se în căutarea unei soluţii salvatoare. Pesemne n-o gă-

sise. Înțelesese că era încolțit. Nu fusese arestat oricum, ci într-o împrejurare foarte concretă, cu o armă în mînă. Înțelesese că singura soluție era aceea a dobîndirii unor circumstanțe atenuante, adică a mărturisirilor complete. De la prima întrebare se arătă binevoitor, răspunzînd fără ezitări. Interogatoriul începu cu o întrebare clasică :

— Numele și prenumele ?

— Petre Panaitescu, răspunse arestatul cu o voce răgușită.

— La Lido, interveni Roman, ai fost înregistrat sub numele Aurel Mărgineanu ?

— Exact. Sînt Petre Panaitescu, alias Aurel Mărgineanu.

— Așadar, urmai eu, Petre Panaitescu. Locul și anul nașterii ?

— Sînt născut în București, la 6 octombrie 1918.

— Profesiunea ?

— Fotograf-cooperator... din 1951.

— Și înainte de asta ? interveni Roman, uitîndu-se într-un dosar și prefăcîndu-se că verifică o dată.

Arestatul, mușcîndu-și buzele, răspunse :

— De fapt, nu sînt de meserie fotograf, ci gravor de ștampile.

Mă stăpînii cu greu să nu exclam cuprins de bucurie : „Așa, așa, nenicule, spune, spune tot !“ căci un anchetator n-are voie în timpul interogatoriilor să se lase pradă exclamațiilor sau să-și exteriorizeze sentimentele. E un amănunt pe care-l găsim pînă și în tratatele de specialitate : indiferența anchetatorului, aerul că știe mult mai multe decît își închipuie cel interogat sînt derutante pentru acesta din urmă.

— Unde ai învățat meseria, și de ce te-ai făcut fotograf ?

— În 1932, m-am angajat ucenic la renumitul atelier „La ștampila regală“ de pe strada Carol, proprietatea domnului Grigore Munteanu. De la el am învățat meserie, devenind într-un timp scurt cel mai bun lucrător din atelier...

— Era un atelier căutat de firmele și întreprinderile bucureștene ? întrebă Roman.

— Cele mai mari întreprinderi din București și din provincie își comandau la noi ștampilele. Munteanu avea cîțiva lucrători cu mîini de aur. Din cine știe ce pornire lăuntrică, arestatul își privi mîinile care se odihneau pe genunchi.

— Recunoști deci că ești cel care a furnizat ștampile bandei de falsificatori conduse de Teodoru ?

— Da, recunoscu arestatul, cele mai multe din ștampilele folosite sînt lucrate de mine. Vă rog să consemnați în procesul-verbal că mi-am mărturisit vina din capul locului...

— Bineînțeles, nu înainte de a încerca să mă împuști, preciză Roman cu un aer batjocoritor. Totuși cererea dumitale va fi satisfăcută, nu-i așa tovarășe Conta ?

Dădui din cap aprobator. Zău, dragi tovarăși, nu-mi venea să cred că după atîtea zile de încordare, în sfîrșit, am dat peste un membru al bandei, hotărît să nu ne facă greutăți. Sau, cine știe, poate că iarăși mă bucuram prea devreme.

— De ce ai trecut la profesiunea de fotograf ?

— Din două motive : ca să-mi camuflez cealaltă meserie și pentru că, în general, este o meserie bănoasă.

— În ce an ai intrat în bandă ?

— În 1950... Atunci s-a constituit... A venit la mine domnu' Teodoru. Spunea că mă cunoaște de la Munteanu. Eu însă nu-mi aminteam să-l fi cunoscut. Mi-a propus să lucrez cu el. Aveam nevoie de bani, am acceptat... Treaba mea era relativ ușoară. Mai cu seamă că posedam o colecție de ștampile de pe vremuri... Încă de pe timpul cînd am lucrat la Munteanu, luasem obiceiul să-mi fac și mie o copie după ștampila pe care o executam. Voiam să am o colecție unică... doream să devin colecționar de ștampile. Pe urmă, colecția mea a stat la dispoziția bandei.

— Unde îţi aveai atelierul ?

— Acasă.

— Cine mai face parte din bandă ?

— Nu cunosc decît doi membri ai bandei — Teodoru şi Mirschi.

— De ce ?

— Banda era organizată după principiul „să nu ne cunoaştem între noi".

— Domiciliul lui Teodoru ?

— Nu-l ştiu... N-am ştiut niciodată unde locuieşte... cine-i domnu' Teodoru...

— Şi dacă aveai urgent nevoie de el ? se interesă Roman.

— Îl puteam găsi între orele 5 şi 7 după-amiază la un telefon pe care Teodoru mi-l stabilea din vreme ; dacă aveam nevoie de el, îl chemam la 3... 43.64 şi dacă aproba întîlnirea, ne întîlneam într-o bodegă sau la un bufet. Am observat că Teodoru avea slăbiciunea localurilor. În ultimul an ne întîlneam la „Poarta Albă", pe Dorobanţi, colţ cu Romană.

— Şi dacă el avea nevoie de dumneata ?

— Mă chema la telefon şi-mi fixa o întîlnire.

— Mirschi îi cunoaşte domiciliul ?

— Da.

— Mirschi e nebun ?

— După părerea mea, nu. După a lui Teodoru se pare că e...

— Ce legături există între Teodoru şi Mirschi ?

— Nu ştiu. N-am putut niciodată să-mi dau seama, mărturisi arestatul şi ridică din umeri a mirare că nu izbutise nici el în toţi aceşti ani să stabilească relaţia exactă dintre cei doi falsificatori.

— Cînd l-ai văzut pe Teodoru ultima oară ?

— Mi-a dat acum cinci zile telefon. Mă chema să ne întîlnim la „Poarta Albă". M-am dus. Mi-a atras atenţia că sîntem în mare primejdie, că se va da la fund, m-a sfătuit să distrug colecţia de ştampile, căci din clipa aceea banda îşi încetează activitatea... Am mai înţeles din spusele lui că va

pleca peste hotare cu o excursie a O.N.T.-ului... De atunci nu l-am mai văzut și nici de telefonat nu mi-a mai telefonat...

Relatarea arestatului Panaitescu era deosebit de importantă. Pentru noi, Teodoru continua să fie același „Personaj X", omul din umbră.

— Acum explică-ne, cerui eu pe un ton sever, de ce ați recurs la înscenarea cu cimitirul, cu furtul filmelor și așa mai departe !

— Vă explic... Teodoru mi-a atras atenția că Mirschi a fost arestat și că, practic, nu există pentru noi nici o primejdie. Mirschi e nebun și nu va mărturisi nimic. Mi-a vorbit de moartea nevestei lui Mirschi și m-a rugat să fac cîteva fotografii de la înmormîntare. Dar să fiu prudent, să nu fac mai mult de trei-patru fotografii. Eu însă m-am lăcomit. Ce mi-am zis ? Dacă tot sînt acolo, de ce să nu încerc să mai scot un ban ? Am făcut mai multe fotografii crezînd c-o să le pot plasa.

Nu bănuiam că o să iasă atîtea încurcături. Cînd a aflat ce mi s-a întîmplat, Teodoru mi-a spus că nevasta lui Mirschi n-a murit de moarte naturală, că a fost ucisă de nu se știe cine și m-a sfătuit să organizez înscenarea cu furtul, cu scopul de a vă deruta, de a vă îndepărta de mine și de a vă crea noi probleme. De altfel îmi amintesc că-mi spunea că trebuie să vă creăm cît mai multe încurcături care să vă abată atenția de la fondul anchetei...

— Deci filmul există ? stărui Roman.

— Da, și e la unitate.

Fotograful ședea nemișcat și răspundea mecanic la toate întrebările acestea. Fața-i smeadă strălucea de transpirație. Cînd și cînd își ștergea fruntea îmbrobonată cu mîneca udă a cămășii. Îi era sete și se sfia să ceară apă. Îi împinsei un pahar pe care-l bău dintr-o răsuflare.

— Nimic din tot ce am povestit în seara aceea, a atacului, n-a fost adevărat. Sfătuit de Teodoru am încercat să vă derutez.

— Ai încercat să dispari, de ce?

— Am aflat de la Sanda că vă interesați de Mirschi. Mi-am dat seama că dacă ați ajuns la ea, o să ajungeți și la mine... Excursia pe Valea Prahovei a fost de fapt excursia noastră de despărtire. O iubesc pe Sanda. Am vrut să dispar. Fiecare membru al bandei are și un buletin de identitate fals. Am apelat la acel buletin și mi-am căutat un culcuș vremelnic. Așa am nimerit într-una din camerele hotelului Lido. Eram un „sosit din Pitești". Contra unui sutar am căpătat o cameră. De acolo am luat legătura telefonică cu Sanda și am învățat-o cum să procedeze ca să ne mai întîlnim o dată.

Ingenios, părea să gîndească și Roman. Ingenios, gîndii eu.

— Dar arma, întrebai eu, de unde ai luat-o?

— Teodoru mi-a dat-o. „Uite, mi-a spus el mai demult, îți dau în păstrare un buletin fals. Îți mai dau și o armă cu amortizor. La nevoie trebuie să știi să te aperi". N-am știut să mă apăr, recunoscu el, și pentru întîia oară se uită la Roman cu vinovăție.

Da, Roman fusese la un pas de moarte. L-au salvat cei doi ofițeri însărcinați cu supravegherea Sandei Ionașcu. Urmărind-o, cei doi l-au văzut și pe Roman intrînd în camera 43. S-au orientat bine, au înțeles că acolo se petrece un lucru grav și au acționat cu îndrăzneală salvînd viața tovarășului lor.

— Sanda Ionașcu face și ea parte din bandă? întrebă Roman.

— Nu, Sanda n-are nici un amestec. N-a bănuit nici o clipă care-mi sînt îndeletnicirile. Aveam bani și ea știa că sînt un fotograf care cîștigă bine... Mirschi mi-a prezentat-o într-o zi... La biroul acela își bătea el actele la mașină... „Vino, mi-a spus, să-ți fac cunoștință cu o fată frumoasă... frumoasă ca sfînta Brigita!"

— Ca sfînta Brigita? mă arătai eu îngrijorat de apariția neașteptată în cadrul interogatoriului a sfintei lui Mirschi.

— Folosea des comparația asta, zise arestatul. Vă rog să mă credeți, Sanda n-are nici un amestec, o apără el și un dram de patimă își făcu loc în glasul său.

Mă uitai întrebător la Roman. Mai avea oare de pus vreo întrebare? Nu. Cel puțin așa mi se părea. Eu însă, înainte de a încheia interogatoriul, mai aveam de lămurit două chestiuni:

— Ai auzit de fosta cîntăreață de la barul Fu Ciang, Elvira Crăiniceanu, pe atunci Mary Wang?

— Nu.

— Oare printre fotografiile dumitale nu păstrezi cumva și o fotografie a lui Teodoru?

Arestatul rămase o clipă pe gînduri, apoi aproape că strigă de bucurie:

— Da, da, am, sigur că am... I-am făcut o fotografie pentru nu mai țin minte ce legitimație. Păstrez cîteva copii. Sigur, vă dau fotografiile lui.

— Mașina lui Teodoru ai văzut-o vreodată?

— Nu, n-am văzut-o ...

Cu acest ultim răspuns, interogatoriul lui Petre Panaitescu luă sfîrșit. Arestatul ne rugă încă o dată să trecem în procesul-verbal că mărturisise totul din capul locului, nesilit de nimeni, venind astfel în ajutorul organelor de miliție.

Am rămas apoi singuri și ne-am privit multă vreme în tăcere, ca doi soldați după un atac greu și istovitor. Roman a spart primul tăcerea:

— Să fiu al naibii dacă am mai cunoscut vreodată un caz atît de încîlcit.

Îi zîmbii prietenește, căci izbucnirea lui sinceră mă cucerise.

— Am auzit mărturisiri cu adevărat revelatoare, adăugă Roman.

— Într-adevăr, fui și eu de acord. Numai că „Personajul X" ne scapă mereu...

— Ce propui?

— Două lucruri, spusei eu după un timp de gîndire. Să intrăm în posesia fotografiei lui Teodoru și să ne interesăm rapid la O.N.T. ce plecări

au avut loc în ultimele zile sau ce alte plecări vor avea loc în viitoarele zile, să controlăm lista celor înscrişi, fotografiile lor... Acest „Personaj X“ e un infractor cu o imaginaţie bogată... Închipuieşte-ţi : tu îl cauţi la Bucureşti, iar el în acest răstimp vizitează liniştit muzeele de la Budapesta sau Praga... Ingenios, nu-i aşa ?

— Oh, ce-aş vrea să dau ochii cu el... Am plecat, Virgile, la O.N.T. De fotografie te ocupi tu ? Bine, fug... Arrivederci !

Roman ieşi din birou ca un bolid.

XII. Cavalerul de Dolenga se întoarce la „palat"

1

Deşi mă aşteptam, vestea totuşi m-a surprins. Dacă nu am fi avut acum la dosar declaraţiile arestatului Petre Panaitescu, poate că n-aş fi fost întratît de derutat. Spitalul unde fusese internat Andrei Mirschi ne încunoştiinţă că îşi încheiase expertiza medico-judiciară a sus-numitului bolnav cu o concluzie clară : Andrei Mirschi suferă de delir mistic pe un fond de lacunarism cerebral. Aşadar, Cavalerul de Dolenga se înapoia la noi, după care, conform legii, urma să-l punem imediat în libertate. Deruta mea era întreţinută de declaraţiile lui Petre Panaitescu care-l înfăţişa pe Mirschi ca pe o căpetenie a bandei. Într-adevăr, Mirschi, între două certificate medicale care-i atestau boala, desfăşurase o activitate de falsificator în toate facultăţile mintale. Pentru a demonstra şi dovedi vinovăţia lui Mirschi aveam acum de partea mea dosarele descoperite, mărturiile „clienţilor", declaraţia unui membru al bandei. Însă manifestările de nebunie ale inculpatului mă împiedicau s-o fac. Într-o singură zi expertiza medico-judiciară mi-a aruncat în aer tot edificiul anchetei. Rezultatele expertizei erau categorice, aşa că Marele Duce de Lituania, revenind la noi, avea să mai aştepte doar completarea formelor de punere în libertate.

Tot în cursul acestei zile, maiorul Suharu mă chemă la dînsul şi mă întrebă cum am de gînd să procedez. Îi vorbii deschis de impasul în care mă găseam.

— Nu ştiu, tovarăşe maior, dar tare n-aş vrea să-i dăm drumul lui Mirschi.

— Bine, totuşi concluziile medicale sînt evidente. Litera legii e de partea lui Mirschi şi noi sîntem datori să ţinem seama de ea.

Ascultîndu-mi şeful, îmi dădui seama că nici el nu era prea convins de ideea punerii în libertate a lui Mirschi, şi atunci îmi îngăduii să propun un amendament :

— Tovarăşe maior, să cerem procurorului o aprobare de a-l mai ţine pe Mirschi arestat încă trei-patru zile...

— Nu ştiu dacă are să ne-o dea, se arătă maiorul sceptic. Cum îţi motivezi propunerea ?

Căzui pe gînduri. Dacă nu găseam un motiv temeinic, propunerea n-ar fi găsit nici un ecou. În cele din urmă, zisei :

— Mai am nevoie, pentru încheierea cu succes a cercetărilor, de patru confruntări : una cu Panaitescu, iar alte trei cu foştii lui clienţi, cu trei inşi „pensionaţi" de el şi care l-au plătit pe Mirschi cu bani grei...

— Bine, aprobă maiorul, mai cerem prelungirea mandatului de arestare cu încă trei zile.

— Patru, tovarăşe maior, îndrăznii eu.

— Fie ! Să vedem dacă o să ne aprobe...

Ni s-a aprobat.

2

Mirschi fu adus la D.G.M. imediat după ora prînzului. Trecui să-l văd. Gardianul îmi deschise uşa şi intrai în celulă. Arestatul stătea întins pe pat, cu braţele încrucişate sub cap.

— Bine ai venit, domnule Mirschi.

— Cînd îmi daţi drumul ? mă întrebă el în loc de răspuns.

— În două-trei zile...

— Unde o să mă duc ? se interesă el cu tristeţe.

— Nu ştiu, recunoscui eu.

— Aş vrea să-mi daţi cîinele şi să mă trimiteţi înapoi la spital...

— Îți iubești cîinele ?

— Ca lumina ochilor, rosti el tulburat.

— Bine, o să ți-l aduc... să știi că am avut grijă de el și l-am hrănit cu parizer. S-ar cuveni să-mi fiți recunoscător.

— O să fiu.

— Cînd ? ! Cum ? !

— Îmi sînteți simpatic, domnule locotenent, o să vă arăt cum am falsificat ștampile... și semnături...

N-am luat în serios făgăduiala lui. Aveam în spate experiența celorlalte audieri. Totuși, nu-mi arătai neîncrederea.

— Bine, mă învoii eu, ne vedem mai tîrziu...

. . . . . .

Stănică și Roman se așezară la același birou, unul lîngă celălalt. Eu i-am rugat să mă asiste la confruntarea dintre Panaitescu și Mirschi. Două scaune, așezate la doi pași de biroul meu, își așteptau „musafirii". Mai întîi intră Panaitescu : zilele de detențiune îl îmbătrîniseră. Ne salută umil, printr-o plecăciune a capului. Îi făcui semn să ia loc : se așeză încet, trăgînd cu ochiul la Roman, ca și cînd de acolo ar fi simțit primejdia cea mare. Două sau trei minute mai tîrziu fu adus și Mirschi. Intră tîrșîindu-și pașii, arătîndu-mi o mutră morocănoasă.

— Ce mai vreți de la mine ? De ce m-ați sculat din somn ? Sînt un om bolnav. Nu-i omenos ce faceți cu mine.

Dădu cu ochii de Panaitescu, totuși nu tresări. Se așeză pe scaunul liber fără să mai fie poftit. Își încrucișă brațele, își coborî sprîncenele stufoase și mă privi țintă, cu ochi răi și răzbunători. Mă înfiorai. Pînă-n clipa aceea nu se uitase niciodată la mine așa.

— Cetățene Panaitescu, îl cunoști pe cetățeanul de lîngă dumneata ? Uită-te la dînsul, îl îndemnai. Panaitescu își vîrîse mîinile încleștate între genunchi ca într-o menghine. Își întoarse capul și iscodi profilul lui Mirschi. Acesta continua să mă sfredelească cu ochii lui demențiali și amenințători.

— Îl cunosc ! rosti Panaitescu.

— Cine-i ?

— Un cunoscut de-al meu, avocatul Andrei Mirschi.

— De unde-l cunoşti ?

— Am făcut parte din aceeaşi bandă de falsificatori.

Mirschi şedea încremenit, iar mărturisirile fotografului se loveau de el, ca valurile mării de stîncă.

— Cine-i şeful bandei ?

— Doctorul Mircea Teodoru.

— Prin cine l-ai cunoscut pe Mirschi ?

— Prin Mircea Teodoru, recunoscu fotograful.

— Mulţumesc !

Arestatul Panaitescu îşi lăsă obosit capul în piept şi-şi închise ochii. Nervii îi slăbiseră şi, pesemne, era nerăbdător să audă răspunsul lui Mirschi.

— Cetăţene Mirschi, îl cunoşti pe cetăţeanul din stînga dumitale ?

Mirschi nu schiţă nici o mişcare : sta încremenit, cu braţele încrucişate şi mă sfredelea cu aceeaşi privire. Reluai întrebarea. Mirschi nu-mi răspunse. Cînd încercai a treia oară, căzu de pe scaun ca o buturugă. Se repeta, astfel, criza pe care o mai avusese o dată. Cu acest rezultat se încheie audierea Mirschi-Panaitescu. Celelalte audieri nu mai avură loc. Doctorul, după ce află rezultatul expertizei medicale, îmi interzise să mai apelez la Mirschi. „Gata, mă avertiză el, cazul e încheiat !". Aflînd de cele întîmplate, maiorul Suharu îmi interzise şi el să mai apelez la depoziţiile Cavalerului de Dolenga.

V-aş ruga să nu-mi judecaţi greşit perseverenţa. Gîndiţi-vă şi dumneavoastră, infracţiunile falsificatorilor atinseseră o sumă foarte mare. Şi cercetările încă nu se încheiaseră. Dacă socotim că un apartament nou, destinat oamenilor muncii, costă 40.000 lei, atunci se poate afirma că banda de falsificatori în decurs de cîţiva ani ne-a jefuit de 25 de

apartamente. Dacă la începutul anchetei, așa cum ați văzut, nu putusem să mă împac cu gîndul că autorul falsurilor ar fi fost sfînta Brigita, cu atît mai mult nu mă puteam împăca în această ultimă etapă a anchetei. În ciuda rezultatului expertizei medico-judiciare nu izbuteam să mă împac cu gîndul că Mirschi era nebun. Așadar, era de datoria mea să perseverez. Nouă, anchetatorilor, ni se cere să avem nu numai un simț foarte dezvoltat al dreptății, al discernămîntului, ci ni se mai cere să fim înzestrați și cu o mare răbdare... cu o răbdare de fier... Răbdarea lui Stănică a jucat un rol de seamă în depistarea dosarelor false. De asemenea, răbdarea l-a ajutat pe Roman să-l prindă pe Panaitescu. Așadar, beneficiind de o răbdare de fier, reluarăm de la început studierea pieselor cuprinse în dosarul afacerii Mirschi. Așa am ajuns să analizăm din nou certificatele medicale ale lui Mirschi eliberate în 1930. După zeci și zeci de ore de studiu, Stănică, tristul și amărîtul Stănică, a făcut următoarea remarcă :

— Dosarul ăsta cuprinde 30 de certificate medicale. Unul singur datînd din 1930 declară textual : „Bolnavul este responsabil pentru faptele sale".

— Da. Unu contra 29, am observat eu cu amărăciune.

— Și unde mai pui rezultatul recentei expertize medico-judiciare, a mai adăugat Roman căscînd.

— Băieți, a perseverat Stănică în ideea sa, în anul 1930 Mirschi trebuie să fi comis niște fapte reprobabile. Parte din medici îl declaraseră iresponsabil. Unul, însă, unul singur confirmă o nevroză ușoară și-l declară responsabil. Ce-o fi comis Mirschi în 1930 ?

— De întrebări sînt sătul pînă-n gît, am observat eu cu amărăciune.

— Vezi, dom'le Stănică, fără să vrei ajungi la ideea mea, interveni Roman bucuros, sînt cazuri cînd trebuie să ne ocupăm și de biografia inculpaților.

— Fie, capitulă Stănică. Mai trăiește oare medicul care a constatat boala lui Mirschi ? Și dacă mai trăiește oare pe unde și-o fi îndeplinind obligațiile sale de reprezentant al lui Esculap ?

— De întrebări sînt sătul pînă în gît, mă imită Roman.

— Cine semnează certificatul ? mă interesai eu.

— Doctor Octavian Zbîrcea.

În noaptea aceea, vă mărturisesc sincer, nu am acordat ideii lui Stănică o atenție prea mare. Personal, nu mă așteptam ca tocmai de aici să sară iepurele. Aș fi putut, foarte bine, să și neglijez această idee. Nu părea de însemnătate. Aici însă intervine un alt aspect al profesiunii noastre : nici un amănunt nu trebuie să scape razei noastre vizuale. În cazurile încîlcite și tenebroase avem îndatorirea ca pe tabla de șah a cercetărilor să căutăm mișcări noi, inedite, creatoare, care să ne asigure victoria.

Deci, în ziua cînd m-am adresat Societății Naționale de Neurologie cu rugămintea de a mi se răspunde dacă în evidența membrilor săi figurează numele doctorului Octavian Zbîrcea, nu mă așteptam la prea multe. Ni s-a răspuns imediat, fiind rectificat.

— Bineînțeles, vă referiți la profesorul Octavian Zbîrcea, nu-i așa ? îl găsiți la următoarele numere de telefon...

Am format numărul de telefon de la locuința profesorului. M-am legitimat, rugîndu-l să-mi acorde un consult într-o problemă de specialitate.

— Bine, vă aștept mîine la orele 16, la mine acasă.

XIII. Descoperirea unui document important

1

Mi-a deschis femeia de serviciu. I-am spus cine sînt. „Poftim, mi-a zis, sînteţi aşteptat". M-a condus în cabinetul de lucru al profesorului. „Luaţi loc, m-a poftit subreta. Tovarăşul profesor o să vină imediat". Am rămas singur într-o încăpere înaltă, încărcată de cărţi. Rafturile bibliotecii atingeau plafonul. Masa de lucru a profesorului — din nuc masiv — era aşezată lîngă o fereastră largă, prin care lumina zilei se revărsa din belşug. Ordinea desăvîrşită a bibliotecii contrasta puternic cu dezordinea de pe birou — cărţi deschise, fişe completate de o mînă nervoasă şi energică şi lăsate vraişte pe toată suprafaţa cristalului.

Am rămas o vreme în picioare privind cu o admiraţie mută tomurile bibliotecii. Aşa m-a şi găsit profesorul Zbîrcea. A venit direct la mine cu mîna întinsă. Mi-am dat seama după strînsoarea mîinii că, în ciuda celor şaizeci şi şase de ani, era încă voinic.

— De ce stai în picioare? au fost primele lui cuvinte... Te rog...

Părea o fire simplă, potrivnică convenţionalismelor. Neglijenţa ţinutei vestimentare nu era ostentativă, ci, dimpotrivă, i se potrivea şi amintea de dezordinea de pe birou. Era un bărbat înalt, predispus la obezitate... Purta bretele elastice la pantaloni şi se ţinea cu amîndouă mîinile de ele, aşa cum te-ai ţine de curelele unui ghiozdan. Se vede că-i plăcea să se joace cu bretelele, căci din cînd în cînd şi le întindea în neştire. Părul bogat şi cărunt se armoniza perfect cu expresia chipului său bărbătesc. Ne-am aşezat unul în faţa celuilalt în dreptul biroului.

— O havană ? m-a întrebat el, întinzîndu-mi o cutie cu ţigări de foi.

Refuzîndu-l, a zîmbit bătrîneşte şi a făcut următoarea remarcă :

— O, am uitat că voi, detectivii, nu fumaţi decît pipe...

Din clipa asta am intrat în fondul problemei. I-am explicat scopul vizitei mele. Cînd am pronunţat numele lui Andrei Mirschi, profesorul a exclamat :

— Mai trăieşte pezevenghiul ! I-auzi, domnule, s-a minunat el, mai trăieşte ! ? !

Profesorul mă ascultă trăgînd cu sete din havana groasă şi tutunie. Apoi a închis ochii şi mi s-a părut că relatările mele, plus gustul havanei, l-au adormit şi atunci am ridicat glasul. El însă, întinzîndu-şi bretelele, îmi atrase în felul ăsta atenţia că stă bine cu auzul.

— Tinere, mi s-a adresat profesorul după ce mi-am terminat expunerea, ai noroc. Îmi amintesc perfect de cazul Andrei Mirschi, mai exact de afacerea Mirschi, de scandalul Mirschi, de nebunia Mirschi... Ce vîrstă ai, tinere ?

— Douăzeci şi opt, i-am răspuns eu destul de stingherit de întrebare...

— Şi zici că ăsta e primul dumitale caz ?

— Da !

— Hm ! Ai noroc, tinere... Îmi amintesc... şi nu numai că-mi amintesc, dar păstrez în arhiva mea personală o copie după raportul expertizei medico-legale efectuate de mine...

Mi-am zis : „Poate că are dreptate, poate că într-adevăr am noroc... Noroc, nenoroc, dar presimt că de data asta Mirschi nu mai are cum să-mi scape"

— Bineee, s-o luăm sistematic, începu profesorul, întinzîndu-şi de cîteva ori bretelele şi mutîndu-şi ţigara de foi dintr-un colţ al gurii în celălalt. Sistematic... Tinere, scandalul cel mare s-a produs prin 1929—30 în oraşul I... Scandalul cu nebunia, cu expertiza mea, cu procesul, cu toate la un loc...

Dar s-o luăm sistematic... Mai întîi, cine-i Andrei Mirschi ?

Profesorul s-a așezat mai comod în fotoliu, și-a întins bretelele, a pufăit, apoi m-a învăluit cu o privire care parcă-mi declara : „Îți mulțumesc, tinere, că mi-ai oferit prilejul să-mi amintesc de propria-mi tinerețe !“ Devenisem numai ochi și urechi și, vă mărturisesc sincer, îmi părea rău că nu era și Roman cu mine.

— Familia Mirschi trecea drept una din cele mai vechi familii boierești din județul I... Foarte veche familie, cu un arbore genealogic ramificat și cu rădăcini foarte îndepărtate. Hrisoave de prin secolul al XII-lea sau al XIII-lea amintesc că în Lituania ar fi trăit o familie de nobili — Grigori Mirschi, stăpînă a unor mari avuții, a unor întinse cnezate... Neamul Mirschi din județul I..., așa cum glăsuiau prin 1928—30, în ajunul procesului, cronicarii și apărătorii onoarei familiei, descindea direct din blazonul Dolenga, blazonul nobililor Mirschi din Lituania... Reține, tinere, acest amănunt. Boierii aceștia de viță nobilă erau amețiți de propria și străvechea lor noblețe sau extaziați de propriul lor arbore genealogic. Există și o explicație materialistă a fenomenului. Pe vremea țarismului, cu cît arborele genealogic al unei familii era mai ramificat și cu rădăcini mai îndepărtate, cu atît mai mare era audiența membrilor săi la Curtea imperială a țarului, cu atît și revendicările lor erau mai îndrăznețe... Pe la începutul secolului 19, familia Mirschi începe să decadă, să sărăcească. Năzuiau însă să-și redobîndească avuțiile. Bagă de seamă, tinere, mi s-a adresat profesorul amenințîndu-mă cu țigara de foi, și reține : Andrei Mirschi este produsul unor asemenea „frămîntări nobiliare“.

Convinși că se trag din nobilii Mirschi ai secolului al XII-lea sau al XIII-lea din Lituania, un frate al tatălui lui Andrei Mirschi — Vasile Mirschi —, un ins care și-a făcut studiile juridice la Paris, a pornit în lume să răscolească arhivele, să caute documentele necesare stabilirii arborelui lor gene-

alogic. Ca după asta să se adreseze țarului, să apeleze la bunăvoința acestuia și să reprimească astfel fostele domenii Mirschi din Lituania... E clar, tinere, istoricul familiei a avut o mare înrîurire asupra nepotului său, Andrei Mirschi. Amețit de grandoarea numelui său, el a împuiat capul nepotului cu tot felul de legende despre însemnătatea seculară și istorică a familiei Mirschi. La rîndul său, adolescentul Andrei Mirschi era încă de mic fascinat de personalitatea unchiului. Însă acțiunea fantezistului Vasile Mirschi s-a încheiat cu un eșec. Atunci, nobilul scăpătat, dornic să redobîndească domeniile strămoșilor lui din Lituania, a trecut la plăsmuirea sau, cum le numiți dumneavoastră, la falsificarea unor documente. De atunci datează și începuturile de plăsmuitor ale lui Andrei Mirschi. Fascinat în continuare de visurile utopice ale unchiului, adolescentul Andrei Mirschi a acceptat, în numele restabilirii străvechilor drepturi nobiliare, să-și ajute unchiul. Talentul caligrafic, voința excepțională a tînărului Mirschi s-au dovedit a fi la înălțime. Nimeni și nimic nu l-ar mai fi putut opri pe tînărul Andrei Mirschi să devină cu timpul unul dintre cei mai mari falsificatori din epoca noastră...

Eram de-a dreptul copleșit de relatările profesorului Zbîrcea. Aveam senzația că audiez una dintre cele mai inedite lecții de istorie din cîte audiasem vreodată. Și aș fi vrut ca gazda să nu-și întrerupă povestirea. A intrat însă femeia de serviciu cu o tavă mare de argint.

— Sper, tinere detectiv, că bei cu mine cafea turcească? Nu mă refuzi, nu-i așa?

Își întinse amuzat bretelele, își scutură țigara și, întinzîndu-mi ceașca de cafea, m-a îndemnat: „Bea, tinere, bea!"

Se vedea că amestecul de tutun și cafea îi place. După două sau trei sorbituri, și-a reluat povestirea.

— Bineînțeles, încercările unchiului și ale nepotului au eșuat. Străduințile lor nu mai aveau cum să fie încununate de succes. A izbucnit primul război mondial, pe urmă, revoluția din februarie, apoi

cea socialistă din Octombrie... Prăbușirea țarismului... Este interesantă evoluția lui Andrei Mirschi. Ca orice fiu de boier de viță veche și-a făcut studiile acasă, la moșie, cu profesori particulari. A învățat foarte bine, a obținut la Universitatea din Odesa o licență în litere. Dacă nu mă înșel — și nu mă înșel — în 1915 urmează o școală de artilerie, iar în 1916 este trimis pe frontul austriac, cu gradul de locotenent. Nu-i place războiul. Are și un pic de noroc. Explodează un obuz, omoară trei soldați nefericiți, dar el scapă cu o contuzie ușoară la cap. Prilej de a se umfla în pene. Se face vîlvă în jurul întîmplării... Este avansat la gradul de căpitan și numit judecător, nu-mi mai amintesc la ce corp de gardă imperială. O ținea, ca orice fiu de nobil, în petreceri și orgii. Victoria revoluției din Octombrie, terminarea războiului l-au găsit în Crimeea, la Ialta, în palatul emirului de Buchara... Tinere, te văd foarte mirat. Sînt convins că te întrebi, de unde știu toate datele astea? În primul rînd, ca medic psihiatru, m-a interesat enorm cazul Mirschi. În al doilea rînd, în vremea aceea mi-a căzut în mînă jurnalul intim al lui Andrei Mirschi.

— Mai există? am îndrăznit eu să-l întreb pe profesor.

— A dispărut... încă de pe atunci a dispărut. Erau mai multe caiete. Pentru mine caietele lui de însemnări au reprezentat una din lecturile cele mai pasionante. Așa, deci unde am rămas? La curtea emirului de Buchara, din Ialta...: Așa! Andrei Mirschi își propune să se întoarcă în țară, la casa părintească în județul I... Nu voia însă să se întoarcă ca un simplu ofițer care și-a făcut datoria, ci ca un soi de erou. Așa cum, pesemne, s-au întors din războaie toți cavalerii Mirschi de Dolenga. Favorizat de evenimentele istorice, plăsmuiește sau — cum spuneți voi — falsifică un certificat prin care se declară invalid de gradul întîi, invaliditate survenită în urma unei „grave răniri". Armata regală îi recunoaște cavalerului Andrei Mirschi de Dolenga

meritele militare și, pe baza certificatului plăsmuit, îi acordă o pensie lunară de invaliditate... Ce zici ce fantezie aveau și nobilii ăștia ?!

Profesorul părea încîntat de imaginația și îndrăzneala fostului său pacient. A mai sorbit de cîteva ori din ceașca de cafea, după care a urmat :

— Se termină războiul. Visurile istorice ale cavalerului de Dolenga erau la pămînt. Se prăbușiră odată cu țarismul, cu victoria revoluției socialiste. Lovit în aspirațiile seculare ale neamului său, Mirschi își începe cea de-a doua existență, aceea de plăsmuitor sau, așa cum ziceți voi, de falsificator, de escroc celebru. Ocupă, pe rînd, funcții de judecător, de prim-notar al Tribunalului din I..., apoi de notar public în tîrgușorul H... Reține, tinere, din 1922 îl găsim mereu pe postul de notar public... Nu trebuie să te învăț eu ce înseamnă să fii notar public. Se căsătorește cu o femeie frumoasă și capricioasă... Ca notar public n-o ducea rău. Cîștiga bine. Era un notar iscusit, căutat de moșieri și negustori... În același timp, cavalerul de Dolenga era și un mare risipitor. Asemenea strămoșilor săi o ținea în petreceri și orgii. Risipea banii cum ai risipi scrumul de țigară... Își aprindea țigara numai cu bancnote de o mie... Lacom de putere și de bani, Andrei Mirschi născocește o afacere care după părerea mea îl situează în rîndurile așilor... Ai auzit de reforma agrară de după primul război mondial ?... Ai auzit de rentele agricole ? Știi ce-i aia un titlu cu rentă agricolă ?

— Știu, am răspuns eu ca un student timid, dar dacă o să-mi explicați dumneavoastră o să știu și mai bine...

— Să-ți explic. În 1921, nu mai țin minte care guvern — țărănist, liberal sau averescan — a votat Legea reformei agrare... O lege foarte nostimă... Profesorul făcu o pauză, luă ceașca goală de cafea și linse zațul de pe margini... Unui moșier care avea, să zicem o mie de hectare de pămînt i se expropriau 600, și deci i se lăsau patru sute. Pentru cele 600 de hectare, moșierul primea din partea

statului o despăgubire ca nu cumva, dragă Doamne, să sufere. Nu mai ştiu ce sume li se ofereau drept despăgubire. Dar să zicem că unui moşier căruia i s-au expropriat 600 de hectare, statul i-a oferit în schimb un milion de lei... Ai înţeles ? Deci pentru 600 de hectare să zicem că primea o despăgubire de un milion de lei. Cum a conceput însă statul operaţia asta de despăgubire ? Aici e aici, tinere... În loc să înmîneze moşierului expropriat un milion de lei numerar, îi înmîna aşa-numite titluri cu cupoane de rentă, în valoare de un milion. Îi înmîna e un fel de a spune... Titlurile erau depuse pe numele moşierului la Casa de Depuneri şi Consemnaţiuni a judeţului... Moşierul expropriat n-avea dreptul să le ridice, însă titlurile în valoare de un milion — să zicem — îi furnizau o dobîndă lunară, o rentă lunară... Te prezentai la casă, te legitimai, arătai că eşti moşierul Y , că statul a depus acolo pentru tine titluri în valoare de un milion. Casierul controla, constata că eşti rentier, îţi calcula dobînda, tăia din titlu cîte un cupon de rentă... Practic, moşierul primea de pe urma exproprierii moşiei sale o rentă direct proporţională cu valoarea despăgubirii. Ai înţeles, tinere ? Dacă ai înţeles, să mergem mai departe. În vremea aceea, foarte mulţi moşieri se aflau plecaţi împreună cu familiile lor în străinătate. Aveau şi pe acolo averi, aşa că mai tot timpul îi găseai prin Franţa, Elveţia, Germania... Exproprierea s-a făcut în absenţa lor, despăgubirile sub formă de titluri au fost depuse la Casa de Depuneri şi Consemnaţiuni tot în absenţa lor, căci titlurile reprezentau o valoare concretă care genera fără contenire rente. Oricum, reforma agrară a fost astfel concepută, încît biata moşierime să n-aibă ce suferi. Într-o asemenea împrejurare economică, Andrei Mirschi, cavaler de Dolenga, are o idee de-a dreptul genială : să ridice de la Casa de Depuneri rentele moşierilor plecaţi din ţară. Ca orice idee genială, ea era, în acelaşi timp, şi simplă. Mai întîi o evidenţă a moşierilor plecaţi, apoi alta a valorilor depuse. Îşi

organizează o bandă, în care atrage pe un oarecare Nicu Stere, funcționar superior la Casa de Depuneri. Activitatea lui Mirschi începe de prin 1926. Plăsmuiește tot felul de procuri, falsifică iscăliturile moșierilor plecați, se prezintă la ghișeele Casei de Depuneri și ridică sume foarte însemnate de bani. De la o operație la alta Mirschi se dovedește un organizator excepțional : el asigură complicilor săi actele necesare operațiilor în curs. Dar, vorba românului, ulciorul nu merge de prea multe ori la apă... Tinere, îți plac zicalele ? Mie nu. Îmi pică însă cîte una și atunci o spun. Într-o zi Mirschi află că la Casa de Depuneri din București s-au adunat pe numele moșierului Teodor Gafencu, aflat de mai mulți ani la Paris, rente în valoare de șase milioane lei. Ce zici, o sumă frumușică ? ! Mirschi trece la organizarea marii lovituri. Își pregătește un buletin de identitate pe numele unui evreu bătrîn, Abramovici Iosif, plăsmuiește o copie după o procură imaginară pe care Teodor Gafencu i-ar fi dat-o la Paris lui Iosif Abramovici, împuternicindu-l pe acesta cu dreptul de a ridica de la București frumoasa sumă de șase milioane. Totul era pregătit. Banda vine în Capitală. Aici, Mirschi se deghizează luînd înfățișarea unui evreu bătrîn, se prezintă la casieria Casei de Depuneri și ridică, fără nici o greutate, 6 milioane de lei. Era cea mai mare lovitură pe care Mirschi a dat-o în timpul acela... Tinere, te văd copleșit ! Nu-ți vine să crezi ! Dacă n-aș fi avut un amestec direct în procesul Mirschi, nici eu n-aș fi crezut... Ascultă însă mai departe, povestea abia acum începe. Întorși la locuințele lor, escrocii s-au pus pe chefuri, pe orgii și veselia lor a ținut pînă-n ziua cînd ulciorul s-a spart. Cum s-a spart ? După o lună-două sau poate mai multe de la marea lovitură, domnul Teodor Gafencu primește la Paris o scrisoare din partea Casei de Depuneri prin care este încunoștiințat că la ridicarea celor șase milioane de lei, de către procuristul domniei sale, s-a strecurat o eroare de calcul și că domnia sa, domnul Te. Gafencu mai are de ridicat dobînzi în valoare

de vreo trei mii de lei. Îți dai seama ce ochi trebuie să fi făcut acest moșier la lectura scrisorii. Oricum, momentul e tare, tinere. Așa s-a ajuns să se stabilească că domnul Te. Gafencu n-a împuternicit pe nimeni să ridice de la București valoarea rentelor aflate pe numele său, cu atît mai mult n-a semnat nici o procură pe numele misteriosului domn Iosif Abramovici. Așa a izbucnit scandalul cu rentele agricole. Au început cercetările și, să-ți mai spun ceva, tinere, părerea mea e că noi am avut întotdeauna niște criminaliști și detectivi foarte buni. Nu știu dacă ești de părerea mea, eu însă țin să ți-o spun. Cercetările au ajuns pînă în județul I... și s-au soldat cu arestarea lui Andrei Mirschi, Cavaler de Dolenga, și a complicilor săi. Deci, scandal în înalta societate. Nimeni nu-și putea imagina că un Mirschi ar putea să decadă într-atît. Era ceva de necrezut. Nu era numai rușinea familiei Mirschi, ci și a boierimii locale. Anchetatorii au demonstrat pas cu pas vinovăția lui Andrei Mirschi și a complicilor săi. Totul, pentru familia Mirschi părea pierdut. Atunci, Cavalerul de Dolenga a avut a doua idee genială. Si-a amintit că pe front a fost rănit la cap, că a suferit „o gravă contuzie", că este invalid de război și, pe neașteptate, familia îl declară nebun, iresponsabil de faptele sale. Într-adevăr. Mirschi începe să se comporte ca un alienat mintal. Au loc examenele medicale, se întrunesc comisii. Medicii din localitate în unanimitate îl declară pe Mirschi schizofrenic. Este trimis, în două rînduri, la Spitalul Central de la București. De acolo se întoarce cu aceeași concluzie medicală — iresponsabil pentru faptele sale. Ei, și-acum ajung la ultimul capitol al povestirii mele. Mai bei o cafea? mă întrebă profesorul. Ei, dacă nu vrei, atunci s-o lăsăm pe altă dată. Își aprinse țigara de foi care între timp se stinsese :

— Ei, pe vremea aceea, în județul I... se pripășise un doctor tînăr, sărac, inimos, dornic să înscrie în istoria medicinei românești o pagină cît de cît însemnată. Era un medic care, după terminarea

facultății, și-a încercat norocul în multe orășele din țară. Norocul însă fugea de el. Așa a ajuns și-n I... O ducea greu, dar profesiunea de medic îl pasiona, îl entuziasma, îi dădea puteri să învingă greutățile. Doctorul ăsta, cred că nu ți-a fost greu să ghicești, am fost chiar eu. Am urmărit multă vreme scandalul Mirschi, auzisem că a fost declarat nebun. Însă nu-mi închipuiam că Tribunalul județului în cele din urmă va apela și la serviciile mele. Eram încă un medic tînăr, tributar freudismului. Ai auzit, tinere, de freudism ? Da, închipuiește-ți așa cum dumneata, tînăr detectiv...

— Ofițer de miliție, am încercat eu fără succes să-mi precizez profesiunea...

— Fie cum zici dumneata, dar să știi de la mine că-i tot una. Așa cum dumneata apelezi la mine, tot așa Tribunalul s-a gîndit să-mi ceară părerea. Am fost de acord. Familia Mirschi, în special mama Cavalerului de Dolenga, a protestat. De ce, afirma ea, mai e nevoie de încă o expertiză ? Nu s-a ținut seama de protestul ei. Doamna Mirschi m-a vizitat... a încercat pe căi lăturalnice să-mi cumpere părerea... Asta m-a înverșunat. Nu-mi păsa în ce daraveră mă bagam... Am fost chemat la Tribunal, am depus jurămîntul și am început să-l consult pe arestat. Am constatat că-i un simulant genial... E greu să-ți descriu duelul dintre mine și el... Nu era nebun... Era apt să răspundă pentru faptele sale... E drept, suferise în timpul anchetei un șoc depresiv care-l ajuta să simuleze genial, dar atît și nimic mai mult... Ți-am spus că păstrez în arhivele mele personale o copie după expertiza medicală...

Profesorul s-a ridicat greoi, și-a împins înainte burta-i mare, a tras de cîteva ori de bretele și s-a îndreptat greoi către un raft cu dosare clasate pe ani.

— Sînt observații și fișe adunate de-a lungul anilor mei de activitate... Și, zici, Mirschi face și acum pe nebunul ?! E genial, domnule... Cred că-i un caz unic... Delir mistic, sfînta Brigita !

Eram într-al nouălea cer. Pluteam de fericire. Şi dacă nu mi-ar fi fost ruşine, m-aş fi repezit la profesor şi l-aş fi sărutat.

A scos din raft dosarul 1930, a trecut la birou şi l-a deschis.

— E un document de acum douăzeci şi opt de ani. O copie realizată cu indigo... E un text ilizibil. Nu ştiu dacă o să-l poţi înţelege... M-ar bucura să ştiu că am putut să te ajut cu ceva... Uite, ia-l!

Mi-a întins zece foiţe scrise cu indigo şi pe o parte şi pe alta. Din prima clipă mi-am dat seama că laboratorul nostru va avea mult de lucru ca să-l poată descifra.

— Pe baza expertizei mele, Mirschi a fost totuşi condamnat. O pedeapsă mică. Trei ani. Familia lui, celelalte familii boiereşti au intervenit... Eu însă am fost nevoit să-mi ridic ancora din provincia I... şi s-o arunc din nou în Bucureşti... Din 1931 n-am mai auzit nimic de Mirschi... nu credeam că trăieşte... Tare aş fi curios să-l văd... Ce zici, tinere detectiv, mă inviţi la dumneata acolo să-l mai văd şi eu o dată? Serviciu contra serviciu, glumi profesorul...

— Ar fi chiar foarte bine! am exclamat eu entuziasmat. Ar fi o adevărată lovitură de teatru... Tovarăşe profesor, vă rămîn recunoscător... Sînt convins că de data asta Mirschi o să capituleze...

— Să dea sfînta Brigita!

Cu această urare s-a încheiat convorbirea noastră. Profesorul, întinzîndu-şi mereu bretelele, m-a condus pînă la uşă...

Raport medico-legal

Subsemnatul Dr. Octavian Zbîrcea, Medic legist al tribunalului L..., numit expert de onor. Curtea de apel din I... Secţia I prin jurnalul respectiv din 18 martie 1930 nr. 944 „spre a constata starea inculpatului Andrei Mirschi în prezent şi a se pronunţa şi asupra stării lui mintale precedente pe baza actelor de la dosar", am depus legiuitul jurămînt în şedinţa publică din 19 martie 1930 Nr. 1073. Luînd cunoştinţă

de jurnalul onor. Curții de apel I... precum și de întregul dosar al cauzei împreună cu toate foile de observație clinică, rapoartele medico-legale alcătuite de comisiile medicale anterioare, am examinat în repetate rînduri pe inculpatul Andrei Mirschi, internat în ospiciul de alienați din I..., constatînd cele ce urmează:

Antecedente ereditare: Inculpatul Andrei Mirschi descendent dintr-o familie nobilă veche, de origine lituaniană, înrudită cu principii Radzivill, regii Poloniei, avînd un arbore genealogic din 1106, întemeietorul familiei luînd parte activă în prima Cruciadă. O străbună a inculpatului după mamă ar fi suferit de alienație mintală (paranoic), fapt contrazis de mărturiile unor foști prieteni ai casei, care sub prestare de jurămînt au arătat că ea și-a administrat personal și pînă la moarte moșia, murind în etate de 90 de ani. O mătușă a mamei ar fi suferit de melancolie și ar fi fost internată într-un sanatoriu din Elveția, iar un fiu...

. . . . . Text indescifrabil . . . . .

La timpul său, tatăl inculpatului a fost în cercul moșierilor și boierilor o figură proeminentă. A decedat nu de mult, în urma unui accident de automobil. Mama inculpatului este sănătoasă și din punct de vedere mintal nu prezintă nici o anomalie.

Antecedentele personale. Activitatea socială și particulară. Faptele incriminate. *Născut în anul 1892 din părinți sănătoși, fără nici o rudenie între ei. Ar fi suferit de scarlatină la vîrsta de 20 ani. A învățat bine în liceu, terminîndu-l cu succes. A luat licența în litere la Universitatea din Odesa. O a doua licență, în drept, la Paris. În anul 1915, a fost primit candidat judecătoresc... În același an a urmat o școală militară, secția artilerie și a fost avansat la gradul de sublocotenent activ de artilerie. În 1916 la 1 august a fost înaintat locotenent și trimis pe front. La 26 septembrie 1916 este contuzionat printr-o explozie de obuz la punctul strategic de observație. A fost tamponat și pansat.*

. . . . . *Text indescifrabil* . . . . .

In noiembrie 1916 este numit judecător de instrucție al Corpului 2 al Gărzii Imperiale. La 1 martie 1917 este internat pentru tratament în sanatoriul luxos al Gărzii imperiale de la Ialta (Crimeea), unde nu i se făcea prea mult tratament (probabil pentru că n-avea mare nevoie), căci cum se poate constata din scrisoarea lui din 17 septembrie, aflată la dosar, inculpatul petrecea tot timpul foarte vesel, luînd parte împreună cu alți ofițeri nobili cu nume și titluri de noblețe răsunătoare la numeroase și monstruoase orgii cu prizări de cocaină etc., consumînd enorme cantități de vinuri scumpe, Martheli etc.

. . . . . *Text indescifrabil* . . . . .

Apoi a fost numit judecător la ocolul rural Z... din județul S... unde a funcționat în anii 1920 și 1921.

In anul 1920 s-a căsătorit pentru prima oară. A trăit cu nevasta sa 6— 7ani. Copii n-a avut. Căsătoria n-a fost fericită și din cauza caracterului ușuratic al soției. A divorțat la începutul anului 1927.

În 1922 este trimis în orașul I... pentru a ocupa postul de prim-notar al Tribunalului. Ocupă postul, dar în 1923, din motive necunoscute, demisionează. Trece apoi ca notar public în com. T..., unde avea proprietăți. Ca notar public, cîștigă bine (50 000 lei lunar. Vezi declarațiile aflate la dosar).

Ca notar public s-a manifestat bine, dobîndind încrederea clienților lui: numai în decurs de patru ani, el a primit zeci de procuri de la numeroși moșieri, oameni de afaceri, pentru a efectua diferite operațiuni financiare, încurcate și dubioase. Iar după fiecare afacere reușită (numai din afacerea T. Pistol în care a încheiat un contract de asociațiune, foarte ingenios, cu caracter hotărît dubios și necorect pe socoteala Statului a cîștigat cîteva sute de mii), organiza petreceri și chefuri de pomină, foarte costisitoare.

Cu toate veniturile sale mai mult decît frumoase ce le obținea de pe urma activității sale prodigioase și energice de notar public priceput și om de afaceri energic, chefurile de pomină și luxul princiar al soției sale risipitoare îl silesc să contracteze mai multe împrumuturi băneşti, să-și ipotecheze o parte din avere, să vîndă cîte ceva din proprietatea sa imobiliară.

Se împrumută de la diferiți amici și cunoscuți. Fiind între nicovala cerințelor risipitoare ale soției și ale sale proprii și ciocanul datoriilor crescînde, Andrei Mirschi își dă seama că nu mai are mult ca să ajungă în pragul falimentului și atunci își aduce aminte de următoarele:

Se întîmplă că prin anul 1925 să aibă ceva treburi la Casa de Depuneri în calitate de procurist al unui moșier din R... Operațiunile cu rentele de expropriere îi sugerează o idee, pe care mai tîrziu avea s-o pună în aplicare. Ideea era complicată și realizarea ei îl speria. Totuși, în vederea realizării ideii caută prietenia unui funcționar de la Casa de Depuneri, Nicu Stere.

. . . . . Text indescifrabil . . . . . .

Afacerile au început din iulie 1927 și au mers strună pînă în august 1928, Mirschi și banda sa reușind să ridice și să vîndă rentele de expropriere a nenumărați moșieri, în valoare de 10 000 000 lei.

Petrecerile nebune se țineau lanț, vinul și șampania curgînd din belșug, alcoolul fiind completat din cînd în cînd cu „quelques bonnes aspirations de neige" (cocaină).

. . . . . Text indescifrabil . . . . . .

După fiecare lovitură, Mirschi reținea partea leului, iar complicilor lui le repartiza sume derizorii. Ori de cîte ori pleca la București în vederea efectuării loviturilor, călătorea cu clasa I, iar complicii săi, cu clasa a III-a. La București trăgea la hotelurile cele mai luxoase, iar ceilalți, la hotelurile de mîna a treia. Celor intrigați de schimbarea bruscă a traiului și a mijloacelor sale materiale, Mirschi le oferea tot felul de explicații încîlcite, dar foarte naturale și logice:

că a cîștigat la rezolvarea afacerii legale cu Pistol, că a cîștigat la Cazinoul din Sinaia etc., etc.

Dar iată, o întîmplare neînsemnată, mică, bizară, neprevăzută, deșteptă atenția autorităților și începu catastrofa. Simțindu-se urmărit sau mai bine-zis că are să fie urmărit și descoperit, Mirschi se teme să dea (deja fiind la București la Casa de Depuneri cu bonurile pregătite) una dintre loviturile sale ingenioase. Simțindu-se încolțit, distruge tot ce ar putea să fie compromițător pentru el, își expediază complicii pe la casele lor, instruindu-i cum să procedeze în caz de prăbușire. Mirschi și-a mai sfătuit complicii să lichideze totul și să plece urgent în străinătate (vezi declarațiile și confruntările).

. . . . . Text indescifrabil . . . . .

Fiind arestat, face niște declarații și depoziții perfect coerente și închegate într-o logică de fier, dînd pînă și cele mai mici amănunte despre istoricul afacerii, explicînd cu lux de detalii mecanismul complicat, precum și metodele inteligente ale întreprinderii sale.

Stăpînind bine firul afacerilor și orientîndu-se cu perspicacitate în ceea ce privește cercetările, Mirschi își propune să iasă cu orice preț basma curată. Apreciind capacitatea intelectuală a complicilor lui la justa lor valoare, Andrei Mirschi, în timpul celei dintîi instrucții, încearcă cu o abilitate de maestru să-i încurce atît pe Nicu Stere, cît și pe ceilalți complici. Văzîndu-și însă planul zădărnicit, propune lui N. Stere o alianță contra unui alt complice al lui: Cutman (vezi declarația lui Stere).

În timpul arestului preventiv, printre scrisorile obișnuite trimise rudelor și mamei sale, Mirschi mai expediază niște scrisori însemnate cu „N. 2". Scrisorile cifrate sînt expediate prin alimente, țigări, tuburi cu medicamente. Într-o scrisoare adresată mamei și transmisă prin sora lui, Eliad (care din cauza unor expresiuni convenționale n-a putut să înțeleagă nimic), Mirschi scrie „la mama în odaia din fund, pe sobă, este o cutiuță veche. Trebuie numaidecît distrusă — distrus tot afară de 2 recipise

care trebuie să ajungă imediat la mine"(vezi dosarul). Scrisoarea fiind cifrată, a înțeles-o numai mama sa, care s-a și executat, distrugînd două ștampile false, iar cele două recipise ale bonurilor lui Gafencu (neridicate) le-a predat fiului ei, deținut. Mirschi, primind aceste recipise pe căi clandestine, constată că ele și-au pierdut valoarea. Încearcă atunci o stratagemă. Caută să i le strecoare lui Cuțman, fără ca acesta să știe, dar este surprins de Stere în flagrant delict. Într-o asemenea situație. Mirschi se vede obligat să facă mărturisiri complete.

Tot în acest timp începe procesul de înstrăinare a averii sale mobile și imobile. La 8.X. vinde surorii sale toată mobila. Bineînțeles, actele vînzării au un caracter fictiv, însă îndeplinite într-o formă perfect legală. Măsurile luate de Mirschi ne arată că inculpatul înțelege perfect că situația devenea tot mai gravă.

. . . . . Text indescifrabil . . . . .

La 16 noiembrie 1928 se dă ordonanța definitivă prin care Andrei Mirschi este trimis în judecată pentru săvîrșirea unor infracțiuni foarte grave. Pe neașteptate, dispoziția sa sufletească scade și mai mult. Se plînge de dureri abdominale. La 19 noiembrie 1928 este examinat de medicul închisorii, care-i pune următorul diagnostic: „Apendicită" și dispune internarea sa la spitalul din localitate. La spital nu i se poate preciza boala sa subită și se numește o comisie medicală formată din 3 medici locali. Mirschi este supus unui consult, iar la 9 ianuarie 1929, comisia elaborează un act medical legal prin care se constată că Mirschi nu are apendicită, dar că suferă de tulburări psihice și are viziuni (nu se precizează ce fel) și că ar avea nevoie să fie transportat la București pentru a se vedea dacă tulburările sale mintale sînt reale, stabilindu-se totodată și diagnosticul exact (vol. V, p. 104).

La 20 ianuarie 1929 este internat la Spitalul Central de boli mintale și nervoase din București. La 9 mai se întocmește un raport medico-legal iscălit de: Pr. dr. P... St... O... La 26 mai părăsește spitalul

și revine în localitate. Aici, la 1 iunie 1929 i se ia la Judecătoria Tribunalului un lung interogatoriu. Acest interogatoriu este foarte interesant: pe de o parte, el scoate în evidență memorarea perfectă a amănuntelor în legătură cu faptele săvîrșite, iar pe de altă parte ocolește cu abilitate unele chestiuni de fond relative la falsurile și escrocheriile făptuite.

La insistențele iscusite ale judecătorului, Mirschi începe să răspundă incoerent, fraze lucide sînt intercalate într-un delir religios. Acum, Mirschi manifestă grandomanie, persecuție.

. . . . . Text indescifrabil . . . . .

Examenul psihic. *Bolnavul Mirschi, în general este liniștit, afabil, se orientează bine în spațiu și timp, este în curent cu tot ceea ce se petrece în jurul său. Percepțiile normale. Asociația ideilor se face în mod logic. Bolnavul susține că se află sub ordinele protectoare ale sf. Brigita...*

Scrisul lui Mirschi nu prezintă tulburări, fiind corect și normal pînă în februarie 1929, cînd la finele acestei luni încep să se manifeste unele simptome de alterare în regularitatea scrisului, a literelor, inegalitatea lor în rîndurile apropiate și depărtate, ascendente și descendente etc., etc.

Discuțiunea faptelor. *Înainte de a ne pronunța pe baza celor constatate și scrise mai sus, cred că este necesar a-mi formula cîteva reflexiuni și considerațiuni pe marginea jurnalului intim al lui Andrei Mirschi (3 caiete au dispărut); se pot deduce unele concluziuni care ar completa definitiv ansamblul general al personalității inculpatului din punct de vedere psihic și psihologic; deoarece le redacta în intimitate, nestingherit de nimeni, nesilit de nici o împrejurare, le scria sincer, deschis, dezbrăcat de orice convențiune și liber de orice viclenie sau scop. Așa era obiceiul lui din tinerețe de a avea un confident absolut fidel și mut.*

A. Mirschi scapă ușor dintr-o explozie de obuz pe frontul austriac — un lucru banal. Dar Mirschi are o mentalitate mistică, și faptul că a scăpat ușor de la moarte sigură îl atribuie unor puteri cerești.

După un an de la rănirea sa ușoară, Mirschi se află în palatul emirului de Buchara din Crimeea. Acolo, în toiul petrecerilor fastuoase, prizează cocaină în tovărășia baroanei Elena N. von Schwachheim, o femeie nemăritată, absolventă a unei școli mînăstirești din Franța. E foarte frumoasă „cu ochi senini și părul lung". Amorezîndu-se de ea foarte serios, Mirschi proiectează să se căsătorească temporar, urmînd ca după aceea, fiecare să se călugărească. Ajungînd la această concluzie, el notează în jurnal: „Dumnezeu mi-a trimis-o". Însă vîrtejul revoluției ruse din februarie a sfărîmat planurile lui (caietul nr. 45, p. 190). Asta a fost realitatea. 10 ani mai tîrziu, el va susține că sfînta Brigita i-a salvat viața. (Această sfîntă catolică este probabil patroana mînăstirii de femei unde a făcut studiile baroana E.N.S.). Brigita îi reamintește de fapt pe femeia pe care a cunoscut-o în munții din Ialta (caietul nr. 45, p. 909). Iată baza așa-zisei idei delirante.

. . . Text indescifrabil . . . . .

Să revenim iar la conținutul caietelor intime ale lui Mirschi. Fiind în jenă financiară și căutînd o soluție care să-l ajute să iasă din criza bănească, Mirschi își aduce aminte că în 1925, fiind administratorul și procuristul unui moșier, a avut treburi pe la Casa de Depuneri. El notează (caietul nr. 44, p. 854): „Am văzut că rentele de expropriere au rămas neridicate de către proprietarii-moșieri". „Încearcă să iei de la Stat măcar o parte din acea sumă cu care el te-a frustat pe tine și vei avea posibilitatea să îndeplinești totul. Ia din această rentă cu care el ar fi trebuit să-ți plătească o sumă de douăzeci de ori mai mare decît aceea pe care ți-o dă ție" (caietul nr. 42, p. 884—885). „Însă dacă totuși mă voi decide să fac așa, trebuie să primesc menționata rentă în așa fel ca să nu păgubesc pe nici unul din foștii proprietari".

Adică să împace și capra și varza! Foarte ingenios și în afară de asta părea a fi moral. Tocmai această chestiune de moralitate îl preocupă îngrozitor de mult, îi frămîntă conștiința (educația, mediul.

mentalitatea etc.) și nu-i dă pace. Și căutînd cu orice preț să-și liniștească conștiința, el apelează la chefuri, vin, charleston etc. Cînd e treaz însă ajunge să apeleze la maxima iezuiților: „scopul scuză mijloacele" (caiet nr. 44, p. 891).

Dar conștiința și simțul moral înăscut și educat îl rod, nu-i dau pace „din nou mă gîndesc să nu fac nici un rău în principiu — să iau ceea ce a fost al meu, nu ceva străin" (caiet nr. 44, p. 880). În zadar, nimic nu-l poate liniști. Și într-un acces de tristețe găsește persoana care l-ar calma, l-ar sfătui, l-ar îndruma — tatăl lui, mort cu 11 luni înainte de izbucnirea acestui zbucium sufletesc: „atît de mult aș dori să-l întreb dacă am făcut bine sau nu (lovitura de încercare era dată) prin mijloacele indicate... aș vrea să mă controleze" (caiet nr. 44, p. 900). Foarte interesant este că Mirschi își aduce aminte de tatăl său, pe care-l dorea atît de mult ca sfătuitor numai după ce s-a aventurat în afacerile sale dubioase. Dar tatăl lui era mort, prin urmare dorința sa era irealizabilă. Dar de ce nu s-a adresat venerabilului său tată înainte, cînd era în viață și-i putea fi de real folos?

. . . . . Text indescifrabil . . . . .

Avînd în vedere cele mai sus relatate, în urma cercetării diferitelor acte aflate la dosarul cauzei privitoare la antecedentele ereditare personale și activitatea particulară socială, precum și a faptelor incriminate și săvîrșite de Andrei Mirschi.

Luînd în considerație foile de observație clinică și rapoartele medicale ale comisiunilor instituite și diferitele acte medicale dresate relativ la boala „afecțiunea de care suferă inculpatul Andrei Mirschi", afirm:

1. De faptele incriminate, de activitatea lui particulară, ca și de activitatea lui de judecător, de primnotar, de notar public, de avocat, Andrei Mirschi își dădea perfect seama, fiind responsabil de săvîrșirea lor.

3

Totul fusese pregătit. Dintr-o clipă într-alta urma să-şi facă apariţia în biroul nostru profesorul Octavian Zbîrcea. De mai bine de cinci minute, Mirschi sta pe scaun şi se uita la mine fără nici un pic de interes. Nici eu, nici el nu scoteam o vorbă. Bănuiam însă că Mirschi deslușea pe chipul meu luminile unei profunde bucurii lăuntrice şi-mi plăcea să cred că într-o oarecare măsură îl intrigau. Mă încerca o senzaţie foarte ciudată : îmi venea să-i rîd în faţă şi să-i strig :

— Ce te faci, Cavalere de Dolenga !

Uşa se deschise. Eu mă ridicai în picioare. Mirschi nu-şi întoarse privirile. Nu era curios să vadă cine intrase în birou.

— Bună ziua, tinere, îmi strigă profesorul din uşă şi veni spre mine urmat de Roman. Dînd însă cu ochii de arestat, profesorul izbucni pe un ton amical :

— A, domnul Mirschi ! ! Ce întîlnire ! Ce mai faci, domnule Mirschi ?... Bucuros de întîlnire ? Ehei, de cînd nu te-am mai văzut ! ? !

Într-o tăcere apăsătoare, Mirschi îşi întoarse încet privirile, întîlni chipul jovial al profesorului şi abia după o pauză zise cu o voce scăzută :

— Dumneavoastră ? !... Dumneavoastră, aici ? !

— Ei, ce te miri ? ! Am auzit că eşti din nou arestat, că faci pe nebunu' şi am trecut să te văd. Eram şi eu curios să văd cum mai arăţi. N-arăţi rău ! Pe urmă, am revăzut copia după expertiza medicală pe care ţi-am făcut-o în 1930 şi am constatat că nu s-a strecurat nici o greşeală în text... Îţi mai aduci aminte, domnule Mirschi ?

Acesta nu-şi mai lua ochii de la chipul profesorului. Se uita de parcă ar fi fost hipnotizat. La întrebarea profesorului răspunse printr-o clătinare a capului, da, îşi amintea, apoi cu glasul omului învins spuse scrîşnind :

— Finita la commedia ! Da, doctore, da, domnilor, finita la commedia.

— Ce-i drept, e drept, domnule Mirschi. Comedia s-a sfîrşit... Era şi timpul... Hai, mai bine, să stăm de vorbă şi să ne amintim de vremurile de altădată! Ce zici de propunerea mea, domnule Mirschi?

Profesorul îşi trase un scaun. Se aşeză, îşi desfăcu larg haina albă şi-şi apucă fericit bretelele.

— De acord, domnule doctor. Ce repede trec anii; ieri...

Şi în faţa mea şi a lui Roman avu loc una dintre convorbirile cele mai inedite pe care le ascultasem vreodată. Mirschi povestea, rîdea, se schimba văzînd cu ochii... Cavalerul de Dolenga îşi plecase steagul, capitulase.

17 — C. 2850

XIV. Pe urmele „Personajului X"

1

Dintr-o dată, datorită mărturisirilor complete ale lui Andrei Mirschi, „Personajul X" căpătă identitate, stare socială, domiciliu. Mircea Teodoru, pe numele său adevărat Valentin Stere, era doctor în ştiinţe juridice şi locuia sub o altă identitate — Ştefan Alexe — pe str. Z..., într-un apartament de la etajul doi al unui bloc. Nu era căsătorit, nici nu fusese ; îl îngrijea o bătrînă menajeră. Aşa-numitul Ştefan Alexe era proprietarul unui autoturism marca „Skoda", de culoare gri. Aşadar, nu rămînea decît să ne deplasăm la domiciliul său şi să-l arestăm. Şi încă imediat.

— Dacă nu-l găsim acasă ? îşi manifestă Roman scepticismul.

— Roman are dreptate, îl ironiză Stănică, să-i dăm un telefon şi să-l rugăm să ne aştepte, că venim să-l arestăm...

Roman nu se supără, ci rîse spunînd că soluţia lui Stănică este ideală şi de aceea nu poate să nu o accepte.

— Dacă ne deplasăm şi nu-l găsim acasă abia află de apariţia noastră şi o să caute să se dea la fund.

— Atunci, ce propui ? îl întrebai eu puţin iritat de faptul că timpul trecea şi noi nu luasem încă nici o hotărîre...

— Să punem pe cineva, răspunse Roman, să-i telefoneze, să-l ceară la telefon şi să-i solicite, să zicem, un consult... Iar noi ne deplasăm fulger...

Soluţia mi se păru acceptabilă. Era ora 16. Nici unul nu prînzisem. Nici foame nu ne era. Eram tustrei curioşi să dăm ochii cu „Persona-

jul X". Chemarăm în biroul nostru o dactilografă și o instruirăm arătîndu-i ce are de făcut. Roman formă numărul, apoi îi întinse receptorul. Un timp (mie mi se păru fără de sfîrșit) nimeni nu răspunse. Apoi se auzi un glas bărbătesc și tustrei, ca la o comandă, tresărirăm : „Domnul avocat ?" întrebă dactilografa. „Da, i se răspunse, ce poftiți ?" „Aș vrea să vă cer sfatul și, eventual, și sprijinul într-o problemă ceva mai complicată". „Divorț ?" se interesă avocatul. „Nu, moștenire". „Îmi pare rău, nu pot să vă fiu de folos, sînt în vacanță. Plec din București. Bună ziua !" și „Personajul X" închise telefonul.

— Să nu pierdem timpul, zise Roman, cuprins pe neașteptate de o ciudată febrilitate. Eu mă duc să pregătesc mașina. Tu vino cu ordinul de arestare.

Starea febrilă mi se transmise și mie. Fenomen cu totul și cu totul explicabil. Peste 15—20 de minute, hai o jumătate de oră, Valentin Stere, alias Ștefan Alexe, alias Mircea Teodoru, omul din umbră, va fi în mîna noastră. Din păcate, mai bine de treizeci de minute le pierdurăm din pricina unei pene de cauciuc. După asta pornirăm în viteză spre Piața Victoriei, iar de acolo, pe Victoriei în jos...

— Oprește la Telefoane, i se adresă Roman șoferului.

— De ce ? îl întrebai eu mirat.

— Ai să vezi, îmi răspunse el misterios.

În ziua aceea am cunoscut-o pe Lily. Fata aștepta, într-adevăr, în fața „Telefoanelor". Nu înțelegeam nimic și, dacă Lily n-ar fi fost o apariție plăcută, cu siguranță că m-aș fi înfuriat. Așa, mă mulțumii să mă uit întrebător la Roman.

— Logodnica mea !

Ne strînserăm mîna. Roman zîmbea mulțumit parcă de deruta mea.

— O să ne ajute, mă lămuri el în cele din urmă. Ea o să se oprească în fața ușii, o să sune, avocatul o să vadă o fată drăguță, nu-i așa că-i drăguță ? și o să deschidă. Atunci și noi...

— Uite, tovarășe Conta, așa mă chinuie, spuse Lily, prefăcîndu-se supărată. Dacă în perioada logod-

nei trec prin asemenea încercări, prin ce-o să-mi fie dat să trec cînd o să-i fiu nevastă ?

Lily îmi plăcuse din prima clipă : avea o privire deschisă, sinceră, iar părul tuns băieţeşte o prindea de minune.

Coborîrăm la vreo zece metri de bloc. Strada muiată de arşiţă era pustie. Lily o luă înainte. O văzurăm intrînd cu un mers firesc în clădire. Intrarăm şi noi. Sus, la etajul II, ea se opri în dreptul uşii. Eu mă postai în dreapta ei, Roman în stînga. Mă uimi stăpînirea de sine a fetei. Ghicindu-mi parcă gîndurile, Roman îmi făcu un semn cu ochiul.

Lily mai apăsă o dată pe butonul soneriei. De dincolo de uşă se auziră paşi. Mă încordai. Nu vedeam, dar simţeam cum un ochi o cerceta pe fată prin vizetă... În cele din urmă, uşa se deschise. Ne lipirăm de zid. O bătrînică o întrebă pe Lily ce doreşte, iar ea îi răspunse. Bătrîna o lămuri că avocatul numai ce plecase de acasă. În clipa aceea îi făcui un semn lui Roman şi înaintarăm spre uşă. Bătrîna se uită la noi destul de liniştit, fără să se sperie. Ba ne mai întrebă ce dorim. Roman îi şopti fetei să coboare la maşină. Intrarăm în holul apartamentului.

— Sîntem de la miliţie ! Avem nevoie de domnul Ştefan Alexe.

În timp ce eu arătam ordinul de descindere al procurorului, Roman intră în apartament. Abia atunci menajera se fîstîci.

— Îl căutaţi pe domnul Alexe ? ! ! A plecat la Braşov, cu maşina, în vacanţă. Nu-i nici o oră de cînd a plecat. Doamne, da' ce rău a făcut ?

Roman încremeni şi se uită întrebător la mine... Evident, ne păştea ghinionul la fiecare pas. Ştefan Alexe îşi pierduse din nou identitatea, redevenind acel enigmatic „Personaj X".

— La Braşov !

— Da, domnule dragă, spunea că-i obosit şi vrea să se odihnească cîteva zile. Şi-a luat valiza şi a plecat...

Îmi era teribil de ciudă. Soseam mereu cu o anumită întîrziere. Roman veni la mine şi-mi şopti :

„Pornim pe urmele lui... Telefonăm fulger la toate punctele de control... Să reţină o „Skodă“ gri cu numărul 16...“

Roman avea dreptate. Nu trebuia să ne oprim din acţiune. Dacă Stere a plecat de vreo trei sferturi de oră, ar putea să fie acum aproape de Ploieşti. Pînă la Braşov poate fi reţinut nu ştiu de cîte ori. Trecui la telefon. Roman o chemă pe menajeră în cealaltă odaie. Şi în timp ce el o ţinea de vorbă, eu îi raportai maiorului Suharu situaţia de pe teren. Aprobă planul nostru şi ne asigură că va transmite un ordin fulger tuturor punctelor de control de pe itinerar. Îmi mai spuse că va trimite un om care să se instaleze în casa lui Alexe pînă la arestarea acestuia...

Coborîrăm în grabă. Fata ne aştepta în maşină. Ne văzu încruntaţi şi ocoli cu tact întrebările. Şoferul porni. După ce o lăsarăm pe Lily în faţa magazinului „Romanţa“, îi ordonai şoferului s-o ia spre Ploieşti, cu toată viteza. Se execută. Roman tăcea cufundat în gînduri. La primul punct de control, Snagov, un plutonier îmi raportă că primise ordinul de urmărire a unui autoturism „Skoda“ cu nr. 16... numai că-l primise prea tîrziu ! ! Deci, menajera nu minţise. Ştefan Alexe se afla în drum spre Braşov. Mai aveam şi un pic de noroc. Ziua era lungă. După un calcul sumar al meu pronosticam că Alexe va fi oprit între Predeal şi Timiş.

Ne aflam pe urmele „Personajului X“. Ne confirmau toate punctele de control. Mi se părea că timpul se scurge greu, deşi maşina gonea cu o sută pe oră. Lăsarăm în urmă şi Ploieştiul... Înaintea noastră se întindea panglica dreaptă şi neagră a şoselei Ploieşti—Cîmpina. Văzduhul ardea în bătaia soarelui ce asfinţea. Roman tăcea.

— Ce crezi, Roman, îl ajungem ?

— Dacă nu-l ajungem, îl găsim la Aro... După spusele menajerei, acolo trage de obicei.

L-am ajuns ! L-am ajuns între Cîmpina şi Breaza, acolo unde curbele şoselei pun la încercare priceperea şoferilor şi a motocicliştilor. L-am ajuns ! Din-

colo de Cîmpina circulația era întreruptă. Un ofițer de la circulație ne opri. Ne legitimarăm și el ne puse la curent cu cele petrecute. Un autoturism „Skoda", avînd la volan un bărbat, derapase și nimerise cu toată viteza într-un stîlp, zdrobindu-se. Patru ofițeri de miliție anchetau cazul.

Cadavrul șoferului fusese scos din mașină și zăcea întins ceva mai la o parte. Cineva îi acoperise fața cu un ziar. Roman îmi surîse amar. Eram amîndoi la fel de nefericiți gîndindu-ne că cercetările noastre aveau să se încheie astfel.

Ancheta era condusă de un sublocotenent care mi se păru a fi greoi și-n mișcări, și-n vorbire.

— Ce-ați constatat ?

— Mașina era în viteză... Și ceea ce se întîmplă destul de rar, i-a sărit roata stîngă din spate... Sînt accidentele cele mai groaznice... A derapat la stînga și a intrat în stîlp... Proprietarul mașinii... Ofițerul îmi arătă un permis de circulație — un oarecare Ștefan Alexe din București... are capul zob...

Pe fața lui citii o adîncă suferință : se vedea că nu suportă accidentele, victimele.

Roman se apropie de cadavru, trase ziarul la o parte. Victima avea fața atît de zdrobită, încît nu se mai putea distinge absolut nimic... Numai chelia mai amintea de unul din semnalmentele falsificatorului.

Roman cercetă cadavrul și dădu din cap cu părere de rău. Ne întoarserăm abătuți la mașina noastră.

Aleluia „Personajul X", oftă Roman. S-a dus... și m-a lăsat cu zeci de semne de întrebare.

— Ne-au rămas Mirschi, Panaitescu, încercam eu să-l mîngîi și să mă mîngîi.

— Închipuiește-ți ce ar fi însemnat o confruntare Mirschi-Stere...

— Am făcut tot ce ne-a stat în putință. Nu crezi ?

Roman dădu din cap posomorît. Pe fața lui citeam de fapt posomoreala mea. „Personajul X" rămînea în continuare necunoscuta dosarului „5783".

În zilele următoare avu loc identificarea cadavrului. Mai întîi Panaitescu, apoi Mirschi recunoscură în omul cu fața zdrobită pe complicele lor Valentin Stere, alias Ștefan Alexe, alias Mircea Teodoru...

Ne resemnarăm. Începurăm să pregătim încheierea formelor de trimitere în judecată, cînd explodă o nouă bombă, și ultima...

2

Într-o noapte se petrecu o întîmplare ieșită din comun. Profesorul de cultură fizică și sport Ion Vlad, maestru în iudo, se întorcea de la niște prieteni. Era vesel, mulțumit de sine. Fusese o seară plăcută. Prietenii îl sărbătoriseră. Cucerise doar „centura albastră". Un amic cu veleități poetice îi închinase o odă. Se simțise bine : deși, consecvent principiilor sale de sportiv, nu băuse alcool și nimeni nu stăruise. Își muiase doar buzele într-o cupă de șampanie și nimic mai mult.

În drum spre casă unde nimeni nu-l aștepta, Ion Vlad hotărî să-și lungească drumul, trecînd la ora aceea tîrzie prin Cișmigiu. Aleile parcului erau pustii și dormeau legănate de șoptirea discretă a frunzelor. Dăinuia parfumul suav al florilor de noapte. Luminile, răspîndite parcă la întîmplare, organizau un joc fantastic al umbrelor. Vlad călca ușor încîntat de liniștea parcului, fermecat de jocul luminilor, de transparența frunzelor, de respirația florilor. Mergea și încerca să-și amintească versuri din oda ce-i fusese închinată. Deodată zări pe o alee laterală un ins care lipea sau încerca să prindă un afiș de trunchiul unui copac. Intrigat de îndeletnicirea nocturnă a omului, dar mai cu seamă de faptul că acesta după ce lipise hîrtia se furișa ca un fur, Vlad se abătu din drum. Se opri în dreptul copacului și izbuti să citească afișul. Simți cum carnea i se încrîncenează : insul lipise un manifest instigator: era scris de mînă cu creioane colorate și chema trecătorul să lupte împotriva orînduirii socialiste. Lui Vlad nu-i veni

să creadă ochilor : desprinse afişul şi se luă în grabă după făptaş : îl descoperi. Se oprise în dreptul unui alt copac. Pe Vlad îl mră calmul cu care individul îşi răspîndea chemarea. Părea în siguranţă şi bine apărat de liniştea şi somnul parcului... „Îţi vin eu imediat de hac !“ îi vorbi Vlad în gînd. Făcu un scurt ocol cu intenţia de a-i tăia calea. Izbuti. Se apropie de el doar atunci cînd îl văzu că, fără să se uite în stînga sau în dreapta, se apucă să prindă de trunchiul unui copac un alt manifest. Din cîteva salturi Vlad fu lîngă el. Numai în clipa aceea îşi dădu seama că adversarul său era mai înalt şi mai spătos decît dînsul. Intrase însă în horă. Insul se răsuci brusc şi, fără să-şi piardă firea, trecu la atac. Dacă n-ar fi făcut o eschivă, directa necunoscutului i-ar fi nimerit din plin bărbia şi poate că l-ar fi lăsat knock-out. În acel moment, Vlad contraatacă (în stilul său caracteristic, cum obişnuia să scrie „Sportul popular“) şi prin cîteva mişcări dibace de iudo insul se pomeni dat peste cap şi burduşit... În cădere pesemne că se lovise la umăr şi începu să geamă. Vlad n-apucă să-i mai aplice cîteva figuri. Din întunericul nopţii răsăriră un miliţian şi un bărbat îmbrăcat civil. Cei doi săriră în ajutorul lui Vlad şi astfel duşmanul fu imobilizat.

— Îl urmăream şi noi, îi explică miliţianul, şi am văzut cînd v-aţi repezit la el... Mi-a plăcut figura... Vlad îşi recăpătă buna dispoziţie : sărbătorirea se încheiase şi cu o demonstraţie a calităţilor sale sportive. Se îndreptară în grup spre poarta Zalomit. În drum, miliţianul îi spuse : „A trecut pe sub nasu' meu... s-a uitat la mine foarte provocator... L-am lăsat să-şi vadă de drum... Pe urmă, trecînd pe aleea paralelă, l-am văzut din nou... Bine l-ai mai răsucit... Mi-a plăcut !“ Pe Vlad îl încerca dorinţa să se recomande : „Sînt maestrul...“, dar înţelese la vreme că s-ar fi pus într-o postură neplăcută.

Civilul opri un taxi, îi arătă şoferului legitimaţia, şi-l rugă să-i ducă pînă la Secţia de miliţie a cartierului. Toţi patru urcară în maşină. În zorii

zilei, insul reţinut în Cişmigiu fu transportat la organele de securitate.

. . . . . .

În ziua următoare, în biroul maiorului de securitate Panait se prezenta la raport colaboratorul său principal, căpitanul Lucian (vechi cunoştinţe ale cititorilor noştri. Vezi „Cazul R-16", „Atac la obiectivul 112", „Sfîrşitul spionului fantomă").

— Ce-i tovarăşe Lucian, vreun caz interesant? se interesă maiorul şi-şi privi colaboratorul prin fumul ţigării.

— Mai mult curios decît interesant, răspunse Lucian, aşezîndu-se pe scaunul arătat de şef. Şi relată cuprinsul raportului primit de la Miliţie în legătură cu cele petrecute în ajun în Cişmigiu.

— Şi în ce constă latura curioasă a întîmplării?

— Manifestele au text pueril, iar metoda de a le răspîndi, mai mult decît naivă. Se pare că, din capul locului, dumnealui a încercat să atragă atenţia asupra sa. Iar în al doilea rînd, cercetînd Buletinul curent cu infractorii aflaţi sub urmărire, am constatat că cel reţinut este un oarecare infractor urmărit de Direcţia Generală a Miliţiei... Ciudăţenia cea mare e că, judecînd după fotografia trimisă de D.G.M., individul este acelaşi, nu însă şi după actul de identitate. Sub fotografia infractorului D.G.M.-ul indică numele doctorului Mircea Teodoru, iar individul în cauză se legitimează cu buletinul Valentin Ştere...

Panait se uita pe sub sprîncenele cărunte la ajutorul său. Îl admira parcă pentru modul concis în care ştia să prezinte faptele, dar mai cu seamă pentru felul în care ştia să discearnă şi să reţină latura dubioasă sau curioasă a problemei, cum o numea el...

— Da, într-adevăr, încuviinţă maiorul Panait. Un individ urmărit de Miliţie s-a străduit să ajungă la Securitate, cam asta-i problema, dacă înţeleg bine!

— Asta-i problema, tovarăşe maior. Putem deduce că individul în cauză doreşte cu orice preţ ca

în locul unei condamnări penale să obțină o condamnare de ordin politic...

— Nu pricep, se miră maiorul, să nu știe oare infractorul că Miliția și Securitatea reprezintă același minister...

— S-ar putea, tovarășe maior.

— Ce propui, tovarășe Lucian ?

— Să comunicăm tovarășului maior Suharu de la Direcția cercetări penale că cel urmărit a fost reținut și să-l predăm D.G.M.-ului.

— A, maiorul Suharu, vechiul meu prieten, se interesează de „doctorul" în cauză ? ! ! exclamă Panait bucuros că aflase acest amănunt. Ia să-l chemăm noi la telefon.

— Alo, Suharule, tu ești ? Ce faci, băiete ? Cum o duci cu ficatul ? N-ai mai dat nici un semn de viață ! Nu se face una ca asta... Ei, și ce ! în loc de un pahar de vin o să bem cîte un pahar de lapte bătut... Bine, bine ! Ia ascultă, Suharule, ce-mi dai că ți-am prins un client de-al tău ? ! Îmi pui fotografia la panoul de onoare ? Ei, bravo, îți mulțumesc... E vorba de Stere Valentin, pe care voi îl urmăriți sub numele Mircea Teodoru... Ce zici ? ! că-i imposibil ?... O clipă... Maiorul Panait își întrerupse convorbirea și se adresă lui Lucian : auzi, cică-i imposibil să fie Valentin Stere, cică dumnealui ar fi murit acum două zile într-un accident de automobil pe Valea Prahovei.

— N-am spus eu că-i un caz curios ? zise Lucian zîmbindu-i șefului strengărește.

— Alo, Suharule, reluă Panait convorbirea telefonică, uite ce propun : „Trimite-ți flăcăii să-l vadă... Cine știe, poate că a înviat... Să știi că sînt cazuri cînd morții învie... Bine, aștept... să se prezinte la mine !

Maiorul Panait puse receptorul la loc, după care se uită lung la Lucian și, brusc, îl întrebă :

— Ce-ți face nevasta ?

— Bine, tovarășe maior.

— Mama ce zice ?

— Că-i fată de treabă, glumi Lucian.

— Vezi hazardul, Lucian, spionul-fantomă a tras în tine, te-a rănit, ai ajuns la spital, ai cunoscut-o pe Lia... și acum e nevasta ta... Brusc, maiorul schimbă vorba : Ia adu-mi-l pe individul ăsta să-l văd și eu cum arată.

Ceva mai tîrziu, un bărbat înalt, spătos, trecut de patruzeci și cinci de ani, cu o chelie care-i cuprinsese aproape tot craniul își făcu apariția în biroul maiorului. Rămase în picioare. Purta o pereche de pantaloni din tergal și o cămașă cadrilată, desfăcută la piept. Maiorul îl cîntări dintr-o căutătură, avea în fața lui un bărbat puternic, energic, pe a cărui față citeai o voință de neclintit. O mustăcioară neagră, subțire îi dădea o anume notă de distincție.

— Șezi ! îi spuse Panait.

Arestatul se așeză și se uită fix în ochii maiorului. Toată ținuta sa arăta stăpînire de sine, hotărîre de a suporta consecințele atitudinii sale.

— Cine ești ? îl întrebă Panait.

— Sînt avocatul Valentin Stere, domiciliat în Calea Moșilor numărul 1, etajul șapte, apartamentul 4.

— Ai fost prins în timp ce lipeai în Cișmigiu manifeste dușmănoase puterii populare.

— Recunosc !

Maiorul avu un schimb de priviri cu Lucian. „E generos, păreau că spun ochii maiorului, recunoaște!" Căpitanul răspunse printr-un zîmbet pe care maiorul îl descifră astfel : „N-are încotro, șefule, trebuie să fie generos !" Arestatul sesiză schimbul de priviri, dar nu și tîlcul său.

— Ai scris singur manifestele ?

— Da ! Textul e tot al meu...

— Deci singur ?

— Singur.

— Un revoltat ?

— Mai mult decît un revoltat, preciză arestatul, un dusman al regimului.

— E ! e ! e !... exclamă maiorul. Apreciez sinceritatea mărturisirilor dumitale.

— Urăsc regimul, se completă arestatul, și în clipa aceea toată fața sa exprimă o ură de moarte.

Ușa se deschise, și plutonierul raportă maiorului că în anticameră așteptau ofițerii trimiși de maiorul Suharu.

— Să intre !

Roman se prezentă după toate cerințele regulamentului, iar cînd dădu cu ochii de Valentin Stere nu izbuti să-și stăpînească o exclamație de bucurie : „Personajul X“ ! Apoi se adresă celor doi ofițeri de securitate :

— El e, tovarășe maior, doctorul Valentin Stere, alias Ștefan Alexe, alias Mircea Teodoru.

Arestatul nu clinti din loc ; se arăta calm la tot ce se petrecea sub ochii lui. Zise :

— Nu, săvîrșiți o confuzie... mă confundați...

— Nu, domnule Alexe-Teodoru, nu te confund, spuse Roman. Apoi ceru îngăduința să introducă în birou pe unul dintre amicii arestatului. Maiorul aprobă. Fu introdus Panaitescu. Dînd cu ochii de Valentin Stere, cel pe care în ajun îl indentificase la morgă, „fotograful“ îngălbeni, genunchii se făcură moi și dacă nu s-ar fi apucat de brațul lui Roman ar fi căzut. Valentin Stere, în schimb, nu se tulbură. Ba, dimpotrivă, căută să-și arate fața-i energică. În cele din urmă, buzele vinete ale „fotografului“ murmurară :

— El e... doctorul... șeful bandei... doctorul Mircea Teodoru.

— E o confuzie, domnule maior, preciză cel incriminat. Cel despre care vorbește dumnealui e fratele meu geamăn... care, după cîte știu, a dispărut de la domiciliul său din str. Z... acum două zile.

Maiorul Panait puse punctul pe i.

— Tovarășe locotenent, ia-l și du-l la dumneata acasă... Sînt convins c-o să lămuriți lucrurile pînă la capăt... Domnule Stere, îmi pare rău, ura dumitale n-a izbutit să mă convingă... Te mai asigur că, dacă va fi cazul, ne vom ocupa și noi. Numai dacă va fi cazul. Și, cine știe, poate n-o să fie. Totuși, eu îți spun la revedere, domnule Stere...

3

Şi iată-l pe Valentin Stere în faţa mea, iar eu trebuie să-l interoghez, să lămuresc nu numai tenebroasa sa activitate de falsificator, ci şi taina morţii şi reînvierii sale sau, mai exact, cine-i individul care a murit zdrobit în accidentul de automobil.

Stă în faţa mea, cu spatele drept, lipit de speteaza scaunului : mă priveşte sever ca şi cînd dumnealui ar trebui să-mi ceară cine ştie ce socoteli. Evident : vrea să mă intimideze. Subapreciază tinereţea anchetatorului. Are cincizeci şi unu de ani „Personajul X", dar arată mult mai tînăr. Curioşi, colegii mei trec prin birou şi trag cu ochiul, studiindu-mi în fugă clientul.

Arestatul îşi încrucişează braţele şi, înălţîndu-şi o sprînceană, mă priveşte cu sarcasm. Îmi zic : „Te dezumflu eu, domnule Stere !"

De fapt, ce mai aştept ? N-a venit încă Stănică. Roman e de mult la locul său şi desenează. Intregeşte nu numai fişa literară a „Personajului X", ci şi portretul grafic al acestuia. Se iveşte şi Stănică. Se vede că a alergat : e transpirat, gîfîie. Îşi ocupă în tăcere locul din partea dreaptă a biroului meu.

— Numele şi prenumele ? îmi încep eu audierea.

— Stere Valentin.

— Dacă eşti Stere Valentin, i-o retez eu din capul locului, atunci cine-i cel care a murit în accidentul de automobil ?

Ştirea îl loveşte din plin. Arestatul face ochii mici şi se uită mîniat şi neîncrezător la mine :

— A murit ? ! ! ! exclamă el în şoaptă, uitîndu-se cu o disperare mută la cei din jur.

— Da, a murit, întăresc eu. A murit un oarecare Ştefan Alexe, alias Mircea Teodoru, pe numele său adevărat Valentin Stere.

Arestatul pare sincer îndurerat. Braţele încrucişate la piept i se desfac şi-i cad moi de-a lungul scaunului.

— Eu sînt Adrian Stere, fratele geamăn al lui Valentin Stere, pe ultimul său nume Ştefan Alexe,

doctor în ştiinţe juridice... Arestatul oftează adînc şi, scoţînd un geamăt surd de durere, urmează : Eu sînt Adrian Stere, „mort în august 1944" sau „dispărut fără veste". Am fost şi eu doctor în ştiinţe juridice... În timpul războiului am funcţionat ca judecător la un tribunal militar. Am fost declarat criminal de război şi fiind urmărit m-am ascuns... mi-era frică... atunci fratele meu care se mai bucura, nu ştiu din ce motive, de o a doua identitate, m-a sfătuit să dispar, să mor şi să-i iau legitimaţia lui. Precizez că sînt Adrian Stere, dar m-am legitimat în ultimii patrusprezece ani cu actele fratelui meu, Valentin Stere.

Cunoaşteţi expresia „groogy". E folosită mai cu seamă la întîlnirile de box. Explicaţia fusese dată simplu, în viteză, într-un moment cînd noi, anchetatorii, ne aşteptam la o înfruntare plină de încordare. Explicaţia mă ameţise, şi tot ca la box începusem să număr în gînd pînă la nouă, cu scopul de a-mi reveni. Ajungînd cu numărătoarea la opt, mă ridic în picioare ca să mă plimb în jurul arestatului, apoi revin la locul meu.

— Aşadar, avem de-a face cu „dispărutul" Adrian Stere. Domiciliul ?

— Calea Moşilor numărul 16..., etajul 4, în spaţiul doamnei Eleonora Cristescu.

Îl studiam pe Adrian Stere cu o atenţie şi o încordare atît de mari, încît simţeam cum mi se zbate o arteră a frunţii. Să-i fie oare hărăzit „Personajului X" să rămînă pentru totdeauna un semn de întrebare ?

— Ai fost reţinut în Cişmigiu lipind nişte fiţuici scrise de mînă şi ostile statului de democraţie populară. Cum îţi explici comportarea ? Eşti, după propria dumitale afirmaţie, un criminal de război, care te-ai ascuns sub identitatea fratelui.

Arestatul nu răspunde imediat. Pare că ezită sau că îşi caută cuvintele. Se uită la mine cu acelaşi aer de stăpîn şi de om puternic.

— Mi-e greu să vă explic, începe el să se destăinuiască. fratele meu e mort, memoria lui mi-e

scumpă. Acum trei zile am avut o întîlnire cu dînsul.

— Unde ? interveni întrebarea lui Roman.

— La el. Nu ne întîlneam decît la el. Niciodată în ultimii ani n-am fost văzuţi împreună. Zic, acum cîteva zile m-am întîlnit cu Valentin şi mi-a mărturisit că trece printr-o situaţie grea, că dintr-o clipă într-alta risca să fie arestat şi condamnat la moarte.

— Chiar la moarte ? se interesează Stănică.

— Da, Valentin a fost un jurist foarte talentat... Un bun cunoscător al legii... Abia atunci mi-a mărturisit că de ani de zile era şeful unei bande de falsificatori şi că banda a fost prinsă. Prin arestarea lui, îmi demonstra Valentin, o să se ajungă în mod firesc şi la identificarea mea. M-am cutremurat, ascultîndu-l. Valentin a fost un bărbat puternic, îndrăzneţ, cum e, de altfel, tot neamul nostru — se mîndreşte arestatul. Mi-a mărturisit că intenţionează să se ascundă în Munţii Maramureşului, iar de acolo, cu ajutorul unor contrabandişti, va încerca să fugă din ţară... M-a sfătuit să mă dau la fund... Oricum, să dispar pentru o bucată de vreme. Şi tot el mi-a spus că, în momentul de faţă, nu există o ascunzătoare mai bună decît la Securitate. El m-a îndemnat să săvîrşesc actul care urma să mă ducă la Securitate. Acum îmi dau seama că Valentin — fie-i ţărîna uşoară — a greşit, considerînd că între aceste două servicii nu există nici o legătură, că odată arestat de Securitate, Miliţia nu mai are cum să dea de tine. Am lipit ostentativ manifeste scrise de mînă, pentru ca să pot fi arestat uşor şi, bineînţeles, să capăt o condamnare uşoară. Asta-i, domnilor, povestea mea.

Arestatul a tăcut, rămînînd într-o aşteptare plină de nelinişte. După un timp adăugă :

— Fratele meu a fost înmormîntat ?

— Da ! îi răspund eu. La cimitirul Belu. Am văzut în ochii bărbatului ăsta puternic lacrimi. Îşi muşca buzele şi încerca să se stăpînească. Izbuti şi ne scrută semeţ ca un vultur căzut din înălţimi în hăţişurile unei capcane.

Totul e prea ingenios, prea nou, prea necunoscut

pentru mine. Simt nevoia să mă sfătuiesc cu Roman, cu Stănică : am senzația că fără sfatul lor n-aș mai putea continua ancheta. Suspend interogatoriul. Arestatul este luat. Rămînem singuri.

— Băieți, am suspendat interogatoriul ca să vă întreb ce credeți, ce părere aveți ? Simt că înnebunesc.

Roman se ridică în picioare și începe să măsoare gînditor camera în lung și-n lat. Stănică fumează și urmărește concentrat destrămarea fumului de țigară.

— A recurs la o soluție ingenioasă, își spuse Roman părerea. Să caute adăpost la Securitate pentru doi-trei-ani... Acest Valentin Stere e un mare artist, un as, un om cu o fantezie bogată.

— Ce-i cu admirația asta ? își arată Stănică nemulțumirea fără să clintească de la locul său. Uiți că e un criminal ordinar, că are mîinile pline de sînge ?

— Uite, așa îmi plac mie criminalii, hoții, falsificatorii, glumește Roman, sînt eroii mei preferați... Mă dau în vînt după ei...

— Băieți, ce-i de făcut ? îmi arăt eu îngrijorarea. Dacă Adrian Stere e într-adevăr un criminal de război, atunci se cuvine să-l înapoiem de unde l-am luat, iar noi să ne mulțumim cu Mirschi, cu Panaitescu și cu actul de deces al lui Valentin Stere, alias Mircea Teodoru...

— Asta cam așa-i ! aprobă Roman.

— Totuși, continui eu, și în cazul ăsta mai avem ceva de întreprins. Roman se oprește din plimbarea sa și e gata să mă asculte. Mai trebuie să întreprindem următoarele : 1) să controlăm și să stabilim dacă Adrian Stere figurează pe lista criminalilor de război; 2) o confruntare Mirschi-Adrian Stere...

— Ar fi formidabil, sare Roman... Nemaiîntîlnit încă... Mirschi a identificat cadavrul lui Mircea Teodoru și deodată apare Adrian Stere...

— Ce vezi tu formidabil în chestia asta ? i-o reteează Stănică. Cred că Mirschi știe că Valentin a avut un frate geamăn și nu se va mira așa cum te miri tu...

— Scepticule ! îi aruncă Roman.

— Dacă a judeca lucid, îi răspunde Stănică, înseamnă să fii sceptic, atunci da, sînt un sceptic. Ești mulțumit ?

Stănică nu e în apele sale ; știu și de ce. Starea sănătății Claudiei n-a mai înregistrat în ultimele zile nici o ameliorare. Îi fac semn lui Roman să înceteze, să nu-i mai răspundă lui Stănică.

— Traiane, n-ai vrea să te ocupi tu cu cercetarea listelor celor urmăriți pentru crime împotriva umanității ? îi propun eu. De cît timp ai avea nevoie ?

— O oră, răspunde Stănică.

— Foarte bine, aprob eu. Peste două ceasuri reluăm ancheta : Mirschi-Adrian Stere...

Stănică iese. Roman se îndreaptă și el spre ușă.

— Încotro ? îl opresc eu.

— Am o idee... mă reîntorc peste două ceasuri, și nu singur.

— Te-am întrebat încotro ?

— Ești curios ca un anchetator ! rîde Roman. Mă duc să fac o vizită unei dudui onorabile. Ciau !

Ultimele zile avură asupra lui Mirschi un efect cu totul binefăcător. Se lepădase de înfățișarea lui bătrînească, așa cum te-ai lepăda de o haină care te strînge. Umbla degajat, îi dispăruse crisparea aceea bolnăvicioasă de pe chip. Era relaxat ca un actor ce-și încheiase spectacolul și-și ieșise din rol. Convorbirile noastre căpătaseră un alt aspect. Își recunoștea vinovăția și nu mai încerca să și-o diminueze. Știa ce pedeapsă îl așteaptă, dar acest amănunt „juridic" nu-l intimida, nu-l emoționa, nu-l împingea la coșmaruri. Ba, dimpotrivă, avea un somn bun, mînca cu poftă, rîdea, răspundea cu bunăvoință la toate întrebările. Uneori îmi explica schimbarea sa bruscă. „Am 66 de ani... Am trăit din plin... Sînt la celălalt capăt al vieții... M-ați învins, cavalerește, iar eu, boier de viță veche, nu mă pot purta decît cavalerește".

Chemat la o nouă interogare, el veni cu plăcere. De altfel, am constatat că-i plăcea să stea de vorbă cu mine. Mi-a mărturisit şi de ce : m-am purtat frumos cu pechinezul său, iar pechinezul îi era marea slăbiciune.

— Cu ce vă pot fi de folos ? mă întrebă Mirschi după ce se aşeză pe scaun.

Se obişnuise să întîlnească în biroul meu pe Stănică şi pe Roman. Îi salută printr-un gest scurt al capului său leonin.

— Domnule Mirschi, complicele dumitale, Valentin Stere, alias Ştefan Alexe a avut vreun frate ?

— Da, unul geamăn. Semănau ca două picături de apă, răspunse Mirschi cu promptitudine.

— Adrian Stere ? întrebă Stănică.

— Exact. A dispărut fără urme la Iaşi, într-un bombardament... A murit la vreme, căci altfel ar fi fost judecat pentru nişte acuzaţii destul de grave.

Tot ce spunea Mirschi corespundea pe deplin cu datele dezgropate de Stănică.

— Aţi avut de-a face cu el ? îl chestionai eu.

— O singură dată, înainte de război, i-am întîlnit împreună la Bucureşti şi m-am minunat de asemănarea lor. De altfel, trăiau în localităţi diferite. Adrian la Iaşi, Valentin la Bucureşti.

Apăsai pe un buton. Mirschi urmărise mîna mea. Fu introdus Adrian Stere. Auzind uşa deschizîndu-se, Mirschi se uită peste umăr şi împietri... Îl văzu pe Adrian Stere înaintînd fără ezitare spre scaunul gol din faţa biroului meu. Apoi îl recunoscu pe Mirschi şi se vedea că nu ştie ce trebuie să facă : să-l salute sau nu ? În cele din urmă îl salută, rostind :

— Bună ziua, domnule Mirschi !

Mirschi nu-şi revenise din uimire : se uita bleg la acest bărbat înalt, voinic, curajos. Nu răspunse la salut. Instinctiv se apucă să-şi frece ochii, ca şi cînd ar fi vrut să înlăture ceva care-l împiedica să vadă bine. După un timp îşi întoarse privirile spre mine şi mă întrebă cu o voce tremurătoare :

— Cine-i ?

— Adrian Stere !

După o pauză, Mirschi murmură neîncrezător :

— Adrian Stere : Păi e mort... Izbucni brusc într-un hohot de rîs, de parcă i s-ar fi povestit cine ştie ce anecdotă cu haz.

— Atunci, interveni Roman, poate că e Valentin Stere.

Mirschi se opri din rîs la fel de brusc cum izbucnise şi zise :

— Glumiţi ! Eu, cu ochii mei, l-am văzut la morgă.

În vremea asta, Adrian Stere şedea calm, puţin trist, plutind parcă pe deasupra tuturor întîmplărilor.

— E Adrian Stere, preciză Roman din nou, apoi adăugă în glumă : s-a reîncarnat !

— Da, domnule Mirschi, interveni Stere pe neaşteptate şi nesolicitat de nimeni. Sînt Adrian Stere. N-am murit aşa cum s-a crezut. Am trăit în Bucureşti sub identitatea lui Valentin, în timp ce el îşi schimbase identitatea...

Mirschi îşi încreţise fruntea şi se uită încordat la Adrian Stere. pesemne că scena i se părea ireală.

— Vă amintiţi, continuă Adrian, odată l-aţi întîlnit pe Valentin în Piaţa Romană şi i-aţi spus că aţi fost la Policlinică şi că aţi mai obţinut un certificat. Vă amintiţi ?

— Da, dădu Mirschi din cap, în timp ce pe chipul său cu riduri dese se ivi o expresie de uluială copilărească.

Noi, cei trei anchetatori, urmăream desfăşurarea anchetei cu o vie curiozitate şi cu o încordare dusă pînă la un punct maxim.

— Ei bine, domnule Mirschi, de fapt v-aţi întîlnit cu mine, Adrian, şi nu cu Valentin...

Mirschi îşi făcu semnul crucii. Apoi, fără să ceară încuviinţarea cuiva, se ridică în picioare şi începu să se învîrtească în jurul lui Adrian Stere. Nu-l oprii. Se învîrtea ca o vrăjitoare pornită să-şi farmece victima. Se rotea, se oprea. îl adulmeca şi iarăşi pornea să se rotească. Adrian Stere îşi înălţase o sprînceană şi se uita amuzat la jocul bătrînului.

După a patra sau a cincea rotire, Adrian, parcă și mai amuzat, își încrucișă brațele. Atunci îl auzii pe Mirschi strigînd :

— Lasă mîinile jos !

Era atîta ură și indignare în strigătul lui Mirschi, încît încremenirăm și noi, gata să vedem ce o să se întîmple. Țipătul falsificatorului nu-l dezarmă însă pe Adrian Stere. Încet, fără să se grăbească, își lăsă brațele pe genunchi.

— Întinde palmele ! strigă Mirschi din nou.

Adrian Stere se uită la mine. Mă întreba din priviri : „Cine conduce ancheta : Mirschi sau dumneata ?“ „Deocamdată Mirschi“, citi el răspunsul în ochii mei. Îl văzui deschizîndu-și anevoie pumnii mari : degetele negre, cu smocuri de păr negru pe falange se întinseră ca picioarele unor păianjeni neobișnuiți. În clipa aceea Mirschi se repezi la mîna dreaptă a lui Adrian Stere, o apucă sălbatic și strigă :

— Minți ! Minți ! Ești Valentin Stere ! Valentin avea arătătorul de la mîna dreaptă retezat... Mirschi trăgea de mîna aceea, de parcă ar fi vrut să i-o smulgă din încheieturi. Celălalt arestat își înlătură mîna din strînsoarea disperată a lui Mirschi.

— Ai crezut, îl acuză Mirschi, că ai să poți să arunci toată vina pe mine... Lașule !

Valentin Stere rîdea dezamăgit : blajin și condescendent. Nu părea să fie mirat de descoperirea bătrînului falsificator. Mirschi, roșu la față de mînie, își reluă locul.

— Domnul Mirschi se înșeală, se explică Adrian Stere. Semnul acesta nu l-a avut numai Valentin, ci și eu. El îl avea încă înainte de război, din anii adolescenței... Și-a zdrobit din greșeală degetul, la o ușă... Și pentru că îl iubeam pe Valentin și voiam să semăn cu el în continuare și pentru că el îmi spunea că sînt lipsit de voință mi-am zdrobit și eu același deget... Valentin nu v-a povestit niciodată întîmplarea asta ? i se adresă Adrian Stere lui Mirschi.

Umerii lui Mirschi căzură osteniți. Privea pe sub sprîncenele zburlite un punct mărginaș. Răspunse blazat :

— Mi-a povestit... da, parcă îmi amintesc că mi-a povestit...

Adrian Stere se lumină la faţă şi zise cu blîndeţe :

— Nu mă supăr, domnule Mirschi, pentru că aţi ţipat la mine. Vă înţeleg.

Se aşternu din nou tăcerea. Mă uitai la Stănică, apoi la Roman. Acesta îmi făcu un semn cu ochiul, ceea ce însemna : „Apasă pe buton !" Apăsai pe buton, uşa se deschise, şi de astă dată în încăpere se ivi o femeie scundă, brunetă, îmbrăcată într-un taior alb.

— Doamnă Cristescu, vă rog, cu mai multă îndrăzneală. Înaintaţi, doamnă, o îndemnă Roman.

Adrian Stere se răsuci pe scaun şi se întoarse spre ea.

— Valentin ! Şopti ea cu tristeţe...

— Eleonora ! răspunse el şi se ridică în picioare.

Femeia se repezi atunci la pieptul lui şi noi nu o oprirăm. Era mică în braţele lui : umerii i se zguduiau de un plîns sec şi nervos. Adrian Stere încerca s-o liniştească, mîngîind-o pe creştet ca pe o copilă. Apoi femeia se desprinse din îmbrăţişarea lui, ochii ei înlăcrimaţi îi căutară pe-ai lui. Îl întrebă :

— Ce s-a întîmplat, Valentin ? şi, în aşteptarea răspunsului său, ea se dădu cu un pas îndărăt.

— Păcatele trecutului ! oftă el.

Deodată, femeia îl întrebă cu o mare naivitate.

— De unde ai cămaşa asta în carouri... şi pantalonii ăştia negri din tergal ?

Adrian vru să răspundă, în clipa aceea intervenii eu :

— Staţi ! Domnule Stere, întoarce-te, reiaţi locul pe scaun.

Arestatul se supuse cuminte : se aşeză cu spatele la Eleonora Cristescu.

— Aşezaţi-vă şi dumneavoastră, doamnă.

Se aşeză şi ea. Acum toţi trei şedeau pe scaune fără a se vedea unul pe celălalt.

— Duduie, de cîţi ani Stere locuieşte la dumneavoastră, domnul Adrian ? o întrebai eu.

— Trăim de opt ani de zile, răspunse ea direct la întrebarea mea care se voia mai delicată.

— Ştiaţi că are un frate geamăn ?

— Ştiam că a avut un frate geamăn, Adrian Stere, şi care a murit în război.

Mirschi reînviase, şedea cuminte şi asculta cu interes audierea. Se vedea că faptele astea îi erau necunoscute. Adrian Stere şedea resemnat, cu un surîs amar în colţul gurii.

— Cînd l-aţi văzut ultima oară pe concubinul dumneavoastră ?

— Acum trei zile. Dimineaţa s-a îmbrăcat cu costumul verde de balonzaid, mi-a spus că are să lipsească cîteva zile din Bucureşti... Şi-a făcut o valijoară şi a plecat...

— E adevărat, domnule Stere ?

— E adevărat, recunoscu Adrian Stere.

— Unde aţi fost ?

— M-a chemat fratele la el... Am stat împreună ultimele zile, punînd la punct dispariţia noastră.

Îi făcui un semn lui Roman. Acesta scoase din biroul unde şedea un pachet. Îl desfăcu ; ieşi la iveală un costum verde croit din balonzaid :

— Recunoaşteţi acest costum ? o întrebai pe Eleonora Cristescu.

Femeia observă petele de sînge închegat de pe costum, se înfioră. Cuprinsă parcă de presimţiri sumbre, răspunse :

— E costumul lui Valentin... e costumul cu care a plecat la drum...

— Mulţumesc ! Domnule Stere dacă recunoşti că acest costum îţi aparţine, cum explici faptul că fratele dumitale îl purta în clipa accidentului ?

Adrian răspunse fără întîrziere :

— Despărţirea ne-a făcut sentimentali... Am hotărît să ne despărţim, fiecare îmbrăcînd costumul celuilalt...

Fusese un răspuns calm, energic, convingător. Totuşi, ascultîndu-l, femeia deveni nervoasă. Îşi strînse pumnul — un pumn mic şi alb — şi-l duse la gură ca şi cînd ar fi vrut să-şi înăbuşe un ţipăt.

— Domnișoară, sînt obligat să vă aduc la cunoștință că Valentin Stere, bărbatul cu care ați trăit timp de opt ani de zile, e de fapt Adrian Stere.

Femeia făcu niște ochi mari, speriați. Murmură :

— Nu înțeleg !

— N-ați trăit cu Valentin, ci cu Adrian care n-a murit, așa cum se credea. A luat numai identitatea fratelui său. Iar fratele acesta, la rîndul său, s-a folosit de o altă identitate. Acum cîteva zile acest frate — adevăratul Valentin — a murit într-un accident de mașină. Era îmbrăcat în costumul verde din fața dumneavoastră. Acum, concubinul dumitale susține că n-ar fi Valentin, ci Adrian Stere... Înțelegeți ?

Ochii femeii se umplură de lacrimi. Dădu din cap în semn că nu înțelege nimic.

„Nici noi nu prea înțelegem !" îi vorbii eu în gînd.

— Domnișoară, interveni Roman, dacă cei doi frați ar fi acum în fața dumitale cum i-ai deosebi ?

În sfîrșit înțelese. Se făcu iarăși o tăcere adîncă. Încordarea pusese stăpînire pe toți. Roman o încurajă cu privirea sa deschisă :

— Cum i-aș deosebi ? ! bîigui femeia...

Căzu pe gînduri, uitîndu-se deznădăjduită cînd la mine, cînd la Roman.

— Cum i-aș deosebi ? ! mai spuse ea fără vlagă. Dacă e Valentin al meu, și nu Valentin cel care a murit în accident, atunci... atunci... atunci... ar trebui să aibă pe partea stîngă a spinării o cicatrice. I-am pus acum trei ani ventuze și, din greșeală, i-am ars spinarea...

Femeia tăcu. Mă uitai fix la Adrian Stere. Ancheta atinsese un punct culminant. Mirschi ședea și se uita prostit, neștiind ce să creadă.

— Ridică-te, domnule Stere.

Se ridică drept : era voinic acest bărbat trecut nu cu mult de cincizeci de ani. Nu părea să-i fie teamă de clipa următoare.

— Scoate-ți cămașa !

— Nu, domnule anchetator, nu e nevoie... Recunosc : Sînt Valentin Stere, respectiv doctorul Mircea Teodoru...

Declarația căzu ca un trăsnet. Mirschi nu clinti de la locul său. Femeia rămase cu gura căscată. Roman sări de la locul lui, veni în spatele meu, îmi puse mîna pe umăr : aveam senzația că ne unea același sînge, ducînd în noi o mare bucurie, bucuria victoriei. În sfîrșit „Personajul X" capitulase. „Personajul X" în carne și oase se găsea în fața noastră înfrînt de perspicacitatea, dîrzenia, răbdarea noastră. Simțeam totuși nevoia unei certitudini :

— Scoate-ți cămașa !

Cu mișcări încete, își descheie cămașa cadrilată, o scoase și-și arătă spatele — era musculos, neted, fără nici o cicatrice. În clipa aceea, de parcă ar fi așteptat și el o certitudine, Mirschi izbucni cu ură :

— Ticălosule ! Ai vrut să fugi... Să scapi... să arunci toată vina pe mine...

Înveselit apăsai pe buton și-i cerui plutonierului de serviciu să-și ducă clienții la locurile lor. Numai Eleonora Cristescu se îndreptă cu un pas obosit spre locuința ei de pe Calea Moșilor.

XV. Cîntecul lebedei

Dragi cititori, am ajuns la capătul povestirii. Tot ceea ce a fost mai important a fost spus. Ar trebui să închei, dar revăzînd dosarul mi-am dat seama că v-am rămas îndatorat cu cîteva explicații. N-aș vrea să vă relatez filmul interogatoriului, al confruntărilor care au urmat, căci atunci m-aș pomeni în situația de a mă repeta. De aceea am ales o altă cale : am extras din declarațiile lui Valentin Stere tocmai acele părți care cu siguranță vor întregi imaginea dosarului „5783".

[A] Tatăl meu, Nicu Stere, era originar din Comarnic. Absolvise Academia comercială și era un contabil desăvîrșit. În 1926 el a fost transferat în orașul I..., unde i s-a încredințat conducerea Casei de Depuneri și Consemnațiuni a județului. A fost un funcționar public desăvîrșit, dar ros de ambiții. Se visa bogat, puternic, independent. Ceva din ambiția asta ne-a transmis-o și nouă, fiilor săi. Își jucase la Bursă ultimele economii, apoi zestrea mamei, dar pierduse. Un alt om în locul său și-ar fi tras un glonte în cap, dar tatăl meu nu era omul care să apeleze la soluții de felul ăsta. Era un bărbat dur, cu un sistem nervos perfect, îndrăzneț. Deși eram săraci lipiți pămîntului, duceam în continuare o viață de huzur. Aparențele erau salvate ; cum, prin ce mijloace, aveam să aflu mai tîrziu. Noi, în vremea aceea, urmam nestingheriți studiile Facultății juridice din București : nu duceam lipsă de nimic. Tatăl ne trimitea bani și ne îndemna, fără înconjur : „Cheltuiți ! Să se știe că vă trageți dintr-o familie înstărită, cu o oarecare putere în viața financiară a regiunii. Îmi adoram părintele și, pe măsură ce mă maturizam, îmi dădeam seama că-i semăn, că voi fi la fel de

puternic, dacă nu chiar şi mai puternic. Adrian, fratele meu geamăn, era ceva mai timid, cu visuri mai puţin ambiţioase. Eu eram hotărît să mă îmbogăţesc, să „joc tare în viaţă". Şi am jucat : acum, în pragul judecăţii, nu văd de ce n-aş recunoaşte.

Mi-a plăcut să mă aventurez în cele mai primejdioase întreprinderi. Să risc, dar şi să lovesc. A nu lovi înseamnă, implicit, să te laşi lovit, călcat în picioare, umilit. Prima lovitură am dat-o la douăzeci şi unu de ani cînd am păpat zestrea primei mele soţii — fiica unui negustor bogat din Craiova. Am păpat-o — e un fel de a spune. Am pierdut-o — e mai exact. Am pierdut-o într-o singură noapte la Cazinoul din Sinaia. La aflarea ştirii, socrul meu a murit, nevasta m-a părăsit, dar eu m-am simţit ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat. M-am reîntors la I..., unde tata m-a întrebat doar atît : „Ce se mai aude pe la Sinaia ? Ce mai face crupierul Vlădescu ?"

Prin tatăl meu l-am cunoscut pe Mirschi. Personalitatea lui m-a impresionat din prima clipă. Era în ţinuta sa un amestec de nobleţe străveche şi cutezanţă burgheză. Mi se părea că omului ăsta nu i se poate întîmpla nimic. Pe vremea aceea, părintele meu intrase din plin în nişte afaceri foarte încurcate. Îl admiram. El mi-a destăinuit taina „rentelor agricole". De aici banii, de aici petrecerile bucolice, de unde nu lipseam nici eu. Adrian fusese numit judecător la un tribunal militar şi habar n-avea de ce se petrecea acasă. Tatăl meu îi furniza lui Mirschi date exacte cu privire la acumulările rentelor agricole. Stabileau locul loviturilor. Cîte puţin am pătruns şi eu în mecanismul falsurilor lui Mirschi. Îl admiram, îl invidiam, iar părintele meu nutrea o ură şi mai adîncă faţă de Mirschi. Lui îi revenea partea leului. E drept, nobilului îi revenea şi partea cea mai grea a operaţiei — falsificarea actelor necesare ridicării banilor. Mi-am dat seama că alături de un asemenea om poţi îndrăzni acţiunile cele mai mari, panamalele cele mai uluitoare. M-am ţinut deoparte pînă la lovitura cu cele şase milioane. La lovitura asta am participat şi eu. Am participat însă animat de un

gînd — voiam să-mi încerc cu Mirschi puterile, să văd dacă pot să-l învingă, să-l păcălesc, să constat dacă imaginația mea era mai bogată decît a nobilului. L-am învins. În aceeași zi, cele șase milioane ajunseseră în chip inexplicabil la trei milioane. Mirschi nu și-a explicat niciodată misterul dispariției celor trei milioane. Nici o clipă n-a bănuit că eu aș putea să fiu autorul minunii. Nobilul își pregătise lovitura lui. Eu pe a mea. Nu-i ascundeam admirația, îl lăudam, îi mîngîiam vanitatea aristocratică. Iar el mă dorea mereu în preajma sa. În planul loviturii de la București mie îmi revenea un rol neînsemnat. Trebuia să-l ajut pe Mirschi să se deghizeze. Apoi la volanul unei mașini închiriate trebuia să-l duc pînă la Casa de Depuneri, să-l aștept, pe urmă să-l aduc înapoi la hotel. Banii, pînă la plecarea noastră din Capitală, urmau să fie ascunși în camera hotelului, într-o valiză în care se găseau și rufele lui Mirschi. După asta, toți membrii bandei urma să ne întîlnim la Capșa, la o masă amicală. Totul s-a desfășurat întocmai după planul lui Mirschi, numai că între timp — cît a ținut masa amicală — din camera acestuia a dispărut în chip misterios frumoasa sumă de trei milioane. A fost o mare victorie a mea. Am înțeles pe deplin dictonul : cu cît îndrăznești mai mult, cu atît obții mai mult. Pentru a-mi atinge scopul, am apelat la ajutorul lui Adrian care locuia într-un orășel nenorocit din județul Iași. I-am făgăduit niște bani, l-am instruit ; ne-am îmbrăcat în ziua aceea la fel și i-am spus ca la ora unsprezece și jumătate să se găsească la toaleta hotelului unde trăsesem împreună cu Mirschi. Noi ne-am întors de la Casa de Depuneri în jurul orei 11, cu cele șase milioane de lei. Mirschi radia. L-am ajutat să-și scoată machiajul. De față cu mine a numărat teancurile de bancnote, le-a așezat frumușel în valiză, le-a acoperit cu rufele sale curate, a încuiat valiza. Toate acestea s-au petrecut sub ochii mei. Eram liniștit. O cheiță a valizei se afla în buzunarul meu. Mirschi s-a îmbrăcat. M-a luat fericit de braț și am părăsit camera. În dreptul WC-ului l-am rugat să mă aștepte

o clipă. Am intrat. După un minut, a ieşit de acolo Adrian, care l-a însoţit pe Mirschi la Capşa. Eu m-am întors în cameră, am deschis valiza, am făcut din cele trei milioane de lei un pachet. Am încuiat valiza, am coborît pe scara de serviciu a hotelului, m-am dus direct la una din băncile Capitalei şi am depus suma pe numele meu. De acolo m-am grăbit la Capşa. M-am înţeles cu Adrian ca la 12,30 fix să iasă din local pentru cîteva minute. La orele 12,30 l-am schimbat pe Adrian. Mi-a explicat ce s-a petrecut în absenţa mea. Nimic important. Am revenit în locul lui Adrian, ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat. După prînz urma să luăm trenul şi să ne înapoiem la I... Am mîncat şi am băut bine. Cei de faţă erau bucuroşi. Toastau pentru nobilul Mirschi, şeful jubila. Jubilam şi eu: eram în posesia unei averi însemnate: trei milioane de lei. Abia acasă Mirschi a descoperit dispariţia fabuloasei sume. Nu izbutea să-şi explice cum a fost jefuit. De ce jefuitorul n-a luat întreaga sumă? Aceeaşi întrebare mi-o puneam şi eu, nu fără părere de rău: Mirschi a încercat să dea o explicaţie complicilor săi, dar n-a fost crezut. Ceilalţi, inclusiv tatăl meu, îşi închipuiau că au fost traşi pe sfoară. Două sau trei luni mai tîrziu, Mirschi, tatăl meu şi alţi membri ai bandei au fost arestaţi. Eu mă găseam în afara primejdiei. Şi-n condiţiile de detenţiune Mirschi a rămas acelaşi nobil. L-am preţuit şi mai mult. Îmi făuream tot felul de planuri, pe care, în imaginaţia mea, nu izbuteam să le realizez decît cu sprijinul şi complicitatea lui Mirschi. În toată perioada anchetei n-am rupt-o cu Mirschi. Fiind avocat, aveam acces la închisoare şi am devenit cu timpul un fel de curier între el şi mamă-sa. Am aflat locul unde se afla ascuns arsenalul său de falsificator. Îi devenisem nu numai prieten, ci şi tăinuitor. Ideea cu nebunia, eu i-am sugerat-o mamei lui Mirschi, iar dumneaei a sugerat-o mai departe fiului. Abia atunci i-am descoperit şi alte trăsături şi aptitudini — răbdarea, voinţa, apoi arta simulării. A simulat nebunia. Asta l-a salvat, l-a privat de la o pedeapsă

grea. A fost condamnat la trei ani și internat la o casă de sănătate aflată chiar pe fosta moșie a părinților lui. Nu era arest, ci sanatoriu. Mă întîlneam regulat cu dînsul. Deși ne despărțeau niște ani, ne-am împrietenit, iar eu i-am demonstrat că abia în spatele nebuniei sale se pot da lovituri serioase. Aveam idei, eram ambițios și îndrăzneț. Fiind în spital, am mai dat împreună cîteva lovituri, pe baza unor falsuri săvîrșite de el.

Prin 1934, Mirschi s-a mutat la București ; eu am călătorit prin străinătate. M-am întors în ajunul războiului ; am fost mobilizat pe loc, pe lîngă administrația unei divizii. Fratele meu, între timp avansase, tot în cadrul tribunalelor militare. În tot timpul războiului am păstrat cu Mirschi legături sporadice : mi-a fabricat cîteva acte de naștere, cîteva buletine de identitate, a falsificat, la rugămintea mea, semnătura a doi generali și m-a salvat de la o mare încurcătură financiară.

[B] După 23 august 1944, fratele meu s-a pomenit într-o situație dificilă. Pronunțase multe sentințe la moarte. Se ascunsese, căci urma să fie arestat și judecat. Eu i-am dat atunci identitatea mea și el a locuit un timp într-un tîrgușor moldovenesc, avînd o biată slujbă de jurisconsult la nu știu ce întreprindere. Eu am trecut imediat pe identitatea : Ștefan Alexe, născut la T..., cu diplomă de studii, diplomă fabricată excelent de Andrei Mirschi. O vreme am trăit retras, m-am mulțumit cu puținul pe care mi l-a oferit practica avocățească.

În vremea asta, Andrei Mirschi se aciuase și el ca avocat pledant, apoi a avut funcția de traducător autorizat pe lîngă Ministerul Justiției. Mă întîlneam foarte rar cu dînsul. În toamna anului 1950 ne-am întîlnit pe Sala pașilor pierduți, am intrat să bem ceva și atunci s-a născut ideea unei colaborări strînse care, cu timpul, a luat forma organizată a unei bande formate din cinci membri. Capi, bineînțeles, eram noi doi. „Nebunia“ și bătrînețele lui Mirschi reprezentau perdeaua noastră de fum. Timp de patru ani, treburile au mers excelent.

[c] Un singur om cunoștea taina mea și a lui Mirschi — Ecaterina Mirschi, nevasta lui Mirschi, mai exact, servitoarea acestuia. În tinerețele ei, a fost o țărancă frumoasă, crescută pe lîngă casa lui Mirschi. După ce l-a părăsit nevasta, acesta internat la casa de sănătate a început să trăiască cu Ecaterina. Mă cunoștea încă de atunci. Am trăit și eu cu dînsa. Era frumoasă, dar, ca orice țărancă, limitată. Ea ne cunoștea trecutul și știa tot ceea ce mă leagă în prezent de Mirschi. Eu am fost împotriva căsătoriei lor, dar Mirschi a insistat. Tot a lui a fost ideea cu castelul-coteț și cu rațele de rasă... Consideram că Mirschi e bine camuflat și implicit întreaga noastră activitate.

Andrei Mirschi a fost arestat într-o dimineață. În aceeași dimineață, Ecaterina mi-a telefonat. Ea și soțul ei știau sub ce nume mă ascund, unde locuiesc și ce număr de telefon am. M-am văzut cu dînsa încă în dimineața acelei zile, la poarta cimitirului Ghencea. Arestarea lui Mirschi o înnebunise ; era disperată. Îi era frică să nu fie și ea arestată. Mi-a spus că este hotărîtă să se prezinte singură la Miliție, să spună tot ce știe și să declare că-i nevinovată. Era pornită împotriva mea. Mi-am dat seama că mă urăște de moarte, că mă urăște încă din tinerețe. Descopeream astfel o mare primejdie. Propriu-zis, arestarea lui Mirschi nu mă speria. Aveam o încredere oarbă în dînsul, în arta simulării, în dosarul său cu certificate medicale neplăsmuite. Primejdia se arăta acum din altă parte, de unde mă așteptam cel mai puțin, din partea Ecaterinei Mirschi. Am încercat s-o liniștesc, spunîndu-i că o să mă gîndesc la o soluție și că, spre seară, o să trec pe la dînsa. Depărtîndu-mă, mi-am dat încă o dată seama de primejdia în care mă aflam. Știam că n-am cum s-o împiedic pe Ecaterina Mirschi de a se duce la Miliție decît luîndu-i viața.

Găsisem o soluție. Încă în anii războiului, fratele meu, Adrian, mi-a dăruit cîteva suveniruri de pe front — un stilou german cu exploziv, un cartuș

antitanc, o mină subțire care, ca o lipitoare, se putea lipi de orice. Era o mină pe care partizanii o prindeau de burta cisternelor cu combustibil, și care, pe baza unui mecanism, exploda după un anumit număr de ore. Numai mina asta mă mai putea ajuta s-o împiedic pe Ecaterina Mirschi să mă denunțe.

În seara acelei zile, așa cum i-am făgăduit, am trecut pe la ea. Aveam mina asupra mea. Am găsit-o pe Ecaterina în bucătărie: zăcea întinsă pe patul de campanie. Am sfătuit-o să mai aștepte cîteva zile. Am mințit-o că am fost pe la D.G.M. ca să mă interesez de bărbatul ei și că în cel mult două zile îi vor da drumul. N-a crezut o iotă din tot ce i-am spus și mi-a repetat din nou că a doua zi de dimineață o să se ducă la Miliție, ca să spună totul, căci ea nu mai poate să trăiască cu spaima-n suflet. Într-un moment de neatenție din partea ei, am prins mina de butelia de aragaz. Știam că peste nouă ore va exploda. N-am avut încotro. Ea m-a împins spre gestul ăsta. La plecare am mai sfătuit-o o dată să fie femeie cuminte. Mi-a mărturisit, fără să se jeneze, că mă urăște, că dacă n-aș fi existat eu, Mirschi și ea ar fi trăit în liniște crescînd rațe de rasă. Am luat și eu o rață, am băgat-o într-o sacoșă și-am plecat.

În zori, în jurul orei patru, mina a explodat odată cu butelia de aragaz. La ora aceea de dimineață mă aflam și eu prin preajmă... Am văzut cu ochii mei ambulanța care a dus-o pe Ecaterina Mirschi la Spitalul de urgență. Numai atunci m-am liniștit.

[D] De fapt nu m-am liniștit. Teama Ecaterinei Mirschi mi s-a transmis și mie. Însă nu voiam să recunosc că sînt speriat. Am început atunci să lupt, cînd ar fi fost mult mai înțelept să bat în retragere. Am făcut și cîteva greșeli fatale. După moartea Ecaterinei Mirschi ar fi fost mai prudent din partea mea să mă fi retras în propriu-mi bîrlog și să aștept cuminte deznodămîntul anchetei. N-am avut nici tactul, nici răbdarea necesare. Începuse să încolțească în

mine întrebarea : dacă nebunia lui Mirschi n-o să convingă ? Citisem undeva — contraatacul reprezintă o formă eficace de apărare. Am trecut, deci, la contraatac.

[E] Ştiam că arestarea lui Mirschi se datorează Clementinei Vlanga. Ştiam că era vorba de două dosare depuse la Sfatul popular al raionului „T. Vladimirescu". Trebuia să-mi croiesc drum către arhivele „Prevederi sociale" ale acestui Sfat. Eram convins că primele cercetări ale Miliţiei se vor îndrepta către T.V. Voiam cu orice preţ să limitez un eventual act de acuzare împotriva lui Mirschi doar la cele două dosare. Am hotărît să iau legătura cu Claudia Teodorescu. Îl cunoştea bine pe Mirschi şi de ea depindea descoperirea celorlalte dosare falsificate. Pe mine însă nu mă cunoştea. I-am dat un telefon, i-am spus că trebuie să-i comunic ceva foarte important din partea primului ei bărbat (aflasem că fusese măritată, că a rămas singură cu un copil). Mi-a spus s-o aştept la orele 21 în faţa Sfatului. Am venit cu maşina. Claudia Teodorescu s-a ţinut de cuvînt. Am discutat cu ea în maşină. I-am spus cine sînt şi ce aştept de la dînsa. S-a speriat foarte tare, eu însă n-am dat îndărăt. Şi pentru că ea refuza cu încăpăţînare orice propunere de-a mea am trecut la ameninţări, dîndu-i să înţeleagă că pune în joc viaţa copilului. Am condus-o acasă şi ne-am despărţit cu înţelegerea ca a doua zi dimineaţa să-i telefonez acasă şi s-o întreb ce hotărîre a luat. Telefonînd, am aflat că din pricina frămîntărilor a suferit o comoţie cerebrală şi a paralizat. Norocul îmi surîdea în continuare. Nu ştiam că în ajun organele de Miliţie mi-o luaseră înainte, identificînd cu ajutorul Claudiei Teodorescu un număr însemnat de dosare. Din pricina asta m-am socotit stăpîn pe situaţie şi am contraatacat în continuare.

[F] De la Ecaterina Mirschi am aflat că ofiţerul care l-a arestat pe soţul ei se numeşte Virgil Conta şi că e un bărbat foarte tînăr. Mi-am propus, în legătură cu el, un obiectiv : să-l timorez şi să-l denunţ, să-l atrag într-o capcană şi să încerc să aflu de la

dînsul stadiul real al cercetărilor. Planul meu a constat din două telefoane de amenințare, și, apoi, în atragerea locotenentului în garsoniera Elvirei Crăiniceanu. Aș fi izbutit dacă n-aș fi subapreciat-o pe fosta cîntăreață.

Știam de la Mirschi de existența acestei femei. Mai știam că a fost pînă în ziua arestării amanta nobilului Mirschi. Și mai știam ceva : că în timpul războiului Mary Wang a colaborat cu Serviciul de spionaj hitlerist din România. Mirschi a aflat acest amănunt după 23 august, cînd Elvira Crăiniceanu l-a întrebat dacă n-ar fi cazul să dispară. Mirschi a sfătuit-o să stea locului, să nu miște nici un deget, că hitleriștii sînt la pămînt... că n-are de ce să-i fie teamă. Era deci normal ca privirile mele să se îndrepte și către această femeie. I-am făcut o vizită : mi-a mărturisit că locotenentul D.G.M.-ului, Virgil Conta, a trecut și pe la dînsa și i-a lăsat chiar și un număr de telefon. Atunci, pe loc, m-a animat ideea de a-l atrage imediat pe ofițer în locuința Elvirei Crăiniceanu. Am luat-o pe fosta cîntăreață cu binișorul, i-am oferit în numele lui Mirschi o mie de lei. Pe urmă i-am spus ce vreau de la dînsa. M-a refuzat. Încăpățînarea ei m-a înfuriat. În cele din urmă, sub amenințarea revolverului, s-a hotărît să-i telefoneze locotenentului, rugîndu-l să-i facă o vizită, că are să-i comunice ceva foarte important. Pe ea am trimis-o la plimbare și i-am cerut să revină exact peste două ore. Nu-mi închipuiam că lucrurile vor lua cu totul altă întorsătură. Numai dintr-o simplă întîmplare n-am fost atunci arestat. De sus, de la etajul cinci, am zărit-o pe cîntăreață. Am văzut cum traversează strada, oprindu-se în dreptul blocului de peste drum. Eu o vedeam, fără ca ea să știe. Mi-am dat repede seama că Elvira Crăiniceanu se hotărîse să mă vîndă. Am văzut de sus întîlnirea Elvirei cu locotenentul Virgil Conta. Am coborît pe scara de serviciu. Altfel riscam să fiu zărit chiar de trădătoarea mea. Am coborît deci pe scara de serviciu. Odată ajuns în stradă mi-am găsit un loc unde să văd tot ce se întîmplă. L-am văzut pe

locotenentul Virgil Conta intrînd în bloc, însoţit de doi colaboratori şi de Elvira Crăiniceanu. M-am bucurat închipuindu-mi dezamăgirea ofiţerilor de Miliţie cînd vor constata că am dispărut. Întîmplarea în sine m-a făcut să devin şi mai increzător în capacitatea mea de a mă împotrivi autorităţilor. Îmi plăcea să ştiu că Mirschi lupta din greu în stare de arest, iar eu în condiţiile libertăţii. M-am hotărît să mă răzbun pe Elvira Crăiniceanu, dar într-un fel cu totul şi cu totul inedit. Ideea mi-au sugerat-o chiar ofiţerii de miliţie pe care îi văzusem urcînd trei şi coborînd doi. Unul deci rămăsese în garsoniera Elvirei Crăiniceanu. Ideea însemna realizarea unei duble lovituri. Pe de o parte, pedepsirea trădătoarei Elvira Crăiniceanu, iar pe de altă parte, derutarea organelor anchetatoare printr-un şir de întîmplări fără noimă. Planul mi l-am dus la îndeplinire astfel : de la mine de acasă am chemat la telefon casa Elvirei Crăiniceanu, dîndu-mă drept locotenentul Virgil Conta. După alte cîteva minute am telefonat din nou, Elvira Crăiniceanu era de-acum singură. I-am spus cine-i la telefon, apoi i-am explicat că ştiu totul, cum m-a vîndut organelor de miliţie. Apoi i-am spus că cel mai bun lucru ar fi să se sinucidă. I-am explicat şi de ce : nu i-am ascuns că ştiu de la Mirschi că a colaborat cu agenţii spionajului hitlerist. I-am dat şi un ultimatum, cerîndu-i să se sinucidă pînă la orele 18, în caz contrar voi anunţa organele în drept cine era fosta cîntăreaţă Mary Wang. După o primă convorbire au urmat altele. O chemam la telefon din cinci în cinci minute şi o întrebam. „Mai trăieşti ? Încă nu te-ai sinucis... Mai ai douăzeci şi unu de minute !“ Pe urmă nu mi-a mai răspuns.

G Cercetările organelor de Miliţie înaintau cu o mare repeziciune. De la o zi la alta, cercul în jurul meu se strîngea tot mai mult. Rămăsesem singur. Panaitescu nu-mi cunoştea adevărata identitate, deci, chiar dacă ar fi mărturisit, ar fi pronunţat numele Mircea Teodoru. Iar faptul că încă nu fuse-

sem arestat îmi demonstra mie că Mirschi își continua jocul cu succes. Simțeam însă că n-o să mai treacă multă vreme și voi fi ridicat. Știam ce mă așteaptă. Cunoșteam litera legii : furt în avutul obștesc. Suma delapidată depășea un milion. Sentința era clară. M-am zbătut zi și noapte să găsesc o scăpare. Nu numai eu eram în primejdie, ci și fratele meu, Adrian. Mi-am amintit de o întîmplare care în analele justiției noastre a făcut multă vîlvă — un criminal pătrunde în locuința unui negustor, îl asasinează, jefuiește și dispare. Nu s-a dat multă vreme de urmele asasinului. Abia după unul sau doi ani, criminalul a fost descoperit într-una din închisorile din țară. După crimă și jaful cel mare furase anume un fleac și se lăsase prins și judecat ca, astfel, să scape de cealaltă condamnare. Pornind de aici am ajuns la o soluție pe care o credeam salvatoare. Mi-a scăpat însă un amănunt. Faptul în sine mi-a fost fatal. Panaitescu nu-mi cunoștea adevărata identitate. Identificarea mea la Securitate s-a produs numai pe baza fotografiei furnizate de Panaitescu și nicidecum pe baza identității. Organele de Miliție mă urmăreau sub numele de Mircea Teodoru, iar eu mă dădusem pe mîna Securității pe vechea mea identitate: Valentin Stere... Numai fotografia m-a împiedicat să dispar, sub protecția Securității, pe doi-trei ani de zile. Mirschi ar fi fost pus în libertate, iar Panaitescu, judecat și condamnat. Ideea mi s-a părut genială. Nu mai aveam ce să risc. Ori una, ori alta... Calea spre organele Securității mi se părea mai simplă decît cealaltă...

Urma să mai rezolv o problemă : Adrian. Îmi iubeam fratele. Gemenii întotdeauna se iubesc. Prin soluția mea, eu mă vedeam nevoit să-mi iau înapoi identitatea veche, să redevin Valentin Stere. El o lua pe a mea — Ștefan Alexe. Deci îl puneam pe el în situația de a risca libertatea. Nu voiam asta. Atunci am aranjat cu o amantă a mea din Brașov să-l țină la ea ascuns o vreme... Ne-am despărțit, nu înainte de a ne fi schimbat îmbrăcămintea... Eu i-am făgăduit că-i voi explica Eleonorei Cristescu motivul

dispariţiei sale... Fratele meu însă a murit. Poate că-i mai bine aşa.

(Dragi cititori, sînt nevoit să intervin şi să aduc cîteva precizări la această ultimă declaraţie a lui Valentin Stere. În realitate, aşa cum a stabilit mult mai tîrziu criminalistul Liviu Roman, inculpatul Valentin Stere şi-a ucis cu premeditare fratele. Efectuîndu-se o percheziţie la locuinţa infractorului, Roman a descoperit într-un manual vechi de automobilistică nişte sublinieri. La capitolul „Accidente posibile", inculpatul subliniase un accident de tipul celui suferit de maşina condusă de fratele său geamăn, Adrian Stere. Tot în paginile acestui manual, Roman a mai dat peste o fiţuică pe care mîna lui Valentin Stere făcuse un şir de calcule. Descifrat de specialiştii D.G.M.-ului de la circulaţie, calculul tehnic indica viteza, distanţa unde ar fi trebuit să se producă accidentul de maşină prin slăbirea intenţionată a unor buloane de la roata stîngă din spate.

Pus în faţa probelor, Valentin Stere şi-a recunoscut crima).

. . . . . .

Maiorul Suharu se uita la noi fără să-şi ascundă sentimentul de mîndrie şi mulţumire. Mie îmi ardeau obrajii, Roman îşi privea şăgalnic şeful. Stănică, emoţionat, înţepenise pe scaun.

— Vreau, zise maiorul, să vă citesc ordinul ministrului, prin care vi se aduc mulţumiri...

Maiorul citea rar, cu o voce gîtuită de emoţie. Ascultam transfigurat şi, aievea, revăzui începuturile anchetei în cazul dosarului „5783".

cuprins

I. Începuturile 5
II. Îl arestez pe Mirschi, dar... 29
III. Accident sau crimă ? 67
IV. În căutarea „Personajului X" 88
V. Cîte nu se pot petrece într-o noapte! 122
VI. Înmormîntarea 135
VII. Atenţie ! Pericol de moarte ! 149
VIII. Memoriul lui Mirschi 167
IX. Tentativă de omor sau... ? 175
X. O dactilografă cochetă 194
XI. Iţele se încurcă şi se descurcă 216
XII. Cavalerul de Dolenga se întoarce la „palat" 231
XIII. Descoperirea unui document important 237
XIV. Pe urmele „Personajului X" 258
XV. Cîntecul lebedei 281

EDITURA MILITARĂ

Lei 6